

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Honori[i] Reggi[i] Kemnathensis De Statu Ecclesiae
Britannicae Hodierno, Liber Commentarius**

Horn, Georg

Dantisci, 1647

urn:nbn:de:hbz:466:1-34026

22

Th 5032

REVERENDISSIMIS
ECCLESIARUM CHRISTI
IN
S E L A N D I A

Senioribus & Pastoribus, ob pietatem &
Religionis reformatæ purum Zelum clarissimis viris,

S. P. D.

A U T H O R.

REVERENDISSIMI VIRI,

Hæc certas Ecclesiarum & Rerumpublicarum perio-
dos, quibus bona malove earum circumagantur, dubi-
tare nemo potest, cui prisca tempora non incognita
sunt. Ut de his nunc nihil dicam; quis ignorat, primis
tribus seculis, gravissimas de Deo & Trinitate controversias
fuisse? Postea, quasi ex ordine, successit Pelagii furor, & loci
de Gratia, Libero Arbitrio, Prædestinatione, acerrimis disputa-
tionibus agitati sunt. Tum de Imaginibus, tempore Caroli Ma-
gni, in utramque partem disceptatum. Ita ut singula suis qui-
busdam controversiis vexata fuerint secula, dubium majori in
publicum bono malove. Nam id sanè consequabantur Ecclesiæ,
quod veritas illis insigniter disputationibus illustrata est.

Restituta superiori seculo Euangelii luce, de Pontifice Romano,
Traditionibus humanis, Sacramentis, Gratia, Iustificatione dis-
putatum, & omnium quasi controversiarum ac certaminum re-
petitus orbis est, cum vix ulla priscae Ecclesiæ hæresis, novo in-
crustata pigmento, omitteretur. Et tum Germania, Gallia, Bri-
tannia,

(a) 2

tannia,

Th. 5032

2 P. IV, 5 h.

Th
5032

tannia, Dania, Suedia, Polonia, Hungaria, Papatus faucibus ereptæ, Christo vindicatæ sunt, quicquid tandem Imperatores, Reges, & Aventinus ille Cacus, Pontifex Romanus, fremerent ac molirentur.

Inter omnes Orbis Christiani Provincias, nulla graviores mutationum vicissitudines, quàm Britannia sustinuit. Primo cæpta ibi sub HENRICO VIII aliqua, sed tenuis, Reformatio; quæ tamen merito suo fundamentum totius operis dici potest. Nisi enim magnanimus ille Princeps, primatum Papæ totâ pepulisset Anglia, excisis insuper, sagacissimi Cromwelli consilio, impuris Monachorum victorum nidis & conventiculis, nunquam ulterior Doctrinæ Reformatio sperari potuisset. Ita quamvis persecutio in Orthodoxos gravis tum esset, nihilominus ipsa Papatus radix evulsa, & duæ templi Dagonis columnæ, ab illo Simsone, ineffabili Ecclesiarum bono, dirutæ sunt.

Successit alter ille seculi sui Iostas, EDOARDUS, Orbis miraculum, qui etiamnum puer, majora Pietatis opera quàm ullus longævorum Principum patravit. Sub illo doctrina ab erroribus luculentissimè, per magnos illos Reformatores, Cranmerum, Ridleyum, Knoxum, Hooperum, Martyrem Vermilium, Bucetum, & alios Dei viros, purgata est. Sed hunc fata ostendere tantum, & mox, immenso Ecclesiarum luctu, sustulere. Tum fœda iterum tota Britannia barbaries, & Papam illa seculi sui Alecto, cruentis piorum cædibus, reduxit. Nec illa diu superstes, sanguine Martyrum Iesu Christi ebriam animam, ad suos demisit. Inde sub incomparabili ELISABETHA iterum quies, & restitutum postliminiò Ecclesiis Evangelium, Papâ in æternum, severitate legum, nisi illas superiores anni refixissent, proscripito. Ad illam, quæ sub Edoardo fuerat, formam omnia revocata sunt; nec ultra in Reformatione, quanquam poscentibus piis, processum.

Sicut verò illa Edoardiana Reformatio, quoad doctrinam pura fuit: ita ob retentas Cerimonias & Episcopos, non caruit magno vitio. Qui enim sub eo liberi erant ritus, paullatim sub Elisabetha,

beta, & omnino Iacobi ac Caroli regno, necessariū esse cœperunt, & in Non-Conformistas, ut tum vocabantur, atrociter sævitum. Accessit & illud mali, quod sicut vara vibiam trahit, ita ab una ad aliam Cerimoniam veniretur, tanto incremento, ut ultimis illaudati illius Laudi annis, totus ferè Papatus, quoad doctrinam & rituum intolerabiles ineptias, reduceretur. Iam quis Ecclesiæ Britannicæ ante hos octo annos status fuerit, quam exosi Puritanorum capitali nomine, Pii, quæ pro Papa molitiones, qui animorum & bellorum motus, non spectastis vos tantum in Selandia, sed ingemistis etiam; nec fraternos affectus vestros ignorat Britannia, vel obliviscitur. Quicquid furor & malitia Episcoporum, adscitis in consortium Iesuitis, efficere potuit, ut omne impensum. Parùm scilicet pomposi Prælati curabant, Papa an Christus regnaret, dummodo ipsi superbix solio fruerentur, & omnia in regno, omnia in Ecclesia soli possent. Quid persecutiones piorum & carceres loquar? Aliquibus vel eo nomine aures abscissæ, quod ludis scenicis, & Papæ contradicerent. Multa millia in exsilium, & alios orbes,

Extra anni solisque viam — —

missa. Denique cuncta sub Episcopis peccata licita, maximè Sabbathi profanatio; piis esse non licuit & puris. Objiciunt: Puritanos esse qui se Reverendis Episcopis opponunt. Sint ergò contaminati, si puritas, toties à Deo commendata, non placeat. Quis major honos quàm Deum puro corde, ut in verbo suo præcepit, cum cura & delectu honorare? Nec invidiam vocabuli curamus, quia pios ita vocant, & bono sensu pro illis accipi potest, quibus nihil cum profana vita, & Papistarum rancidis Cerimoniis, negotii est. Nimirum ne Puritani videamur, erigenda erunt altaria, ad syllabas nominis Iesu, histrionico motu corpus inslectendum, Papa pro Principe Episcopo, Ecclesia Romana pro vera Ecclesia, agnoscenda. Hæc enim propterea invenerunt Episcopi ut se impuros profiterentur, magno scilicet pe-

viculo, pro Puritanis habitum iri mitratum ordinem, nisi se, præter maculosam vitam, etiam Papatu conspurcarent.

Tertius igitur Reformationis gradus supererat, ad quem mirabili Dei Providentia, primam Scoti viam, anno c^{lo} 1603 xxxvii, Papistica excitati Liturgia straverunt. Unde factum, ut ille orbis Britannici Caledonius angulus, omnium primo ab Episcopis purgaretur. Dein coactò ad Parlamentum in Anglia Rege, totius gentis communi consensu Reformatio ibi suscepta est. Contra eam totus videbatur conjurasse mundus. Bellum civile, horrendum & cruentum, per Papistas & malignos concitatur, impediendæ huic Reformationi. Nam hæc initio causa dissensus princeps fuit. Postmodo aliæ accessere.

Quanquam verò Parlamentum multoties de summa rerum periclitaretur, tamen invicta constantia in opere Domini perrexerunt; & Synodus convocata est, quæ Reformationem Consiliis suis ac precibus promoveret. Sed quod in ejusmodi casu fieri solet, turbato undique regno, cum Ecclesia, excussis regimine Pseudo Episcopis, sine rectore, in medio confusionum Oceano fluctuaret, ecce agmina sectarum; & opiniones ipsa novitate, & majoris cujusdam lucis præconio plausibiles, invalescunt. In primis tanta contentione de vera ac primæva Ecclesiarum constitutione ac gubernatione, quantum non alias, inde usque à Christo nato, factum legimus, disputatur, tum alii, quæ & penes vos obtinent, & in omnibus reformatis Ecclesiis, Presbyteria vellem; alii congregationum libertati patrocinaarentur. Quanquam revera non libertas, sed servitus ea sit, & schismatum fons ac origo.

De his Ecclesiæ Britannicæ turbis, auctores conferre visum est, & quædam per saturam publico exhibere. Idque eo magis, quod nunc, Scotorum gente ad sua pacato agmine, revertente, & debellatis undique hostibus, spes integra sit, etiam finem illi Ecclesiarum dissidio impositum iri. Nec aliis potius, quam vobis, Reverendissimi Ecclesiarum Selandiæ Pastores & Seniores, opusculum hoc debebatur. Nam præter pietatis, disciplinæ
& or.

Et ordinis laudes, quibus Deus nationem vestram, supra ceteros Belgas beavit, perspecta hoc bello, pro salute Britannorum, vota et desideria sunt, ac multum vobis Angli, etiam Reipubl. causa, debent. Reformationi ceptæ statim sub initia favistis, nec vos inde ulla vis vel calumnia hostium Religionis dimovit; ab aliquibus etiam doctissimo calamo controversiæ transmarinæ illustrantur.

Deus pacis corda Regum et Magistratuum ita regat, ut omnia carnali prudentia, Ecclesiarum unioni et concordie serio invigilent; ac si quid restat ex Papatu retrimenti, id omne tandem aliquando totum expurgent! Deus non tantum in veritate, sed etiam spiritu ac sinceritate coli vult; nec sufficit doctrinam habere defecatam, nisi externæ disciplinæ, a motis omnibus quantumvis pusillis hominum traditionibus, puritas accedat. Pauxillum fermenti totam corrumpit Massam. Amstelodami, Kal. Decembr. anni clō Ioc XLVI.

HONORIUS REGGIUS,
KEMNATHENSIS.

P R Æ F A T I O
A D
L E C T O R E M.

Abes hic, benevole Lector, brevem de statu Ecclesiæ Britannicæ commentarium. De eo monendus es, quæ causa scripti, & qua fide in eo versatus sim. Causa, sciendi desiderium fuit, quod cum in aliis rebus laudabile est, tum imprimis in sacra materia commendatur. Variis enim de Britannicæ statu ad nos delatis

rumoribus, cum communis fama, partium odiis, ut in bello solet, aucta intentaque, nil nisi sectas, schismata, horrendas opiniones jactaret, noscendi avidus, non in Britanniam tantum ob eam causam ivi, verum etiam omnis generis scripta publica de illis controversiis evolvi. Ex quibus, quicquid ad statum Ecclesiæ Britannicæ referri poterat, breviter congesti, ac tandem ope-

rae

P R Æ F A T I O

ræ pretium visum fuit, omnia publica-
re. Quod ne præjudicio damnes, ra-
tiones audi. Non ignoro multos fore
qui statuunt regi potius vulnera Eccle-
siarum deberi, quam aperiri. Quippe
adversarios fidei & pacis nostræ, inde
occasionem arripere insultandi, & co-
gnitis malis, consilia sua & conspiratio-
nes eo callidius provehere. Bona equi-
dem ratio in illis quæ occultari possunt.
Sed cum non occultius in Ecclesia Bri-
tannica bellum quam in ipso regno, in-
fensis odiis, gestum sit, spectante even-
tum rei toto orbe; quid illa cautione
opus? Innumeri utrimque libelli jam
prodierunt, & fama ipsa, ingens sanè
malum, omnia in majus auget & dete-
rius. Ut ita consulatur Ecclesiis illis,
dum mala ipsarum ingenuè recensen-
tur; damnum certè aliquod inferri ea
cura non possit. Exinde pater Eccle-
siam nec absque regimine, nec per Epi-
scopatum Constantini Magni, id est ci-
vili potestate tantum, à ruina & disci-
dio, conservari posse.

De fide mea id polliceri possum, se-
cutum me authores qui ex professio de
statu Ecclesiæ Britannicæ recentissimo
scripserunt. Ac quæ de Episcopis re-
feruntur, ea verissima esse Orbis dudum
agnovit. In illis quæ Presbyterianos,
ut vocantur, & Independentes spe-
ctant, fieri potest ut hinc inde, studio
partium & affectibus indulgentes Au-
thores, quædam fortasse asperius exag-
gerent, quæ mitiori sensu accipienda
sint. In talibus charitas prævalere de-
bet. Inprimis tamen quæ orthodoxos
Independentes spectant, qui semper,
nisi iniqui esse velimus, à fanaticis sub
eodem rectorio latentibus, secernendi
sunt. Nam profecto controversia illa
de externo regimine, quanquam ad pa-
cem & conservationem Ecclesiarum in
unitate plurimum spectet; tamen in
nullum fundamentalem articulum fidei

impingit; & qui congregacionalem
viam terunt, viri piissimi Christum suis
exiliis ac passionibus, constanter con-
tra furorem Episcoporum tutati sunt.
Papam quidem adeò execrantur, ut ne
pilum quidem ejus in Britannia ferre
velint. Fateor eos graviter nimio zelo
& contentionis studio impegisse. Sed
quis & alteram partem ab omni errore
& lapsu vindicet? Fieri solet in ejusmo-
di controversiis fratrum, ut

Iliacos intra muros peccetur, & extra.

Jam quoniam de Episcopis, velut
obiter, quædam præmissa sunt, non
omittenda duxi quæ circa motuum in
Scotia fervorem, & Synodo Glas-
guensi, contra eos acta & decreta sunt.
Exstat scriptum quoddam Roberti Bai-
lii Kilvinnensis tum Pastoris, jam vero
delegati ad Synodum Westmonaste-
riensem, quod *Αἰσχρολογησις Laudensium*
vocatur, cujus breve compen-
dium heic inseritur.

*Quod factio illa, cujus caput est Ar-
chiepiscopus Cantuariensis Guilh. Laud,
rea sit aperti Papismi, Arminianismi,
& tyrannidis tam Ecclesiastica quam
Politica, hoc probatur ex variis libris
qui vel habent Cantuariensem ipsum
authorem, vel manifestum fautorem,
& censura Capellani sui approbatorem,
quam præstare tenerur; & quam pro-
bare, multa sunt quæ persuadeant; ut
sunt: librorum illorum aperta defensio,
auctorum non solum ab omni censura
immunitas, verum etiam ad primarias
dignitates evectio, scriptorum adversa-
riorum suppressio, & graves poenæ in
authores qui contra hincere audent, sta-
tura. Syllogismo unico totum illum
tractatum comprehendit author, qui
sic se habet: Quicumque subditorum reg-
is, publice promovent aut spargunt
dogmata religioni reformatæ, legibus
regni Angliæ sancitæ, & legitimæ sub-
dito-*

ditorum libertati adversantia, non solum non sunt fovendi, sed in eos severe est animadvertendum: nam introductione novationum seu per armatam violentiam, seu per artes versutas, præsentis reipubl. status pertæsi, omnium turbarum & tumultuum qui novationes illas consequuntur, authores habendi sunt; nam quod est causa causæ, est etiam causa causati: & ne quis putet mutationes illas regi sereniss. ascribendas esse: publicis edictis (ut illo de dissolutione Comitior. Anglic. anno 1628 & Junii 8. 1638. Septemb. 22. & Decemb. 18. ejusdem anni 1638.) omnibus suis subditis persuasissimum esse jubet, se nunquam consensurum in quavis mutatione religionis & receptorum dogmatum mutationem: & re ipsa ostendit, quando Septemb. 22. 1638. imperavit suo nomine renovari & obfignari confessionem ecclesiæ Scoticæ: qua singula Papismi membra abjurantur. Sed Cantuariensis cum sua factione spargunt aperte & promovent dogmata adversantia religioni reformatæ, pro-ut regni Angliæ legibus sancita fuit; atque hujus probationem per tria generalia capita persequitur author: quæ sunt Arminianismus, Papismus, & Tyrannis.

De Arminianismo quid judicaverit beatæ memoriæ rex Jacobus 6. in declaratione contra Vorstium aperte testatur; ubi pag. 18. detestandas hæreses, mature extinguendas & ad inferos usque, unde manarunt relegandas esse dicit: Bertiumque asserentem, opinionem de Apostasia sanctorum non dissentire à professione ecclesiæ Anglicanæ, mendacem, pag. 15. graviter impudentem & ferreioris, p. 12. vocat: & Arminium pag. 14. Deo inimicum, ejusque discipulos pestes, arrogantes, hæreticos, ad hæreses sectarios: quorum heterodoxias qui pacis gratia tolerandas judicarent, à Deo maledictionem, apud ecclesias omnes in-

famiam, & in republ. perpetuam distractionem procurare. pag. 15. Cujus opinionis ut & regnorum hæredem esse orthodoxum Carolum, contra maledicos susurros edicta recentia satis demonstrant. Arminianismum porro strenue promoveri à Cantuariensi & factione illa, probat, tum indirecte, quia hujus fautores nullo fere alio nomine celebres, neglectis orthodoxis singulari ejus commendatione regi sereniss. obtrusi, ad dignitates ecclesiasticas promoventur. v.g. in Scotia *Maxwellus* ad episcopatum Rossensem, *Forbesius* ad Edinburgenum, *Sydesius* ad Brechinensem, & inde ad Gallovidianum, *Wedderburnus* ad Dumblanensem: ut de Anglia & Hibernia in quibus major est ejus auctoritas, taceam: quia in heterodoxias hujus manifeste reos non animadvertit, severus alias in eos, quos cærimoniis ab hominibus inventis (ut nihil durius dicatur) non satis æquos judicat, ita ut pastorum verbi ingentia agmina in orbem alio sub solè calentem cum familiis protrudat: quia celebres illas quæstiones de prædestinatione cum annexis, meras logomachias, & inutilem verborum contentionem de rebus nullius fere momenti habet, in fusiori declarat. pag. 74. Quia synodum nationalem Glasguensem inter alia, & ob hoc suggillat, quod ausa sit pastores ob publicam eorum dogmatum defensionem, & in iisdem pertinaciam deponere. pag. 16. Dein ad directam probationem descendit, & ordine per universos quinque articulos. Primum & secundum aperte in libro *Appello Casarem* approbato censura *D. Whyti*, postea Eliensis episcopi, tuetur *Montacutius*, licet fermento papistico turgens, singulari tamen Cantuariensis commendatione ad *Norwicensem* episcopatum promotus: qui pag. 60. Doctrinam in synodo Dordracena de prædestinatione repetitam, desperatam vocat:

(b)

cat:

cat : Idem Montacutius in tertio & quarto ibid. pag. 89. disertis verbis Arminianis se jungit : & pag. 95. *inter melioris notæ Pontificios*, & opinionem quam ecclesia Anglicana affingit de libero arbitrio, nullum esse dicit alicujus momenti differentiam. Apostasiam sanctorum idem Montacutius ex professo ibid. tuetur : & *Chonæus* in collectionibus Theologicis Cantuariensi dedicatis & sæpius recusis, fidei plerophoriam irridet. pag. 82. & alibi. Sed longa disquisitione hic non est opus ; nam reos habemus confitentes, idque aperte.

Papismum fovere, hæc (inquit) probant, quia omnia factionis hujus consilia tendunt ad henosin inter Papismum & reformatam religionem, sed conditionibus usque adeo iniquis, ut reformatis statio sua sit deserenda, ac schismatis & errorum venia petenda : aperte quidem postremum hoc nondum audent propalare ; ex sequentibus tamen satis patebit, & luce meridiana clarius demonstrabitur, hæc à petulanti convicio aut mendaci calumnia (quam nos ipsis inurere, de nobis conqueri possent) quam longissime abesse.

Etenim, quia nullam hujus unionis spem concipere potuerunt, quamdiu Reformatis persuasum esset, Pontificem Romanum esse Antichristum, ideo omnes ingenii & industriæ nervos intendunt, in id summo studio incumbentes, omnemque lapidem moventes, ut eundem ab hac infamia liberent, prout non ita pridem Shelfoordus peculiari tractatu de Antichristo aggressus est ; & inter alia hanc habet sententiam, *Papam non magis posse dici Antichristum, quam Lutherus aut Calvinus*, quos blasphemix & hæreseos, os impudens ibidem accusat ; argumenta vero reformatorum doctorum, quibus contrarium manifestò demonstrant, & rationes firmissimas, quibus primorum re-

formatorum facta & scripta à calumniis vindicant, eorumque doctrinam stabi- liunt, *deliramenta & apocalypticæ phreneses*, vocat Montacutius in Appello Cæsar. perstringens proculdubio oblique nervosissima argumenta Jacobi regis, in epistola illa monitoria vere aurea : & ne ullum omnino restaret vestigium Antichristianismi Papæ, Cantuariensis ipse (ut fatetur in oratione habita in Camera Stellata. pag. 32) propria sua manu delevit ex liturgia Anglica, vocem *sectæ Antichristianæ* junctam Romanæ : ejusque loco *Babylonica* substituit, *ne scil. Pontificis scandalo esset*.

De Pontifice Romano honorifice loquuntur : & *ecclesiam Romanam sedem Petri, cui potentior principatus super omnes tribuendus est*, Cantuariensis in relatione colloquii cum Jesuita nuper impressa & aucta. pag. 183. & 154. & 133. Montacutius in antidiatribâ pag. 51. & 116. *in hac sede summi pontificatus apicem, & fontem sacerdotis esse*. idem ibid. p. 158. à quo nisi successionem suam derivare posset præsens Archiepiscopus Cantuariensis, quam misera esset ipsius conditio, inquit Poklingtonus, in altari Christiano, p. 50. & nisi successionem hanc ab ipsa sede Petri aut alterius Apostoli ostendere posset, non audiendus esset. Poklingtonus in libro, cui titulus ; *Dies dominica non est habenda pro sabbatho* : *Atque hoc* (inquit idem ibid.) *est quod inter alia, episcopali jurisdictioni nosmet submittere facit, Puritanismus est*, inquit Montacutius Origin. p. 417. *denegare titulum sanctitatis sue Pontifici Romano, etiamsi fuerit prodigium & propudium honestatis, & eundem aut similes titulos reprehendere, est phrenesis hominum solummodo fanaticorum*. Pio & prudenti zelo Imperatores quidam de equis descendentes venerationem iisdem Pontificibus exhibuerunt. Montacutius in antidiatribâ p. 40. imo

imò eosdem adorant. *ibid.* pag. 158. *ut totumque Christus, ut Dei & hominum patris singularis illis debetur honor.* *ibid.* pag. 166. *Principatus, dominis, facultatibus & omni quicquid nomine possessionum Petri venit, fruatur, utatur: modo alienam possessionem non invadat.* *ibid.* pag. 95. *Potestatem Pontificis, in Gallis & Hispania regibus perutilem esse.* *Cantuariensis in relat.* pag. 202. *Si rex Anglia subditis suis imperaret, ne quid ecclesiastici negotii in regnis suis sine Papa auctoritate decernerent, & ut quicquid sanxit, sanxeritve legis Apostolica auctoritas, id legis loci sit, tenentur omnes obedire.* *ibid.* *Montac.* pag. 156.

De Cardinalatu & Cardinalibus, licet commento Patribus ignoto, honorifice sentit Montacur. in appar. pag. 56, & 57. *Sibi plaudit, quod Cardinalem Baronium, virum in eminentissima dignitate constitutum, quam non solum eruditione, verumetiam singulari sanctitate & tantum non ascetica, merito quidem suo esset adeptus: nusquam nisi honorificentissime compellat.* & *Poklingtonus in altar.* pag. 34. *Barromaeum summis laudibus effert, ob jejunia, preces, charitatis opera, pietatem exemplarem, qui vanitatem omnem tam in verbis quam factis aspernaretur, episcopum vocat pium, & acriter perstringit adversarium contra sentientem: Itaque Poklingtono idolorum cultus, quibus impente deditus fuit hic Cardinalis, nulla est vanitas: & crudeliter scivire in ecclesiam Dei & sponfam Christi, pietatis nomen apud eum meretur, non verò tyrannidis.*

Quum animo tam amico ferantur in caput, & humeros hujus monstri corporis, non dubitandum, quin reliquum corpus honore affecturi sunt: ideoque eandem esse (asserunt) Pontificiorum & Reformatorum religionem; neque peri-

culo vacare, si quis asserat (uti semper asseruit Anglicanae ecclesiae liturgia, regnante Jacobo rege) Pontificiam religionem esse rebellionem. *Cantuariensis in relatione colloquii.* pag. 36. & in oratione in Camera Stellata pag. 36. *Protestantium ecclesiam non fecisse secessionem ab ecclesia Romana, in qua adhuc sint omnia ad salutem necessaria, & qua adhuc omnia habeat quae ad ecclesiam essentialiam necessario requiruntur.* *Potterus in vindicatione charitatis ecclesiae reformatae.* pag. 66. & *si qui longius processerint, & acrius perstrinxerint illam ecclesiam; zelotas esse prudentia & charitate destitutos.* *idem* pag. 74. *Hinc reformationis opus per Lutherum deplorandum schisma vocat Cantuariensis. Controversias in quibus à se invicem haec ecclesia differunt, tales non esse quae alterutrius partis salutem impedire possint, cum non sint fundamentales.* *Heilenf.* in responso contra *Burton.* pag. 124. & *licet pontificia ecclesia errores essent fundamentales, eam tamen esse aliarum quas tuetur fundamentalium veritatum efficaciam, ut instar antidoti, admixta errorum venena hebetent.* *Josephus Hallus Exoniensis episcopus in veteri religione prope initium, & Butterfeildius in ejus vindiciis. Qui profitentur se Iesum Christum diligere, licet in fundamentalibus errent, fratres tamen orthodoxis esse, & salvari posse.* *Potterus.* *Ubi supra* pag. 109. & *ne quis existimaret haec dici de iis solum qui in ecclesia Romana vixerunt ante reformationem, extendit idem Potterus ad hodierna tempora, & nunc bene sperandum de omnibus, qui simplicitate cordis seducti, Romanam fidem profitentur, in ejusque professione moriuntur,* pag. 77: *Non sine insigni injuria Pontificios accusari idololatriae haereseos, aut schismatis: Idololatriae, cum cultum naturae creaturis non tribuant,* *Shelfoordus,*

dus. pag. 300. Montacut. in apparat. pag. 79. & in Originib. 309. quo factum est, ut Cantuariensis ex liturgia jejunii recepta, expungi curaverit vocem idololatriæ, qua submersi jacuisse dicebantur majores nostri in ecclesia Romana. Dovvus in respons. contra Burtonum, pag. 142. hæreseos injuste accusari, cum non peccent in defectu, sed excessu. Potterus, pag. 102. Sic & schismatis, cum per omnia Romanam fidem integerrime profiteantur, Montacut. in appar. 283. à schismate liberos esse & hæresi coram Deo, quia errores, se quos forwent, ipsi non invenerunt, neque primi excogitarunt. Cantuariens. rel. colloq. pag. 316. Schismaticos potius habendos, Scaligerum, Pareum, & alios opinatores, qui contento spretoque majorum consensu, phreneticas suas observationes obtrudunt. Montacut. in appar. pag. 389. Itaque nihil impedire quin in unam coeant ecclesiam Papista & Protestantæ, nisi insana intemperies furiosorum quorundam zelotarum obstaret (Jesuitæ videlicet & Puritani) qui pharisaica sua instituta in Christianismum retulerunt, quorum utrosque Montacut. in apparat. pag. 245. pietatis vocat carcinomata, Christianismi dehonestamenta, pacis & concordia alastoras & pernicies. Quam miris contra elogiis ornat idem ibid. pag. 45. Cassandrum ipsissimam probitatis & modestiæ animam: dolet tam male ab importuno censore Calvino exceptum: Summâ, quicumque Samaritanismum istum fovent, quam cupide eorum scripta complectuntur, & in coelum laudibus efferrunt; contra verò quam contemtim loquuntur & contumeliose exagitant exterâs reformatas ecclesias, earumque celeberrimos, & de Ecclesia Jesu Christi optimè meritos orthodoxos doctores seu vivos, seu mortuos, eosque præsertim qui elaboratissimis suis scriptis iis

larvâ detrahere, & ipsorum petulantiam retundere ausi fuerunt, inter quos sunt insignia illa nostri seculi lumina & ornamenta D. Rivetus & Voetius, quod ille Calvinum à virulentis Lanceoloti Andreae morsibus vindicaverit, hic vero Montacutum *δοκίμοσφορ* ad partes modeste vocaverit, nec passus hominem fastu turgidum ecclesias reformatas impune conculcasse: Clariss. Vvedelium quam indignis modis tractaverint, referre piget.

Et ne quis putet hæc inconsiderantibus excidisse, age (inquit author) exquiratur, quo modo iis arrideant quæ in pontificiis, protestantes omnes, maxime qui reformati dicuntur, inprimis exagitant: in quatuor specimen exhibet, videlicet, Idololatriâ, hæresibus, superstitionibus, & abominando Missæ idolo.

Multiplex est Romanæ ecclesiæ idololatriâ, sed nullibi magis exferre se præbet omnibus conspicuam quam in adoratione altarium, panis sacramentalis seu hostiæ, imaginum, reliquiarum, & sanctorum defunctorum. Altari porro reverentiam exhibendam, docet Cantuariensis, in orat. in Camera Stellat. & ex Psalmo profert locum, Venite, adoremus, procumbamus coram Domino & altari ejus. pag. 49. & ne quis dubitaret aliam esse *εξουσίαν* à Pontificia, in adorationis hujus subsidium allegat Poklingtonus in altar. pag. 160. praxin nobiliss. Equitum S. Georgii in ipsis papismi crassissimis tenebris: & additur ratio, ab Heilens. in respons. contra Burtonum. pag. 30. propter personalem Dei in altari præsentiam, qui ibi tanquam in solio residet, inquit Poklingtonus in altar. pag. 143. Hancque etiam *εξουσίαν* urgent, cum non celebratur S. Coena: quotidiana praxis illud restatur.

Adorationem elementorum eucharisti-

tisticorum, non solum in actu communicandi, verumetiam extra eundem urgent; hinc, *presbytero vel sacerdoti genuflectendum quater, quum patinam & calicem tollit & deponit, & adorationem hanc ad elementa ipsa dirigi, facile probabitur: nam si adorandum sit altare propter propinquam illam cum Christo communionem, ut differunt, multo magis elementa eucharistica, quia unio hic arctior est, magisque perspicua. Notandum etiam Cantuariensem non tulisse, elementorum illam adorationem vocari Pontificiam: nam cum præfules Scoti cap. 6. Canonum ecclesiasticorum, in exemplari eorundem ad regem misso, adorationem illam vocassent pontificiam, in exemplari ab aula remisso Cantuariensis manu sua in margine notat, delendam esse vocem Pontificiam.*

De imaginibus honorifice loquuntur: *carum everiores*, Montacut. orig. pag. 162. vocat, *furiosos iconoclastas, religiosos scilicet nebulones: Contumelias illis illatas, in archetypum, id est, Christum & sanctos transire, & si quis (inquit idem antidiab. pag. 28.) sancti alicujus imaginem dedecore afficiat, illum in gehennam optaverim, & sua temeritatis poenas dare. Nolunt inter iconomachos censerit, & ideo summa cura in templorum cryptis, larariis, parietibus & fenestris, frequentissimas imagines asservant*, Montacut. antidiat. pag. 24. & situ ac squalore rancidas exornavit Couzicus præbendarius Dunelmensis: *Has externam pulcritudinem ecclesiis afferre, & libros esse Laicorum asserit* Montacutius, Antigage, pag. 300. *Controversiam inter Pontificios & Protestantibus esse* *ομοιογενειαν*. Idem in Antid. pag. 40.

De reliquis audiatur Montacutius, antidiat. pag. 17. *Ego certe (inquit) cum Constantino, reliquias illas fasciis*

*involvam, auro includam circumgestandas, admovebo labiis, ac collo suspensas manibus oculisque crebro usurpatas intuebor, vel in apothecas condam & recludam inter preciosissima cimelia censendas. Veneratione relativa exemplo veteris Ecclesiæ colendas esse dicit idem, ibid. pag. 16. Neque peregrinationem religiosam ad loca sancta improbandam esse, ibid. pag. 44. *liternam denique omnem de reliquiis inter partes hodie, esse de lana caprina, & asini umbra.* idem, in Origin. pag. 45.*

De sanctorum demortuorum adoratione, docent; *Sanctos esse orationis & intercessionis mediatores apud Deum.* Montacut. antidiat. pag. 20. ideoque *sanctorum festa à se celebrari, ut eorundem intercessionis participes esse possint.* Lancelotus Andreas in stricturis, opere posthumo, cura & censura Cantuariensis excuso, pag. 8. *Immerito idololatria aut superstitionis taxari, si quis oraverit; Sancte angele custos, ora pro me.* Montacut. De invocat. sanct. pag. 99. Inter omnes vero sanctos demortuos, nullus est quem Pontificii impensius venerentur beata Virgine Maria. & hujus cultum promovere conatus est Antonius Staffordus, peculiari libello Londini impresso, cui titulus; *Feminei sexus gloria, defenso ab Heilens & Dovvo, in scriptis publicis & approbatis. Ubi asserit, immunem fuisse ab omni peccato.* pag. 8. *reginarum reginam, filiam, matrem, & sponsam Dei.* in præfat. *illius miraculosam in cælum assumptionem veritatem esse infallibilem.* pag. 210. *quam meritis suis acquisiverat.* pag. 21. & 80. *Coram ea justorum animas procumbere.* ibid. in panegyrico. *ipsi terrena omnia cognita esse ex speculo Trinitatis.* ibid. *Puritanismum esse, si quis renuat in ejus honorem salutationem Angelicam repetere.* pagin. 220. & nisi boni simus Mariani, malos esse

esse Christianos. *ibid.* Pietatem monachorum, monialium, & magnatum ac principum, qui sodalitis Maria nomina sua ascribunt, laudandam esse & imitandam. pag. 23. Hæc, imo omnia quæ hoc libro continentur, defendunt Heilenf. in respons. contra Burton. p. 123. & Dovvus contra eundem, pagin. 54. utriusque vero auctoris scripta à Cantuariensi recensita & approbata profitant. Eandem pæne semitam terit Montacutus: *Aliter Mariam in mundum ex utero materno processisse, quam alia mulieres.* in apparat. p. 301. *vixisse immunem ab actuali peccato.* *ibid.* pagin. 338. *Omniium creaturarum esse dominam.* pag. 321. *Majorem mundum Deum potuisse facere, majus etiam cœlum; majorem autem matrem, quam est Mater Dei, Deum facere non posse.* ex Bonaventura citat & probat, pag. 302. & recte Thomam dicere, *Beatam virginem ex hoc quod est mater Dei, quandam habere dignitatem infinitam.* *ibid.* Atque hæc de idololatria.

Proximum est de hæresibus dicendum, quas junctis manibus in Pontificiis acerrime exagitant Reformati omnes: has tamen vel extenuant, vel amplectuntur factionis hujus primipili.

Nam contra SS. scripturæ perfectionem urgent *traditiones dogmaticas*, non de ritibus, sed de doctrina ipsa, & harum numero ascribunt *baptismum infantium*, *diei dominica sanctificationem*; *traditionem poculi eucharistici Laicis*; *orationes in linguis populo cognitis*, & *cat.* Whitus, episcopus Eliensis, de sabbatho, pagin. 97. Montacut. in origin. 396. Ex penu hoc locupletissimo deprompta sunt illa omnia quæ in visitationibus rigide urgent, videl. *Iuridictio Episcoporum supra presbyteros*, *prostratio & genuflexio coram altari*, *oratio ad orientem*, *signum crucis in baptismo*, *formatio crucis in aère*, *ejusdem*

super altare positio, & sexcenta alia ejusmodi. Heilenf. antidor. Lincolnienf. pag. 87. Samuel Hoardus in concione quam habuit in visitatione metropolitana. pag. 15. & *hisce omnibus auctoritatem scripta legis vendicant*, Whitus de sabbatho. *Denique in eo solum scriptura sensu acquiescendum, qui traditionis & consensus patrum auctoritatem habet:* Chouneauus in collectionibus Theologicis, Cantuariensi dicatis, neque unquam adhuc improbat. pag. 31. Poklington. altar. pag. 129. & Cantuariensis ipse in relat. colloq. pag. 62. *Verbum divinum aliud est scriptum, aliud non scriptum.* & *ibid.* p. 84. *Candela scriptura non est prius lux, quam accensa fuerit per admotionem luminis ecclesiastica traditionis*, & *ibid.* pag. 114. *Lumen scriptura per se non est clarum satis, nec potest locuples testimonium sibi ipsi perhibere.* & p. 104. *Quando Patres dicunt se inniti scriptura, non excludunt traditionem.* & *ibid.* *quia scriptura est recondita & obscura, & potest in diversos sensus trahi, nemo propriis viribus absque ecclesia fidat.* An hoc non est S. Script. cum pontificiis judicis & normæ absolutæ auctoritate spoliare, & traditiones ecclesiæ (per quam intelligit pontificiam) non solum æquare, sed & supra scriptum Dei verbum extollere?

De vita monastica docent, *Everfionem monasteriorum per Henricum VIII Angliæ regem sacrilegam fuisse* *Teuzazav*, facinus flagitiosum. Montacut. in originib. 303. & 384. *cum vita hac originem suam repetat ab Elia, Eliseo, Iohanne Baptista.* idem, *ibid.* p. 369. & 370. *& strictas regulas ab Euangelista Marco.* Wats in concione de Apostolica mortificatione, pag. 20. *quos si voluntarii cultus aut superstitionis coarctaveris, eadem opera sanctos instituti illius authores, Eliam, Eliseum, Danielem,*

tem, Marcum accusabis ejusdem criminis. idem pag. 28. Hodiernos Carthusianos, Franciscanos, & ceteram istam monachorum faciem, pios & bonos ac religiosos esse, etiam ratione ordinis sui. Staffordus in feminina gloria, p. 236. Virginem Mariam monialem vixisse. idem pag. 22. Processiones discalceatas per urbium compita, monachorum horas canonicas, vigiliis, nocturnas ad templa peregrinationes, & similia, nulla ratione reprehendendas esse, dicit Wats, ubi supra.

De limbo Patrum, & orationibus pro defunctis, sic Montacutius in apparat. pag. 476. Sanctos ante Christum defunctos caelo non receptos fuisse; sed inferno inclusos, unde à Christi descensu ad inferos liberabantur, & in hujus confirmationem locum illum 1. Pet. 3. 19. contra Puritanos adducit, idem in origin. pag. 286. Imo, pium est credere Christum, dum dicitur infernum spoliasse, paganos virtutis commendatione ornatos inde liberasse, ut sunt, Socrates, Aristoteles, Hercules, Epaminondas, Plutarchus, & similes, inquit, Maxvvallus in demonstratione, pag. 9. Atque licet scriptura mentionem tantum faciat duorum locorum post mortem, neque ullum sit in scriptura indicium alicujus loci tertii; non tamen inde sequi non esse tertium, quia multa sunt quae non indicantur in scripturis. Montacut. in apparat. pag. 135. Oblationes & preces pro demortuis, in pontificiis non solum non damnant, verum etiam autoritatibus Patrum confirmant. Lancel. Andreae strictur. p. 56. Poklingt. altar. pag. 83. Et omnes veteres liturgias in causa hujus subsidium advocat Dovvus. pag. 56. De sacramentis, in hisce cum Pontificiis consentiunt, quod sacramentorum veteris testamenti vim diminuant, & mera fuisse signa gratiae. Montacutius in ori-

ginib. pag. 72. quod cum synodo Tridentina anathema dicant eis, qui dixerint Iohannis baptismum eandem vim habuisse cum baptimo Christi: Quod contraria sententia Calvini, sit privati hominis *ὁρῶμενος*. Idem, ibid. pagina 390. Quod omnes omnino infantes baptizati in baptismo vere regenerentur, justificentur, sanctificentur: neque ullatenus dubitandum de eorum salute, si ante commissa actualia peccata ex vivis excesserint. Montacut. in Appello Caesarem. pagina 35. Whitus Eliensis episcop. contra Dialog. pag. 95. Licet idem ante ademtum episcopatum dogma hoc, ut pontificium, rejecerit, in colloquio cum Jesuita Fischero. p. 176. Quod baptismum simpliciter necessarium ad salutem, non solum ratione praeccepti, sed ratione medii, allato in hinc finem loco ex Iohannis Evangelio cap. 3. 5. Nisi quis renatus fuerit, & cat. Cantuariensis in relatione Colloqui cum Jesuita. pag. 56. Expositiones vero reformatorum doctorum contrarias, meras esse elusiones excogitatas in contemptum Dei & dispendium animarum, dicit Montacut. in origin. p. 397. Quod cerimonia ab hominibus inventa & baptismo superaddita, (ut vestis alba, oleum, lac, sal, chrisma,) baptismi sint ornamenta, & exercitia, quibus mens extarnarum rerum sensu & significatione ad divinum cultum, ipsumque Deum attrahitur) retineri debeant; & ubi abrogantur, denuo restituenda. Montacut. in antidiatr. pag. 15. & 16. Quod tota illa disputatio inter partes de quinque illis (spuriis, ut reformati vocant) sacramentis, sit *λογικὴ γὰρ*. Andreae Wintoniens. episcopi strictur. pagina 11. Quod Confirmatio per episcopos, plenos & perfectos faciat Christianos. Poklingtonus in Altar. pag. 65. Quod nullius momenti sit quaestio de ordinum sacrorum numero, & quod penuria ec-

clesiarum factum sit, quod in reformatis ecclesiis omnes isti ordines non vigeant. Andreae strictur. pagin. 12. Quod jure divino Episcopis, iisque solis, competat pastorum ordinatio, ita ut à nemine non episcopo ordinato & rite consecrato possit adhiberi; & irrita sit omnis ordinatio & missio, qua à non legitimo & Canonico more non proficiscitur. Quod, si à se orientur aliqui, & non missi ingerant caelesti huic functioni manus (intelligit hic earum ecclesiarum pastores à quibus Episcopatus exfulat) viderint ipsi quid sint responsuri olim summo sacerdoti, cujus partes usurpant; nos nostras, non aliorum tuemur vocationes. Inquit Montacutus, in anti-diatr. pag. 138. Causas matrimoniales per jus Canonicum pontificiorum dijudicari volunt: cujus juris originem repetunt à primorum Papatum decretis; quae ubique urgent Canones Apostolicos, Clementis constitutiones, & similia scripta supposititia. Poklingt. & Heilens de altar. passim. Montacut. ubique: & huic juri Canonico, Basileensis concilii decreta ascribunt, Ut Staffordus in gloria feminei sexus. pag. 128. Pro festo visitationis Mariae, concilium illud citat: Proh quam verum est illud! Qui modestiae limites semel transilierit, eum gnaviter impudentem esse oportet. De sacramento poenitentiae docent, auricularem illam confessionem plurimum prestare utilitates, ideoque pie frequentandam ab iis qui ad eucharistiam accedunt. Whitus Eliensis episcop. in praefatione de sabbatho: & dolendum esse quod aboleatur, Sprint. in concione de Confess. p. 18. typis excusa cum approbatione. Neque ulla peccata colanda esse si sacerdotalem absolutionem expectemus, in qua exercenda sedent sacerdotes ut judices delegati à Deo: Confessionem hanc privatam sacerdoti factam unicuique esse medium obtinendi pec-

catorum remissionem. Idem pag. 16. & 19. & 15. diserte & totidem verbis. Prater privatos confessores, consultum esset ut in singulis ecclesiis revocaretur usus ille publici poenitentiarum (qui olim in usu apud veteres) qui initio quadragesima in die Cinerum, in reclinatorio residens, omnium confessiones audiret, & singulis cinere capita primum resper-sis, poenitentiam in quadragesima praestandam praescriberet; & plenarie satisfacientes exeunte quadragesima ante paschatis festum absolveret, hac (inquit Poklingtonus in altar. pag. 57.) est illa sancta disciplina, quam restitutam cupit liturgia: Atque hac poenitentia vere satisfieri Deo pro peccatis commissionis: ut oratione pro omissionis, inquit Shelfordus. p. 125. & 129. De extrema unctione nullam fore controversiam cum Pontificiis, utantur pro-ut velint, modo ne in censum sacramentorum eu-angelicorum ascribant: Montacut. in Antigag. pag. 267.

De fide, justificatione, legis implementatione, & merito, docent. Fidem nudum tantum esse assensum, nullam requirere applicationem, nullam fiduciam personalem; eamque personalem applicationem esse meram praesumptionem, & cerebri non satis sani figmentum. Shelfordus p. 36. Optimum medium apprehendendi Christum, esse charitatem. Ibidem p. 106. Iustificationem quidem ab Apostolo attribui fidei, sed illud intelligendum esse Inchoative tantum. Chouaenus in collect. theolog. pag. 69. Charitatem esse fidei formam: & per eam primario coram Deo justificari homines, Shelfordus, pag. 102, & 106. quod hoc apodictico scilicet syllogismo monstrum illud theologi confirmat, Deus justificat: at Deus est charitas. E. charitas justificat: vah! quanta caligine occaecatos oportuit fuisse eorum oculos, quos non puduit impurum & inutilem

tilem hunc libellum, in ipsiſ Academi-
corum comitiis ſolemnitatibus one-
rare tam ſplendidis profunda & raræ
eruditionis elogiis; an quos per calu-
mnia Solifidianos vocant, tam obſæ-
naris homines putant iſti novatores, ut
inſulſis ejuſmodi nugis ſcutica aut feru-
la caſtigandis; de controverſiæ ſtatu ſe
moveri permitterent? Sed me conti-
neo. Docent etiam, *juſtificationem pec-
catoris coram Deo, nihil aliud eſſe quam
conversionem & ſanctificationem per
juſtitiam inherentem.* Idem Shelfor-
dus p. 107. Montacut. in Antig. p. 142.
*Legem Dei non ſolum poſſe, verum etiam
in hac vita facile impleri:* Shelfordus.
pag. 121. *Deumque ſi præſtitu impoſſi-
bilia imperaſſet, injuſtum fore & tyran-
num.* idem pag. 136. Whitus de ſabba-
tho, pag. 157. *Extremam blaſphemiam
eſſe, ſi quis dixerit in optimis ſanctorum
actionibus eſſe admixtum aliquid pec-
cati.* Shelf. pag. 147. *A quibuſdam non
ſolum perfecte in hac vita impleri le-
gem; verum quosdam ſupererogare, præ-
ſtando Conſilia illa, (quæ vocant) perfe-
ctionis, caſtitalis, paupertatis, & obe-
dientia.* idem pag. 184. *Bona opera ve-
re & proprie eſſe meritoria æterna vita.*
idem paſſim ubi ſupra. *Idque ex con-
digno.* Montacut. Appello Cæſar. &
in antigag. pag. 153. *eſſe veras efficien-
tes cauſas ſalutis, uti mala opera ſunt
damnationis.* Chouneus in collect.
Theolog. pag. 18. Et quod multo ma-
ximè admirandum venit, licet ejuſmodi
ſcripta ab orthodoxis pro tribunali exa-
gitata ſint, nondum tamen à Cantua-
rienſi obtineri potuit, ut heterodoxias
iſtas ſibi diſplicere ſignificaret, quin
contra per hyperaſpiras ſuos Heilens &
Dovvum, authores eorumque hæc dog-
mata defendit. Atque hæc de erroribus
& hæreſibus Pontificiis à ſactione
hac reſortis: ſi cui animus ſit eor-
um ſcripta legere, primo intuitu

perſpiciet iſdem argumentis utroſque
niti.

Sequitur ut, quo animo ſint in ſuper-
ſtitiones pontificias, dicatur: verbo qui-
dem fatentur eccleſiam iſtam ſuperſti-
tionibus laborare; verum cum in ſpecie
ad earum designationem deſcenditur,
aliter rem ſe habere comperietur: *Nam,
quid vetabit quominus me ſignem ſigno
crucis in qualibet corporis parte, quo-
cunque demum tempore, in omni actio-
ne, cum in veteri eccleſia hoc factum
fuerit, eodemque ritu ſine ullo ſcandalo
& ſuperſtitione adhuc uti poſſumus.* in-
quit Montacut. in Appello Cæſar. pag.
268. & inter genuinas Apoſtolicas tra-
ditiones recenſet Samuel Hoardus, in
concion. pag. 15. *Pontificias ſuperſtitiones
de reliquiis ſanctorum circumge-
ſtandis, audivimus ſupra Montacutio
probatas. Modum orandi, eorum (uti
canit Mantuanus)*

*Qui ſilo inſertis numerant ſua mur-
mura bacis,*

ſeu per globulos, & roſaria, laudat, &
ſacram arithmetica vocat Staffordus,
in gloria feminei ſexus pag. 148. *Ieju-
nium quadrageſimale uſque adeo arri-
det* Montacut. in antidiar. pag. 9. *ut
non renuat hæreticus judicari, niſi ab
Apoſtolica authoritate ſancitum fuiſſe
probaſſet. Et à divina authoritate
deſcendere dicit Couzenius in devotio-
ne, pag. 221. ut & diei Veneris jeju-
nium.* idem, ibid. & ſi Epiphania (inquit
Guilielmus Wats in concione de Apo-
ſtolica mortificatione pag. 50.) *creden-
dum, eadem authoritate nititur diei
Mercurii jejunium.*

De locorum ſanctitate profitentur,
*ante Chriſtianam ſepulturam cæmite-
ria neceſſario conſecranda eſſe ab Episco-
pis: quomodo vero conſecratio ea pera-
genda ſit, ad antiquos canones referunt;
& conſecrata pollui ſecularibus actio-
bus,*

(c)

bus, aut sepultura hæretici, schismatici, aut excommunicati. Laurentius in concione pag. 9. Josephus Hallus in concione habita ad consecrationem cœmeterii. pag. 38, & 40. & exemplo Iudæorum hanc consecrationem obtrudit. *ibid.* Temples esse peculiaribus ritibus consecranda, & iis consecratis sine periculo ascribi sanctitatem, laudatque illud Bernardi, quis parietes istos sanctos dicere vereatur quos manus sacrata Pontificum tantis sanctificaverit mysteriis. Tedderus in concione habita coram Episcopo Norwvicensi. pag. 8. Profanari temples, si quis intra eorum parietes caput operiat. Shelfoordus pag. 51. altaria speciali ritu consecranda esse, & encensia celebranda. Poklington. altar. pag. 141. Altaria cancellis separanda esse à reliquo templo, inter quos solis sacerdotibus ingredi licet; regibus & imperatoribus aliquando idem concedetur cum creatori dona offerunt. Poklington. *ibid.* pag. 80. coram altari ter se prosternere debere sacerdotes. Laurentius ubi supra. pag. 20. Propter arctam illam unionem inter locum illum & humanam Christi naturam. *ibid.* pag. 12. quæ in altari tanquam in throno residet. Cantuariens. in oratione habita in Camera Stellata. pag. 47. Precandum esse facie ad orientem conversa, cum sic tradiderint Apostoli. Heilens antidot. Licoln. Dum recitatur Decalogus, genuflectendum esse; dum symbolum & Euangelium, standum; uti & cum habetur concio, apertis capitibus standum esse auditoribus. Shelfoord. pag. 20. 22. & ad nomen Iesu genuflectendum, exemplo præsulum licet nulla adhuc lege iungatur. *Ibid.* Delictum esse contra quintum decalogi præceptum, si quis festa in honorem B. Virginis Maria, Angelorum, & sanctorum non religiose observet: Couzenius in devotion, & profanari sacrosancta illa festa operibus:

Diem tamen dominicum non profanari aut pollui iisdem operibus si ea magistratus permiserit, cum abstinencia ab operibus secularibus die dominico nullibi in novo testamento imperetur, & quod non prohibetur ulro permissum est. Whitus Eliensis episcopus, in libro peculiari quo probat diem Dominicum non habendum esse pro sabbatho. pag. 217. & ne inficeretur populus Iudaismo sabbathi, imperatum fuit pastoribus omnibus in Anglia ut publice prælegerent scriptum, quo omnibus concedebatur licentia ludendi diebus Dominicis post finita sacra, dummodo iis interfuissent. Heilens in Historia sabbathica.

Restat quartum caput de missa pontificia: Cui ut viam præmuniant, vatiano odio contra publicas conciones in ecclesiis reformatis frequentatas feruntur: ut iis extrusis locus sit missæ. Itaque docent, munus concionandi publicum paucis tantum quibusdam extraordinariis & eminentibus viris committendum esse, necessarium tantum esse cum reformandi sint errores aut novi canones proponendi: hoc est, in ecclesia constituenda, non constituta: præcipuas partes pastoralis officii esse intelligenter ac distincte legere liturgiam, ejusdemque prælectionem esse efficacem concionem. Shelfoordus, pag. 35. 39. 76. & passim ex professo. Non esse publice petendum precibus auxilium Spiritus sancti ante inchoatam concionem; aut finita concione ejusdem opem ad audita in praxin referenda. Heilens contra Burton. pag. 165. Neque consultum esse pastoribus etiam doctissimis, ut privatim etiam in conclavibus, alia precum formula utantur, quam qua in liturgia præscribitur; alias sciant se conatu temerario Dei majestatem contemnere: Couzenius in devotion. præfation. Diebus Dominicis, ad summum semel tantum concionandum esse, pomeridia-

ridianus superfluas esse. Shelfordus p. 93. Heilens contra Burton. p. 166. 168. (atque hic non sine singulari seu oscitantia, seu impudentia in historia sua sabbathica, parte 2. c. 6. §. 9. aulus est asserere, *Decretum fuisse idem in ecclesiis reformatis Belgicis in Synodo Dordrechtii convenientibus anno 1574. artic. 46. ex rabula procul dubio Scultingio citans hunc canonem. Publica vespertina preces non sunt introducenda. ubi hactenus non sunt; & ubi sunt, tollantur.* quasi vero synodus illa loquatur de die Dominico, quod pro confesso sumi vult Heilens: atque inde infert, decreto synodico veritas esse pomeridianas conciones diebus Dominicis, quod certe patribus illis ne per somnium quidem unquam in mentem venerat; Nam revera loquuntur de concionibus quæ postmeridianis horis haberentur in reliquis septimanæ diebus.) Docent etiam, *conciones istas publicas magis officere pietati quam prodesse, sanctiusque victuros homines si essent conciones infrequentiores, cum per eas nascantur schismata, hæreses & quicquid vitiorum cernitur in populo.* Shelfoordus pag. 71. 82. Deus bone quanta verborum amarulentia inflectentur hodiernos pastores, qui ex Apostoli præscripto sermonibus ad populum instant tempestive & intempestive, *pruriginosos quidlibet effutientes, qui ecclesiam in tonstrinam vertunt, catulos oblatrantes, clamatores odiosos & molestos, ineptiarum plenos vocat* Lancelot. Andreas posthum. oper. pag. 32. quia seculari verborum tinnitu & seculari scientiæ ostentatio purum Domini verbum corrumpere illis religio est, & luporum adventum ac artes populo sibi commisso demonstrant, veriti ne torpido silentio pereuntium sanguinis rei essent.

Atque sic profligatis concionibus,

De Missa docent, *satis significanter ipsorum liturgiam ea voce denominari, exemplo veterum.* Poklingt. in die Dominico. *Et sicuti vocem ipsam non admittant, sic neque rem voce contextam modo sano sensu intelligatur.* Montacut. antidiatrib. pag. 10. hoc est, *si sola transsubstantiatio à missa removeretur,* Poklington. altar. pag. 138. *Imo nec de voce transsubstantiationis certamen moveremus,* inquit Montacut. antidiatrib. pag. 10.

Vocem cum non aspernentur, videndum an pari affectu in res ipsas ferantur: Atque hic consideretur (inquit author) liturgia Scotis obtrusa, (quem foerum esse Cantuariensem, frequentes per eum lituræ, interpunctiones, additiones, quin & quatuordecim literæ ipsius ad præfules Scotos, dum libri hujus editionem promoverent, satis licet contra jurantem arguent, & illud Eliæ Petlæi præfixum liturgiæ Anglicanæ à se Græcè factæ: quo gratulatur Archiepiscopo, *Ob restitutam ejus cura liturgiam sua dignitati, ita ut solenni more observetur in omnibus totius insularum regionibus.*) Et cum missa componatur; facile apparebit. Omnes Missæ pontificiæ partes ne una quidem exclusa, contineri in Liturgia hac Scotica vel formaliter vel virtualiter: ejusque parallelum se propediem in lucem publicam daturum spondet author. Specimen nunc exhibet in iis missæ principalioribus partibus, quas primi reformatores in Anglia ex liturgia Anglicana expunxerant, & quas Scotis obtrusos de novo inseruit Cantuariensis: Offertorium videl. Canon, & communio.

Offertorii tum vox, tum res ipsa expressè continetur, eaque sæpius repetita, ne lectori incauto & cursim forte legenti excideret, ritum esse Synagogæ non negant liturgici pontificii, & huc collimat liturgia Scotica, quæ quinque

ex veteri testamento locos præfigunt, quorum literalis sensus Judaicam oblationem directe infert: quam usque ad eo cupide amplectuntur, ut ipsam ejus (ut ita loquar) formalitatem imperent: *positio patinae per sacerdotem super altari*, repræsentat, inquit Durandus in rationali, illud Levitici 14.4. Ponetque manus suas super caput hostiæ, & acceptabilis erit: Et ut sciatur præparatoriam hanc oblationem tam esse pro mortuis quam vivis, statim subjungitur *mortuorum commemoratio*, qui in singulis suis statibus lumina fuerunt mundi, & ornatu singulari gratia ac donis, Couzenius, *speciatim sanctos quosdam nominat*. In devotione pag. 371. Neque hic se continent, verum alios omnes Dei servos addunt, qui cursum suum in fide perfecerunt, & nunc à laboribus quiescunt: quæ Bellarmino commodissima videtur explicatio eorum qui sunt in purgatorio, pro quibus preces concipere jubet Couzenius Cantuariensis Scholæ egregius discipulus, Devotionis suæ pag. 373. Horum nullum est omnino vestigium in liturgia Anglica.

Sequitur Canon Missæ, quem non minori odio prosequuntur Protestantes omnes, quam summa reverentia colunt Pontificii, fatense Bellarmino lib. 2. de missa cap. 18. Ejus orationes & præfationes pæne omnes sunt in liturgia Scotica: sed supra omnes maxime eminent Orationes consecrationis & oblationis; quas verticem & cor divini sacrificii vocat Innocentius, lib. 4. cap. 1. Consecrationis porro nomen quod in Anglica expunctum fuit, (quia sensu pontificio Consecrare est consecratione transsubstantiare, inquit Durandus lib. 4.) hic in liturgia Scotica inseritur majoribus literis; *Oratio consecrationis: Et hæc jubetur recitari à sacerdote ad latus altaris occidentale; facie, à popu-*

lo qui longe distat, averfa: Et quid differt hoc à secreta murmuratione verborum consecratoriorum inter Pontificios? Quare si quis hinc inferet, licere sacerdoti lingua populo incognita sacrum illud peragere, (quandoquidem Deus quem alloquitur, omnes linguas æque intelligat, elementa verò ipsa quæ consecrantur nihil intelligant, & populus, in cujus solius gratiam usus linguæ cognitæ urgetur, cancellis ab auditu sacerdotis averfi arceatur, ut audire nequeat) haud facile respondebit factio hæc adversaria, præsertim cum eorum longe doctissimus Whitus Eliensis Episcopus de sabbatho, pag. 97. *neget jure divino peragenda esse sacra lingua populo cognita, & ad ecclesiasticam traditionem referat*: longe tamen aliter sentiebat & loquutus fuit, cum ad insulam & mitram nondum promotus fuisset; nam in libro, quo doctissimi fratris vindicias contra Jesuitam peregit, cui titulus Orthodoxa fides, cap. 2. artic. 17. Apostolicum præceptum ex 1. Cor. 14. urget. Sed non tunc aperta fuere factionis hujus mysteria: cui solenne est à se semel posita convellere, & religionem ad ambitionem suam attemperare. In ipsa illa consecratoria oratione ipsa formalia Pontificiorum verba inseruerunt, quibus eorum transsubstantiatio innititur; nam *Deus rogatur, ut velit ita sanctificare oblationes panis & vini, ut fieri nobis possint Christi corpus & sanguis*: Consona sunt hæc illis Montacutii in Appello Casarem. pag. 289. *De modo presentie Christi inanem esse inter pontificios & reformatos litem: concordiam esse facilem, nisi pacis consilia Iesuitæ & Puritani à Diabolo instigati impedirent*, & Laurentius, in concion. pag. 18. *Modum presentie non querendum esse, multo minus determinandum*. Antea tamen complura ex Cantuariensi & suis accepimus

pimus de corporali præsentia Christi in altari; propter quam altare adorari volunt. Si quis vero elevationem & adorationem elementorum desideret, eam exhibet rubrica marginalis Scoticæ liturgiæ, qua *presbyter jubetur tollere in manus patinam & calicem, & an æquum censeatur debet, ut sacerdos sacra mysteria in manibus sumat, sine humili reverentia & submissione.* Heilens contra Burtonum, pag. 137. Post orationem consecrationis immediate subjicitur *Oratio oblationis*, eo ordine & iis verbis, quibus in missali Salisburiensi olim existabat; & ne quis dubitaret ne cum pontificiis plenum consensum foret de natura hujus sacrificii, docent, *verum, proprium, corporale, visibile hic esse sacrificium, licet incruentum, ob cuius oblationem Apostoli & omnes pastores veri sunt sacerdotes seu sacrificii secundum ordinem Melchisedechi, & mensa eucharistica tam verum & proprium est altare quam æneum illud Moysi altare fuit.* Heilens. antidot. Lincol. pag. 6. & 17. & Poklingtonus ex professo, in altari suo Christiano, authentica Cantuariensis licentia excuso, inter alia quibus ubique turget fermento Papistico cap. 20. sic loquitur. *Si nullum habemus Christianum altare, neque etiam ullum habemus Christianum sacrificium; si nullum sacrificium, neque etiam ullum habemus Christianum sacerdotem: si nullus est nobis sacerdos, apage Liturgiam docentem sacerdotem, quomodo ad altare assistere debet.*

Tertiam Missæ principalem partem facit Communio: cum liber Anglicus opportune adderet sententias quasdam de edendo per fidem, & bibendo in memoriam, ne corporalem præsentiam conciperent imperitiores ex verbis distributionis, Scotica liturgia sententias hæc delet, quia scilicet ejus authoribus propositum fuit ut populus corpora-

lem præsentiam conciperet, & responsione *Amen* eandem diserte profiteretur. Anglica liturgia jubet tradi elementa in manus communicantium; hoc in Scotica deletur, & ejus loco inferitur, *debito ordine communicet populus:* quibus verbis complura latent mysteria, nam cum iis innuatur oppositio quædam inter communionem clericorum & laicorum, neque ullibi expressum sit, in quibus differentia ista sita sit, excepto loco in quo actio hæc peragitur; cui dubium quin sic postica aperiat plurimis Pontificiorum erroribus; quales sunt, ut elementa in os communicantis populi ingerantur; ut altera tantum species laicis tradatur: Nam nullibi mentionem facit liber *Scoticus communionis Laicorum sub utraque*, quin contra Montacut. in originibus pag. 396. aperte profiteretur, nihil tale in scripturis inveniri. *Vbi (inquit) jubentur infantes in scripturis baptizari, aut in cœna Domini sub utraque specie communicantes participare; de his possumus profiteri, Nihil tale docet scriptura, scriptura hæc non prædicat: Quid sibi vult nomen illud Corporalis, de lintheo quo tegenda sint elementa post consecrationem? nomen illud nunquam ecclesiæ innotuit nisi post natam transubstantiationem: Uti & illud, si elementa consecrata non sufficiant communicantibus, presbytero repetenda sunt verba consecrationis super novo pane seu vino. Quid repositoria illa publica? A quorum retentione ecclesiam Anglicanam laudari vult Poklingr. nonne satis docent consultum esse sacramenta reservare? in quem usum, viderint ipsi: Andreas Wintoniensis in strictur. *Non audeat damnare consuetudinem illam reservandi sacramenta, & deferendi ad ægros pro viatico.**

Restat jam, ut probeatur eandem factionem gravissimam tyrannidem pro-

movere tum in ecclesias, tum in subditorum privilegia.

Despoticam auctoritatem in ecclesias sibi assumere præter quotidianam praxin, hæc eorum *ἀξιώματα* demonstrant, Potestatem condendi ecclesiasticas leges solummodo competere Diocesano episcopo, tam extra Synodum, quam in Synodo, in qua quos ex clero advocare Episcopo visum fuerit, suffragia habent solummodo deliberativa, cum spirituales jurisdictionem in foro exteriori non solum à regibus, verum etiam à Deo habeant episcopi; quia dicit Apostolus, *omnis potestas est à Deo*. Samuel Hoardus, conc. pag. 8. quam habuit in Metropolitana visitatione.

Iura omnia quibus reguntur ecclesie, & quibus reges ipsi, membra & filii ecclesie permittunt se gubernari, nativam vitalitatem ex præpositis ecclesie, hoc est, Episcopis, tanquam ex corde recipiunt, & viracitatem ex ipsis tanquam ex capitibus derivant. Chouæus in collect. theolog. pag. 53. *Episcopes solos sine ullo cleri consensu posse abrogare totam ecclesiasticam disciplinam formam, licet ea legibus regni municipalibus, ac nationalium Synodorum decretis sancita sit, ac annis 80 frequentata: & ejus loco novam substituere: posse totam externam cultus divini formam unica litura obliterare, & novam à se compositam in vitis ecclesiis severe obrudere:* Testatur praxis recens Episcoporum Scoticorum, obrudentium simul & semel libros Canonum, liturgiæ, ordinationis & homiliarum; non minus monstrosa & barbara Scotis sunt hæc nomina, quam fuerunt ominosa: Ad quod faciendum Cantuariensis consilio & auxilio commoti fuerunt, suisque literis frequentissimis quæ in Scotorum manus devenerunt, ut diligens *ἐπιβουλή* eosdem sollicitavit, ac currentibus calcar addidit: *Pari reverentia &*

cura obsequendum esse mandatis Episcoporum, qua Dei; cum Deo contraria non præceperint. Whitus in examine dialog. pag. 20. ex Bernardo citat & probat; ut & illud ex Eusebio, *quicquid in sanctis episcoporum consiliis decernitur, id universum divina voluntati debet attribui.* Ita quidem, ut si quis ausus fuerit vocare in dubium non solum Canonem, verum etiam rubricam & titulum canonum Episcopaliū, excommunicandus sit. Canon. Scot. pag. 8. & ubi nulla poena quorundam canonum violatoribus designatur, ea ad arbitrium Episcoporum referatur. Ibid. pag. 37. quam vero gratiam ab episcopis expectare possint rei læsæ auctoritatis episcopalis, illustrata & recentia exempla satis docent; stigmata, perpetuus carcer, aurium amputatio, publica flagellatio, exilium, ingentes multæ pecuniariæ; leves dicunt esse poenas, respectu earum quas meriti sunt qui audent ministrorum paritatem ex verbo Dei probare, aut, episcopatum juris esse divini, negare: Cum tamen singulari clementia ferantur in Jesuitas, & sacerdotes pontificios: *absit* (inquit Cantuariensis in epistola dedicatoria præfixa relationi colloqui cum Piscatore seu Fischerio Jesuita) *ut ego unquam auctor aut suasor essem vel minima persecutionis contra Jesuitas; aut ut ego ipse eos persequer: nam quantum memini, neque illum, vid. Fischerum, aut illius socios, vel verbis acrioribus unquam accepi.*

Potestatem supremi magistratus usque adeo extendunt, ut nullus locus legitimis subditorum privilegiis relictus sit: licet sereniss. Rex Carolus in oratione sua regia ad parlamentum Angliæ anno 1628 ingenue professus sit, *prærogativam regiam in eo sitam esse ut subditorum privilegia tueretur;* licet advocatus regius in Anglia non ita pridem nobiles

biles quosdam Anglos in jus vocaverit regis nomine, quod scriptum quoddam ab alio compositum penes se haberent, & divulgassent, quo author scripti Regi sereniss. suggererebat, ut omnia ad sui ipsius arbitrium revocaret, subditorum fortuna sine ipsorum consensu arriperet, ac edictis suis sine parlamenti consensu leges sigeret & resigeret. Quod scriptum, inquit idem advocatus, si vulgo innotuisset, maximis tumultibus causam praeberet, ac inevitabile fere damnum tam Regi sereniss. quam toti regno excitaasset. Licet Bilsonus Wintoniensis episcopus de subjectione pag. 280 fateatur, Licere subditis aliquando sine rebellionis crimine, principibus suis resistere, si imperium & regnum in tyrannidem mutare velint, aut neglectis legibus ex animorum suorum arbitrio agere, his (inquit) & similibus casibus, licet optimates & populus se conjunxerit ad antiqua & recepta privilegia defendenda, nequaquam rebelles censendi sunt. Et ibid. idem, Scotorum, Gallorum, Belgarum protestantium causam contra rebellionis crimen iislem à Pontificiis objectum fuisse agit, ac diserte asserit, Licere optimatibus & populo tueri antiquam suam & Christianam libertatem pactam & conventam cum principibus, quibus primitus se submiserunt, & confirmatam ac approbatam à subsequentibus regibus; Licet serenissimus Rex Carolus, reformatos in Galliis contra illorum regem, & Germanos contra tyrannidem imperatoris juverit, nunquam proculdubio manum periclitantibus tam liberaliter majorum suorum exemplo porrecturus, si putasset nulla ratione licere subditis se tueri contra principes supremos: aut regum potestatem supra omnes leges esse, à quibus non posset limitari. Nihilominus tamen vulgo apud hujus adversae factionis principes receptum & decantatissimum

est, *regum potestatem illimitatam esse: nam cum sint Dei Deputati, à quibus quaso limitari possunt? An à legibus? Sed illarum conditores sunt & latores. Principes itaque supra leges sunt, & principi lex non est posita, & absolutam habet auctoritatem*: Heilens in moderato suo responso pag. 28. 32. Aberdonenses Theologi in duplici pag. 22. Et non minus laesa majestatis crimen incurrere qui definiet, quid rex possit aut non possit, quam Atheismi, qui pro & contra disputet, quid Deus possit aut non possit. Ait quidam ex factione ista sub larva Lyfimachi Nicanoris; pag. 3. *Regum rescripta privata, leges esse*. Heilens antidot. Lincol. pag. 66. Totus liber Johannis Wemii de primatu regis, tyrannicis hisce paradoxis refertus est; in quo nomine primatus regii omnia tum in republ. tum in ecclesia regibus concedit, Ita ut nullo casu, quicumque demum is sit, subditis liceat principi resistere, adversus quem naturalis juris defensio seu injuria depulsio omnibus & singulis adempta est. Quod & Aberdonenses Theologi in duplici sua passim effutiunt, & in canones ecclesiasticos in nupera convocatione Anglicana, Cantuariensis opera relatum est: & hinc atrociam illam rebellionis, seditionis convicia toties in Scotos jaectitata, quia privilegia ecclesiasticis & politicis legibus sancita, à pauculis quibusdam ecclesiasticis iisque exteris & peregrinis, regia gratia abutentibus conculcati, & regnum suum independens & liberum simul cum ecclesia, in provinciae servilis formam redigi non patiuntur.

Atque haec est summa illius libri. Notum est Liturgiam, Canones, Ordinationem, Scotis obtrufos ab Episcopis libros, inter praecipuas turbarum causas recenserit. Ut vero exactius intelligatur, quales illi libri fuerint, & quam

into-

intolerabiles, audiamus Synodum Glasguensem.

Sess. XI v Decembr. 6. die Iovis.

Animadversiones in librum liturgia ab Episcopis obrusum ecclesie Scoticae.

Rejiciendus est hic liber, 1. quia obruditur sine ullo praevio ecclesiae hujus consensu & approbatione in synodo nationali, penes quam proprie hujus generis negotia definiuntur. 2. quia legitimam & longo usu receptam cultus divini externam formam prorsus abolet, ac in ejus locum substituit aliam à Pontificiis mutuam, ac ex Missali, Rituali, Breviario Romano desumptam, quae plurima superflua & ridicula ac superstitiosa continet, semina etiam gravissimorum errorum ac Idololatriae, ac in multis Anglicana liturgia deterior est.

Inter alia ridicula ac superstitiosa quae à Pontificiis mutuatur, haec sunt. Nam 1. *Presbyteri tenentur matutinas & vespertinas illas preces singulis diebus publice vel privatim praelegere*, pag. libri illius 7. Porro si privatim & solus praelegat, quis usus responsionum per populum: nisi forte intelligendum sit, debere presbyterum sibi respondere nomine ecclesiae quam repraesentat, & sic preces hae cum sint publica autoritate institutae, & prolatae à publica persona, deputata ab ecclesia ad orandum nomine suo, & hac intentione ut expleat munus suum, quid aliud erunt quam preces illae Papistarum publicae, seu horae Canonicae, quarum duae ex septem reponuntur. vide Bellarm. tom. 4. Controvers. lib. 1. De bonis operibus in particulari. cap. 10. 2. Nullus certus locus destinatur matutinis & vespertinis precibus publicis; sed remittitur arbitrio Episcopi, qui sedulo studebit templorum formam ad tempora praecedentia revocare, hoc est, quando Papismus regnabat, ad similitudinem scilicet templi

Salomonis, divisi in porticum, navim, & sacrarium. 3. *Quaedam alia voce à presbytero proferenda sunt*, alia vero voce submissa, quae forma pontificiis consueta est in mysterio Missae; preces etiam quaedam, confessio fidei, & alia jubentur legi *aut cani*, cum tamen in metrum non redigantur. 4. licet situs corporis indifferens sit, in quibusdam tamen precibus indicitur, ut genibus flexis precemur; in aliis ut stemus; in aliis vero nullus omnino corporis situs imperatur. Et aliquando populus jubetur orare, non presbyter; & vice versa, aliquando populus jubetur comprecari cum presbytero, quandoque repetit, quandoque respondet, & alias orationem inter se dividunt, jubetur presbyter aliquando faciem ad populum convertere, aliquando ergo avertit: stare cum legitur Evangelium, sedere cum praeligitur epistola, genuflectere cum Decalogus: Quam frequentem oportet esse libri revolutionem à Psalmis ad collectas, ab iis ad hymnos, inde ad Psalmos, ad lectiones, ad Litaniam. 5. Exotica prorsus phrasologia Papismus redolet; etenim plurimas habet voces Scotis penitus barbaras à Romanis sacris omnes mutuatas: v. g. *Matutinas, vespertinas, Adventum, Epiphania, septuagesimam, sexagesimam, quinquagesimam, Dominicam, rogationes, loci ordinarium, collectas, litanias, Venite, Te Deum, Benedictum, Magnificat, Nunc dimittis, Sabbatum cantate, Dies cinerum, oblationes, antiphonias, puerperarum purificatio, Actorum Apostolicorum & Prophetarum veteris testamenti capita quaedam dicuntur Epistola, offertorium, Annunciatio Domini nostra, officiare, corporale, utraque species, & cat.* Insolitae & exoticae hae voces, quibus perstringuntur populi aures, metus haud injusti ansam praebet, ne sub Latinorum illorum verborum invo-

invo-

involucro lateant etiam Sacra Latina. 6. In Calendario, sanctorum numero adscribuntur quidam, cum, an atri fuerint an albi, ignoretur: v. g. Lucianus, Rex David, Kentigernus, Fabianus, Agneta, Vincentius, Blasius, Valentinus, Colmannus, Patricius Episcopus, Gurbertus, Benedictus, Gilbertus, Servius, S. Georgius, Dunstanus, Suithinus, Nomen Jesu, Aegidius, Ninianus, Adamannus, Sapia, Crispinus, Hugo Episcopus, Sylvester, & cæter. 7. Confessio peccatorum & absolutio ante orationem prælegi iubetur. pag. 25. quasi vero confessio non esset precatio, & in ea multa à Deo non pererentur. 8. Verba illa conclusoria orationis Dominicæ, *quia tuum est regnum*, & cæter. aliquando omitti iubentur, aliquando recitari; & cui bono? 9. Singulis diebus, Te Deum laudamus prælegi aut cani iubetur, quasi hymnus ille ab hominibus compositus, Psalmis omnibus à spiritu S. dictatis sanctior esset. 10. *Presbyter, clerici, & populus alta voce simul omnes repetant orationem Dominicam.* pag. 42. quam hoc confusum, & annon presbyteri sunt ex clero? 11. In litanis, complurima nomina & titulos Deo ascribunt, & multoties unam eandemque orationem repetunt, *o cæles libera nos Domine*, vicies & bis *Te rogamus audi nos*, presbyter designat solum mala, quæ populus orando deprecatur; bona itidem, quæ populus orando petit. 12. Per mysterium sanctæ incarnationis, nativitatis, circumcissionis, baptismi, jejunii & tentationis tuæ, per agonem & sanguineum sudorem, per crucem & passionem, per preciosam mortem & sepulturam, per gloriosam resurrectionem & ascensionem tuam in cælum libera nos domine; quid hoc est aliud quam mera adjuratio? 13. Post 44 orationes, inter quas una est oratio Dominica, dicunt, *precemur*, quasi præ-

cedentia omnia in orationum censu non veniant. 14. Observandum quod in lectionibus S. coenæ destinatis, epistola ponatur ante Euangelium, quod est contra ordinem Biblicum; & quod gratiæ non referantur Deo post lectionem epistolæ, cum tamen sollicitè cautum sit, ut Euangelii lectionem clauderet semper doxologia. 15. Dicitur, *innocentes illos*, infantes ab Herode crudeliter necatos, *testes fuisse Christi*, seu martyres, & *Dei laudes expressisse non loquendo, sed moriendo*. Ubi varia sese produnt, tum quod infantes illi sine ulla explicatione dicantur Innocentes, quod Pelagianismum redolet. Et quod *omnes in genere testes seu martyres Christi* dicantur, cum tamen nec habitu nec actu martyres dici possint: non habitu, seu animi resolutione, multo minus actu, cum nec pro fide quam ignorarunt, nec in fide omnes mortui vere & firmiter dici possint. 16. In collectis tertiæ & quartæ dominicæ post Epiphania, & in septuagesima prælegitur deprecatio quorundam periculorum, quasi dies illi magis fatales essent aliis. 17. In collecta tertiæ dominicæ Quadragesimæ petitur tutela contra hostes, quasi dies ille huic periculo magis subiceretur aliis, aut quasi preces illo die prælectæ ad malum illud præcavendum sufficerent. 18. Dies passionis tres habet collectas, cum alii unam, alii vero nullam prorsus habeant. 19. In collecta duodecimæ dominicæ post trinitatem, petitur, *ut ea largiri velit Deus, qua precibus rogare non audent*: an hæc est Christianorum *ἀνεφοβία*? 20. Notandum, omnes fere collectas de verbo in verbum translatas esse ex Missali Roman. 21. In rubrica S. coenæ præfixa, *Sacra mensa instrui iubetur tapete, & mundo panno lineo, & aliis decoris utensilibus*, in quorum numero quin veniant supersticiosa illa omnia quibus altaria sua ornant Papistæ,

(d)

vid.

vid. crux, candelæ, phylacteria, substra-
 toria, quid impedit? præsertim cum
 hæc sibi displicere nullibi ostenderit
 libri hujus architecti. 22. Jubetur *Pres-
 byter officiaturus stare ad septentriona-
 lem altaris partem seu laius*, quem ve-
 stitu missatico indui oportebit, si ita E-
 piscopis visum fuerit: nam anno 1633
 nihil ad summam diligentiam reliqui fe-
 cerunt, ut Regi sereniss. concederetur
 facultas, quem vellet pastoribus habi-
 tum in sacris imperare. 23. Post repe-
 titam orationem Dominicam jubetur
 presbyter facie ad populum conversa
 clare & distincte recitare Decalogum;
 & populus jubetur sese interea in genua
 provolvere; unde satis innuitur aver-
 sa à populo facie recitandam esse à pres-
 bytero orationem Dominicam, & sub-
 missa etiam voce; quærendum porro
 cur populo genuflectendum sit dum
 prælegitur Decalogus, & idem situs
 corporis non urgeatur, dum precatio
 Dominica recitatur. 24. Ecclesiæ œco-
 nomo vel Diacono mandatur, *ut pel-
 vim cum fidelis populi oblationibus
 summa cum reverentia presbytero offi-
 cianti offerat, qui eandem submissa ge-
 nuflexione altari imponet, ac Domino
 offeret.* Ubi later 1. Judæismus, dum
 Deus præsens supponitur magis in alta-
 ri ante consecratam eucharistiam, quam
 alibi, quod commentum nequeunt vel
 ipsi Pontificii deglutire: 2. Papismus,
 tum dum populi oblatio præcedit sa-
 crificium, tum dum duæ oblationes sta-
 tuuntur, altera pecuniæ, altera panis &
 vini. 25. Sæpius imperatur genufle-
 xio, cum nullibi tamen reperitur man-
 datum præparationis seriæ ante com-
 munionem, & spiritualis ac interni cul-
 tus in ipso actu. 26. Permittitur uti
 pane illo azymo rotundo, hostias num-
 mularias vocant alii. 27. Jubetur pres-
 byter pro Rege orans stare, duæ item
 ponuntur orationes pro Rege, nulla pro

Regina & regis Liberis. 28. Festos dies
 se primanæ subsequenter inter celebra-
 dam cœnam significet presbyter. 29. Si
 infrequentius aut negligentius ad com-
 munionem accesserit populus, inter i-
 pla cœnæ Sacra ad communionem eun-
 dem hortari jubetur presbyter: Porro
 cum eum certior fecerit populus de
 accessu suo, uti in alia rubrica tenen-
 tur, quo fine adhibetur hæc adhorta-
 tio? quod si nomina sua communica-
 turi non designarint, neque iis statutum
 fuisset communicare, nisi forte per eam
 adhortationem animi propositum mu-
 taverint, an statim admittit presbyter,
 etiam si de scandalis ecclesiæ non satis-
 fecerint? & si tunc admittantur, an li-
 cebit censuram ullam illius scandali no-
 mine postea illis infligere? 30. Qui-
 dam dies sacri proprias præfationes ha-
 bent, quidam non, & quare? 31. Man-
 datur presbytero officianti stare, non
 genuflectere, cum orationem consecra-
 tionis recitat: & in eo loco consistere
 quo facilius & majori cum decoro utra-
 que manu uti possit, cum interim solus
 ad altare stet. pag. 207. Quærendum
 merito, quid illud sibi velit; ut utraque
 manu uti, vel utramque exercere pos-
 sit? an ut imagines crucis in aère for-
 met? an ut patinam & calicem in al-
 tum elevet? & an non diserte rubrica
 hac statutum sit, ut ad occidentalem al-
 taris partem consistat, facie à populo
 averfa & ad orientem conversa? Deli-
 ramenta & nugæ hæc theatricæ sacro-
 sanctam Domini cœnam in comœdiam
 transmutant, & Dei cultum infidelium
 ludibrio ac piorum dolori exponunt.
 32. In oratione consecratoria, verba
 institutionis per modum orationis ad
 Deum diriguntur, non ad populum;
 pro-ut constituit Christus. 33. Licet
 liturgia cœnæ ab oratione Dominica
 inceperit, nunc tamen post oblatum
 Christum, pag. 209. repetitur, præ-
 missa

missa notabili hac clausula, *Audemus dicere*, qua innuitur absque confidentia prius prolatam fuisse, quia scilicet nondum oblatus fuit Christus; nugæ meræ papales. 34. Jubetur presbyter pecuniam oblatam dividere, & semissem sibi fumere, ut esca scilicet hac facilius capiatur & hamum opertum deglutiat. 35. Dicitur expedire ut lingua Anglica celebretur baptismus, & cur idem non notatur in reliquis cultus divini partibus? & annon alicubi in regno Scotiae magis expediat sacra omnia celebrare lingua Hibernica, quæ sola multis cognita est? 36. Dicitur veteres baptismum administrasse tantum in Paschate & Pentecoste, & consuetudinem hanc imitandam nobis esse quam prope fieri possit, licet in solidum revocanda non sit. pag. 215. Quærendum cur hic facta mentio verustæ illius consuetudinis; an ut ostendatur, Patres non judicasse baptismum simpliciter esse necessarium? quod libri hujus authoribus in mentem venire non potest, quandoquidem satis deserte postea affirmant baptismi necessitatem: An vero ut patres illi accusentur desidiæ & negligentiae salutis infantium? sed cur quæsitum monent patrum vestigia, quam pressè fieri poterit, premenda esse? Turpe est doctori, & cæc. 37. In celebratione baptismi: pag. 215. Susceptores, non vero parentes, monentur ut fonti adsint: & miris elogiis fontis illius baptismalis sanctitas celebratur: quæ quæso major efficacia fontis quam pelvis? 38. Licet curato significatum sit infantem esse baptizandum, rogare tamen debet, an hæcenus baptizarus fuerit. 39. Fontis baptismalis peculiaris instituitur consecratio & singulis mensibus mutanda est bis aqua, & consecranda pag. 216. 40. Ad imitationem veterum, qui adultioribus baptizandis interrogata quædam proposuerunt ante

baptismum, videlicet: An credis? an renuncias diabolo & omnibus operibus ejus, ac inani pompæ mundanæ? an baptizari vis? & cæc. Eadem interrogata infantibus hic satis ridicule proponuntur; quorum vice respondere jubentur susceptores; Ego credo firmiter, volo baptizari, & cæc. 41. Susceptores, non vero parentes, tenentur infantem in fide instituere. 42. Dicitur duo in baptizandis requisita esse, poenitentiam & fidem; quæ præstant infantes per susceptores & sponsores suos: an hæc satis sana? Nam cum baptizentur infantes, quia in foedere sunt, quo Dominus promisit se fore Deum parentibus & semini eorum, & infantes non sint susceptorum seu patrimorum semen & liberi, quomodo poterit susceptorum illorum fides & poenitentia infantibus illis prodesse? 43. In liturgia matrimonii, pag. 242. In peragendis matrimonii sacris, sponsus anulum habet, quem sponsæ non tradet, priusquam presbyteri libro imponatur: hoc scilicet supplet vicem pontificiæ benedictionis per aquam lustralem: Anulum hunc presbyter tradit sponso, qui digitum annularem seu medicinalem sinistrae manus sponsæ eo exornabit, dicens: Ego te hoc annulo spondeo, & corpore meo colo, vel adoro, vel honoro; nam verbum illud quo utuntur, *I Worshipp*, in sacris adorare vel colere significat. 45. In ordine visitationis infirmorum, pag. 249. una & eadem oratio præscribitur in omnium ægrorum usum, eadem exhortationes & consolationes absque ulla variatione. 46. In liturgia sepulturæ prælegitur, precatur, canitur. 47. Puerperarum purificatio Judaismus redoleret, & cæc.

Inter semina errorum quæ dispersa latent, sunt. 1. Quod libri Apocryphi, veteris testamenti partes dicantur. pag. 11. & quod libri quidam ac capita Ca-

nonicæ scripturæ dicantur minus conferre ad ædificationem, & melius omitti posse quam Apocryphorum capita, quæ prælegi mandantur. Plurimum etiam Canonicæ scripturæ nunquam publice prælegitur, ut Canticum Canticorum & univèrsa Apocalypsis, duobus tantum capitibus exceptis, & parte capituli decimi-noni: An non ortus inde error Pontificiorum, quo Apocryphi libri statuuntur esse Canonici, ex eo quod in ecclesia legerentur? 2. Observatio festorum sanctis dicatur, pag. 31. & Angelis: Imo plures statuunt dies sanctos quam Dominus in lege veteri determinavit Judæis: An non hinc succrevit sanctorum cultus religiosus apud Pontificios? 3. *Devicta mortis acerbitate, aperuisti regnum caelorum omnibus credentibus*, pag. 38. & in epistola prælegenda ad vesperam Paschatis, applicatur 1. Petr. 3. 17. Annon sapiunt hæc limbum patriarcharum? 4. In ordine sepulturæ, pag. 262. orant, ut nos una cum fratre demortuo & aliis omnibus in vera fide & confessione nominis tui vita defunctis, consequamur perfectam absolutionem, & consummata corporis & animæ benedictione fruamur. Nonne hinc facile pullulabit præcatio pro mortuis? 5. A scortatione & omnibus mortalibus peccatis libera nos Domine. Diferta hic est distinctio peccatorum in mortalia & venialia. 6. Recurrente nativitate Christi festo, orantes dicunt; hodie natus est Dei filius: unde sequitur, toties natum fuisse Christum, quoties anni à nativitate numerantur, hoc est, 1637. Aut si per diem illum intelligant, mensis non anni diem, oratio illa non erit ex fide: nam ex quo sacre Scripturæ fundamento colligi poterit, illo mense natum fuisse Christum? Idem etiam de circumcissione, Epiphaniis, & aliis festis. 7. In collecta tertiæ Dominicæ post Pascha, di-

citur, Deum omnibus in errore versantibus veritatis suæ lucem monstrare, quod adversatur Psal. 147. 19, 20. Indicat verba sua Jacobo, statuta sua Israël: Non fecit ita ulli genti, ideoque jura ista non noverunt. 8. In collecta ad festum S. Michaelis, Michael ille Angelorum princeps, Apocal. 12. 7. refertur inter Angelos creatos, cum tamen sit Jesus Christus. 9. In rubrica ante communionem, præparatio in eo sita esse videtur, ut communicaturi vespera præcedente nomina sua presbytero significent, aut eo ipso mane quando administratur S. cœna: licet tum impossibile sit Pastori de vita & moribus communicatorum inquisitionem institueri, aut tam subito scandala & controversias ac rixas componere. 10. Eadem rubrica, flagrantis scandali reus admittitur ad S. cœnam, modo apud se statuat & profiteatur, se postea satisfacturum,annon Christi instituto directe hoc adversatur, jubentis, prius conveniendum esse fratrem læsum, & illi reconciliandum esse? 11. Sicuti liber hic omni prorsus autoritate ecclesiastica destituitur, sic pag. 29. jubet homilias publica autoritate componendas recipere: unde sequitur, verbi prædicationem & preces à publica illa autoritate civili in universum dependere, & in omnibus religionis negotiis ecclesiam hanc ad cæcam obedientiam astringi, ac fundamentum fidei esse edictum ab aula procuratum, aut procurandum. 12. Oratio offertorii contradicit titulo præfixo; qui sic se habet: Oremus pro univèrsa Christi ecclesia, hic in terris militante: In oratione vero est commemoratio mortuorum, & restrictio Nomenclaturæ *Sanctorum* ad eos qui gloria nunc fruuntur. Atque sic via sternitur sanctorum canonizationi & invocationi. Adde quod ibidem preces fiant pro mortuis qui vitæ suæ cursum in fide

de

de tranſegerunt, & nunc à laboribus ſuis quieſcunt, quomodo optime deſcribi animas in purgatorio, fatetur Bellarminus. 13. Auricularis confeſſio obtruditur conſcientiis populi; pag. 204. & abſolutio diſerte offertur. 14. Modo tres aut quatuor adſint, celebrari poterit communio; pag. 214. qui fortasſe erunt, diaconus, ſubdiaconus & clericus, licet nullus ex populo adſuerit: quid quæſo magis refert privatam pontificiorum Miſſam? 15. Ibidem imperatur, ut omnes ter accedant ad communionem annuatim, præſertim vero in Paſchate. Judaicum hoc eſt, neque legitur Chriſtum alligaſſe ſacramentū hoc cuius ſpeciali tempore, ſed dixit, hoc facite quoties ederitis, & cæt. 16. Ut perſuadeant populo neceſſitatem baptiſmi. pag. 216. citant verba illa Chriſti; niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu, & cæt. quæ tamen de baptiſmo aquæ non intelligenda ſunt: & ibidem dicitur, Deum ſanctificasſe fontem, proſus ſine ullo ſcripturæ teſtimonio. 17. In exhortatione poſt conſignationem crucis in baptiſmo, fundamentum hoc ut indubitatum ponitur, Omnes baptizatos eſſe regeneratos. & pag. 224. Infantes baptizatos omnia habere quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt; Quod eorum eſt axioma qui totalem & finalem vere ſanctorum Apoſtaſiam tuentur. 18. Interrogata ad privati baptiſmi examinationem propoſita, pag. 223. præſupponunt eos baptizare poſſe, qui tum formam tum materiam baptiſmi proſus ignorant. 19. Dicitur pag. 231. Chriſtum redemiſſe me & totum genus humanum, quæ phraſis cum nullibi per totum librum comoda aliqua explicatione leniatur, univerſali redemptioni tam reproborum quam electorum viam præſtruit. 20. Dicitur p. 235. duo eſſe ſacramenta in genere neceſſaria ad ſalutem: quo innuitur alia eſſe licet minus

neceſſaria, & in horum numero poſtea oſtendetur collocari ordinem, matrimonium, poenitentiam & confirmationem. 21. Internæ partes ſacramenti S. cœnæ dicuntur, pag. 236. eſſe Corpus & ſanguis Chriſti, quæ vere ſumuntur in S. cœna, neque ullibi ſeu in liturgia eucharisſtiæ, ſeu in Catechiſmo, ulla vocula exſtat, qua phraſis hæc explicetur, aut à commento tranſubſtantiationis diſtinguatur. 22. Confirmatio, pag. 237. 238. ſecundum definitionem ſacramenti in Catechiſmo inſerto propoſitam, erit ſacramentum; videl. externum & viſibile ſignum internæ & ſpiritualis gratiæ in nos collatæ, inſtitutum à Chriſto ut medium quo gratia recipitur, & arrha qua de eadem gratia certi reddamur. Atque hic eſt ſignum externum & viſibile, manuum impoſitio per Episcopum, qui ſolus confirmare poteſt: Gratia interna & ſpiritualis, eſt deſenſio & vires contra omnes inſultus Diaboli, peccati, & mundi, & in precatiuncula poſt impoſitas manus dicit Episcopus; *Supplices tibi preces fundimus pro his pueris, ſuper quos ad exemplum Apoſtolorum tuorum manus impoſuimus, ut certiores eos hoc ſigno redderemus tua in ipſos benigna voluntatis*: unde ſequitur, Impoſitionem manuum Episcopi eſſe ſignum obſignatorium & medium per quod gratia confertur. Adde quod ratione miniſtri, qui eſt ſolus Episcopus, duobus genuinis ſacramentis præferatur, & ſæpius neceſſaria dicitur hæc confirmatio: quid hæc à pontificiis differunt? 23. Matrimonium etiam tacite inter ſacramenta numerari quid vetet? nam annulus contactu libri preſbyteri ſanctificatus ſacrum erit gratiæ ſymbolum, ſignificans, vivendum eſſe matrimonio conjunctis in mutuo amore & pace, & juxta præcepta Chriſti. 24. In celebratione matrimonii, pag. 242. Sponſus à pre-

bytero instruitur dicere sponsæ: *Bonorum omnium meorum te participem facio, seu omnibus meis fortuna bonis te amplifico, In nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti*: quibus verbis teneretur maritus bona omnia sua mobilia & immobilia sponsæ communicare, nisi perjurus esse velit, ac sacrosancto Dei nomine abuti. 25. In ordine visitationis infirmorum, pag. 253. ægrotus jubetur coram presbytero particularem peccatorum confessionem edere, à quibus à presbytero absolvetur; quam hoc inclinat ad auricularem confessionem! 26. *Grassante peste aut quovis alio morbo contagioso, permittitur ministro S. cœnam cum solo ægro celebrare, & sic cum uno ægro, cur non cum uno quovis alio?* 27. Dicitur, pag. 267. *In primitiva ecclesia piam fuisse disciplinam, ut initio quadragesima manifesti peccatores ad publicam pœnitentiam cogèrentur, eosque humiliter se submisisse ad subeundam in hoc mundo pœnam, qua eorum anima salva fierent in die Domini: in cujus locum, donec eadem disciplina restitui possit (quod maxime optandum est) visum est ut hoc tempore coram vobis legerentur generales maledictionis Dei sententia adversus impœnitentes peccatores: quid hoc aliud est, quam optare ut opera pœnalia satisfactionum restituerentur? & falsum est ullam talem fuisse in primitiva ecclesia consuetudinem, nisi forte corruptam ecclesiam Romanam eo elogio cohonestare velis. Nonne vel hoc satis indicabit, authores hujus libri ad ecclesiam præsentem Romanam inclinare?*

Semina etiam idololatriæ libro hoc continentur. Nam I. Calendarium catalogum habet quorundam virorum & feminarum, quos speciali ratione ad sanctorum honorem evehit: quid hoc aliud est quam sanctorum canonizatio, quæ sanctorum invocationi viam

sternit? 2. Eodem collimat dedicatio dierum in honorem sanctorum, quæ ab hac ecclesia semper post reformationem judicata fuit Idololatria papistica. 3. Beata virgo Maria vocatur Domina nostra, pag. 14. 4. In oratione consecrationis elementorum S. cœnæ sic habetur: *Benedicito & sanctificato verbo tuo & sancto Spiritu has tuas creaturas panis & vini, ut sint nobis corpus & sanguis dilecti filii tui*: quæ sunt formalia verba Canonis missæ pro transubstantiatione. Dicit quidem Apostolus, creaturas Dei sanctificari verbo & precibus; sed an unquam auditum, res spiritualis gratiæ incapaces sanctificari per spiritum? Interim libri hujus architecti satis sensum suum prodiderunt, vid. ut Deus omnipotentia sui, spiritus miraculose efficere velit, ut panis ille & vinum mutetur in verum corpus & sanguinem Christi. Nam sanctificatio hæc, quæ verbis illis petitur, est mutatio quædam, eaque vel sacramentalis, vel spiritualis, vel per transubstantiationem: Non est sacramentalis, quia tum non opus esset aliis verbis, quam institutionis Christi: neque spiritualis, nam sic potius cum Anglicæ liturgiæ dicendum esset: Sanctificato nos verbo tuo & spiritu, ut participes esse possimus corporis & sanguinis Christi. Restat itaque intelligenda esse de mutatione per transubstantiationem, & in hunc finem mentionem facit liber *Corporalis*, qua voce notandum est quod non utantur, nisi post consecrationem. 5. In margine ponitur, pag. 208. cum ad verba illa institutionis, *panem accepit*, presbyter officiatorus devenerit, sumet tum patinam in manus. Et in missali Romano sic habetur. Dum repetit sacerdos, *hoc est enim corpus meum*, hostiam supra caput elevet, ut ab omnibus conspici & adorari possit. Neque dubitandum quin idem hic sit sensus, præfer-

tim si locus & situs presbyteri & populi attente consideretur; nam presbyter à populo longe remotus ad occidentalem altaris partem facie à populo averſa ſtat, & populus extra ſacrarii cancellos in genua provolvitur: quare neceſſe eſt ut patinam & calicem in altum elevet, ſi à populo conſpici velit, alioqui fruſtra ſpecies (uti hic liber loquitur) in manus ſumeret. Adde quod ab hoc presbyteri & populi ſitu ſequatur, utrumque facie ad orientem converſa precari. Vah quam ſubdole ſubrepat idololatria! 6. Pontificii duplicem habent in miſſa oblationem, alteram præparatoriam, panis & vini conſecrandi, alteram hoſtiæ poſt conſecrationem: utramque liber hic continet. Prior eſt in offertorio diſerte: ſecunda in memoriali oblationis poſt orationem conſecrationis; nam præterquam quod titulus ipſe illud clamat, verba etiam memorialis ſatis demonſtrant: & licet mentionem faciat ſacrificii laudis ſeu gratiarum actionis, non tamen per vocem illam intelligi debet ſpirituale aliquod ſacrificium, quod in laude & gratiarum actione conſiſtit, ſed corporis Chriſti ſacrificium, ſic dictum, quia per illud Deus laudatur, Bellarmino interprete de miſſa, lib. 2. cap. 21. 7. Licet presbyter ante conſecrationem ſteterit, nunc tamen peracta conſecratione genua fleſcit: & pag. 104. dicit; Comeſam eſſe Chriſti carnem, & ebibitum ſanguinem, ac precatur, ut corpora noſtra per ejus corpus mundentur, ac animæ in ſanguine ejus laventur; phraſes admodum craſſæ ſunt hæc, cum tam crude ſine ulla omnino explicatione aut diſtinctione à Pontificiis erroribus, proponantur. 8. Epiſcopus aut presbyter officians jubetur in utraque ſpecie communionem primum recipere priuſquam populo tradat, pag. 210. Ubi

primum, Papiſmum redolet vox *Species*; quaſi elementorum materia, panis vid. & vini, vere non manerent poſt conſecrationem. 2. Videtur etiam redolere conſumptionem ſacrificii, in qua formam ejus poni contendit Bellarminus. De miſſa lib. 1. cap. 27. nam hic perâgitur ſacrificium & à presbytero conſumitur, priuſquam admittatur populus. 9. In liturgia baptiſmi infans baptizatus cruce ſignatur; nonne hoc eſt additamentum mere humanum, & ritus ſymbolicus nullo Chriſti mandato, inſtitutis ejus ſuperadditus? ſemen etiam eſt horrendæ idololatriæ inter Pontificios, quam eccleſia hæc hoc nomine expreſſe abjuravit. 10. Qui matrimonii vinculo conjunguntur, jubentur pag. 244. genua fleſtere coram menſa ſeu altari Dominico; quid, quaſo, hoc aliud eſt quam quod in ſolemnibus matrimonii jubet Rituale Romanum?

Denique liber hic nobis obtruſus in multis Anglica liturgia pejor & corruptior eſt. Nam 1. multo plures ſancti in Calendario noſtro ponuntur, quam in Anglico. 2. Ante communionem liber Anglicus hortatur omnes præſentes ut pauperum memores ſint, cujus exhortationis loco, ſententias quaſdam ex offertorio Romano depromptas recitari jubet noſter. 3. Licet quaſdam ſint in Anglico ſententiæ, quibus ad eleemoſynam excitetur populus, omnes tamen ſunt ex novo teſtamento fere deſumptæ, & de eleemoſyna tantum loquuntur, ita ut nihil periculi ſit, ne ad alienam oblationem detorqueantur; noſter vero multas profert veteris teſtamenti ſententias, quæ tantum intelliguntur de ſacrificiis & oblationibus Leviticis. 4. In Anglico jubetur populus precari, ut Deus eleemoſynam hanc ſui populi ſibi acceptam eſſe velit; & cæc. Noſter vero ſuperaddit gratiarum actionem pro iis qui in fide mor-

mortui sunt, & cæc. & sic magis accedit ad missam pontificiam, pro-ut supra observatum fuit. 5. In Anglico mensa Dominica in medio navis templi aut sacrarii ponitur, noster vero jubet locari situ altaribus consueto, intra sacrarii cancellos quibus removetur populus, ita ut orientalis ejus pars sacrarii extrema contingat. 6. In Anglicana liturgia post orationem consecrationis elementorum S. cœnæ, jubetur presbyter communicare & populo statim tradere: at in hac nostra, post orationem consecrationis, (longe diversam ab Anglica) secundæ oblationis oratio sequitur, ad ideam Missæ. 7. In Anglica presbyter panem populo tradens jubetur dicere: Accipe & ede in memoriam quod Christus pro te mortuus sit, fide illum edito in corde tuo cum gratiarum actione; quæ aurea sententia transubstantiationis jugulum secans, hic in nostra prorsus omittitur, quia scilicet in Canone missæ non exstat: idem observandum etiam in traditione poculi. Liturgia Anglica habet; Bibe hoc in memoriam sanguinis Christi pro te effusi, & gratias ago: Quæ verba in nostra non reperiuntur, quia non in missa Romana. 8. Anglica jubet elementa tradi in manus populi, nostra illud delet: & sic quid vetabit, quin communicantium ori ingerantur? 9. Anglica jubet utrumque elementum in populi manus tradi; nostra vero nihil prorsus loquitur de utriusque elementi traditione, contenta dixisse, populus suo ordine communicet: hoc est, removeri oportet laicos ut vulgus profanum extra sacrarium, ea de causa cancellis septum; ac quid si innuatur alium esse ordinem populi communicaturi à clericis non solum ratione loci, sed ratione communicationis sub utraque specie, ut Pontificii loquuntur: Non sine causa tale quid propositum

fuisse libri nostri architectis suspicatur; nam diserte hæcenus declararunt, fundamentum nullum esse in sacra scriptura, quo superstrui possit participatio in cœna Domini sub utraque specie: ad traditionem refertur ab Eliensi episcopo Whito, libro nuper impresso, de Sabbatho pag. 97. & expresse Montacutius episcopus, in originum libro pag. 396. Ubi (inquit) jubentur in Scripturis infantes baptizari, aut in cœna Domini sub utraque specie communicantes participare? de his possumus profiteri, nihil tale docet scriptura, scriptura hæc non prædicat. Nonne merito metuendum nobis est, ne ex consulto utriusque elementi traditionem omiserint, ut immani huic sacrilegio in posteriori libri hujus editione viam parent? 10. In nostra liturgia, reliquiæ panis consecrati operiendæ sunt *Corporali*, & mensa Dominica decoro tapete instruenda est: horum vero in Anglica nulla prorsus mentio. Neque vox *Corporale*, quæ linthea quibus elementa teguntur, significat, unquam in ecclesia audita ante natam transubstantiationem. 11. In Anglica liturgia universa fidelis populi eleemosyna pauperum ærario imponi jubetur; at in nostra jubetur dividi, cujus altera semissis cedit presbytero. 12. Noster liber mentionem facit oblationis panis & vini, de qua in Anglico altum silentium. 13. Noster panem azymum rotundum probat, cum Anglicus fermentato & ordinario uti jubet. 14. Anglicus liber jubet reliquias elementorum ad Curati ædes deferri, easque pro ordinario & vulgari pane & vino habet: noster vero vult reliquias illas ut sacras in ipso templo consumi. 15. Quod si elementa consecrata populo communicanti non suffecerint, noster jubet alia de novo consecrari; non sic Anglicus. 16. In prima oratione Baptismi hæc senten-

sententia exstat in libro hoc nobis obrufo, *fontem hunc baptismalem sanctifica*, quæ in Angl. deest. 17. Ibidem in margine libri nostri, jubetur aqua fontis baptismalis singulis mensibus bis renovari, & tum solempni verborum formula consecrari: utrumque in Anglico deest.

*Animadversiones in librum Canonum
ab Episcopis obrusum ecclesie
Scotica.*

1. Liber hic Canonum obruditor sine ullo ecclesie consensu & approbatione in synodo nationali, cum tamen hierarchici ipsi fateantur Canones ecclesiasticos nullibi unquam conditos fuisse quam in synodis ecclesiasticis. D. Lancelotus Andreas, Episcopus Wintoniensis, in concione de tubis, edita & revisa, ac cum cæteris ejusdem concionibus Regi serenissimo dedicata per Gulielmum Episcopum Londinensem, nunc Cantuariensem: & ordinaria praxis ecclesie Anglicanæ in domo Convocationis, quæ synodi nationalis apud eos vicem supplet, idem docet. 2. Uno ictu universam ecclesie hujus disciplinam, & acta ac decreta octoginta plus minus synodorum nationalium penitus subvertit: ac in ejus locum novam disciplinam substituit, ab episcopis solis, remotis omnibus presbyteris, formatam, qua mera tyrannis Episcoporum Dioecesanorum in omnes ecclesias stabilitur, & quibus conceditur facultas irrefragabilis omnia in ecclesia pro arbitrio circumagendi. Adde quod libro hoc aperte contradictoria contineantur, ac quædam municipalibus regni legibus diferte adversantia, ac errores quosdam graves.

Disciplinam receptam & canonibus synodalibus, ac legibus regni sancitam subvertit. 1. Dum interdicit presbyteris, & Laicis, ne causas ullas ecclesia-

sticæ tractent; cap. 8. parag. 4. unde sequitur, abrogandas esse sessiones seu consistoria, presbyteria seu classes; neque concedendum esse laicis quibuslibet, licet ecclesiarum senioribus, & ab ecclesiis ad synodos rite ac legitime deputatis, jus suffragii in synodis. 2. Nullam prorsus mentionem facit cujuslibet synodi, præterquam Dioecesanæ, in qua tantum regnabit Episcopus, & pro cujus arbitrio indicenda est: Exercitium etiam spiritualis jurisdictionis in commissarios seu officiales Episcopi, in solidum transfert, quasi vero officiales illi essent à Christo instituti ministri ecclesiastici cap. 19. parag. 1. 3. Interdicit aliis omnibus ecclesiasticorum conventibus pro rebus ecclesiasticis. cap. 8. parag. 2. 3. Semel quidem sed ex obliquo, quasi authoribus incogitantibus excidisset, mentio fit Nationalis synodi; sed altum est silentium, quænam ejus membra sint, unde haud male quis colliget, Episcopis statutum se solos esse legitima synodi illius membra: nam synodus nationalis ecclesias illius nationis repræsentat, & Episcopi se hæcenus exornarunt elogio ecclesie repræsentativæ. 5. Ordinem Diaconorum pro-ut à Spiritu S. instituitur, & ab hac ecclesia receptus fuit, penitus rejecerunt, & in eorum locum œconomi quidam ab Episcopis eligendi, (stirps prorsus novella, Scotis ne vel de nomine cognita) assumuntur.

Potestatem omnem, imo & tyrannidem Episcopis largitur. Nam 1. eis solis, aut eorum Capellanis, attribuitur facultas examinandi promovendos ad S. S. ministerii functionem. cap. 2. parag. 3. 2. Episcopi est literas dimissionarias concedere pastoribus. cap. 2. parag. 5. 3. Ejus solius est ordinare pastores. cap. 2. parag. 7. 4. Potest Episcopus concedere facultatem pastoribus non residendi ad ecclesias suas.

(e) cap.

cap. 3. parag. 1. cum tamen residentia sit de jure divino. 5. Interdicit pastoribus ne alibi quam in suis ecclesiis concionentur, quæcumque demum extraordinaria occasio sese offerat, aut necessitas urgeat, nisi primum facultatem ab ordinario loci (sic Episcopum vocant) obtinuerint. cap. 2. parag. 2. 6. Episcopus potest dispensationes concedere pastoribus, qua liberentur à catechizandis rudibus ecclesiæ suæ. cap. 3. pag. 6. 7. Interdicit pastoribus, ne hæreses & errores quoslibet, ab aliis pastoribus publice licet propositos, refutet, nisi facultatem à Dicoesano obtinuerit. cap. 3. parag. 7. & quid si eisdem errores foveat Episcopus, sciendum erit orthodoxis pastoribus, & pereundum populo. 8. Licet statuta civilia, aut ecclesiastica semel sancita sint iniquissima; interdicitur tamen pastoribus, cap. 3. parag. 8. ne iis contradicat, sed scrupulos suos Episcopo proponat, ejusque determinationi modeste acquiescat. 9. Nulla demigratio conceditur pastoribus de ecclesiis ad ecclesias, cap. 4. parag. 4. quæcumque demum utilitas & ædificatio populi urgeat, nisi per episcopum. 10. Potest episcopus facultatem concedere celebrandi matrimonium, licet Banarum trinundina denunciatio non præcesserit. 11. Episcopi est indicere locum & tempus synodorum. 12. Eiusdem est præceptores scholis, & lectores ecclesiis præficere. 13. Typographis interdicit, ne quidlibet imprimant sine facultate visitatorum, hoc est, Episcopi ejusque Capellani. cap. 12. parag. 1. & quid si heterodoxias illi foveant; nonne ad perpetuum silentium orthodoxa scripta damnabuntur? aut saltem expectandum erit, donec fato defunctus Episcopus orthodoxus in cathedram ejus succedat, quod vix sperandum esse præteriti temporis experientia demon-

strat. 14. Catalogum baptizatorum, matrimonio conjunctorum, præsertim vero demortuorum, à quibus spes lucri Episcopis affulget per approbationem seu confirmationem testamentorum, ad Episcopum quotannis transmittere jubetur presbyter. 15. Episcopi est in suæ Dicoeseos ecclesiis jejunia indicare. cap. 14. §. 1. Ita ut nisi consentiat episcopus, nefas sit publicis jejuniis & precibus gravissimam Dei iram imminuentem deprecari. 16. Episcopi est designare, ubi & quomodo ponenda sint templorum pulpita, quæ decora esse oportet. cap. 16. §. 5. hoc est, Episcopo conceditur facultas imperandi lectionem Evangelii de superiori pulpito: quia illud dicunt quidam, aliis omnibus S. scriptura partibus magis sacrum esse, propter contactum scilicet oris Christi: & de inferiori pulpito alias omnes scripturæ partes: & quid, si per illam pulpiti decentiam astringamur ad ligneum pulpitem, propter symbolicam significationem crucis Christi, juxta Amularium. lib. 3. De divinis officiis. 17. Episcopi est providere de bonis omnibus piis usibus dicatis, eique tradentur scripta omnia quæ ad hæc bona pertinent, cap. 17. §. 5. 6. 10. & quis pro fide Episcopi spondebit, ac nobis Episcoporum avaritiam expertis persuadebit, à sacrilegio immunes futuros; aut si rei agantur hujus sceleris quomodo convinci poterint, cum facile illis erit scripta illa suppressere? Itaque ut hic sibi optime cavisse videntur, sic in manifesto crimine deprehensis prospexerunt; nam nullam aliam in sacrilegoa poenam statuunt. cap. 17. §. 1. quam restitutionem. 18. Interdicit ne sententia excommunicationis in quemlibet proferatur, nisi chirographo episcopi prius obsignetur, cap. 18. §. 3. Aliter certe Christus ecclesiæ suæ consuluit. Matth. 18. 17. Dic ecclesiæ: Nisi forte Epi-

Epi-

Episcopus solus ecclesiam repræsentet ut princeps regnum. 19. Interdicitur ne excommunicati satisfaciatur ecclesie aut absolvantur, nisi ex consensu & beneplacito Episcopi; quam apposite, nam ejus est solvere, cujus est ligare. 20. Episcopus potest facultatem concedere conversandi cum excommunicatis; cap. 18. §. 5. An hoc non est facultatem concedere dispensandi cum lege Christi? 21. Interdicit ne sententia depositionis contra presbyterum proferatur per ullum alium quam Archiepiscopum aut Episcopum Diocesanos: & sic cautum est profanis & heretodoxis, modo Episcopum benevolum habeant, quem raro adversarium experientur, si acres cerimoniarum defensores se gesserint, pro-ut ecclesiarum frequentissima gravamina hodie clamant. 22. Episcopi est decernere, quo habitu vestiendi sint Decani, doctores, presbyteri, Diaconi & reliquus clerus: quisnam vero ille futurus sit, haud difficile est divinaturo; nam cum urgeant libri hi conformitatem cum ecclesia Anglica, vestitus ille clericorum idem erit cum eo qui in Canone 74. Anglicanarum constitutionum imperatur, & si quid ad plenum cum Pontificiis syncretismum in vestitu sacro apud Anglos deerat, nostri episcopi, in melius scilicet indies proficientes, liberaliter addent; & sicuti missam fere totam reposuerunt, vestitum etiam missaticum cur omitterent? nam turpe esset devorato bove in cauda hærerere, & camelo absorpto percolare culicem. 23. Denique quasi tæderet episcopos, potestatis suæ rapidum torrentem intra ullos omnino limites contineri, cap. 19. §. ultimo: potestatem sibi assumunt pro arbitrio pœnas infligendi eorum canonum violatoribus, qui nulla speciali pœna sanciantur: & hunc colophonem superbo huic ædificio superimponunt: ac si quid

desit, hoc supplemento coronant: Omnium porro summa est, Episcopos posse judicare omnes, sed à nemine judicari.

Tertio. Liber hic contradictoria quædam continet. Nam summariam excommunicationem, hoc est, quæ citationibus non præcedentibus fertur, damnant, cap. 18. §. 2. cum tamen cap. 8. §. 4. qui synodis contradixerint, earumque decretis non acquieverint, qui rubricam, canonem, verba librorum horum, videlicet canonum, liturgiæ, ordinationis, homiliarum (ex quibus solus liber Canonum tum typis commissus prostabat) mutaverint, ipso facto excommunicati declarantur: Dein Residentiam presbyteris injungunt, & tamen cap. 10. Curati inter legitimos ecclesie ministros recensentur: quorum nullus alius usus esse potest, quam ut pastoris absentis & non residentis vices suppleant.

Quarto. Liber hic quædam continet discrete adversantia municipalibus regni legibus. Nam cap. 7. §. 6. Parti innocenti post legitimum divortium interdicitur secundæ nuptiæ, vivente adultero. Cum tamen reditus ad nuptias statuto parlamentari sanciantur: Dein cap. 17. §. 7. Pastores sine liberis morientes adstringit, ut magnam bonorum suorum partem, licet à majoribus hæreditario jure transmissa possideat, testamento leget in pios usus, quod multi nihil aliud esse credunt, quam ut in ærarium episcopi conferantur, quippe quod illi soli commissa sit suprema ejusmodi bonorum cura; neque sit qui ad rationes reddendas adigere cum aliquo operæ pretio possit: Sed quicquid sit de administratione: ipsum illud decretum excedit omnem potestatem, quam reges nostri unquam sibi in liberos subditos vendicarunt, & Episcopos constituit Dominos bonorum & fortunarum, quæ alii legitime possident tan-

quam propria ; in quæ nulli alteri jus quodlibet est : ac communi & recepto juris nostri axiomati repugnat , stantem , ultimam ingenuorum hominum morientium voluntatem esse liberam.

Quinto. Gravissimos aliquot errores continet , inter quos sunt hi. Episcopum posse licentiam concedere conversandi cum excommunicatis : quod adversatur mandato Christi, Matth. 18. 17. Sit tibi tanquam Ethnicus & publicanus ; & Apostolorum sapius : 2. Posse licentiam non residendi pastoribus concedere , cum tamen jure divino , si fidi pastores esse velint , residere teneantur. 3. Reditum ad nuptias parti innocenti post legitimum divortium quamdiu adulter maritus vixerit , interdicitur contra Christi expressam mentem, Matth. 5. 32. & 19. 9. quibus locis nuptiæ post divortium permittuntur. Nam si mœchatur qui novam uxorem ducit , nisi repudiata priore uxore ob adulterium , tum , qui repudiata priore uxore ob adulterium , novam duxerit , non mœchatur : nam vis hujus exceptionis , nisi ob adulterium , est , ut contrarium supponat in eo quod excipitur. Uti omnes reformatæ ecclesiæ diserte contra Pontificios tuentur , qui eandem matrimonii indissolubilitatem in synodo Tridentina sessione 7. c. 24. decreverunt. 4. Sic loquitur liber cap. 8. parag. 4. quasi ecclesia hæc Scotica tam in doctrina quam disciplina nondum reformatæ esset , judicent vel cæci , quam posticam hic sibi aperiant Episcopi , qua impune doctrinam mutare possent ; ideoque nullam prorsus mentionem faciunt Confessionis fidei in publicis regni comitiis olim sancitæ. 5. Ordinem satis aperte inter sacramenta refert , cap. 2. parag. 7. Nam quæ ad integritatem sacramenti , (pro- ut supra definitivè Catechismum Li-

turgicum diximus ,) requiruntur , hic invenies , nam ritus externus est manuum impositio : Adest etiam internæ gratiæ promissum , quam per impositionem manuum confertur, Accipe, inquit Episcopus ordinans , Spiritum S. Et cum Dei gratiam ordinandis precentur , oportet promissum exstare , si preces ex fide vellent : Divinam etiam institutionem vendicant , quasi Deus instituisset ut per manus Episcopi gratia illa conferretur. 6. Idem de pœnitentia colligere licet , alias , cur ejus partes , uti pontificii vocant , Confessionem & Absolutionem sacramentalem vocarent , vocemque hanc majusculis literis depingi curarent. p. 18. parag. 9. Denique ut fucos speciosiori omnia velarent , Sereniss. Regi nostro adulantur hic Episcopi nostri , libri hujus authores. Nam cap. 1. parag. 2. Quamcunque potestatem in rebus ecclesiasticis pii Reges inter Judæos unquam obtinuerunt & exercuerunt , eandem simpliciter & sine ulla restrictione Sereniss. Regi & ejus successoribus in hac ecclesia tribuunt : unde sequitur Reges nostros sereniss. auctoritatem habere consignandi & scribendi libros Canonicos S. Scripturæ : nam nulli ignotum est , Davidem & Salomonem ea munera in ecclesia Judaica exercuisse , & infallibiles fuisse , eatenus saltem , Spiritus S. amanuenses : & cap. 8. parag. 4. Regem ejusque successores statuunt supremos Judices controversiarum omnium ecclesiasticarum tam in doctrina quam disciplina ; cum tamen suprema potestas determinandi controversias in qualibet ecclesia sit penes synodum nationalem legitime convocatam & formatam , ut rotunde absque verborum involucris loquantur Theologi ex magna Britannia à piæ memoriæ Rege Jacobo ad synodum Dordracenam deputati , sessione 29. illius syno-

synodi, in responsione ad protestationem Remonstrantium.

Animadversiones in librum ordinationis Episcoporum, presbyterorum, & Diaconorum.

1. Liber hic nullo ecclesiarum in synodo consensu præeunte formatus fuit, neque ulla penitus autoritate ecclesiastica seu civili nititur; licet eo sæpius usi fuerint Episcopi. 2. Quod Episcopus tertium ordinem cleri discrete statuatur, distinctum à presbyteris. 3. Quod novum ordinem Diaconorum constituatur, quibus nulla pauperum cura incumbit, uti prima Diaconorum institutio ab Apostolis Actor. 6. jubet, illisque potestatem concedit prædicandi & baptizandi. 4. Quod promovendos ad ministerium in nova & insolita juramenta adigat, quod est contra expressam regni hujus statuta: neque juramenta ea prius promovendis ostenduntur, quam cum ad momentum ipsorum perventum fuerit, quando jurandum illis erit: & sic jurantes non possunt dici jurare in iudicio. 5. Quod formam ordinationis pastorum per Episcopum asserat, decreto nationalis synodi niti, quod prorsus falsum est. 6. Quod probationem & examinationem promovendi pastoris ad Episcopum referat, excluso presbyterio seu classe, ad quam proprie pertinet. 7. Quod episcopus manus subito imponat ordinando; quem sæpenumero prius nunquam conspexit, neque ipsius dona aut vitam cognitam aliter habet, quam ex perfunctoria relatione Archidiaconi aut Capellani. 8. Quod ordinationis potestatem soli Episcopo attribuat, exclusis omnibus presbyteris, nisi forte admittantur ut testes actionis. 9. Tota forma consecrationis Episcoporum & Archiepiscoporum pontificia est, & ex rituali Romano trans-

lata. 10. Episcopus exortem hanc suam potestatem & jurisdictionem à Deo accepisse dicit. Plurima alia addebant alii perpendenda, tam in hoc quam in aliis libris duobus obtrusis, nam quartus ille Homiliarum nondum compositus fuit.

Quibus maturo iudicio perpensis sic de singulis decretum est unanimi synodali iudicio.

De libro liturgiæ. Quandoquidem à Pseudo-episcopis formatus & obtrusus sit ecclesiæ, sine ulla ecclesiasticæ autoritatis specie, & præter barbaram phraseologiam, ac insolitam cultus divini formam, mere pontificiam, plurimos pontificiorum errores ab ecclesia Scotica jam pridem damnatos, ac semina multiplicis idololatriæ & gravissimarum superstitionum contineat, quæ ex diametro repugnent doctrinæ & disciplinæ, confessionibus fidei, constitutionibus synodalibus; ac statutis parliamentariis, reformatæ religionis professionem sancientibus, ideo liber hic à synodo merito rejicitur ac damnatur, ac severe sub pœna censuræ ecclesiasticæ ejus praxi omnibus hujus ecclesiæ membris interdicitur.

De libro Canonum, superaddunt: Destitutum esse ecclesiasticæ autoritate Pseudo-episcopos in illo, laudabile ecclesiæ regimen, & disciplinam verbo Dei conformem, & ab ipsis reformationis primordiis non sine singulari Dei benedictione hætenus constanter usitatam, uno ictu subruere, ac exoticam disciplinam ejus loco substituere, ac sibi assumptis tyrannicam dominationem in cultum Dei, conscientiam, libertatem, & fortunas omnium; ideoque à se rejici, ac damnari.

Librum ordinationis, declarat synodus destitutum esse tam civili, quam ecclesiasticæ autoritate: officia quædam & munera ecclesiastica in ecclesiam, Dei Domum introducere tan-

quam divina, quæ à Deo tamen nunquam instituta fuerunt, & ecclesiasticæ disciplinæ legibus hic receptis contraria sunt, impedire fidelium & idoneorum pastorum promotionem ad S. S. ministerii munus, urpote quod promovendos adigat in juramenta illegitima: ideoque rejici ac damnari declarat.

Ad examen etiam vocatum fuit Tribunal, vulgo Curia celsæ commissionis; cujus erectione, jurisdictionem omnem ecclesiasticam subverti, & interturbari declarat; ac tribunalla omnia confundi, ac misceri; In ea sententiam non ferri secundum constitutiones Ecclesiasticas. (licet supremi fori ecclesiastici speciem mentiatur) nec leges regni municipales: quod legibus regni fundamentalibus repugnat, Jacob. 1. parlam. 3. stat. 48. & Jacob. 4. parlam. 6. stat. 79. quibus expressè cavetur, ne aliis quam regni legibus municipalibus regantur subditi. In ea ecclesiasticis concedi utriusque gladii tam civilis quam ecclesiastici; ac mere Politicis, ecclesiasticæ disciplinæ & clavium potestatem. Tribunal esse extraneum, sine ecclesiæ & ordinum regni consensu erectum, ad tyrannidem episcopalem statuminandam.

In iisdem Actis existat comparatio veterum & hodiernorum Episcoporum; quam cognoscere utile erit.

Digressio, qua veteris & hodierni Scotici episcopi dissimilitudo varia ostenditur; seu Antitheses varia inter veteres & hodiernos Scotia Episcopos.

Porro cum hodierni Episcopi toties inculcent singularem pietatem, prudentiam, doctrinam veterum Episcoporum, quasi ab iis genus ac originem deducerent, & per suum latus confodi clamitent veteres illos heroes, quasi hodiernus Episcopatus impugnari non

possët, quin eodem telo petantur sanctissimi illi viri, ecclesiæ splendidissima lumina Christianæque reipubl. firmissima columina, Ignatius, Polycarpus, Cyprianus, Athanasius, Augustinus, Ambrosius, aliique complures: Age, digressiuincula hac instituatür comparatio inter veteres illos & hodiernos episcopos: nam ab illis ad hoc concludi nequit nisi primum ostendatur hodiernos Episcopos priorum illorum veram effigiem & imaginem reddere: quod si vero dissimilitudo sit multiplex, nec ulla antiqui *Præsidis Episcopi* lineamenta in hodierno *Principe Episcopo* appareant, præter solum Episcopi nomen; manifestum erit, quam futili commento dignitatem suam tueantur, ac quam fallaci impostura fallant, Tertiam columnam paralleli hujus facerent Episcopi Pontificii, nisi labore hoc nos liberassent hodierni Episcopi, qui nullam aliam differentiam inter se & Pontificios episcopos, quantumcumque fuit acumine excogitare possunt, quam quod hi à Pontifice Romano dependeant; cui nostri videri volunt nuncium remisisse; Etenim perspicua sunt quæ Archiepiscopus Andreatopolitanus in epistola dedicatoria præfixa refutationi libelli de regimine Ecclesiæ Scoticanæ, in hanc rem discrete loquitur: omnia etiam argumenta eorumque amplificationes de verbo fere in verbum à Pontificiis mutuantur decertantibus de dignitate & jurisdictione ac privilegiis suorum Episcoporum.

Dissimilitudo veterum Episcoporum ab hodiernis.

1.

Veteres.	Hodierni.
<i>Præsides tantum fuerunt presbyteriorum: neque sex presbyteros vo-</i>	<i>Volunt esse principes clerici, & presbyteri appellationem ut dicari</i>

cari indigne ferebant : utpote quod tum nomina presbyteri & episcopi indistincta fuerint; ut testatur Hieronymus ad Oceanum : quod non negat Georgius Dounamus in concione de Episcopatu & presbyterio : & Irenaeus in epistola ad Victorem apud Eusebium lib. 5. c. 24. Pontifices Romanos, Antecetum Pium, Hyginum, presbyteros vocat : neque sibi Episcopi nomen ita vendicabant, ut ad reliquos presbyteros non extenderetur ; nam Gregorii Nazianzeni seculo, hoc est, anno Christi 370. (uti in oratione post suum in urbem reditum testatur) episcopi nomen praesidibus illis specialiter attributum vocat Novum : & Augustinus epistola 19. ad Hieronymum, usu & consuetudine Ecclesiae, qui tum recens obtinuit, nomina illa distincta fuisse, neque se solos Apostolorum successores exclusis presbyteris dicebant. Nam sicuti in gradu extraordinariae functiones nullos habuisse Apostolos successores agnoverunt ; ita in potestate tota ordinaria pastoralis ministerii reliquos presbyteros Apostolis successisse testatum reliquerunt. Ignatius ad Trallianos, coetum presbyterorum vocat conjunctionem Apostolorum Christi. Irenaeus lib. 4. cap. 43. dicit, presbyteros in ecclesia ab Apostolis successione habere. Cyprianus lib. 4. epistola 9. Omnes Praepositos (quorum nomine presbyteros solet comprehendere ; nam eorum plures uni ecclesia assignat) vicaria ordinatione Apostolis succedere. Hieronymus in 2. cap. Michea, citatus à Gratiano in decretis distinct. 35. cap. Ecclesia. licet presbyter tantum esset, tamen de se loquens, si in Apostolorum (inquit) loco sumus, non solum sermonem eorum

imitemur, sed etiam conversationem, & abstinentiam. Denique Augustinus serm. 36. ad fratres in Eremito, eosque presbyteros: Vos (inquit) estis sal terrae, Apostolorum successores.

2.

Veteres.

Olim Episcopi eligebantur per clebrum, seu totum presbyterorum collegium : Hieronymus in epistola ad Evagrium, Alexandria à Marco Euangelista usque ad Heraclam & Dionysium Episcopos presbyteri semper unum ex se electum, in excelsiori gradu collocatum, Episcopum nominabant, & necesse fuit ut accederet populi consensus. Cyprian. l. 1. epist. 4. nomine synodi Africanae. Videmus de divina auctoritate descendere, ut sacerdos plebe praesente sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio ac testimonio comprobetur. Et ibid. Diligenter de traditione divina & Apostolica observatione tenendum est, quod apud nos quoque & fere per

Hodierni.

Sic eliguntur. Cum Regi significatum fuerit per Decanum capituli, Dioecesis orbam esse Episcopo, ob signato diplomate concedit capitulo facultatem eligendi, & simul mittit literas quibus nominat episcopum eligendum. Atque sic capitulo nihil aliud relinquitur quam umbratilis quaedam & imaginaria nominati electio. Denique sic electum comprobatur, ac mandat Archiepiscopo, ut eum in Episcopum consecret : Hac ratione Episcopi sapientius obtrufi, qui provincialibus suis prorsus incogniti vel de facie ; aliquando gregis sermonem non intelligunt, ut in Episcopatibus Argatheliensi, Insularum, Rossensi, & Catanensis sapientius usu-venit.

pro-

provincias universas tenetur, ut, & cæter. Episcopus deligatur, plebe cui ordinatur præsentem, quæ singulorum vitam plenissime novit, & uniuscujusque actum de ejus conversatione perspexit. Sic Cornelium Romanæ Ecclesiæ Episcopum electum fuisse testatur *idem Cyprianus lib. 4. epistola 2. & Sabinum in Basilidis locum successisse, lib. 1. epist. 4. & Fabianum Romanum Episcopum, annotantibus Magdeburgicis in centuriis historia Ecclesiastica. Gratianus distinct. 62. can. Nulla. Nulla ratio finit, ut inter Episcopos habeantur qui nec à clericis sint electi, nec à plebibus expetiti. Sic electus fuit Ambrosius à civibus Mediolanensibus, & Flavianus ab Antiochenis, & Chrysostomus à Constantinopolitanis: Porro usque adeo religiose observatus fuit hic electionis mos, ut cum postea Imperatores Episcopos obtruderent nulla cleri & populi electione precedente, indignissime tulerint episcoporum doctissimi. Ubi ille canon, inquit Athanasius, ut à palatio mittatur is qui futurus est Episcopus, in epistola ad solitariam vitam agentes: Non negandum quin imperatoribus & regibus ad fidem Christianam conversis sua partes fuerint in Episcoporum electionibus, eosque assensum præbuisse Episcopis rite electis, uti in Chrysostomi electione factitatum fuisse testatur Sozomenus, lib. 8. cap. 2. verum sui juris totam electionem fecisse, nullibi legitur apud puriorum seculorum scriptores: Tandem Caroli magni & Ludovici filii seculo, electio post multas quas multorum regum ingratia passa est corruptelas, ad primitivam suam formam revocatur. lib. 1. cap. 84. Capitulum illud continetur in Gratiani decretis. Distinct. 63. Can. Sacrorum. Sacrorum Canonum non ignari, ut Dei nomine sancta ecclesia suo liberius potiatur honore, assensum ordini ecclesiastico præbemus, ut*

Episcopi per electionem cleri & populi secundum statuta Canonum de propria Diocesi (remota personarum & munerum acceptione) ob vitæ meritum & sapientiæ donum eligantur, ut exemplo & verbo sibi subjectis usque-quaquæ prodesse valeant.

3.

Veteres.

Hodierni.

Olim qui cleri & populi suffragiis electi fuerunt, ad Episcopatum ab a. solo consecrari solent. Hodierni. Sic electi conferunt se ad Archiepiscopum, à quo Episcopatum ab a. solo consecrari solent. *Uebantur; aliquando à meris presbyteris: & si concedatur Timotheum fuisse ordinarium Episcopum; consecratio tamen non fuit per Archiepiscopum, nec Episcopum, sed per cæterum presbyterorum. 1. Tim. 4. 4. Ab Abbatibus insulæ S. Columbani, qui Presbyteri tantum fuerunt, refert Beda histor. lib. 3. cap. 5. Episcopum electum & missum fuisse Arcanum.*

4.

Veteres.

Hodierni.

Nullam aliam agnoverunt consecrationem seu ordinationem, quam qua presbyterorum dicunt à Presbyteris. Hodierni. Diversam habent consecrationem à presbyteris: quia ordine differre se dicunt à Presbyteris. Episcopi & ris. *presbyteri una & eadem est ordinatio, inquit Ambrosius, in 1. ad Timotheum cap. 3. & Albinus Alcuinus (natione Scotus, qui floruit favore & gratia Caroli magni, ad quem ab Achajo Scotorum rege missus fuit circa annum 800. & cujus opera aperta primum fuerunt Academia, Parisiensis in Gallis, & Ticinensis in Italia: hic) libro 3. De divinis officiis sic loquitur. Qualis autem esset antiquitus consecratio Episcoporum, ostendit Hieronymus in epistola ad*

ad Evagrium, Alexandriae, inquit, à Marco Evangelista usque ad Heraclam & Dionysium episcopos, presbyteri semper unum ex se electum, in excellentiori gradu collocarunt episcopum nominabant, quomodo si exercitus imperatorem faciat, & Diaconi eligant de se quem industrium noverint & Archidiaconum vocent: Archidiaconus vero eandem consecrationem habet quam ceteri Diaconi, sed electione fratrum praepositur: ergo eandem olim habebat episcopus consecrationem, quam presbyteri.

Quod ad ritus & ceremonias in consecratione usitatas, iidem fere prorsus sunt cum iis qui in papatu adhibentur, quos antiquis illis episcopis prorsus incognitos fuisse, hostes prorsus in historia Ecclesiastica est, qui ignorat.

5.

Veteres.

Nullam singularem potestatem in ordinationibus pastorum sibi arrogabant: nam nec nominabant per se excluso clero & populo ordinandum: sic Ambrosii plebs Mediolanensis episcopum nominat cuius postulatis acquieverunt praesentes episcopi. Theodoretus histor. lib. 4. cap. 6. Sic Augustinum episcopum sibi praeponi postulat Hipponensis Ecclesia Valerio episcopo praesente, Possidon. in vita Augustini. Et Augustinus ipse maxima licet autoritatis, nihil tamen egit solus pro imperio in nominatione Eradii, quem

Hodierni.

Singularem ordinationis presbyterorum potestatem, excluso clero, sibi solis vendicant, atque hanc sibi maxime peculiarem & propriam, non fratrum presbyterorum voluntario consensu, sed iure divino, aut saltem Apostolico: ideoque impositione manuum in ordinatione, gratiam internam conferri dicunt.

sibi successorem cupiebat: nam ipse testatur epistola 110. Populum sibi adesse in negotio hoc peragendo, & Eradium adfuisse: & Petrum à Clero & populo Alexandrino per suffragia nominatum fuisse refert Theod. histor. eccles. lib. 4. cap. 20. Et à Gratiano in decretis relatum dist. 63. can. plebs: Decrevisse Gelasium Papam ut ad electionem sacerdotum ex singulis parocciis & Presbyteri & Diaconi & universa turba convocentur. Verum quidem est populo praerivisse Clerum, actionemque totam direxisse praesidem; interim sibi soli nominationis & electionis quae prima ordinationis pars est, jus non transcripsit. Nec episcopi soli nominatum examinabant, aut de ejus sufficientia judicabant exclusis ceteris presbyteris, Assensusque Ecclesiae usque adeo necessarius fuit, ut non liceret episcopo consecrare nisi post electionem cleri & populi: Secundam ordinationis partem, videlicet initiationem qua per ritum impositionis manuum, electus in ministerio confirmatur, in solidum sibi non vendicarunt episcopi; etenim Eusebius histor. eccles. lib. 6. cap. 43. narrat Presbyteros interdixisse episcopo, ne Novatum presbyterum ordinaret; episcopum vero obsecratum fuisse omnes, ut hunc solum ~~per~~ sibi permitterent; quo exemplo patet, in actu hoc ordinationis nihil potuisse episcopum sine consensu reliquorum presbyterorum: neque initiandi pastores jus, seculo illo in universum presbyteris ademptum fuisse: & Ambrosius in Ephes. cap. 4. & Augustinus vel author quidam antiquior lib. questionum veteris & novi Testamenti, quest. 101. sua adhuc memoria testantur, Presbyteros in Aegypto ordinasse; seu consecrasse vel consignasse; quod intelligi non potest de consecratione eucharistiae, quam nemo dubitat quin omnes ubique pastores possent non in Alexandria modo & per

(f)

per

per totam Ægyptum: In concilio Carthaginensi 4. can. 22. Decretum, ut Episcopus sine clericorum suorum consilio clericos non ordinet. & can. 3. Presbyter cum ordinatur, Episcopo eum benedicente aut manum super caput ejus tenente, etiam omnes presbyteri qui presentes sunt, manus suas juxta manus Episcopi super caput illius teneant: neque hoc decretum esse ut actioni gravitas quadam concilietur, aut ut ordinando animus adderetur; sed necessario fieri debere precedentia ostendunt. Exstat Canon concilii Ancyrani. Chorepiscopis non licet Presbyteros aut Diaconos ordinare, sed nec presbyteris civitatis sine præcepto Episcopi in unaquaque parœcia: ex quo colligi potest, antea licuisse presbyteris civitatis in aliena parœcia ordinare; sicuti olim licebat Chorepiscopis, quos presbyteros solum fuisse asserunt Hierarchici. dein non cohiberi, ne in propria parœcia ordinent. Tertio, venia Episcopi posse: ergo ritus ordinationis seculo illo ad solos episcopos non pertinebat. Denique ex prædictis patet, Episcopum peregrisse ritum illum totius presbyterii nomine, cum presbyterorum primus esset, sicuti in collegiis politicis solent ii, qui ordine ex omnium consensu primisunt, partes quadam demandari, quibus tamen non ex proprio arbitrato, sed præeunte collegarum judicio defunguntur. Et quid queso est illa manuum impositio aliud, nisi oratio (rectius ritus orationis) super hominem, Gratianus in Decretis. caus. 1. quest. 1. cap. manus ex angust. hanc autem orationem presbyteris tum illicitam fuisse, cui erit credibile, quandoquidem presbyteri in benedictione cum Episcopis consortes ministeriorum sunt; ut inquit author epistola de septem eccles. ordinibus. Si quis objiciat can. 6. concilii 2. Hispalensis; quo dicitur Episcopum sacerdotibus & ministris so-

lum dare posse honorem, id est, ordinare. Respondet Gratianus in Decretis, caus. 15. quest. 7. can. Si autem. Per illud Solum excludi alios Episcopos, non proprium clericum. Adde quod concilium illud recentius sit, neque in censum veniat illius seculi, de quo jam vertitur controversia. Etenim nullus negat seculo tertio & quarto, ac sequentibus in honorem Sacerdotii, ut loquuntur veteres, administrationem ritus illius in ordinatione episcopis principaliter attributam fuisse, unde illud Hieronymi in Epistola ad Evagrium. Quid facit excepta ordinatione Episcopus, quod Presbyter non facit. Nam testimonium Chrysostomi hom. 11. in 1. Timoth. quod toties ab hierarchicis reponitur, corruptum plane est; & licet ita se haberet, ut volunt Hierarchici; loquitur tamen de sui seculi consuetudine, & privilegium hoc possidere episcopos dicit voluntario presbyterorum consensu: quid hoc ad præsidem Episcopos ante concilium primum Nicanum: nam post illud in celebrioribus præsertim ecclesiis episcopi paulatim imperium in ecclesias sibi aucebant, non contenti paterna illa prælatione, quam voluntaria presbyterorum concessione obtinuerant. Ac tum decrevere, ut ordinationes factæ à Presbyteris irrita fierent; verum à principio non fuit ita. Atque hæc de ordinatione: sequitur dissimilitudo in jurisdictione inter

6.

Veteres. & Hodiernos.

Nullam delegationem internam hu- Jurisdictionem in foro interno, seu in foro conscientie, Episcopis ad Presbyteros agnovērunt: competere dicunt, nam Ambrosius in 1. Tim. 5. & Chrysostom. hom. 17. in sed commissam tantum & delegatam ab Episcopo, cujus
Matth.

Matth. disertè vocant presbyteros, ille solus totius Christi vicarios, & Dicoeseos pastor Cyprian. lib. 4. epist. 8. dicit: Dominum sacerdotes sibi in sua Ecclesia eligere & constituere dignatum esse: Nam Deus est Dominus messis, & ille operarios in messem emittit, hinc à Deo constituti in Ecclesia, à Christo dati dicuntur, legationeque Christi nomine non Episcoporum fungi referuntur: Verum quidem est ab hominibus ordinatos esse, facultatem tamen & auctoritatem ministrandi Ecclesia à Deo habent; cuius sunt œconomi: quare nunquam inveniunt veteres illos Episcopos, appellantes presbyteros quibus praeerant, legatos suos; etenim cum se solum Christi legatos agnoscerent, & vero delegatus non potest subdelegare, videl. in iis muneribus qua peritiam & fidem requirunt; uti in iure Canonico sapius repetitur, absurdum fuisset Presbyteros, suos indiguisse legatos; Quod si collegas agnoscerent, tum totius dioeceseos pastores non fuerunt: neque ita circumscribebant presbyteros, ut non liceret eis exercere actus pastorales seu presbyterales sine ipsorum venia. Clara sunt qua habet author quisquis est, epistola de 7 Ecclesia ordinibus. Nemo hinc (inquit) Episcoporum diabolicæ tentationis invidia inflatus, irascatur si presbyteri in Ecclesiis prædicent, si plebibus ut scriptum est benedicant. Etenim abnuenti mihi ista sic dicam: Qui non vult presbyteros facere quod iubentur à Deo, dicat quis major est Christo. Mandatum illud Christi, Ite, prædicato, &c.

Matth. 28. presbyteros adaque ac Episcopos includere, nullus unquam negavit; Missio autem hac seu commissio lusoria prorsus esset, si non liceret exercere id, ad quod presbyteri committuntur: ac qui secus sentiunt, Christum sic quasi loquentem volunt, Iubeo vos prædicare, mitto vos ut annuncietis verbum Evangelii, prædicandi tamen exercitium vobis minime concedo: quo quid dici posset ineptius?

A jurisdictione fori interni ad jurisdictionem externam seu externi fori progrediamur; cuius potestas vel est δογματική, vel Διοικήτική, vel denique νομοθετική. quarendum in singulis qua sit disparitas. Et primum in genere, inter

7.

Veteres & Hodiernos.

Sibi solis externæ jurisdictionis potestatem non usurparunt, quam sibi cum presbyteris communem dicebant: Ignatius (cujus supposititia scripta magni faciunt hierarchici) in epistola ad Trallianos, presbyteros vocat senatum Dei, & non consiliarios solum, sed & assessores episcopi: eorumque presentiam in omnibus deliberationibus usque adeo necessariam, ut iis assensum non præsentibus nihil ordine & decenter peragi potuit ab Episcopo in ecclesia gubernatione,

(f) 2 tione,

tionē, uti idem I-
gnatius epistola ad
Ephesios loquitur,
sic coaptetur pres-
byterium episco-
po, quomodo
chordas (inquit) in
cithara colligatas
cernimus; etenim
nisi omnes nervi ab
imo ad summum
recte intendantur,
interque se consen-
tiant, incongruum
sonum edet citha-
ra. Irenaeus lib. 4.
c. 44. vocat princi-
pes, Augustinus
serm. 36. ad fra-
tres in Eremo. Pa-
tronos & rectores terræ, Epiphanius
contra Ærium negare non potest, sedisse
in thronis sicut & Episcopi, quorum et-
iam mentionem facit Nazianzenus, in
oratione habita in laudem Basilii, qui
floruit anno Christi 370. Ecclesius præ-
sedisse, sicut Episcopi, diserte narrat
Chrysostomus in 1. Timoth. homil. 11.
munusque docendi & præsidendi eccle-
siæ, simul accepisse dicit. Cypriani se-
culo extra controversiam est, presbyte-
ros simul cum episcopis exercuisse pote-
statem jurisdictionis externa, ipseque à
primordio episcopatus sui statuerat ni-
hil sua privatim sententia gerere, sine
presbyterorum consilio: atque ad hoc
se debito & officii vinculo adstrictum
fuisse lib. 3. epist. 10. indicat. Cum ad
vos per Dei gratiam venero (inquit scri-
bens ad presbyterium) tunc de iis quæ
vel gesta sunt vel gerenda, sicut mutus
honor postulat in commune tractabi-
mus. Quod idem est cum illis Hierony-
mi, Episcopos debere in communi cum
presbyteris regere ecclesiam. Et ex eo-
dem Hieronymo Gratianus in Decretis.

Caus. 16. quæst. 1. cap. Ecclesia, de con-
suetudine sui seculi. Ecclesia habet se-
natum presbyterorum, sine quorum
consilio episcopis nihil agere licet: Et
in epist. ad Evagrium. Quid facit ex-
cepta ordinatione episcopus quod pres-
byter non facit? Notandum imprimis
hoc testimonium: nam Hieronymi secu-
lo, anno 390. ambiebant singularem
hanc potestatem quidam Episcopi, sed
frustra. Hisce adderem locum quendam
ex Chrysostomo Hom. 11. in 1. Timoth.
non quod in se aliquid firmi contineat,
cum vitiosa interpretationi innitatur;
sed quia quicquid in interpretatione est
vitii, deglutiunt Hierarchici; locus sic
se habet, τῆ δὲ χειροτονία μόνῃ τῶν ἐπίσκο-
πων. Sola manuum elevatione superant
eos, aut potius suffragio, quia primus
presbyter in χειροτονία reliquis præibat.
Sola (inquit) ordinatione superiores
illis sunt, nempe Episcopi: Ergo, argu-
mento ad hominem, Episcopis in juris-
dictione aequales sunt presbyteri, iisque
seculis casuarum & litium Ecclesiasti-
carum dijudicatio presbyterorum & E-
piscopi communi consilio peragebatur;
neque Episcopis competitivè vocem (ut
loquuntur) negativam, quæ irrita red-
deret majoris partis presbyterorum suf-
fragia: nam sic vere regalem & mo-
narchicam potestatem exercuissent, qua
uti possunt principes seculares in senatu
suo, nec fuissent presbyterorum colle-
gæ, pro-ut se vocat Augustinus, epist.
137. & Concil. Carthaginense 4. can.
35. (cujus canones hierarchicorum an-
te-signani, promtuarium vocant Eccle-
siastica disciplina ab antiquioribus usque
recepta, & ad pristinam consuetudinem
revocata, quam merito ipsi viderint)
Duo hic sunt quæ remoram quandam
asserre possunt; alterum, videl. Canones
frequentissimos prohibere, ne quid ten-
tent presbyteri sine Episcopo: sine E-
piscopi sententia, conscientia, præce-
pto,

pto, consensu: magno certe apparatu objectionem hanc instruunt, qua sine strepitu facile solvi potest: nam apud eosdem veteres cautum fuit antiquitus, ut ipse Episcopus nihil faceret absque consensu presbyterorum: uti in hac sectione superius accepimus: & perspicue in Canone 23. Concil. 4. Carthaginens. Irritæ declarantur omnes sententiæ Episcopi, quæ præsentia Clericorum non confirmantur: non tamen sequitur presbyteros eminuisse singulari aliqua potestate supra Episcopum. Sic apud veteres exstat Canon, ne quid in generalibus synodis fieret sine consensu Romani Pontificis; male tamen inde concludere Pontificios Reformatæ Ecclesiæ Doctores omnes tuentur, Authoritatem & supereminentiam jurisdictionis externæ habere Romanum Pontificem supra reliquos Apostolos. Summâ, cum perpetua præsentia uni presbyterorum olim concessa fuerit, iniquum certe fuisset non requirere assensum illius. At istis phrasibus si quis urgeat singularem authoritatem Episcopi ut principis, meminerit similes canones exstare de Episcopis, ne quid faciant nisi consensu presbyterorum: & ut antea dictum, nihil sancendum esse sine consensu Romani Pontificis: Alterum quod objicitur est πολυπρόδικτον illud Hieronymi adversus Luciferianos. Nisi exfors quædam & ab omnibus eminentes detur potestas, tot in Ecclesiis efficiuntur schismata, quot sacerdotēs: Si quaratur in quibus illa consistat, statim subjungit ibidem, Inde (inquit) venit ut sine Episcopi jussione neque presbyter neque Diaconus jus habeat baptizandi: Atque supra vidimus, veteres episcopos ante Hieronymi aetatem illud sibi non vendicasse, & ipse Hieronymus epist. 2. Nepotia. Pessimæ (inquit) consuetudinis est in quibusdam ecclesiis tacere Presbyteros, & præsentibus Episcopis non loqui. Itaque exfors illa po-

testas in quibusdam tantum ecclesiis obtinuit: an vero laudanda sit, demonstrat, cum rem pessimæ consuetudinis esse dicit, & ad Rusticum Narbonens. quod citatur etiam à Gratiano Dist. 95. cap. Gratia. Episcopos illud sibi arrogantes, dicit, Diabolicæ tentationis invidia inflatos esse, & subdit. Propterea (inquit) hæc scribo, ut si præteriti temporis error non potest jam revocari, vel ad præsens in Ecclesiis servetur humilitas, ut presbyteri hoc in ecclesiis suis faciant quod Romæ, in Italia, in Creta, in Oriente, Cypro, Africa, Illyrio, Hispania, Britannia, quod in omnibus locis ubi humilitas perseverat. Denique non quaritur, an Episcopis illis antiquis potiores quædam regiminis partes, per se collegis omnibus communes, cedant, quasi propria, nam cum ordinis præsentia, regiminis aliqua dignitas necessario coheret, neque quisquam ordine collegio alicui præesse potest, nisi simul ejus onera aliquot nobiliora omnium nomine in se recipiat: Hoc si quis exsortem potestatem vocet, per me licebit: Sed quaritur, an hac exsorti potestate potiantur necessario, functionis sua jure, sine collegarum voluntario consensu, hodierni Episcopi affirmant: Hieronymus negat in Commentar. in Tit. 1. Sicut presbyteri sciunt se ex ecclesiæ consuetudine ei, qui sibi præpositus fuerit, esse subiectos: ita Episcopi noverunt se magis consuetudine quam dispositionis dominicæ veritate majores esse, & Augustinus epistol. 19. ad Hieronym. Secundum honorum vocabula quæ jam ecclesiæ usus obtinuit, episcopatus presbyterio major est: Ex quibus patet, neque omnem Jurisdictionis potestatem, neque semper, neque ab omnibus illis Episcopis vendicatam fuisse ut sibi solis propriam exclusis presbyteris: multo minus hæc sibi à Christo commissæ esse profitebantur, pro-ut hodierni de se jactitant. At-

que hac de jurisdictionis potestate in genere: Sequitur ut ostendatur, quam sit differentia inter veteres & hodiernos episcopos, ratione partium illius jurisdictionis. Et primum de potestate διοικητικῆν, qua versatur in judicandis causis fidei & religionis.

8.

Veteres & Hodierni.

Ius judicandi de rebus fidei sibi solis non transcripserunt: sed in presbyteriis & Synodis, cui frequentes intererant, causas definendas proponebant. Ruffin. lib. 1. Eccles. hist. cap. 14. refert Alexandrum Alexandria episcopum retulisse ad clericum, quid statuendum esset de baptismo per Athanasium puerum inter ludendum administrato. & Cyprian. epistola ad Quiril. testatum reliquit presbyteros una cum Episcopis convenisse in synodum, ut sententiam ferrent de baptismo hæreticorum & schismaticorum. Malchion, qui presbyter solum fuit Antiochena Ecclesia, non solum interfuit ut iudex Antiocheno concilio secundo,

Vix hic sibi constant, nam aliquando sibi solis omnem jurisdictionem externi fori vendicant, exclusis presbyteris; sic Dunamus in concione. Presbyteri non gubernant populum particularis sui gregis in foro externo, hoc ad majoritatem Episcopalem pertinet: Interim alias concedit locum & sententiæ dictionem presbyteris simul cum Episcopis in synodis & presbyteriis: In quibus notius est quam ut probationi insistat, de causis fidei & religionis disceptari solere. Sed facile hæc conciliari possunt, interesse presbyteros ut consiliarios, non ut iudices; quorum sententiam admittere aut rejicere potest pro arbitrio Episcopus.

contra Paulum Samosatenum Episcopum Antiochenum convocato, sed cum eloquentia & singulari eruditione emineret; ut ait Eusebius Eccles. hist. lib. 7. cap. 28. eidem concilio interfuit, & hæreticum notariis omnia excipientibus quæstionibus urfit. Ejus etiam nomen in Epistola Synodica reperitur, qua scripta fuit nomine Episcoporum presbyterorum & Diaconorum. Adstant autem quamplures magni nominis Episcopi, Hierosolyma, Casarea Palestina, Casarea Cappadocia, Tarsensis, Iconiensis; quorum longum catalogum ex Eusebio recensent authores centuriarum Magdeburgicarum, centur. 3. cap. 9. parag. penultima. Et hoc omnes reformatarum Ecclesiarum Doctores mordicus contra Pontificios tuentur. Quare cum in synodis jurisdictione διοικητικῆν exerceri solita fuerit: atque in iis omnibus decisiva suffragia tulisse presbyteros a que ac Episcopos, reformatis omnibus certum sit: evidenter sequitur, potestatem dogmaticam veteres illos episcopos sibi solis non vendicasse.

Sequitur potestas διατακτικῆν, qua exercetur in iis qua ad externum regimen ecclesia pertinent, & externis ceremoniis cultui divino administrando accommodatis. Atque hic exsurgit nova differentia, nam

9.

Veteres Hodierni

Iudicarunt hanc sibi cum presbyteris communem esse; quare communibus omnium suffragiis in synodis Agnoscereis, seu Agendarum formulas & capitula (uti vocant) fecerunt. Quin & crassissimis Papismi tenebris

Sibi solis omnem vendicarunt, ac presbyteris ne quidem consultis, Canones fabricarunt, & Presbyteris pro imperio obruserunt: uti & novam liturgiæ formulam antiquata veteri.

non licuit Episcopis sine presbyterorum consensu Agendarum istarum receptas formulas mutare. Nota est illis illa disceptatio inter Episcopum Andegavensem, & Canonicos aliquot S. Trinitatis collegii ibidem, quos presbyterio veteri successisse nullus negat: quæ hunc successum habuit, ut sententia senatus regi definiretur, Episcopo non licere breviarium & missale ibidem usitatum mutare. Vide amplissimi Thuani historiarum lib. 129. ad annum 1603.

Superest potestas *αρχική* in exercitio disciplina ecclesiastica posita, multiplex hic se prodit dissimilitudo: nam

10.

Veteres

Nullam disciplinæ ecclesiasticæ partem soli exclusis presbyteris exercuerunt, sed omnia eorum consilio & suffragio administrabant, quippe quod presbyteris æque ac sibi disciplinam commissam sciebant: Tertull. in Apologet. Ibidem (id est, in cœtu publico ecclesiæ) exhortationes, castigationes, & censura divina, inter quas refert relegationem à communicatione orationis, conventus & omnis sancti commercii, hoc est, quod vulgo nunc vocatur excommunicatio major. Iam accipe, per quos administraretur: Præsident probati quique seniores, honorem istum non precio, sed testimonio, adepti. Et ante illum Irenæus adversus hæres. lib. 4. cap. 44. Presbyteris iis obediri oportet qui successionem ab Apostolis habent, & sanam doctrinam præbent ad

Hodierni

Excommunicandi potestatem sibi solis arrogant, ut & solvendi à sententia excommunicationis lata. Solum clericalem disciplinam exercent aut per se, aut per officiales, cancellarios, à se deputatos, qui sacro presbyteratus ordini nunquam initiati fuerunt.

informationem & correctionem aliorum. Loci illius series satis ostendit intelligi correctionem judicalem, quam non exercuere presbyteri deputatione episcopali, sed virtute sui presbyteratus, in quo Apostolorum successores fuerunt. Cyprianus frequentissime in epistolis, lib. 3. epist. 5. Non defuit presbyteris sacerdotii vigor, ut quidam disciplinæ minus memores comprimerentur. Itaque ad Episcopi & mancipiorum ejus forum non fuit recurrendum, ut hodie fit. Et lib. 2. epistola 7. Lapsum causa consuevit tractari facta conciliorum collatione cum Episcopis & presbyteris. Ita quidem, ut firmum decretum esse non poterat, quod plurimorum consensum habuisse non videbatur. *ibid.* Cum ad eum delata esset querela; placuit, inquit, presbyterium contrahi. Nempe, religio illi fuit à primordio Episcopatus, sibi soli rem communem vindicare, & quæ mutuis honorum communi presbyterorum consilio peragenda postularet, privatim administrare. lib. 3. epistol. 10. & 19. Eadem mens Hieronymo, in epist. ad Heliodor. Mihi ante presbyterum federe non licet; illi, si peccavero, licet me tradere Satanæ ad interitum carnis, ut salvus fiat spiritus. In Synodis, quibus intererant presbyteri, anathema dictum hæreticis: Depositi episcopi, ut Samosatenus in Antiochena, & Marcellinus in Sinuesana, sententia 30 presbyterorum Romanorum damnatus. Quin & veteres Episcopi, seniores, seu presbyteros gubernantes ab administratione disciplina non excludebant: sine horum concilio nihil agebatur in ecclesia, donec doctorum superbia excluderentur, inquit Author commentariorum in 1. Tim. c. 5. quæ nomine Ambrosii circumferuntur. Jus ligandi & solvendi *ἐπιπέρας* ex æquo omnibus pastoribus & doctoribus tributum esse à Christo, asserit Basilius Magnus Archie-

chiepiscopus Caesar: quod nec Lombardus negat sententiarum lib. 4. dist. 19.

Verum sicuti hodierni Episcopi sibi solis potestatem hanc vendicant: ita in alios sacrilege transfulerunt, & per vicarios suos, officiales, Archidiaconos, Cancellarios, Antichristi excrementa omnes disciplinae ecclesiasticae partes, quin & excommunicationem ipsam administrant: atque sic non solum per se tyrannidem in ecclesiam exercent, sed sub servos hosce suos in miserrimam servitutem redegerunt; qui in nullo ordine sacro constituti sunt, sed homines mere seculares: Annon propria vineta cadunt Hierarchici alias reformatas ecclesias damnantes, quod administrationi disciplinae ecclesiasticae ex Apostoli praescripto & purioris seculi exemplo, (nequicquam contra fremente D. Hallo & Symmistis) admoveant seniores gubernantes, homines laicos, hoc est, qui vocationem secularem sequuntur? etenim si illicitum est hujus conditionis homines pietate & prudentia conspicuos simul cum pastoribus seu verbi presbyteris disciplinam administrare; quam indecorum est novitiam istam prolem officialium, & cat. Scriptura & antiquitati penitus incognitam, per se solam nobilissimos actus jurisdictionis ecclesiasticae exercere? Videtis doctissimum illum tractatum, cui titulus, Altare Damascenum, cap. 5. de Episcoporum dignitate & potestate, & cap. 6. De vicariis & officialibus, cujus auctori ut acceptum feras enixe rogo, si quid Antithesibus hisce adjutum te cernas. Infelicis certe ingenii esset, ut ait ille, non fateri per quos profecerim; neque clarissimus ille author, quisquis sit, egre feret, gratiam hanc sibi à me multorum nomine ingenue repositam. Difficilia ista tempora, cum quibus colluctatus est, literato orbi auctoris nomen suppresserunt.

Proximum est, ut videamus, quo ju-

re ordinis illam ~~etiam~~ sibi vendicavint veteres Episcopi. Atque hinc emergit Antithesis inter

II.

Veteres. & Hodiernos.

Omnem supra Ast hi singulares presbyteros honoris illas praerogativas praerogativam, voluntario eorundem & presbyterorum consensui adscribent; seque mera collegia, jure divino consuetudine, non ita ut nefas, & sa- vero dominica crilegium sit, vel dispositionis veritate iisdem majores exortis hujus esse, Eundem esse potestatis praefulibus jur divino Episcopum & presbyterum: ex aquo ut Spiritu sancto Episcopos se constitutos jaectant, neque Apostolis successisse, uti antithesi prima ostensum fuit. Quae ad episcopatum ordinis & jurisdictionis spectant, utrisque ex aquo competivisse, & eadem junctim administrasse, ut antithes. 7. 8. 9. 10. probatum fuit.

Hinc Irenaeus l. 4. c. 43. qui vixit anno Christiana aera 180. Oportet eis qui in ecclesia sunt obedire presbyteris, qui successionem habent ab Apostolis, sicut cum Episcopatus ostendimus, qui cum Episcopatus successione charissima veritatis accepta Cantuariensis perunt.

perunt. Scholastici doctores in enumerandis ecclesiæ ordinibus, episcopatum & presbyteratum unum tantum ordinem faciunt: vide citatos fuse à Clarissimo Gersomo Bucero, dissertationis de gubernatione ecclesiastica paragr. 70. & à celeberrimo D. Voetio in Desperata causa Papatu lib. 2. sect. 1. cap. 9. Verum quidem est Ærium ab Epiphano inter Hæreticos relatum, quod dixerit Episcopum jure divino nihil differre ab Episcopo. Sed si hoc hæreseos nota dignum, quo pacto ab eadem liberabitur Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & nubes illa patrum, citante Bellarm. l. 1. De clericis cap. 15. ex Medina. Et quicquid nunc garriant Canonista, notum tamen est in ecclesia duos tantum fuisse ordines sacros, presbyteratum & Diaconatum. vide Gratiani decreta: distinction. 60. Can. nullus. Hieronymus usque adeo aperte

scholæ, Irritam esse omnem presbyterorum ordinationem quæ ab Episcopis non administratur, quia scilicet legitimus ordinationis minister ex juris divini præscripto est solus Episcopus. Si quis contra hæc ausus sit, hæreticum vocant Ærianum, paritatem vero presbyteri & Episcopi, somnium Calvinianum, & dogma antiquitati explosum. Etenim, ut hujus erroris fontem aperiam, non ignorabant boni illi viri corrumpentur necessario Episcopatum, si fragili humanæ autoritatis fulcro solummodo inniteretur, utpote quod receptum sit juris axioma. Jura positiva cum incipiunt corrumpere viam suam sunt antiquanda. Et Consuetudines (humano videlicet consilio receptæ) quæ ecclesiis noscuntur gravamen inducere nostræ nos decet consideratione remittere, uti benefaxit Gregor. Magnus, lib. 1. Epist. 64.

hoc tuetur in commentar. in Titum. cap. 1. ad illa verba: *Vt. constituas presbyteros sicut ego disposui, & in epistola ad Evangelium; Vt Hierarchici affirmant errasse hic Hieronymum; & parum abest, quin albo hæreticorum, uti hoc nomine Epiphanius Ærium, asseribant: fosciculos tantum exscribam: Locis illis prædictis agens de ecclesiastica potestate ratione non solum qua Apostolorum auctoritate, sed qua etiam proxime subsecuta est, Communi presbyterorum consilio ecclesiam gubernatam fuisse dicit; Ergo indistincta tunc fuerunt episcoporum & presbyterorum officia, ut & nomina: quandoquidem gubernationis prerogativa sese efferrant episcopi supra presbyteros, ea vero olim utrisque communis fuerit, quid quaeso restare poterat, quo à se invicem tunc distinguerentur? Et hoc plurimis SS. scriptura locis perspicue probat: theseos sua repetitionem subjungens, ostendimus apud veteres eosdem fuisse presbyteros, quos & episcopos: postea paulatim ad unum omnis sollicitudo est delata, ut dissensionum plantaria evelerentur: An vero medicina morbo responderit, eventus docuit. Et Alphonsus de Castro advers. hæreses lib. 6. titulo Episcopus; Aperte negat pastorum inæqualitate plantaria dissensionum extirpari: de mutatione hac notat eas ecclesiastica sic Musculus in locis communibus.*

bus. Profueritne, vel secus consilium hoc ecclesiæ Christi, melius est posterioribus seculis declaratum, quam dum hæc consuetudo primum introduceretur, cui debemus omnem illam principalem & equestrum episcoporum insolentiam ac tyrannidem, imo omnium ecclesiarum Christi corruptionem: quam si Hieronymus cerneret, dubio procul consilium agnosceret non Spiritus sancti ad tollenda schismata, sicuti prætexebatur, sed ipsius Satanæ ad vastanda & perdenda prisca pascendi dominici gregis ministeria: quo fieret, ut haberet ecclesia non veros doctores, pastores, presbyteros & episcopos, sed subnominum istorum larvis, otiosos ventres, & magnificos principes; qui non modo non pascant ipsi populum Domini doctrina sana & Apostolica, sed & improbissima violentia caveant, ne id per quemquam alium fiat. *Et Whitakerus de Pontifice Romano quest. 1. cap. 3. §. 26.* remedium hoc morbo ipso pene pejus fuisse, utpote quod primum fuerit gradus monarchiæ pontificiæ, annotante Illyrico parte 1. *Clavis scriptura in voce Episcopus.* Rursus ibidem Hieronymus. Presbyteri sicut sciunt se ex ecclesiæ consuetudine esse subiectos ei qui sibi præpositus fuerit; ita Episcopi noverint, se magis consuetudine quam dominicæ dispositionis veritate presbyteris esse majores, & in commune debere ecclesiam regere. *Ab Hieronymo ad Chrysostomum transeamus; Is hom. 11. in 1. Timoth. cap. 3.* *quærit, cur de Episcopis differens, omisso presbyterorum ordine, ad Diaconos transfilierit? Respondet.* Quia medium (videlicet interveniens inter Episcopos & Diaconos) non multum, etenim illi (presbyteri) & docendi munus susceperant & præsidendi ecclesiæ, & quæ de Episcopis dixit eadem de presbyteris (dici.) sola enim horum electione

ascenderunt; sensus est, Episcopos habere à presbyterorum electione quod ordinis causa præsent presbyterio, atque unica hac ratione à presbyteris differre: Eandem sententiam tenet Sedulius presbyter Scotus, qui eodem seculo vixit quo Paladius, qui missus à Cælestino pontifice Romano Episcopus in Scotia primum creasse dicitur, verba formalia Hieronymi citat & approbat, in expositione epistolarum ad Titum & Timotheum. *Ambrosius eodem inclinatur in Comment. in 1. Timoth. cap. 3.* Quare (inquit) post Episcopum Diaconatus ordinem subiecit? Nisi quia presbyteri & Episcopi una ordinatio est. Uterque enim sacerdos est, sed Episcopus primus est, ut omnis episcopus presbyter sit, non tamen omnis presbyter Episcopus; hic enim Episcopus est, qui inter presbyteros primus est: Redolentne hac quasi principatum potestatis debitum episcopis jure divino; An potius primatum ordinis ab ecclesia introductum? Primus, inquit, erat presbyter. cui loco illustrando subserviat illud ejusdem Ambrosii comment. in cap. 4. ad Ephes. Non per omnia (inquit) conveniunt scripta Apostoli, ordinationi, quæ nunc in ecclesia est. Nam & Timotheum à se creatum presbyterum, episcopum vocat, quia primi presbyteri episcopi appellabantur, ut recedente eo sequens ei succederet. Vnde colligitur præsidendam illam ordinis, cum primum institutum hoc obtinisset, non fuisse perpetuam, sed succedaneam: hoc est, primatus ille ordinis olim nulli fuit perpetuus, nec ad vitam certæ personæ annexus, pro-ut Ambrosii seculo obtinuit, sed omnibus presbyteris communis, utpote quod sibi invicem in præsentia succederent. Augustino eadem mens tomo 2. operum epistola 19. ad Hieronymum. Quanquam, inquit, secundum honorum vocabula quæ jam ecclesiæ

clesiæ usus obtinuit, Episcopatus presbyterio major sit, tamen in multis rebus Augustinus Hieronymo minor est. Præceptoris sui vestigia pressit Primasius in Comment. ad Epistolam ad Tit. Quæ fuerit venerabilis Bedæ sententia, aperte explicat in commentariis Actorum Apostolicorum, ad illa verba; In quo Spiritus S. vos posuit episcopos: vide Albini Alcuini sententiam supra, antithesi 4. ejusque οὐχ ἴσους & Rabanus Maurus, quem Scotum natione vocant non solum historici Scoti in vita regis Achaji, à quo in Gallias ad Carolum Magnum missus fuit, sed & Angli ipsi, Balauus in scriptoribus ecclesiasticis magna Britannia: multosque variarum nationum & seculorum authores magni nominis. Rabanum hunc Scotis vendicantes, citat Demisterus in libro cui titulus, Mendicantia Hibernorum repressa, & cat. & David Camerarius lib. 3. De Scotorum pietate in Menologio Scotorum sanctorum ad diem 4 Februarii, videantur ipsius Rabani commentaria in epist. Pauli ad Philipenses & ad Timotheum: cuius verba quia eadem fere sunt cum Chrysostomi & Hieronymi supra citatis, non exscribam: Porro cum omnes hi paritatem presbyterorum & episcoporum ex scripturis adstruant, neque nomina solum utrisque fuisse olim communia, verum etiam munia, paradoxum illud hodiernorum hierarchicorum, principatum potestatis supra presbyteros jure divino vendicantium, merito explodendum est: At Apostolici saltem juris fuisse putabant veteres Episcopatum (inquirent hierarchici:) At quo argumento illud persuadebunt? Etenim cum splendidissima illa patrum nubes ex scriptis Apostolicis presbyterorum & episcoporum paritatem adstruxerit, probabile cuiquam erit eosdem imparitatem hanc Apostolis authoribus transcribere posse? præsertim cum perspicue testatum

reliquerint, nihil pro Apostolico habendum quod in scriptis Apostolorum non reperiatur. Hieronymus in Haggæum cap. 1. Quæ (inquit) absque autoritate & testimoniis scripturarum quasi Apostolica traditione sponte reperiunt, atque confingunt, percutit gladius Dei: & ejus æqualis Theophilus Alexandrinus: in Epistola 2. Paschali. Diabolicum est extra scripturarum divinarum auctoritatem aliquid divinum putare: At quod Apostolicum est, divinum est: Nisi fortasse ecclesiis reponere velint pontificium illud Apostolorum traditiones alias fuisse scriptas, alias vero non scriptas: inter quas si hanc de Episcopatu numerent, age examinetur ad regulam illam Augustini contra Donatistas lib. 4. cap. 24. Quod universo tenet ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur. At Episcopatum Diocesannum universa ubique ac semper tenebat ecclesia, nec conciliis institutum fuit, id est, conciliorum auctoritate introductus. Quam falsa hac minor sit, præcedentes & subsequuta antitheses demonstrant. Adde quod Hieronymus aperte testetur, episcopatum à conciliis primitus sancitum. Comment. in Tit. 1. Postquam unusquisque eos quos baptizaverat suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de presbyteris delectus superponeretur cæteris, ad quem omnis ecclesiæ cura pertineret. Dein idem Hieronymus in epistola ad Euagrium: Primatum hunc episcoporum, Alexandria primam cepisse, post mortem Marci Evangelistæ; hancque consuetudinem uno impetu ab aliis omnibus ecclesiis receptam fuisse cui verisimile? præsertim cum addat ibidem, Paulatim, ut dissensionum plantaria evellerentur, omnem sollicitudinem ad unum delatam fuisse: s

paulatim, certe non universaliter & semper obtinuit. & consuetudinem hanc Alexandrina ecclesia Sozomenus lib. 1. cap. 15. civitatis consuetudinem vocat; quia videlicet apud alias ecclesias non obtinuit, Epiphanio ipso fatente: Hæresi 86. de Miletianis. Non habuit Alexandria duos episcopos, ut aliæ urbes: Cur itaque hic cum Hieronymo in eadem ad Euagrium epistola, Alexandrina ecclesia singulare exemplum obficientibus, respondere non liceat? Quid mihi profers unius urbis consuetudinem? quid paucitatem, de qua ortum est supercilium in leges ecclesiæ, vindicas: Denique cui incognitum multas ecclesias duos simul episcopos habuisse prioribus illis seculis. Clemens in constitut. lib. 7. cap. 46. refert. Euodium & Ignatium, non successive, sed simul uno eodemque tempore Antiochenæ ecclesiæ episcopatum adeptos fuisse: Nam explodendum insanum illud Baronii delirium, asserentis, duplicem fuisse Antiochia ecclesiam, ratione dissidii à Luca in Act. Apost. cap. 15. commemorati, inter eos qui fuerunt ex circumcissione, quos Nazaraeos vocabant, & qui ex gentibus ecclesiæ nomina sua dederunt: sicuti postea factum esse commemorant ecclesiastica historia scriptores in iis civitatibus, quæ simul ab orthodoxis & hæreticis aut schismaticis incolebantur: quasi vero Euodius aut Ignatius hæreticis publica Apostolorum sententia in Synodo Hierosolymitana damnatis, Act. 15. ministerii sui operam commodare voluissent: Prodigiosa illa varietas in nominando Petri successore in Episcopatu Romano, apud Ecclesiastica historia scriptores, aliis Linum, aliis Anacletum, aliis Clementem locantibus, nulla ratione reconciliari poterit, nisi concedatur plures Episcopos simul sedisse, ac pari auctoritate ecclesiam gubernasse. Ecclesia Smyrnenis præ-

fuit Polycarpus, Iohannis Apostoli discipulus, ac ejus ecclesiæ episcopum à Iohanne ordinatum testantur Ignatius, Irenæus, Eusebius: at Clemens constit. Apostol. lib. 7. cap. 47. Aristonem primum fuisse Smyrna episcopum, ejusque successorem Strateam, istique tertium Episcopum successisse alterum Aristonem: & Suidas in voce Polycarpus, Bucolum primum fuisse Smyrnenis ecclesiæ episcopum. Infinitum esset omnia hujus generis exempla coacervare; Præsentia satis docent, plures Episcopos uni ecclesiæ simul præfuisse. Atque in hodierno episcopatu nihil ejusmodi cernitur. utpote quod inter propria ejus præterea hoc primum locum habeat; Quod in Diocesi Episcopus sit singularis, nam si plures admitterentur, actum iri clamant de unitate Ecclesiæ; Dunamus in concione Lambethana: utpote quod inter pastores ecclesiæ æqualitatem dicant esse schismatum & hæresion seminarium: quasi obliti essent illius Augustini in Psalm. 105. Nonne, inquit, Episcopi fuerunt authores schismatum & hæresium? & illius apud Chrysostr. hom. 58. ad populum Antiochenum: cum de præcis monachis sermonem faceret, Quoniam apud eos æqualitas multa fuerat, multa etiam fuit virtutis facilitas. Et unitatem in ecclesiæ conservari posse aliis mediis docet Cyprianus, lib. 3. epist. 13. copioso videl. corpore sacerdotum concordia mutua glutine & unitatis vinculo copulatum. Cohærentia porro hæc, docente Spalatensi, De Repub. eccles. lib. 3. c. 1. parag. 14. paritatem supponit, neque admittit subordinationem unius ad unum, sed ad plures, videlicet Collegium, & Gregorius per humilitatem ecclesiæ unitatem custodiri asserit. Priusquam sectioni huic finem imponam, eximendus est scrupulus quidam, quo fortasse quidam tenentur, ne prioribus sine hæ-
 sita-

sitationis astu subscribant: In historia ecclesiastica vident series episcoporum deductas à primis ecclesiarum incunabulis; ideoque colligunt unum semper singulariter, durante vita, praefuisse: verum in rei huius causas sollicitè inquirentibus, hac occurrent quibus nubes hac dispelli commode possit: videlicet, Veteres scriptores unius tantum Episcopi mentionem ordinariæ & ut plurimum fecisse, partim quia illis solis propositum fuit temporum rationem edocere, quod assequuti fuerant nominatione unius, qui propter doctrinam, aut virtutum ornamenta rerumve experientiam celebris esset: partim vero, quia ad sui seculi consuetudinem, quando unius ~~causam~~ praevaluit, scribendi rationem mutuabantur. Sed de his hactenus fusiis quam instituti ratio postulat: ad reliquas antitheses progrediendum: in potestate extensiva, muneris exercitio, & vita habitu. Dissimilitudo ratione extensiva potestatis hac est.

12.

Veteres. & Hodierni.

Olim opidatim Singularem il-
fere fuerunt epi- lam jurisdictionis
scopi, nec majori potestatem, quam
intervallo inter se sibi jure divino
distincti; quod vel vendicant, exten-
inde liquet, quod dunt in plures in-
in Concil. Africano tegras provincias.
cap. 20. refertur. Unius hodierni E-
Oportere, videl. ad piscopi diocesis
examinandam cau- amplioris circui-
sam presbyteri ac- tus est, & plures
cusati, ut sex Epi- subjectas habet ec-
scopi ex vicinis lo- clesias quibus im-
cis adungerentur perat, quam olim
episcopo: Et mul- decem Episcopi.
to; ante Cypriani v. g. in Scotia
aetatem, tempore, in Episcopatus Glaf-
Concilio Lambes- guensis ambitu

tano, nonaginta suo comprehen-
episcoporum senten- dit provincias un-
tiis damnatum fu- decim, Glottia-
isse privatum vete- nam, Lennoxiam,
rem hareticum, te- Renfroanam, Cu-
statur Cyprianus ningamiam, Cari-
libro 1. epistol. 3. etam, Coilam, Ni-
Eodemque testante thiam, Eusdaliam,
lib. 1. epistola 4. U- Esdaliam, Annan-
niversam fraterni- diam, Tuediam.
tatem convenisse ad Sabini episcopi e-
lectionem. Ac veterum historias legen-
tibus passim occurrent vilissimi & igno-
biles pagi, ac frigidissima opida; indi-
gna qua à Geographis in tabulis loca-
rentur; qui tamen suum Episcopum ha-
buerunt. Nazianzon, opidulum licet
Caesarea vicinum, celebris tamen fuit
magni illius Theologi Gregorii Nazian-
zeni Episcopatu. Chrysoptomi quoque
tempore obtinuit, ut Episcopi Diocesis
non plures una civitate contineret.
hom. 3. in acta Apostolorum. Nonne
terrarum orbis imperium tenet Imper-
ator? hic autem unius civitatis est Epi-
scopus. Sozomenus historia ecclesiast.
lib. 7. cap. 19. dicit, se comperisse in
pagis Episcopos ordinatos apud Ara-
bes & Cypros. Verum quidem est in-
valescente ambitione, (qua facit ut
semper magis elaborent homines late
quam bene praesse) & typho seculi, ve-
titum fuisse, ne in villis constituerentur
Episcopi: mutationis huius causam nul-
lam aliam proferunt Canones & Cano-
num expositores, quam ne vilesceret no-
men & auctoritas Episcopi; quia scilicet
tenuiores pagi non tantum suppetebant,
quantum sufficeret ad pompam quam
affectabant: Quasi vero plures facien-
dus esset splendor & secularis unius E-
piscopi magnificentia, quam ecclesia ad-
ificatio. Erasmus, antiquitatis sedulus
indagator, late extensas has Episcoporum
pontificiorum Dioceses sic taxat lib. 1.
Ecclesiast. Multorum praesulum ditio
(g) 3 tam

tam late patet, ut si quam maxime forent expediti omnibus mundanis negotiis, non possent tamen in omnibus opibus concionari, cum hodie una civitas complures requirat ecclesiastas. *Et si cui minus arrideat Erasmi censura, saltem audiat illud Hoperi Episcopi Glocestriensis, & martyris, in explicatione Decalogi ad præceptum. 8. Si jam inquit vigeret antiquus ille erga populum amor, agnoscerent ipsi plus in una civitate negotii esse, quam quod facile ab optimis expediti possit: Satis norunt primitivam ecclesiam nullos ejusmodi Episcopos habuisse ante Sylvestri primi tempora. Addit, Episcopum uni civitati tantum præfici debere. Et dum magistratus (inquit) in hunc ordinem eos redegerit, tam impossibile erit Episcopo piè & sobriè in omni religionis scripturam transvadere, quam Camelum adigi per foramen acus.*

13.

Veteres. & Hodierni.

Verbi prædicationem inter præcipua officii sui munia collocabant, memores illius Pauli ad Tim. 1. 5. 17. in eaque strenue sese exercebant ἀναγῶντες, & ἀναγῶντες. Docendi officium omnium præcipue ut inquit Episcopis est necesse, Theophyl. in 1. Tim. 3. Quod non negant patres in concilio illo Tridentino. Usque adeo manifestum hoc est, ut probationibus insistere, esset soli lucem scenerari,

14.

Est in vita habitu.

Veteres. & Hodierni.

Crasse ignarum esse oportet aut gnave viter impudentem, qui negabit hæc non quam longissime abfuisse ab antiquis illis Episcopis: vide qua infra tractanda erunt ad sessionem 25. ex Canonibus Apostolicis, Clemente Romano, Cypriano, Synesio, Hilario, & cat. in hanc rem fuisse, quibus adde testimonium Ammiani Marcellini, lib. 27. de habitu vita, beatorum quos vocat Episcoporum, ipse licet ethnicus: Tenuitas edendi, potandique parcissimè, indumentorum vilitas, & supercilia humum spectantia, perpetuo numini, verisque ejus cultoribus, eos ut pueros commendat & verecundos. Damnatum etiam in Paulo Samosateno, maximo licet Episcopo, quod mundanas dignitates usurpaverit, & Ducenarius magis quam Episcopus vocari voluerit, Omnium oculis se ingerit pompa illa secularis merum typhum & fastum redolens; nullo alio nomine salutari volunt quam quo majores Barones parliamentarii: My Lord. In omnibus privatis & publicis congressibus, imò in ipsis comitiis parliamentariis. Archiepiscopus Andropolitani ut regni Scotiae Primas, vendicat sibi secundum à Serenissimo Rege locum; Archiepiscopus Glasguensis supra omnes Comites; & cæteri Episcopi supra Dominos Barones, Palatia inhabitant: Amplissimarum Baroniarum sunt Domini: Secularibus administrationibus publicis se mancipant: sunt Cancellarii regni, aucupantur esse Theaurarii. Sunt ordinarii senatores regii, ac supremæ Curia, quam vulgo Scoti Collegium Justitiæ vel sessio quod

quod per forum nem vocant: & in
 incedens numero Camera rationum
 fam catervam sa- regiarum plures
 tellitum partim adoptantur. Quid
 præcedentiū, par- memorem profusi
 tim subsequenti- luxus ostentatio-
 um, circa se habue- nem in vestitu, fa-
 rit, ita ut fides no- mulitio & simili-
 stra, invidia & o- bus.
 dio propter fastum & superbiam cordis
 illius, facta est obnoxia. *Euseb. lib. 7.
 cap. 29. Vide Canonem Synodi Cartha-
 ginensis 4. Canonem hunc in corpus De-
 creti retulit Gratianus. Dist. 41. Can.
 Episcopus & Clericus.* Episcopus (*in-
 quit*) non longe ab Ecclesia hospitio-
 lum, vilem supellectilem & mensam
 ac pauperem victum habeat, & dignita-
 tis suæ autoritatem fide & meritis
 quærat. *Videatur Possidonius in vita
 magni Augustini, Hipponensis Episcopi.*
 Mensa (*inquit*) frugali usus est & parca,
 quæ quidem inter olera & legumina,
 etiam carnes aliquando propter hospites
 vel quosque infirmiores continebat:
 cochlearibus tantum argenteis utens,
 cætera vasa quibus mensæ inferebantur
 cibi, vel testacea vel lignea vel marmo-
 rea erant. *Item, Testamentum nullum
 fecit, quia, unde faceret, Christi pauper
 non habebat: & de Basilio magno Cas-
 sare Episcopo refert Sozomenus lib. 6.
 cap. 16. respondisse Imperatoris præfecto
 interminanti bonorum publicationem:
 Horum nihil me cruciare potest; equi-
 dem opes non habeo præterquam lace-
 ram vestem & paucos libros: Complures
 pagina replenda essent, si testimonia pa-
 trum adjicerem qui acriter in vestri sunt
 in secularitatem, luxuriam, & typhum
 Episcoporum. Vide præsertim Bernar-
 dum, lib. 2. 3. 4. ad Eugenium & ser-
 mone 76. & 77. super Cantica. Seculo
 corruptissimo: Quod si objiciat equestre
 illud & heroicum sacerdotum genus, uti
 Lutherus festiue eos vocat. Non ad sus-*

perbiam aut pompam hæc à se fieri, sed
 ut sic ornetur in suis ministris ecclesia,
 & sic honorata crescat in sua authori-
 tate, pro-ut Episcopi Gersonis seculo se-
 tuebantur; Respondet idem Gerson,
 in tractatu de temperantia citato & ap-
 probato ab Archiepiscopo Spalateni acer-
 rimo Hierarchico, de repub. ecclesiast.
 lib. 9. cap. 5. §. 44. *cujus verba non pi-
 gebit transscribere, nam valde interest
 qua manu vibretur telum: Vel enim
 (inquit) pompam in vestibus, in fercu-
 lis, in servitoribus, & cæt. quærunt ec-
 clesiastici ad placendum Deo, vel ut
 proficiant proximo, vel ad ecclesiæ
 honestatem & autoritatem. Non pri-
 mum, quia ex Hieronymo non tenera
 vestis, sed munditia mentis facit orna-
 tum clericorum; & quia plus placent
 Deo opera pietatis, in quibus possent
 expendi ea quæ talis pompa requirit.
 Non secundum, quia plus scandalizat
 laicos pompa hæc clericorum quam æ-
 dificet; plus ad indignationem, invi-
 diam & murmur eos excitat, quam ad
 amorem; & plus auget in eis avaritiam
 & superbiam, quam exstinguat: neque
 potest sacerdos pompaticus verbo &
 exemplo humilitatem, frugalitatem, &
 sobrietatem aliis persuadere. Non ter-
 tium, quia honor debet dari in testimo-
 nium virtutis, non propter exteriores
 divitias & ornatum. Sicque populum
 inducunt in errorem, dum ille ab eis
 discit honorare ecclesiam propter tem-
 poralia ista, & non propter bona futu-
 ra & spiritualia: Alioqui Christus &
 ejus Apostoli non sufficienter ornassent
 ecclesiam & honorassent, quando talia
 in se contemserunt, & aliis spernenda
 suaserunt. *Addit Spalatenis, ejusdem
 cap. parag. 39. Reverentia quam no-
 bis exhibet populus ob splendorem so-
 lum externum, est popularis, plausibili-
 lis, tota vana & spiritui nihil proficua,
 & splendor hic, ut dicebat Bernardus,*
 ad-*

admirationem non devotionem excitat: Si itaque collapsa jam spiritali reverentia, quæ ad spirituales populi profectum plurimum valet; quid ad spiritum, si populus me tanquam divitem & in mundo potentem ac honoratum mundano solum honore revereatur? Pereat & hæc reverentia, ne ex ea & per illam populus etiam in errorem inducatur, ut ex carnali etiam carnalior fiat. Unde (*inquit Bernardus serm. 77. in Canticum*) hanc illis (*videl. presulibus seu episcopis*) exuberare existimas rerum affluentiam, vestium splendorem, mensarum luxuriam, congeriem vasorum argenteorum & aureorum, nisi de bonis sponset, id est, ecclesie. Inde est quod illa pauper & inops & nuda relinquitur, facie miseranda, inculta, hispida, exfangui. Non est hoc ornare sponset, sed spoliare; non est custodire, sed prodere; non est defendere, sed exponere; non est instituere, sed prostituere; non est pascere gregem, sed mactare & devorare: *Atque hæc sufficiant retundenda importuna jactationis Scotticorum Episcoporum, qui per suum latus lancinari veteres illos Episcopos magnis clamoribus ingeminant. Claudio digressiunculam hanc verbis Isidori Pelusiotæ, qui patrocinium Hieracis ad Episcopatum electi, sed eum detrectantis, sic peragit, epistola 223. floruit vero sub Theodosio juniore anno 482. cum primatus ille ordinis nondum lege lata in principatum potestatis & regis ditione degenerasset.* Illud (*inquit*) fortasse ignorare videmini lenitatis & mansuetudinis dignitatem in tyrannidem transiisse. Nam si ostendere possitis veterem pascendi gregis rationem nunc quoque vigere, maximè quidem eum qui se huic negotio imparem esse arbitratus est, ac propterea in fugam se dedit, à vobis laudari æquum fuerit. Sin vero res in contrarium cessit, ab eo pœ-

næ minimè expetantur: Tunc enim salutis omnium causa mortem oppetebant; nunc autem pastores ovibus mortem inferunt, non corpora jugulantes, (levius enim hoc malum esset) verum animis offensiones afferentes. Tunc jejuniis corpus castigabant; nunc autem ut luxu ac deliciis exsultent, efficiunt. Tunc bona sua egentibus distribuabant; nunc autem pauperum bona in rem suam vertunt. Tunc virtutem colebant; nunc virtutum cultores proscribunt & eliminant. Verum cum ostendam, quantum inter veteris ministerium, & præsentem tyrannidem intersit; quæ tandem causa est, quamobrem æqualitatis amantes, coronis non redimitis.

Quæ omnia eo clariora erunt, si crimina in Synodo Episcopis objecta & probata consideremus, pro-ut illa in Historia belli Scottici propediem edenda, & actis Synodi Glasguensis recensentur. Ex quibus ea inferemus. Episcopi Gallovidiani accusatio continebat, præter ea quæ ipsi communia erant cum cæteris Episcopis (violationem conditionum stipularum in Synodo 1600 ad Montis Rosarum & usurpationem Libertatis Ecclesiasticæ) personalia plurima crimina, tam in moribus quam in doctrina. Inter quæ fuerunt, aperta & ordinaria diei Dominicæ profanatio, negligentia pastoralis muneris, supina tyrannis in pastores & alios inaudita. Quod Papistas pertinaces ab Ecclesiis excommunicatos in intimæ familiaritatis societatem admisit, in Reformatæ Religionis odium; Professus, Pontificios illos licet excommunicatos, longè sibi cariores Puritanis (quo nomine traducere sunt soliti Hierarchici eos, qui puritati Reformationis adhærent) plurimorum Pontificiorum & omnium Arminianorum dogmatum publica & privata defensio
Archi-

Archiepiscopus Andreapolitanus publicæ & ordinariæ profanationis Sab-
bati, immodicæ ad intempestam usque
noctem tabernarum frequentationis,
atrocium calumniarum & conviciorum
in Synodos omnes Nationales præce-
dentes criminis falsi, ob interlita &
mutata Synodi Abredonensis decreta,
sacrilegii, Simonix, indulgentiæ erga
pastores & professores heterodoxias,
& aliorum convictus fuit. Episcopum
Breachinensem flagitia plurima omnibus
liquido comperta infamem dudum red-
diderunt.

Episcopo Edenburgeno objectum,
præter illa quæ ipsi cum omnibus Epi-
scopis esset communia, quod libros Ca-
nonum & liturgiæ, aliasque novitates
non solum exemplo & praxi compro-
basset, verum etiam pastoribus severe
obtrusisset, quod nullum ad sacri mini-
sterii functionem admitteret, nisi qui
prius ordinem Diaconatus susciperet:
quod coram altari genu-flecteret, quod
rocheto, & aliis istis Missaticorum ve-
stibus in sacris usus esset, quod templa
more Romano consecrasset, quod fa-
cultatem concesserit celebrandi matri-
monia, licet trinundina denunciatio
non præcessisset; quo quampluribus
multum damni cessit: quod ritu Ele-
vationis in S. cœnæ administratione so-
lenniter usus fuisset: quod heterodoxi-
am in pastoribus quibusdam Edenbur-
genis, indulgentia sua & conniventia
foverit; & quod ipse portentum ubi-
quitatis in scriptis suis typis commissis
defenderit. Ob quæ, cum liquido pro-
bata essent; atque protestatione con-
tra Synodum, perverciæ crimen ad-
didisset; ab omni ecclesiastica func-
tione deponendum, atque excommuni-
candum decrevit Synodus.

Abredonensi Episcopo objectum
præter vulgaria Episcoporum crimina,
flagrans Simonix scandalum, quod li-

bro illos Canonum & liturgiæ pasto-
ribus obtrusisset, quod pastores à mini-
sterii functione suspenderit, quia die
Dominico jejunium publicum celebra-
sent; quod in Synodis provincialibus
tyrannidem exercuisset, ac in iis Cano-
nes de jejuniis condiderit, pastoribus
non consultis: quod Capellas supersti-
tiose dedicasset; quod Pontificios, &
incestus scandalo flagrantibus ab ecclesia
reluctante ecclesia, liberasset:
Addebant alii, malitiosæ apo-
stasiæ crimen foedum; nam licet olim
disciplinæ purioris acerrimus esset pro-
pugnator, ac præfervido zelo collegis
gravis fuisset; postea tamen tempori &
scenæ serviens, Episcoporum conatibus
promovendis sese totum tradiderit:
Quare ab omni functione ecclesiastica
deponitur, ac excommunicandus de-
cernitur.

Episcopo Rossensi objectum, præ-
ter ea quæ Episcopis omnibus fuere
communis, quod hisce annis præteritis
liturgiam Anglicanam in ecclesia sua
cathedrali prælegerit, coram altari ge-
nuflecteret; superstitiosis istis ac fordi-
dis missaticorum vestibus indutus sacra
peregisset, pios ac doctos Euangelii mi-
nistros deposuisset, surrogatis in eorum
locum indoctis ac profanis scortatori-
bus: quod singulari familiaritate Pa-
pitas amplecteretur; quod insignis ef-
fer aleator, ac diebus Dominicis, iisque
etiam quibus sacra Domini Cœna ad-
ministrabatur, alearum & chartarum
lusu usus fuerit; quod vasallos crudeli-
ter expilasset, multis ad extremam ino-
piam & miseriam redactis; quod stata
jejunia diebus Veneris indixisset; Diem
Dominicum ordinarie profanasset, ac
deserto verbi ministerio, Politicis ne-
gotiis in aula & senatu totum sese man-
cipasset, quod Pontificiorum errores
plurimos, eosque crassiores, ac omnes
Remonstrantium heterodoxias publice

tum per se, tum per affectus suos defenderit; quod omnium calamitatum, quibus jamdiu pressus fuit tam ecclesia quam regnum, primarius author ac conciliator fuisset. Denique cum criminibus hisce, quæ usque adeo aperta fuerunt, ut probatione vix indigerent, extremam pertinaciam, & ecclesiæ contemptum probrosa ista protestatione contra Synodum, addidisset, unanimi omnium judicio indignus censetur functione qualibet ecclesiastica, ac profami habendus, ac excommunicandus.

Sess. 18. Decembr. 11. Die Martis.

Examinatur causa Episcopi Orcadum. Objectum, præter perfidam stipularum cautionum violationem, quod illi cum aliis omnibus episcopis commune fuit, quod diem Dominicum publice profanasset; quod ecclesiæ bonâ in filiorum & generorum gratiam non sine sacrilegio dilapidasset; quod ecclesiasticas censuras non exercuerit in adulteros, ac sortilegos; quod in fabricam Cathedralis templi à pastoribus pecunias extorserit: & cæt. verum cum epistola ad Synodum missâ, ejus censuræ sese submissurum, nec unquam novitates ab Episcopis obtrusas sibi placuisse declarasset; ab omni functione ecclesiastica deponitur, ac nisi seriæ pœnitentiæ signa exhibeat, à deputatis synodi excommunicandus declaratur.

Moraviensi episcopo præter vulgaria Episcoporum omnium crimina, obicitur, quod ille primus ausus fuerit superpelliceo indutus sacra peragere, in primario Edenburgenæ civitatis templo, anno 1633. professus se in Regis gratiam, quem palpabat, viliorum adhuc futurum: Ab omni ecclesiastica functione removetur; nequaquam tamen excommunicandus, nisi Synodi judicio sese submittere renuat:

Glasguensi Archiepiscopo, præter ea quæ ipsi cum collegis essent communia,

objectum; quod in provinciali synodo pastoribus omnibus fere reclamantibus, decreverit librum Canonum novitatibus refertum, esse recipiendum, quod sub pœna perduellionis pastoribus mandaret, ut librum liturgiæ obtrusum publice legerent, quod à pastoribus pecunias extorserit, quod aliis stipendium non persolvisset, quod officia juridica curiæ commissarionatus (quæ ecclesiastica dicitur) venum exposuisset; quod vasallos suos avare & crudeliter vexasset, ac ministerii candidatis concionandi facultate interdixisset, nisi primum futiles quasdam juramentorum formulas, à se ipso excogitatas, chirographis obsignassent: Quare ab omni functione ecclesiastica deponitur, ac excommunicandus censetur, nisi mature pœnitentiam professus fuerit, ac synodi judicio se submiserit.

Argatheliensi Episcopo crimini datum, præter communia collegarum vitia, quod in illegitima quædam juramenta pastores adegisset, ac librum liturgiæ obtrusisset; Diem Dominicum profanasset, atque ut tempori serviret, heterodoxias Arminianorum, quas olim damnabat, publice defendisset; Multorum animos qui hominem antea familiariter noverant, ingens subit admiratio, quibus artibus factum, ut tam subito mutaretur: nam certissimis indicis compertum fuit, eorum dogmatum quæ alibi strenue promoventur, nullum ipsi nunc displicere: Sed φιλοψυχία δὲ τοῦ κακῶν, vitiorum origo, tinea sanctitatis, excæatrix cordium; quosque nulla potuit movere luxuria, nulla subruere avaritia, mentis hæc ærugo Ambitio criminosos facit.

Insularum Episcopo nihil objectum præter communia Episcoporum crimina. Censura depositionis in utrumque decernitur.

Episcoporum agmen clauderent censuræ

furæ in Pastores quosdam, Episcoporum, quorum libidini se mancipaverant, asseclas. Johannes Matthius gravissima heterodoxias infamia jam pridem celebris, quam ex sinu Sinerfii Gallovidiani & Maxvelli Rossensis episcopi hauserat, tanquam sal-infatutus, ministerii functione deponitur: Probatum, eum publice tutatum fuisse omnes Arminianorum heterodoxias, ac preces pro mortuis, descensum localem animæ Christi ad inferos, damnationem infantum sine baptifino decedentium, baptifini opus operatum; se teneri missam Pontificiam celebrare, si ita mandet rex. Quibus superbum Presbyterii seu Classis despectum superaddidit.

Aliorum quorundam pastorum causæ examinatae, & extrema sententiæ dictio ad Synodi deputatos relata fuit; Verum Thomæ Fosteri Mulrossensis pastoris causâ nequaquam silentio involvenda: Classe Mulrossiana accusante probatum fuit, sæpius publice asseruisse, licere opera quælibet servilia die Dominico peragere; exemploque suo auditoribus suis prævisse; ut messem die illo sacro ex agris in horrea convehent; Quartum præceptum nullatenus fuisse morale, aliter statuentes, homines ad Judæismum reducere: quod per templum suum pecora ordinariè deduci juberet; quod demolita mensa lignea celebrationi Dominicæ Cœnæ destinata, & in vilissimos usus conversa, altare cancellis circumclusum erexerit; intra quos ipse stans, populo à sancti hujus sanctorum aditu prohibito, porrigebat sacramentum: Quod dixisset curiosum esse disquirere, an Christus ibi præsens esset sacramentaliter, an vero per transubstantiationem & consubstantiationem: Quod profanis contumelijs publicam & ordinariam verbi divini prædicationem laceraret, eamque

nullam publici cultus divini partem necessariam; lectionique liturgiæ obtrusæ postponendam, (quam corruptelis omnibus vacuam, & absolutissimam cultus divini formulam) asserbat: Quod ecclesiarum omnium pastores publice, & Christiani omnes privatim, orationum formulis in libro liturgiæ præscriptis, iisque solis uti debeant: Quod in propriis suis ædibus sæpius baptizasset: Quod Arminianorum & Pontificiorum heterodoxias auditoribus suis obtrussisset: Quod conviciorum plaustra in beatos Ecclesiarum reformatores publice & privatim conjecisset; quos plus detrimenti pauculis quibus vixerunt annis, Ecclesijs Christianis intulisse affirmabat, quam Pontifex Romanus cum factione Papali, decem integris seculis. Atque hæc sunt tantum specimina profundæ illius Theologiæ, & insignis pietatis, quam Hierarchici eorumque asseclæ tam plenis buccis crepant. Multorum animos tum subiit recordatio illius quod venerabilis Beza non sine prophetiæ spiritu olim rescripsit Cnoxo, ecclesiæ Scoticæ reformatori, *Sicut Episcopi papatum pepererunt: ita oculis pene ipsis jam cernitur Pseudo-episcopos, Papatus reliquias, Epicureismum terris investuros.* Cujus certissimi vaticinii eventum parum abfuit quin Ecclesiæ Scoticæ plene expertæ essent, nisi Deus optimus maximus, populi sui scelerum oblitus, iram placabilis leniisset, tristitiæque nube repulsa, exserto brachio signum ostendisset liberandi ecclesiam sponsam Filii sui ab ejusmodi pestiferis carcinomatibus ejus viscera tamdiu impune exedentibus.

Sess. 19. Decembr. 12. Die Mercurii.

Examinantur causæ Episcoporum, Caledonii & Cathanesiæ: præter communia Episcoporum crimina, objectum fuit Simoniacæ scandalum utriusque.

Sed quia

P R Æ F A T I O A D L E C T O R E M .

quia Synodi censuræ se submiserant , à
functione Episcopali depositi solum
sunt : & Caledonio gratia facta est pa-
storali functionis in ecclesia Sancti
Madoei .

Tandem ad examen vocatur Episco-
pus Dumblanensis : qui non ita pridem
in Angliam profugerat : ei objectum,
præter communia Episcoporum vitia,
quod cum Rosensî episcopo strenuam
operam navasset in formandis libris Ca-
nonum & liturgiæ ; quos severe pasto-
ribus obtrusit , ac toto Episcopatus
tempore ita se gesserit , quasi volupe si-
bi fuisset ecclesiam cum fastu calcasse ;
quod flagranti ebrietatis , profanationis
nominis divini & diei Dominicæ , scan-
dalo teneretur : Quod , cum Professo-
rem egisset SS. Theologiæ in Academia
Andreapolitana , solenne illi fuisset ple-
raque in reformatis ecclesiis recepta
dogmata publice privatimque fugilla-
re , & auditoribus suspecta reddere ;
Pontificiorum & Arminianorum scri-
pta extollere , & discipulis suis inpri-
mis commendare : Quibus sic præpa-
ratis , virus ipsum pleni Arminianismi,
& complurium heterodoxiarum Pon-
tificiarum instillabat , unde factum ut
multorum auditorum ingenia corrupe-
rit , ac pravis opinionibus imbuerit ; cu-
jus mali vim omnes regni partes adhuc
sentiant : Una voce omnium , ab omni

ecclesiastica functione statim depo-
nendus , ac excommunicandus cense-
tur .

Atque hæc præmittere visum : ut eo
manifestius esset Britanniam diutius
Episcopos non potuisse ferre , nisi in Pa-
pismum & Atheismum labi vellet . Eant
nunc illi , & gloriantur de antiquitate
sua & necessitate ! Quicquid malorum
Ecclesias Britannicas unquam afflixit ,
ab Episcopis originem habuit . Omnes
sectæ & schismata Tyrannidem ipso-
rum matrem agnoscunt . Nisi enim ve-
ritatem , puritatem & libertatem con-
scientiarum suis edictis & curiis op-
pressissent , non ad eos errores delapsi
animi ; non ad ea dissidia ventum foret .
Sed dicunt , Ecclesiam Britannicam
schismate caruisse , quamdiu Episcopi
fuerint . Quo nihil minus verum est .
Semper contra eos protestati sunt Re-
formati , quos Puritanos vocarunt . Alii
plane secessionem ab Ecclesia Britanni-
ca fecerunt . Non defuerunt Anaba-
ptistæ , non alii (ut satis notum est) se-
ctarii . Quid igitur boni in Episcopa-
tu ? Non plus quam in Romana Inqui-
sitione . Veritatem simul cum errori-
bus , nisi suis , persecuti sunt . Sed de
his plura in ipso opere audies . Interim
vale , & laborantes sub cruce Ecclesias
precibus tuis adjuva .

D E S T A T U
E C C L E S I A R U M
I N
A N G L I A .

A N G L I A his quatuor annis facta est colluvies & lerna omnium errorum ac sectarum. Nulla à condito orbe Provincia, tam parvo spatio, tot monstrosas hæreses protulit, atque hæc. Episcoporum tempora, intra LX annos, non nisi quatuor sectas protulerunt, & eas plerumque in obscuro latentes, Puritanos, Brownistas, Familistas & Anabaptistas. Puritani erant viri pii & Orthodoxi, qui ab Episcopis, quod ad gubernationem, Cerimonias & superstitiones quasdam, dissentiebant. Brownistæ omnino secessionem ab Eccl. Angliæ, tanquam Antichristianâ & spuriâ, fecerunt. Familistæ meri fanatici erant, in complura genera distracti. Anabaptistæ rari, & fere in solo Pædobaptismo, hærentes.

At nunc ab his retro quatuor annis innumeræ hæreses pullulârunt, & quotidie latius diffunduntur. *Primo* omnium, abolitâ Hierarchia Episcopali, Orthodoxos controversia quædam de Regimine Ecclesiæ in duas partes distraxit; ita ut hi dicerentur Presbyteriani, alii Independentes. *Presbyteriani* fere sequuntur Ecclesias Reformatas in Belgio, Galliâ, Germaniâ; & statuunt regimen Eccl. deberi administrari à Presbyteriis, Classibus, Synodis. Independentes totum regimen ad unam particularem Ecclesiam revocant, & claves toti Ecclesiæ particulari, non Presbyteris, traditas sustinent. Negant subordinationem Ecclesiarum; Classes, Synodosque enervant.

A

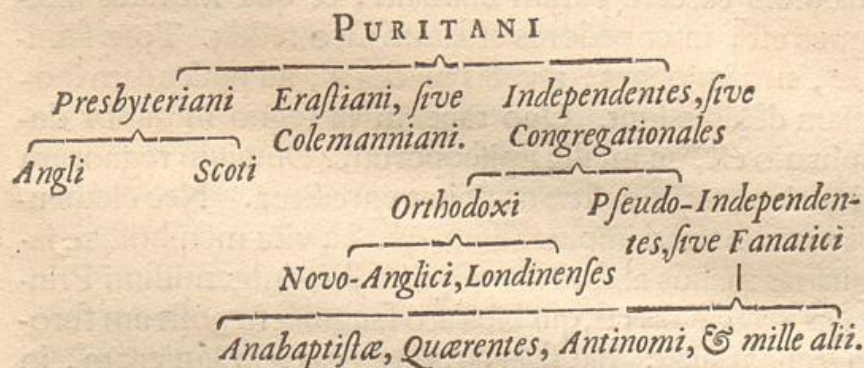
Hi

Hi Independentes, cætera Orthodoxi, fraude Diaboli commune latibulum hæreticorum facti sunt. Nam quia ipsi pro libertate conscientiarum pugnant, & quamlibet Ecclesiam sui juris faciunt; factum est, ut omnes hæretici se sub hoc speciosum nomen recipiant, & Independentes dici velint.

Itaque Independentes in Orthodoxos & Fanaticos distinguendi sunt. Quam distinctionem inprimis apud Cismarinos observari velim. Ne, dum de sectis, schismatis, hæresibus, confusione Independentium multa & mira audiunt; ea de omnibus accipiant, & ita sanctissimis Ecclesiis injuriam faciant. Quanquam enim negari non possit, Orthodoxos Independentes quosdam haud leviter schismati opitulatos, propter quod etiam Ecclesiæ Dei satisfactionem ab ipsis requirunt: tamen & in doctrina sani, & in reliqua vita sancti sunt. *Orthodoxi Independentes* in solo regimine à Presbyterianis dissentiunt; Cætera, quod ad substantiam, Ecclesiis Reformatis ὁμογενήτους. *Fanatici Independentes* vix in suas classes distingui possunt: tanta est varietas, & pugnantia. Præcipua genera sunt: *Anabaptistæ, Libertini, Ariani, Antiscripturistæ, Chilistæ, Antinomi, Manifestarii sive Arminiani, Familistæ, Enthusiastæ, Quærentes sive Expectantes, Perfectistæ, Sociniani, Antitrinitarii, Sceptici.* Hæc genera recenset Thomas Eduardus in Gangræna sua; sed minus accuratè. Possunt reduci ad pauciores classes, sic ut *Ariani, Sociniani, Antitrinitarii* sub uno; *Anabaptistæ, Enthusiastæ, &c.* sub altero contineantur. Omnes hæc sectæ cum Independentibus in uno tertio conveniunt; & Independentes iis, magno Ecclesiæ præjudicio, favent. Nam volunt Ecclesias esse Independentes à Synodis, & pro libertate conscientiarum contendunt, ita ut omnes sectæ tolerantur, quæ in fundamentalibus contra Papistas consentiant. *Sceptici sive Quætionistæ, Quærentes, Expectantes,*

tes, omnia Religionis capita in dubium vocant, nihil certi statuentes, nisi libertatem conscientiarum & Prophetiæ. Sed notandum est, omnes has sectas ita inter se mixtas ac confusas esse, ut nulla se in suis principiis contineat, sed simul sint Anabaptistæ, Antinomi, Manifestarii, Libertini, Sociniani, Millenarii, Enthusiastæ, &c. *Communia dogmata* omnium sectarum, & quasi vitalis spiritus, sunt: Debere concedi omnibus libertatem conscientiarum: Ecclesias Presbyteriales esse falsas, & cum iis non communicandum.

Schema sectarum recentium:

Sed quoniam hodiernus Eccles. Anglicanæ status penitiùs introspecti non potest, nisi extrema Episcoporum tradantur, qualia sub infelici Laudo fuerunt; ex quibusdam qui magna persecutionis pars fuerunt, quædam in hanc rem repetenda sunt

Ex Ioh. Baſtwici ἡρώδης ἡ Εριστόμων, ſive Apologetico, ad Præſules Anglicanos.

Damnata luctu & inedia familiæ innocentissimorum hominum. Egregiæ animæ ob id solum mœrebant, quod

in publico Religionis dehonestamento lætari non poterant. Illi opibus & beneficiis saginati, qui Romanæ Ecclesiæ decus tuebantur, Hierarchiam asserebant, ritus propugnabant, & quò quis rebus novandis intentior, eò præcæteris honore & gloriâ attolli. Lineæ vestis neglectus esuritione, Cerimoniæ parùm elegans cura vinculis, altare rusticiùs veneratum, nervis & robore expiatum. Adeoque piis hæc vox contra Episcopos extorta: Imperatis, dominamini, agitis, rapitis, vexatis, cuncta pro libidine! Libertas, nomen, existimatio omnium nostrum censuræ vestræ subjacent. Hic fortunis exuitur. Ille cum sordibus conflictatur. Alter inopiâ contabescit. Non nemo in pediculis carcere puram animam, & quâ mundus indignus est, inter pedores efflatam Deo reddit. Totæ familiæ, nec ignobiles, à vobis mactatæ, ad pudendam inopiam delapsæ sunt. Quo tandem in regno immitior dominatio est, quàm illa Episcoporum? Omnium regnorum duritiem curiæ vestræ acerbitas egreditur. Nec clementiæ aut bonitati imputandum, quod à vita membrisque saginatas manus abstinetis. Optimi & indulgentissimi Principis illa bonitas est, qui bibituro sanguinem nostrum furori frenos injicit. Ille si laxaret habenas, in lanienam, in cruces, in ignes, illa feritas erumperet. Quia mortis pœna vobis negata est, cruciatum in reos omni morte intolerabiliorem editis, carcerem, ignominiam, inopiam, famem & in corpore ærumnoso, devotam diris animam. Conscientiam vestram appello, Præsules, quot divinissimorum hominum voces jussu vestro extinctæ obmutuerint? Scio, quid prætendatis huic facinori; Turbulentos, factiosos, refractarios ab Ecclesia remotos fuisse. Vetus sceleri prætextum. At eorum plurimi Ecclesiæ regimen ne verbo quidem læserunt. Pompam omnem Cerimoniarum in Ecclesiis suis passi sunt. Ministerium rite susceptum

ceptum obierunt decorè, vitam egerunt labe & dedecore
vacuam, & ipsis etiam hostibus probandam. Sed id ad
perniciem valuit, quod in propria persona ritibus nonnul-
lis defungi conscientiæ imbecillitate prohiberentur. Hinc
iræ, minæ, carcer, exsilium, velut in piaculares victimas
intentata fuere. Hinc latitantibus vel profugis tralatitiam
humanitatem exhibere, fraudi multis fuit, omnibus veti-
tum. Nolite Cerimoniarum neglectarum obtentu cul-
pam prætexere. Probos, pios, & iisdem, quibus Aposto-
li, mandatis instructos pastores ejicitis. Neque stetit fu-
riosa hæc pœna intra numerum eorum, quos Ecclesiæ regi-
mini infestos fingitis, sed pervagata fuit in capita omnium
eorum, quos concionandi diligenter nimum & sedulos
putabatis. Hinc uno fere ictu excisi omnes, qui extra or-
dinem in parochiis prædicandi munus, nomine lectorum,
sequebantur. Hoc enim inter vos sæpe dictitatum acce-
pimus: Nimiâ verbi prædicati ubertate lascivire homines.
Amputandam concionum & concionantium luxuriam.
Dictum factum. Ceciderunt passim laudati viri, cadentque
plures. Transeo articulos novos, aucupium novum, qui-
bus boni viri irretiantur. Vocat me liber ille legifragus,
expugnator quarti præcepti, impunitate nos pelliciens in
crimen, à quo nullis satis pœnis nos Deus deterruit. Proh
dolor! quanti stetit Ecclesiæ tot fidelissimis pastoribus or-
batæ, ob hanc solam culpam, quod commodare vocem
propalando flagitio vererentur? Scio vos responsuros,
jubere Regem, ut editus à se liber ore ministri prælegatur
populo. Videmus in libri fronte regium nomen; sed la-
tere fraudem Episcopalem non minus suspicamur. Pietas
& Justitia Regis nos vetant credere de illo, quod virtuti-
bus his contrarium est. Procusum hoc inductumque ab
Episcopis commentum, ut externatæ pietati victrix illu-
deret ^{τὸ βεβήλων} caterya, simulque introspectâ voluntate fi-

delium Pastorum , qui beneficium post pietatem habent, veteribus & bonis expulsis , locus patefieret novis pravisque, quibus omnia cum precio honesta sunt. Quid enim, si hoc non est Euangelio spiritum intercludere ? Jam verò cum bipedi indocto , caudici sericato , vix callenti literas, duo, sæpe tria , forte plura beneficia , velut fortunæ quædam missilia adjiciuntur , nihilne detrimenti Euangelium accipit ? At bone Deus ! quos ille curiones in parva beneficia velut Propratores in Provincias mittit , quàm sibi similes, quàm pares ? Non ovum ab ovo indiscretius. Sic in populis ignorantia nutritur, sic stupor alitur, sic in herba Euangelium suffocatur. Dei mandatum est, ut diem septimum negotiis nostris subductum , cultui suo & venerationi dedicemus. At jussu vestro dies ille inter Deum hominesque divisus, magnâ sui parte in lusus profanos, cantus, tripudia, luctas disperditur. Ita proculcato divino præcepto, obsequium mandatis vestris per pœnas exigitis, pulsâ sede suâ ministris , quos Dei, conscientiæ, Ecclesiæ diversum statuentis reverentia , à prælegendo libro retrahebat. Responsa Patrum, interpretationes Doctorum, seculorum usus, antiquitatis consuetudo , traditiones humanæ sunt. Illa tamen inspiratis divinitus Scripturis, illorum auctoritatem harum dignitati præponitis. Verba vestra in frequenti curia exsultabant. Quasi hoc vobis dedecori futurum esset, si sciat populus , quàm parvi apud vos Scriptura sit. Hoc palmarium erat : Nos nec scire , nec noscere Scripturas, nisi Patrum testimonio. Sanè Episcopus Eliensis scripturas appellabat hæreticorum effugium, & latibulum schismaticorum. Quod argumentum nec spernebat, culpabatve, Cantuariensis. Londinensis verò præfabatur, se magnum quid exspectasse in eo libro , cujus authorem tantæ confidentiæ plenum animadverterat. Cæterùm invenisse pro thesauro carbones ; *Nihil præter Scripturam.*

Nec

Nec dissonabat ab Eliensi vir acer, in Scripturarum Epitheto: *Latebra hæreticorum*. Eliensis me omnibus è trivio maledictis conspuebat, quòd solâ Scripturarum auctoritate, suffragio hæreticorum, uterer. Illas enim nisi Patrum interpretamentis & traditione aperiantur, tenebras & obscuras esse. Illis ipsum Augustinum crediturum non fuisse, nisi propter Ecclesiam. Illas ab Apocryphis & profanis, nisi Patrum judicio, non discerni. Patrum operâ nobis Apostolicum Symbolum innotescere. Illorum è luce Scripturis oriri claritatem.

Pios homines & Deo devotos, mancipatosque Religioni, probroso Puritanorum nomine diffamâstis. In hos curiarum vestrarum despumant odia & sævitia. Horum conventus & præces, exitiali vocabulo conventiculorum inussistis. Hos carcer, ignominia, paupertas excedunt. Hos inter privatos sermones dicitur, pro concione maledictis, apud regias aures diris calumniis petitis, vulneratis, confoditis. Si pluvia, si æstus nocuit, Puritanus culpatur. Sterilitatis, pestilentia nocumenta, invisibilibus adscribuntur. Quicquid Deo peccatis irascente evenit, Puritanis imputatur. Ac in incomparabili clementia Principem contra crudeles Hamanum artes Deus obarmasset, jamdudum velut in piaculares victimas (scio quod loquor) laniena sæviretur.

Post dedecoratas sacras literas in Calvinum effervescit intemperies. Illum *Eliensis* hominem impurum, obscuro mundi angulo delitescentem, increpabat. *Cantuariensis* vero turbidum, & avidum rerum novarum, Episcopis inimicum, ut illis dejectis, Magistratum fastigio suo facilius evolveret. Mirabilis erat in hoc negotio universi confessus consensus, Calvinum Magistratui inimicum fuisse; Omnes Calvinianæ sententiæ sectatores Monarchicis Imperiis adversari. Cæterum Episcopos Presbyteris dignitate præcellere,

cellere, eandem ab Apostolis divino jure institutam, diutina Patrum serie probatam, agnitam, honoratam fuisse, donec à Calvino prætexente ambitioni modestiam, primum impeteretur. Quem *Eliensis* etiam virum nequam, cuncta prioribus seculis placita pervertentem, nominabat.

Idem auctor syllogen habet usurpationum, quibus Episcopi imminuerunt prærogativam Regis, contra disertas regni leges & statuta. Non deterret vos, *inquit*, Edictorum severitas, Præsules, à fabricandis constitutionibus novis cerimoniis, canonibus, articulis juris jurandi formulis, quæ Rege inconsulto, nullo accepto mandato, typis divulgatis, Ecclesiarumque Gardianis observanda exsequendaque committitis, præscriptis tantum nominibus & auctoritate vestris; tanquam Legislatoria potestas summa sit penes vestrum ordinem. *Et paullo post*: Hujus aliarumque prohibitionum ejusdem farinae cursum prælati prædominantes præcluserunt, in grave præjudicium coronæ & dignitatis regiæ, nec non contra antiquissimam regni nostri consuetudinem. Tamen se Regis regnique amicos integerrimos jactare haud erubescunt, ipsosque hæc in parte contradicentes schismaticos, conspiratores, Puritanos, Novatores, regis, regni, Ecclesiæque hostes infestissimos, usque ad ravim passim vociferantur. Contra mentem hujus Statuti, Præsules, jurisdictionem vestram vindicatis, non quasi derivatam à Rege, & per Regem, & sub Rege constitutam; sed tanquam jure divino vobis datam & concessam: censuris, pœnis, carcere, publicatione bonorum favientes in Regii juris & Prærogativæ patronos. Imò eò provehimini audaciæ, Præsules, ut laicis jurisdictionem Ecclesiasticam convenire negetis, nisi à vobismet ipsis, in eisdem derivatam. *Idem*: Quo loco profani, perjuri, Idololatræ vel impunitate vel veniâ gaudent; ibi boni, pii, honesti, contentam Cerimoniam vestis, vel lignum
non

non veneratum, libertatis, bonorum, nominis jacturâ luunt. Romanorum hostes & oppugnatores verborum, minarum, carceris, inopiæ sævitiâ premitis. Hinc animos despondent boni, Spiritus induunt mali, marcescit Religio, superstitio floret. Friget pietas, Idololatria incalescit. Hinc illa venalium animarum, & beneficia captantium, ad altaria veneratio; illa solemnitas ad orientem obversio, illa profunda ad sonum syllabarum Jesu geniculatio. Hos ritus pœnis sanxistis: horû cultores præmiis beatissimis. His superstitionis primordiis Idololatriæ, toto mox choragio secuturæ, præluditur.

Nonne itaque Prælati illi Pontificiorum partes agunt, qui Christicolis altari genu flectere instituunt, imò etiam vel pœnis adigunt? Qui alias Papisticas ridiculasque Cerimonias diligentius, quàm ipsa Dei præcepta & Evangelii mysteria inculcant, earumque omissionem vel neglectum (non à contumacia, sed conscientiam religiosissimorum progredientem) atrocioribus suppliciis, quàm divinæ Legis violationem, atrocissimave scelera vindicant: qui concionatorum fidelissimorum ora, ne peccati Antichristique regnalabefactarent, passim adlubitum contra Christi Canonumque statuta, impiissimè præcludunt; quique suavissimum Jesu nomen genuflexionibus suis assiduis idolizant, supraque Dei Patris, Filii, Spiritus sancti, Immanuelis, Christi, Salvatoris nomina tremenda multis parafangis evehunt.

Hæc ex *Πράξεις τῶν Ἐπιστολέων* Job. Baſtwici. *Laitonus* summam: Non legimus, *inquit*, de majore persecutione contra populum Dei in ulla natione Evangelium proficiente, quàm in hac insula, in primis post excessum Elizabethæ. Summa huc redit. Cum primitus sub Edoardo VI, ac iterum sub Elisabetha, Papæ primatus, cum falsa doctrina, fuissent regno Britannicæ ejecta, Episcopatus five Hierarchia Papalis, demto tantum capite, cum externo Romanæ

B

Ecclesiæ

Ecclesiæ cultu ac cerimoniis, retentus est. Igitur tota externa administratio sacrorum Papistica fuit, tota Hierarchia Papalis. Quod etiam ex hoc patet. Cum Papa excommunicare vellet Elizabetham, Franciscus Wallinghamus callido commento eum circumvenit. Duos Papales exploratores quasi secreto in Angliam traduxit; ibique ostendi iis curat sacra solemnia Cantuariæ & Londini, in omnibus Pontificalibus, cum pompa & processione Prælatice, decantata & lecta. Hinc mirati Papam ejus regni excommunicationem moliri, quod Romano cultui tam addictum esset, Romam revertuntur; quid viderint narant; non alia apud Anglos sacra obtinere, quam quæ & Romæ sint. Sic Bullâ revocatâ, terribile illud fulmen tum evanuit. *Laiton*. Et satis constat, quod Carletonus Ciceriæ Episcopus in vita Elizabethæ tradit, Pium IV Anglis obtulisse cœnam sub utraque specie; & Liturgiæ (quâ utebantur) vernaculæ confirmationem, modò Primatum Papæ agnoscerent.

Ex hac Hierarchia, plus damni Religio in Anglia accepit, quàm Marianis temporibus factum. Primò enim pii, quibus adversa erat illa Episcoporum pompa, fastus, cruces, cerimoniæ, candidæ, & alia nugalia, odioso Puritanorum nomine proscissi sunt. Mox, crescente contentione, alia quoque in contemptum nomina conficta; & Prælati illos, qui disciplinam Genevensem sequebantur, Calvinianos, Presbyterianos, disciplinarios, omniparios vocabant: ut ex *Laitono* & *Bastwico* patet. Deinde cùm pii viderent indies magis ac magis superstitiones ac impietatem sub Prælatice regimine crescere, secessionem omnino fecerunt, ac patriâ ob id pulsi, in schisma & graviores errores lapsi sunt. Ita ut Separatismus sive Brownismus non alios habeat authores, quàm cum Tyrannide & superstitione Episcopos dominantes.

Sed

Sed quamvis Prælati etiam sub Elifabetha graves essent, cujus ad Reformationem prouum animum variis calumniis intricârunt; dicentes: Si disciplinam constituat, à quolibet pastore pagano Regiam Majest. excommunicatum iri: tamen nec sub ea, nec sub Jacobo, ausi sunt Hierarchiam juris divini facere. *R. Jacobus*, flagrantissimus Episcoporum pater, non tamen unquam eò adigi potuit, ut Episcopos jus divinum sibi arrogare permetteret. Itaque hætenus jugum regiæ authoritatis, utcunque frementium ac furentium Prælatorum humeris impositum mansit. donec sub Carolo Rege ad eam impudentiam prolapsi sunt. Et testatur Bastwicus: Episcopum Eliensem certare paratum fuisse Episcopatum Infularum pignore; cessurumque se beneficio, nisi probasset authoritatem Episcopalem à jure divino, nec Regi obnoxiam esse. Idem Cantuariensis adseverabat. Nam Episcopos Regibus vetustiores esse.

Initio Jacobi canones condiderunt, & majorem Tyrannidem quàm antè exercuerunt. Statim ultra cccc ministri filere jussi, suspensi & ejecti. Conscientiis omnium imposita subscriptio Liturgiæ, articulorum, Ordinationis, Homeliarum: ita nimirum, ut quilibet subscribere cogere, nihil in illis liberis verbo Dei contrarium, sed omnia ei congrua esse. Cum condiderunt juramentum ex officio, quo seipsum quilibet accusare tenebatur. Regem omnibus modis ad abolendas conciones impellebant. Cumque aliquando ex Legato Veneto inquireret: Quibusnam rebus in Italia animas pascerent; eoque respondente: Liturgiâ & lectione Homeliarum; Rex ingemuit; & O miseram, inquit, ejus populi conditionem! Ad quod Prælati quidam tum præsens: Longè utilius fore, dixit, si plures in Anglia Homeliæ & pauciores conciones essent. Quo impudenti dicerio Rex commotus & torva tuens, obtulit.

*Ex Historia MSS. authoris anonymi de
Bello Britannico.*

Interea non melior in Anglia status, adulto jam servitio. Papistarum & Jesuitarum desperatissimi emissarii, ad Reginam & in aulam confluxere, ac publicis muniis præfecti sunt. Pater Philippus Reginae à Confessionibus, & alii, Papales ac cruentas doctrinas, contra Regem, tanquam hæreticum, propagabant. Constitutio Ecclesiasticorum in aula, ad Papam & Regem Franciæ relata. Juramento fidelitatis omnibus ministris Romano-catholicis, sub pœna excommunicationis, interdictum. Sacerdotes, opera Reginae liberati, & ejus accuratissimis precibus, quæ vim Imperii habebant, defensi sunt. Franciscus Windebancus, præcipuus cui Regis secreta nitebantur, Jesuitarum & Recusantium summus fautor, per quem nihil non consequerentur. Ob quæ Frater Joseph Capucinus, Panzani Nuncius Papalis, & alii Romæ Cardinales, ei maximas gratias egerunt. Tot ab Elisabetha repertæ Leges, tot quas Jacobus tulit; illæ oblivione, hæ (quod flagitiosius) contentu abolitæ.

Anno clō Dc xxxiv. publicè de restituendo in Britannia Papismo agi cœptum est, Laudo post Abotti excessum in Cantuariensem Præsulem elato, cui mox etiam Cardinalitia dignitas, seriò & instanter oblata. Et tum Papa Nuncios suos in Britanniam destinavit, primo Gregorium Panzanium, qui Londinum xxv Decembris veniens, mox ad ipsum Regem accessum habuit. Romam vicissim Brettus, ac postea Guilielmus Hamiltonus, à Regina missi. Panzanio Georgius Coneus Scotus, fornicator scœdissimus, & abominabilis Ganymedes, successit, & Cardinalis Barberinus protector Anglorum & Scotorum creatus est. Montacutius Cicestriensis Episcopus, Arminianismi propugnator, Romæ gratiosus, Panzanio & aliis Nunciis familiaris.

ris. Cum Coneo Rex aliquoties egit, ut Palatinatûs restitutionem adjuvaret. Quod palàm se facturum promisit, clam interim contrarium Papæ suadens, ne videretur hæreticis favere. Windebancus communicare cum eo consilia omnia, etiam nocturnis conventibus. Adeò crevit audacia, ut Collegium Jesuitarum, Monasteria, & per universum regnum Hierarchiam Papalem, juxta omnes gradus stabilirent. Atque hic rerum status cum esset, fieri non potuit quin maxima rerum conversio sequeretur. Cujus hæc occasio fuit.

Episcopi inde usque ab Elisabethæ regno, de miscendis cum Papismo Protestantium sacris per subdolam & impiam unionem egerunt. In quem finem illos, qui Religionem conservatam volebant, odioso Puritanorum nomine, extirpare primò omnium conati sunt. Nam ritus ex Papismo retentos vel repetitos imperabant, crucem, certa vestimentorum genera, nudum in sacris caput, surgere ad *Gloriam Patri*, Evangelium, & alias cultûs partes. Pro ejusmodi ludibriis atrociter in Non-conformistas sævitum. Nec indifferentia tantùm urgebantur, sed illegitima ac impia. Ministris detestandus liber in Sabbati profanationem legendus. Monstra juramentorum *ex officio & Canonialis obedientiæ* Inquisitionem superantia, exigebant. Observandi Canones nullâ, nisi Episcoporum, autoritate conditi. Idem tempus novas cerimonias accepit. Mensæ in altarium formam erectæ, ad eas ingeniculandum. Sacra domi & privatim repetere, ingens crimen. Et hæc erat illa Papalis uniformitas, à qua si quis ad conscientiam & verbum Dei provocaret, is statim tanquam Puritanus oppressus. Quæ tyrannnis sub Jacobo & maximè Carolo invaluit. Superstitiones & Papismum abominari idem apud Episcopos & aulicos, ac Majestatem & Ecclesiam violare. In tales per tribunalia sua & animarum tricas non mitiùs

suspensionibus, excommunicatione, deprivatione, degradatione, quàm ipsa Inquisitio Hispanica sæviebant. Talibus silentium imperatum, tales carceribus macerati, proscripti. Paullatim ad duriora ventum est, & facto ab auribus initio, de capite periclitatum. Itaque ejectis fidelissimis pastoribus, quos sciebant illi quem moliebantur Papatui acerrimè contradicturos, plerumque pigra mancipia, homines ventri & gulæ deditos, & in ejus gratiam quævis Idola culturos, in vacantes locos surrogârunt. Nullibi corruptior clerus. Ita enim se appellabant, more Papistico. Ebrietas, contemptus Dei, profanatio Sabbathi, exigua iis peccata. Nec puniebant Episcopi, modò bonos Episcopales viros se præberent, & Papisticas cerimonias, pigram Liturgiam, odium Puritanorum, populo strenuè ingererent. Jam si Arminianismus & major in Papismum favor accessisset, tum verò Cantuariensis, tanquam infulâ dignos extollere. Utque glisceret dignatio Sacerdotum, & iis promptior animus foret ad capeffendas Cerimonias, certissimis suffragiis ad dignitates promoti sunt maximi superstitionis fautores.

Jam alii erant Non-Residentes, Pluralistæ, qui Spirituali polygamiâ fœdi & maculosi, opes non animas curabant, fuci inertes, Decani & inutiles Præbendarii, faginam velut Monachorum & Abbatum progenies, stipendiis gratuitis alentes. Sic exstinctâ Euangelii Luce, fœda successit & crassa ignorantia, superstitio, Atheismus, Papismus, Arminianismus. Et ut peremptorium ac sine spe malum esset, ipsi fontes, Academia Oxoniensis & Cantabrigiensis, Papisticâ & Arminianâ tabe infecti, unde venenum in omnes regni partes emanaret. Quanta verò Sabbathi profanatio! Nec ea tam vitio hominum, quàm legum severitate sancita. Ut alibi quoque, proh dolor, ea obtineat; certè non legibus jubetur, nec eæ in templis per ministros præleguntur.

tur. Licet iis tantam impietatem detestari, quam Cantuariensis Laudus per clientes suos, Heylinum & Poklingtonum, sacri legis scriptis propugnavit. Et quod omnem impietatem superat, vetitum ministris præcipua & consolationis plenissima capita, de gratia, Justificatione fidei, Prædestinatione, certitudine salutis, perseverantiâ sanctorum, populo proponere. Prætextus ab Episcopis quæsitus: abstrusiora esse quàm ut vulgò tractari debeant. Nec passim, sed in cathedralibus templis; nec semper, sed præcipuis tantùm festis, ea de re dicendum. Si quis contrà faceret, statim graves ei à sacra curia pœnæ paratæ. Pleræque conciones ad Regem, gliscente adulatione, in prærogativa super leges extollenda, versabantur. In Religionis, Legum, Libertatis defensores, invectivæ. Ipse Laudus, quanto indies apud Regem potentior, eodem actu invisior, interdum Sacerdotem unum vel alterum ex simplicioribus, ac Recusantes inopes, in speciem puniebat. Ut quis major, veluti sacrosanctus fuit. Leves, ignobiles, & rarissimè, pœnis affecti. Præcipuos defendit, ac intimo favore prosecutus est, Patrem Leandrum superiorem Benedictinorum, & post obitum hujus, Priccium, Gasconium, ac totam Jesuitarum familiam. Et ut apud Reginam gratiosior esset, altaria restituit, ingeniculare in usu sacramentorum & ad nomen Jesu, consecrare templa & alias Papistarum rancidas nugas, insuper Papalem Cleri super Regis ac Magistratus Tyrannidem, revocavit. Atque hæc instituta sæda, sinistra, nullo argumento, solâ pravitate valuerunt. In Puritanos, id est, homines Deum timentes sine fuce, velut alter Julianus, horrendis modis sæviit. Id actum, ut sub ceremoniarum Trojano equo, Papismus reduceretur. Quod usque adeò manifestum fuit, ut Præsules, iisque addicti curiones, animos hominum pro concione palàm inficerent Papiismi fermento. *Et paullo post:* Ex quo piorum lamentabilis fuga

fuga secuta est. Qui illam Sabbati profanationem, illos ritus impios ac superstitiosos, illam Prælatorum plusquam Romanam tyrannidem non ferentes, in Belgium & Novam Angliam, irreparabili damno, confertim & multa simul millia, abierunt.

Cum Ecclesias Anglicanas suis superstitionibus Papistis gravissimè corrupissent, & eò jam provecta esset Religionis mutatio, ut nihil, humanitus loquendo, ruinam ejus impedire posset, ad Scotiam Laudus, ferox scelerum, progressus est. Initium ibi à Regis facello factum, ad cujus postea exemplar cætera deformanda essent. Edinburgi, quod ne quidem sub Papatu fuerat, Episcopus constitutus. Altaria, organa, & alii ritus, inde usque à prima Reformatione Scotis ignorati, revocabantur. Altera liturgiæ cura, quam Regali & Episcopali autoritate, absque consensu Parlamenti vel Synodi Nationalis, crudo adhuc servitio, introduceret. Et quoniam certum erat Scotos ab Anglicana abhorrere, ideo nova, longè adhuc deterior ac Papistino propior, ab Episcopis ex Romanis Missalibus, confarcinata. Ipse Laudus censor ac Aristarchus, & ad terrorem populo incutiendum, ne se innovationibus Papistis opponeret, in trium facultatum Doctoribus, Burtono, Prynno, Bastwico, prætentata persecutio, qui crudelissimè truncati auribus, & exsulatione multati, ut longâ tabe perirentur. Non alii visentium oculos majori misericordiâ affecerunt, & indignissimum exemplum ita omnes excitavit, ut populus præ dolore & impatientiâ fureret. Nihil hoc Cantuariensem movit, qui Liturgiam Scotis vel Britanniarum ingratis per arbitrariam vim imponere conabatur, ut ita ad Religionis mutationem, quam animo agitabat, promptiores essent.

Vicesima tertia Julii dies erat, quo A. C. 1637. prælegi in omnibus templis Edinburgi Liturgia debuit. Tum apparuit,

paruit, quo animo gens domûs Dei zelo ardens, Papismum ferret. Tanta indignatio coorta est, ut Episcopum cum lineis ac laneis Pontificalibus, & infelici Liturgia, haud parùm de vita periclitantem, ejicerent. Atque hinc turbarum in Scotia initium. Cantuariensis aliquem id contra se & Papatum ausum acerrimè indignatus, censet tanquam in perduelles animadvertendum, & conscientiam armis expugnandam. Scoti verò mortem Episcoporum Tyrannidi & Missaticæ Liturgiæ præferebant. Hinc ira, questus; & postquam non subveniebatur, remedium ex bello. Cum horribiles Proclamationes nihil proficerent, expeditio in eam gentem decreta est, cujus authores duo & soli fuerunt, Cantuariensis ac Straffordius. Qui Hybernos Papistas, tanquam omnium fidissimos, suspectis haud parùm Puritanorum nomine Anglis, in Scotiam armare cœpit.

In sequentibus author prolixè persequitur primum ac secundum Bellum Episcopale, quod Cantuariensis contra Scotos movit: Ex quibus pauca tantùm sparsim excerpemus.

Archiepiscopus interea inauditos Canones, pro dominio & superstitione Prælatorum, in Regem, Leges, Parliamentum, Libertatem, injurios condit. Et ut Tyrannis Prælatum pluribus munimentis insisteret, juramentum atrox conflatum est, quo omnes in Hierarchiam jurare cogebantur. Tam propinquo exitio penè fidem superat, eripi potuisse Angliam. Compositæ contra Scotos preces, quibus per omnia templa, gravissimis insuper diris, devoverentur. Atrox fidelium persecutio. Papistæ exempti pœnis, suavi toleratione gaudebant, in aula & exterorum Principum intercessionibus validi. Dux gregis & oraculum Papalis Nuncius, &c.

C

Hic

Hic, usque ad æterni Parlamenti initia sub Prælati maxime ultimo ac deterrimo Laudo, Ecclesiæ Anglicanæ status fuit. Schema tale est.

PROTESTANTES.

PRÆLATI

PURITANI

Conformistæ

Non - Conformistæ

Arminiani, Papistæ.

Presbyteriani, Independentes.

De Statu Ecclesiæ sub æterno Parlamento sic loquitur author. Initio magni Parlamenti deprehensum fuit, Britanniam salvam esse non posse, nisi Episcopi semper atroces, ac ubi de Libertate & reformatione ageretur, dissentire manifesti, ex Parlamento tollerentur. Synodus ipsorum nupera, Canones, Juramentum, tanquam illegitima & Antichristiana damnantur. Scandalosi sacerdotes, inertia, vitiis, Arminianismo, Papismo maculosi, Non-Residentes, Pluralistæ, Decani, Præbendarii, abrogantur. Populo restituta facultas pios & fideles ministros eligendi. Revocantur ab exilio & carceribus pii confessores. Quis ejus diei gaudia describere possit? Prælatica Inquisitio, horror Angliæ, omnis pietatis carnificina & tormentum, curia supremæ commissionis, in æternum dejecta. Tum commemorat, quomodo maligni, Rege ex Scotia Londinum reverso, Parlamentum criminati sint: Liturgiam spretam, Leges Ecclesiæ inhibitæ, sacra ab illiteratis opificibus contaminata. Quæ (inquit) calumniæ fluxerunt ex hoc memorabili senatus consulto, quod à communi VIII. Sept. 1641. conditum est in hæc verba: Mensa ex oriente templi in alium convenientem locum ponitor. Cruces, picturæ Trinitatis, imagines Mariæ abolentor. Omnis ingeniculatio ad nomen Jesu vel in orientem omittitor. Dominica dies rite & piè sanctificator. Conciones ad populum etiam post me-

meridiem habentor. Nihil sanctius hoc decreto. Sed quoniam innovationes Papisticas & Episcoporum intolerabilem Tyrannidem eliminabat, in crimen detortum est.

Sed jam audiamus ipsos ordines, qui memorabili narratione de statu Regni, typis evulgata, postquam Regi exhibita Hamton-courtiae fuisset, ita statum Ecclesiae sub Prælati depingunt.

Causa (inquiunt ordines) omnium malorum nostrorum, penes Jesuitas, Papistas, Episcopos, Confiliarios & auticos ab exteris corruptos, fuit. Horum artibus factum, ut perpetuæ inter Regem ac populum de prærogativa ac libertate quæstiones exsisterent; ut puritas Religionis inficeretur erroribus, oppressis quotquot majori ejus zelo flagerent. Hinc Arminiani in illis capitibus, ubi cum Papistis consentiunt, foti; differentia & quæstiones inter Protestantes in universonum ac illos, qui invidioso nomine Puritani vocantur, in immensum auctæ; Cerimoniarum ejusmodi introductæ & opiniones, quarum interventu animi paulatim Papismo occupari possent. Hinc ignorantia & neglectus pietatis laudatus, quo in unum cum Papistis, Arminianis & Libertinis paulatim coalesceret profanorum hominum numerus, cujus auxilio tandem superiores evaderent — Jam Episcopos per tribunalia sua, animarum tricas non mitius suspensionibus, excommunicatione, deprivatione, degradatione, in pios ministros ac alios subditos, quam ipsa Inquisitio Romana sæviebant. Curia supremæ commissionis planè degeneraverat, & cum primo instituta fuisset contra Papistas & Jesuitas, iis omissis, solos pios & Deo plenos viros oppressit. In eo conventiculo sceleratissimi contemptores pietatis de Religione, piis confessoribus ac conscientis hominum sententias ferebant. Quicumque eorum innovationibus, superstitioni, Tyrannidi non se submitteret, is in carceres conjectus, suspensus, excommunicatus; & ad Cameram stellatam

ipsum Iniquitatis tribunal remissus, ubi omnia extrema in eum statuebantur. Unde tot millium lamentabilis fuga secuta: quorum multi in novam Angliam & alias Americæ partes; alii in Hollandiam concesserunt, irreparabili hujus regni damno. Ut quisque maximus superstitionum fautor, ita promptissimis suffragiis ad Ecclesiæ dignitates promotus. Pleræque conciones ad Regem, in extollenda ejus super omnes leges prærogativa versabantur. In defensores Religionis, legum, libertatis, regni, graves investivæ. De miscendis cum Papismo Protestantium sacris per subdolam & impiam unionem actum. Puritani (quo nomine complectuntur omnes, qui cupiunt leges ac Religionem in vigore suo conservari) vi & terrore fugati. Scotis idem jugum Papisticum aptatum, novi Canones, nova Liturgia, & in renuentes exercitus Episcoporum ac Papistarum pecunia conscriptus. Archi-Episcopus convocata Synodo Provinciali plures inauditos Canones, cum Regis prærogativa, legibus regni ac Parlamentorum fundamentalibus pugnantes condidit, pro stabilienda enormi potentiâ sua & superstitionibus, quas nullo exemplo introduxerat. Extortum subditis novum pro defensione Episcopalis tyrannidis juramentum. Compositæ contra Scotos preces, quibus eos ut rebelles gravissimis diris devovent. Et hi Canones armati erant suspensionibus, excommunicatione, captivatione, quo pacto indubiè omnes fideles ministros atque subditos ejecturi erant, stratâ ad reconciliationem cum Romano Pontifice viâ. Papistæ exempti pœnis, suavi toleratione gaudebant, favoris sui in aula haudquaquam expertes. Dux gregis & oraculum certissimum Papalis Nuncius.

Hæc Ordines. Jam *ad Synodum*, à qua hæc *Epistola de Statu Ecclesiarum Britannicarum* edita est; quam integram, majoris evidentia ergo, apponemus.

Epi-

Epistola Reverendi Cœtus Ecclesiastici, tum Theologorum Anglorum, tum Delegatorum ab Ecclesia Scotiana,

A D

Varias Ecclesias Reformatas in Gallia, Belgio, Helvetia, &c. scripta, autoritate & decreto Amplissime Camerae seu Domûs, quam vocant Communium, in Ordinum Regni confessu confidentium.

PAstores, Doctores, cæterique, tum Angli Deputati in Cœtum Ecclesiasticum, autoritate & decreto utriusque Camerae, seu Regni Parium & Municipum in Parlamento confidentium, coacti; Tum Scoti, à conventu generali Ecclesiæ Scotianæ ad eundem Cœtum allegati; Salutem plurimam vobis dicunt, & gratiam pacemque à Deo precantur.

Haud dubitamus, quin calamitates, sub quarum onere non tantùm ingemiscunt, sed & penè obruuntur Ecclesia & regnum Angliæ, ad vestras aures jam pridem pervenerint; nam proculdubio Antichristi Negotiatores, pari sedulitate apud vos artifices exstiterè serendæ in nos invidiæ, quâ alibi locorum detorquent in grande crimen opus reformationis, quod secundùm Dei verbum aggredimur, & arma quibus vitam hanc precariam tuemur, contra molientes excisionem Protestantium Religionis, & ruinam Reipub. atque sævientes ferro & flamma in intima Regni viscera. Quo magis, est quod desideremus in nostra innocentia saltem excusationem tam diuturni silentii, qui hæctenus rerum nostrarum deplorandam conditionem vobis non exposuimus. Verùm à fratribus veniam poscimus & expectamus, ubi resciverint magnitudine doloris nos præpeditos fuisse; & ex quo in Cœtum coivimus usque adeo tremoris poculo, quod bibendum exhibuit

C 3

Deus,

Deus, attonitos fuisse, ut plane nostri officii nescii fuerimus: Jam cum non tam spatium spirandi, quam penitus cognoscendi morbum qui nos affligit, detur facultas, liceat familiari compellatione exonerare in sinum vestrum dolorem qui nos urit, vobisque exponere calamitates, quas perpepsi sumus ab Antichristi sectatoribus, quorum hic labor, hocque opus fuit, sanctum reformationis opus retardare, & in ejus locum, Papismi crassiores sæces reponere: In quo quidem conatu tantum profecerunt, ut nisi Deus, cujus iudicia sunt inscrutabilia, & misericordiae nec metis nec methodo circumscribuntur, opem præsentissimam afferat, funditus periimus.

Non vos latet, quantum hæc viperina progenies contulerit ad ruinam parandam Ecclesiis reformatis extra Angliam; quam promptis animis accincta fuerit in excidium Palatinatus, & jacturam Rupellæ perfide proditæ; quantumcumque sub specioso prætextu legationum & negotiationum, pacem obtenderet; obsessisque & ad incitas redactis, subsidium sponderet; cum tamen re ipsa calamitates eorum foverit, auxeritque. Tantoque magis odium, quo id genus hominum vos prosequitur, conspectius est; quod eorum plerique calumniose exagitent vestras Ecclesias, tanquam spurias & nomine tantum tenus Ecclesias, legitimaque ad sanctum munus cooptatione destitutas, ut quæ Præsulem non admittant, sine quo, si illis fides, ordinationem quamcunque, irritam esse temerarie affirmant.

Texenda nobis esset longior commentatio, non Epistola, si singulos actus artesque percurreremus, quibus male ingeniosi homines usi sunt, cum in Magna Britannia, tum in Hibernia, in tentanda eversione doctrinæ Protestantium stabilitæ, & substitutione in ejus locum Pontificiæ Religionis; Hic enim nihil non intentatum, nihil non expertum reliquerunt; quin in plurimis voti compotes fuerunt: quoque rem gnauiter satagerent, nec quicquam ullibi obstaret nefando operi promovendo; sedulam operam navarunt, ut Pontificii legibus sancitis, quibus in arctum cogebantur, solve-

ren-

rentur; caverunt ne Judices in damnatos lege patriâ Sacrificulos, Jesuitasque, sententiam seu exsili, seu mortis ferrent; liberarent potius.

Nec leves fuerunt artes in Anglia, Hiberniâque, ut Cœnobia fundarentur, & Juventus, quæ Pontificia religione excoleretur, ad Collegia transmarina allegaretur: sub iisdem auspiciis, Papiſtarum Coryphæi, quantumvis non permittat lex, in Aulam admiſſi; viſique, in curia officia capeſſere: Plurimi eorum ſoluti ſunt damnis à legibus denunciatis; cautumque ne in delictis præteritis pœna ſtatuſſetur, neque in futuris culpa cenſeretur: Inviſi qui contra hiſcebant: Miſſi Roma nuncii & negotiatores, quibuſcum ſecreta colloquia habita: Intimi ſi & in Aula favore validi, quibus hæc arridebant: at, qui repugnabant fidi purioris religionis profeſſores, ſeu verbi Divini Miniſtri, ſeu alii; male multati, & perſecutionibus afflicti: Quæ quidem uſque adeo manifeſta erant, ut Præſules eiſque addicti Curiones, pro ſuggeſtu animos plebis inſicerent Papiſmi fermento; omnia propemodum Papiſta dogmata; niſi forſan illud de primatu Papæ in temporalibus, docerent; Divinumque cultum mixturâ farraginis novorum rituum commacularent; plebem adigentes ad eorum obſervationem; reluſtantes vero fulmine cenſurarum amburentes: Hinc factum, ut multi religionem lucro æſtimantes, rebus ſuis grande compendium crediderint, non ultra fucum facere, ſed ſine circuitu ſe ad Religionem Romanam aggregare: Multis verò fidelibus verbi Divini Miniſtris ora obturata ſunt, quod eis religio eſſet, rogatas ſuperſtitioſas conſtitutiones amplecti, & pro concione ad plebem recitare peſſimi exempli, peioris que moris librum, ſuperiorum permiſſu editum, quo dabatur licentia, die Dominica in eos luſus exſpatiare, quos ne quidem profeſtis diebus, ullæ reſormatæ Eccleſiæ admittunt: Ex eo multa millia hominum alio convaſavere; pars in Americam delata, pars inter vos ſedem poſuit. Grave eſt, quanquam irritò conatu, quod homines male feriati, nupere tentaverint, novum rituale
novum.

novumque librum Canonum obtrudere fratribus Scotis; quos ubi respuisset gens domus Dei zelo calens, & ab omnibus Papalibus reliquis, ut quæ maxime, aversa, Regis serenissimi animum perpulerunt, ut tanquam in perduelles & hostes animadverteret; armis compelleret ad recipiendum, quod admittere, conscientia dictamine præpediebantur. Secundum hæc numerosus exercitus adversus Scotos ducitur; lætis in sinu & acribus accendendo bello Pontificiis, & pontificiæ religioni addictis: operamque & oleum conferentibus, quo Regis optimi animus in suscepta expeditione firmaretur, seque infensum consiliis pacis gereret; atque ei pecuniam, belli nervum, suppeditantibus: Sed antequam ad manus veniretur, placuit Deo, Regi inspirare hanc bonam mentem, ut comitia regni Angliæ ediceret; quibus intercessoribus factum est, ut constiterit de fratrum innocentia, & de injuria illata ab hostibus veritatis; paxque inter duo regna constabiliretur; alioquin invicem secum commissura & in mutuas caedis exarsura; Quin ex occasione discordiæ, facta est firmitior animorum consociatio, & concordia inter fratres redintegratio; usque adeo ut, Deo aspirante consultationibus Delegatorum utriusque regni, & concurrentibus votis bonorum per universam insulam, quibus idem Deus dederat lugere peccata præterita, & serio ad se reverti, atque desiderio purioris religionis flagrare; affulserit spes repurgandi domum Dei, nemine contradicente, saltem obstante, liberatosque nos crediderimus, ac diebus afflictionis, deinceps successuros dies refrigerii.

Sed rem longè aliter se habere comperimus; nempe Deus qui secretis tantum plagis hæctenus nos officii monuerat: nunc Leonis instar rugientis bellum peccatis nostris apertum indicit. Sit nomen ejus benedictum: graviora passis, utcunque graviora paret exitiumque afferat, gravissima quæque nos esse commeritos ultro fatebimur; iustum prædicabimus; virgam pœnas exigentem exosculabimur; attamen in ejus amore & ope, quam affuturam tempore opportuno confidimus, conquiescemus: Nec per ea
quic-

quicquam detrahi volumus de gravitate horrendorum peccatorum, quæ prioribus delictis cumulum adjiciunt.

Hi ergo conatu res innovandi in Scotia depulsi, ferocius tanto inveci sunt in Parlamentum, totum, circa reformationem in religionis negotio promovendam, intentum: promti fuerunt in omnes occasiones, ut Regis animum advocarent à Parlamento; Regia facilitate confisi, crimina in se intentata eluderent, & in Hibernia excitarent rebellionem, in qua, si fides est ipsis Pontificiis, qui ejusmodi clades, tanquam opima spolia, jaçant, centum Protestantium millia ad necem data sunt: Quin ipsis authoribus, Rex selectos aliquot Senatores ex utraque Camera, postulavit reos criminis Majestatis, & armata manu comprehendere tentavit; nec instare desierunt, quin perpulerint ut, deserto Parlamento, aliò secederet, & conscriberet exercitum extrema quæque minaturus. Qui quidem exercitus ad fucum faciendum, edicto ad id promulgato, circa initia conflatu fuit, aut potius constari creditus, solis Protestantibus & in causam Protestantium; ad cujus exercitus signa, nihil subdoli latens timentes Protestantes, alioqui Regiarum partium sequaces, agminatim confluere, nam mox fraus patuit; Pontificiis tam qui in Anglia, quam qui extra Angliam, assiduis precibus & votis supplicantibus, ut causæ Catholicæ in Anglia agitatae felix successus responderet, & quandoque jaçt abundantis, in hæc erumpentibus; brevi postea non amplius locum futurum dissimulationi, se statim affuturos in armis à Regiis partibus, quam primum Protestantes in easdem partes tracti fuerint magno numero, & eis haut tutum, nec specie honorificum referre pedem, fuerunt: quod & eventus comprobavit; nam ingens multitudo Protestantium, quorum pars sub obtentu conservandæ religionis lege assertæ, tuendæ regalis prærogativæ illibatæ, & privilegiorum Parlamenti intra præscriptos cancellos continendorum: pars verò perduellioni, peculatu obnoxia, eoque nomine à suprema Senatus Curia in erimen vocata, alique sibi male conscii, cum tota colluvie ga-

D

neonum,

neonum, erronum, aleatorum & ejusmodi farinae hominum, quibus ex rapto dulce est vivere, nec Religio curæ est, in partes Regias ex æquo concessere: quos proxime exceperere, si non armis, saltem voto & pecunia, Episcopi illisque adjuncti Decani, Archidiaconi totaque cohors Novatorum, quibus feces Papales cordi sunt: Tum demum omnes Pontificii, quos capit hæc insula, quibus ad benevolentiae indicium nulla hæctenus injuria illata; quin & non nulli bi gratia facta, missaticos cætus publice frequentandi: Protestantibus interim, etiam minus faventibus Parlamento, dura passis; prodire in arenam muniti Regio diplomate, & promissis deliniti, fore ut pro armis si quæ deperderent pretium exsolveretur; eorumque primarii ad præfecturas acciti: Et ne quid causæ Catholicæ promovendæ deesset, largum auctarium Militum, pecuniæ & commeatus accessit ex Nationibus transmarinis, quibus æquitatem causæ suæ fuco mentiti fuerant. Hac hominum immensa manu, hisque subsidis, horrendum dictu, quantam, quam latam edant strogem; quibus & quot deprædationibus, incendiis & cædibus, totam Angliam compleant, & addictos causæ purioris religionis persecutionibus affligant.

Porro, quanquam Suprema Curia omnem lapidem movisset, ut regni propugnacula, classisque, tutis manibus committerentur, & necessario bellico apparatu conquisito, se suaque protegeret, adversus furorem istorum belli incensorum, qui Regio nomine abutentes, legem, libertatem & religionem abrogatum ibant. Ea tamen fuit hominum prava solertia, in sensibus abscondendis & prætexendo speciosas causas ausis suis, an potius ea fuit justa ira Dei excandescentis in nos abusos longiusculam pacem, ut hæctenus nihil postulatis, libellis supplicibus profecerimus, quo Regem ex impiorum manibus seu subduceremus, seu eriperemus, eosque coram supremo tribunali sisteremus, pœnas debitas persoluturos: quin per totam Angliam fax belli est accensa: Ad cumulum miseriarum eo pertraxerun Regem, ut non solum Hibernos Rebelles

ap-

appellatione subditorum, Romano-Catholicorum, nunc in armis, &c. dignaretur: sed & eis indulgeret inducias in duodecim menses, eâ potissimum tempestate, quâ res eorum conclamatae erant: per quam quidem armorum cessationem, gens nata ad occisionem, & qua non alia crudelior & immanior, milite, pecunia, armis & commeatu locupletata nacta sit viam compendiosam, male parta pessimè retinendi, & quod ibi reliqui est Protestantium absumendi, ventitandique in Angliam; in qua, quod in praesens agunt, trudicent Protestantes, pari laniena, cum carnificina, quam in Hibernia inter Protestantes exercuerunt.

In hac rerum nostrarum miseranda facie, inter tot luctus & ejulatus; Rege adverso votis & inceptis nostris, per fraudem & nequitiam adversariorum; utraque Camera Procerum, consilium à nobis poscit super reformatione Ecclesiae: quoque negotium feliciter procedat, nos convocavit in Cœtum, deliberaturos de repurganda nostra Ecclesia, impuritatibus & humanis commentis & additamentis; deque constituenda reformatione ex praescripto verbi Divini, eaque uniformi per omnes ditiones Regis nostri, ac quantum fieri poterit ad normam Ecclesiarum purioris notæ, accedente; cui operi incumbere cœpimus non infeliciter cum bono Deo, jubente ne parvorum dies contemui sit.

Hactenus, Fratres reverendi & dilecti, habet is in brevi quasi tabella imaginem an potius umbram, in qua rudi penicillo exprimitur, quæ lugenda sit nostrarum rerum facies: Libertas nostra proculcata, bona direpta & dilapidata, domus effractæ, sanguis in terram effusus, aliaque charissima ademta; tot sunt plagæ, quæ in nos quasi federe factæ irruunt: si Deus velit hæc corpora alga viliora ad terram dari & pedibus conculcari, fiat ejus voluntas: Quicquid pateremur; quin, libenter totam sanguinem profunderemus, dummodo quod superest sanctorum, à furore Antichristi assecularum vindicaremur, & per nostrum latus,

religionem saniozem vulneratam, & cum ea impetitas Ecclesias omnes reformatas, extra periculi aleam, assereremus. Nam quod gravissimum est, & quæ est adversariorum rabies, haut sanguine nostro satiata, non tam accensa est in nos qua peccatores, quam quia veram religionem profitemur, tuemurque; eoque vota conatusque conspirant, ut toti vacemus reformationis operi. Quod si Deus nos ad prædam exponeret, eorum dentibus confringendos; tremendum relatu! quam opacis tenebris, vinculis arctis, & persecutionibus sævis involverentur, quotquot inter nos recusarent caractere bestię signari? Et quid non vobis conijcere datur, passuras ad exemplum reliquas Ecclesias reformatas à bestia ex abyſso ascendente; nec non à muliere, quæ jam dudum sanguine sanctorum inebriata, tanto atrocius nunc persequitur chorum virgineum agni comitem, antequam in exitium ruat?

Ordines & Ecclesia regni Scotiæ nullum officium studii & benevolentię erga nos prætermiserunt, quo conflagrans apud nos incendium restinguerent, Regiam Majestatem postulatis, Declarationibus & libellis supplicibus, quam vel mollirent vel flecterent, adiverunt: mox sequestres pacis & intercessores se obtulerunt: tandem ubi Regis aures nullis consiliis, hortationibus & precibus patere animadvertenterunt; mutuo se fœdere cum Ecclesia & regno Angliæ devinxerunt, armaque fœderata sociarunt pro communi causa Religionis propugnanda, pro incolumitate Regis, ejusque Regia dignitate & authoritate asserenda, atque vindicanda patria Libertate, adversus sceleratam factionem, ut fustius habetur in Declaratione, Scotorum nomine edita, & in sollemni fœdere trium Regnorum; quibus luce meridiana clarius boni quique viderint Scotorum pectus fidum & candidum, & nullis sinistris interpretamentis & suspicionibus obnoxium: Authoritate illius regni missi sunt Delegati, quorum nomina posterius subjuncta sunt, ut sub auspiciis ordinum Angliæ partem Cætus Ecclesiastici constituent, operamque in commune conferant, pro
sta-

stabilienda uniformitate religionis in utroque regno : Secundum quæ , iidem Delegati per præsentis vobis notum faciunt , quam alacribus animis hic conspexerint coronam amplissimam tot virorum doctrina , pietate , & prudentia præcellentium : quos offenderint occupatos circa ædificationem domus Domini & jacienda fundamenta doctrinæ & disciplinæ : quo nomine , & pro ratione Christianæ charitatis , qua colliguntur , & fœderis inter Anglos & Scotos initi , obstrictos se reputant id operæ sociare cum fratribus Anglis , in compellendis pariter reformatis Ecclesiis , extra magnam Britanniam : eis exponentes , quæ sit hic rerum turbatarum conditio , ut falsis rumoribus & suspicionibus eatur obviam.

Quod superest , id primum rogamus , fratres , ad quorum æquitatem provocamus , ut ex æquo & bono de nobis & afflictæ causa judicetis , nec aurem accommodetis iniquis adversariorum judiciis ; neve apud vos vapulemus , tanquam rebelles , & arma sumentes contra proprium Dominum ; quibus decretum sit apud se Regiam dignitatem & auctoritatem arctioribus cancellis concludere ; atque ad epimetrum , anarchiam in Ecclesiam Dei introducere : quas calumnias vel apud trahentes in sequiorem partem , adeoque nullum pondus habituras apud impervios sinistris suspicionibus , abunde diluet fœdus Nationale , cujus apographum ad vos mittimus : nempe non satis fuit filiis Belial concitasse Regis iram in nos , nisi insuper Regio nomine abuterentur , ut manus effugiant Supremi Senatus à quo postulantur Læsæ Majestatis , violati juris municipalis , & religionis corruptæ . Adversus ejusmodi homines contestamur & profitemur arma à nobis sumpta ; justamque defensionem à nobis oppositam eorum armis . Judicet justus Dominus , cujus non ulterius opem poscimus , quam quatenus hæc à nobis sunt sincero animi affectu allegata : Faxit Deus , ut fratres hæc serio animo volutent , eisque innocentia nostra probetur , quam apud suos prædicent .

Proxime precamur, fratres, dignemini, in consimili causa, in qua gravia perpeffi estis, nobiscum ^{compartiri}; etenim id erit ægritudinis animi maximum lenimentum, suavisque doloris absterfio lugentibus, perferentiscere fratrum viscera commoveri malo nostro, eosque, tanquam membra Christi, indolere casibus aliorum, qui perinde ad constitutionem corporis ejus pertinent.

Denique, obtestamur vos; quemadmodum Antichristi sectatores adversariorum nostrorum causam agnoscunt suam, fovent omnibus modis, & ampliant; in nostram vero ruinam in commune consultant; sic, quam sustinemus causam, reputetis vestram: Vix enim fieri potest, ubi semel absorpti fuerimus, quin periclitemini: neque enim pugnatur adversus homines; sed ipsa professio veræ religionis, & pietatis vis oppugnatur. Rationes, quibus nostram causam possitis prædicare vestram, relinquimus vestræ prudentiæ. Unum sine conditione petimus, nempe, preces vestras, tum in publicis vestris cætibus, tum in privatis secessibus, ut Deus, cui solenne est exaudire preces, confractis brachiis carnis, quibus nimis securè innitimur, salutem reddat nobis, & cum pace veritatem asserat, ut è tribus regnis unum lignum in manu Domini fiat; ob oculos ponat prototypon, seu exemplar reformationis Ecclesiæ, congruens cum norma Scripturæ; Ecclesiis jam reformatis de puriori nota conforme; atque idoneum servandæ concordie inter Anglos & Scotos; quem typum nostris Zorobabelibus commendemus; nec tam instrumenta vilesque operarios, quos operi admovit, respiciat, quam ipsius operis dignitatem, cui incumbimus. Audiatur Deus flexus precibus vestris, ut coram nobis montes in planum deducantur; & qui conspiciunt nos in manu habentes perpendiculum, intueantur juxta lapidem in apice domus Dei positum, & junctim plaudant, clamentque, Gratiam, Gratiam!

Hæc habuimus, quæ vestris Reverentiis, sanctisque de gregibus,

bus, vestrae curae commissis exponeremus, de rebus nostris; sic jubente jam per se animatos, Amplissimâ Camerâ Communium; quorum, totiusque Cœtus Ecclesiastici nomine, plurimam salutem in Domino impertiuntur

Vestris Reverentiis addictissimi fratres,

Ex Anglis { Gulielmus Twissus, Cœtus Moderator.
Cornelius Burges, Assessor.
Joh. White, Assessor.
Henricus Robrough, Scriba.
Adoniram Byfield, Scriba.

E Scotis { Joh. Matellanus.
A. Johnstonus.
Alex. Henderfonus.
Samuel Rutherfordius.
Robertus Baylie.
Georgius Gillespy.

His omnibus subjungere visum fuit, ex concione quadam *Newcomani*, Pastoris Dedhamensis in Essexia, & membri Synodi, ea quæ sequuntur. Nam is totum Papismi reducendi artificium, quo Episcopi Anglicani utebantur, clarè & distinctè exposuit.

Cum Prælati viderent Puritanos abhorrere à dominante Hierarchiâ, & fastu illo ac pompâ, eos exscindere penitus aggressi sunt. Modum à Papistis hauserunt, prout eum *Adamus Conzen* Jesuita, in Politica sua, præscripsit. Primò igitur rem tantam cautè, lentè ac per gradus suscep-

perunt. Sicut Musici instrumenta sua ad concordiam redigunt suavi intentione vel remissione chordarum & molli digito; Sicut medicus humores sensim mitigat & exhaurit: sic illi & destruere puritatem Religionis, & Impuritatem adstruere, paulatim aggressi sunt. Nam ut Puritanos excinderent, primo omnium conati sunt Orthodoxos ministros abolere. Si hoc unâ vice & semel fecissent, nimis palpabile negotium Papatus fuisset. Ergo igitur initio suspendebant omnes concionatores, qui cerimonias non constanter exercebant. Paulo post totum Ordinem velut superfluum & in Ecclesia intolerabilem abolent. Hoc facto interdictum Pastoribus, ne concionarentur per septimanam, nisi diebus dominicis. Tum & die Dominicâ pomeridianus concionum habendarum usus abolitus. Et hoc quia nimis durum videbatur ac apertum, ideo prætextus obtentui sumtus, quasi ad Catecheticos profectus promovendos hoc spectaret. Mox omnes quoq; Catecheticas expositiones prohibent, alligantes cunctos ad nuda Catechismi verba. Neque heic stetit labor, sed preces quoque abolitæ, nisi conceptis Liturgiæ verbis fierent. Sic conciones ac preces sensim abolitæ. Jam Papismum & Impuritanismum iisdem gradibus adstruxerunt. Primo urgentes plenam & constantem veterum Cerimoniarum praxin, præter Legum & Canonum intentionem. Hinc introducta novarum superstitionum farrago, quam nec lex nec Canones, sed nova Episcoporum Majestas probabat. Harum observatio ministris & populo injuncta, non simul & semel, sed per gradus ac pausas. Primo mensa Cancellis inclusa, mox in altare erecta. Tum compulsi omnes S. Cœnam recipientes, ante hoc novum altare, in genua procumbere. Inde cœptum extolli altis clamoribus velut sanctum sanctorum, locus & sedes Dei omnipotentis;

tis; atque ideo vultus precantium eò dirigendi erant: idque necessarium existimabatur. Post hæc omnia quid restabat, nisi ut sacrificium reducerent? Ligneum cultum filigineus Deus sequitur. Jam quod doctrinam spectat, initium ab Arminianismo factum. Ita Papismo via parata, & statim obtinuerunt Papalia dogmata, quorum hæc præcipua fuerunt: Papam non esse Antichristum, & Ecclesiam Romanam esse veram visibilem Ecclesiam. Multum exempla valent ad rudiorum imitationem. Hanc regulam quoque Prælati observarunt. Si quis ex conscientia non posset se superstitionibus polluere, statim ei ingestæ voces: *Quid tu hominis es? Dominus Episcopus hoc & illud agit; Archiepiscopus Cantuariensis hoc agit. Equites periscedidis nobilissimi versus altare se incurvant. Regis sacellum ita est adornatum.* Et quoniam Jesuitæ docent, Archihæreticos proscribendos, si commodè fieri queat simul, sin minus sensim: ideo Puritani primo illi qui se priscis Cerimoniis in totum non conformabant, ejecti. Et quoniam remansit magnus numerus Conformistarum, ad eos quoque tollendos inventus liber recreationum diei dominicæ. Hic liber à ministris prælegendus, ut si qui essent, qui Cerimonias, quanquam gementes, ferre possent, sub hoc intolerabilis impietatis onere conciderent. Quod si qui Puritani paulò ampliori conscientiâ essent, & hunc quoque librum concoquerent, admotâ tertiâ machinâ, novæ Cerimoniæ & adorationes. Additus insuper quartus gradus, preces ac proclamationes contra Scotos. Ultima & peremptoria machina fuit, & velut pulveraria conjuratio contra omnes pios ministros, juramentum pro Hierarchia Prælatorum. Quid heic agerent pii? Si quis Cerimonias evaderet, eum liber ludicrorum occidebat. Post hunc novæ injunctioes, tum proclamationes, denique juramentum erat. Jam omnes dignitates in Ecclesiis & Scholis in eos tantum (pau-

cis exceptis) collatæ, qui Arminianismo & Papismo infecti, Doctrina gratiæ, Electionis, Iustificationis per fidem, perseverantiæ, plaustris conviciorum onerata. Quicquid rabies Pontificia evomuit, id omne Prælatica factio absorpsit. *Hæc ille.*

De origine Independentismi.

Quoniam Independentismus est nunc in Anglia commune receptaculum omnium hæreticorum & schismaticorum; videamus, quænam ejus origo fuerit. Primum hujus Anarchiæ fundamentum Anabaptistæ posuerunt. Ab his *Morellius* in Gallia, *Brownius* in Anglia, *Grotius* in Batavia hausit. *Johannes Morellius* in Gallicis Ecclesiis Independentiam congregationum & exemptionem à Synodis, ac populare regimen primus sparsit. Sed schismatice infania ejus mox fuit conculcata. In Synodo Rupellensi *Beza*, & paulo post *Sadeel* moderatores, ita eum errorem confutarunt, ut in Gallia evanuerit. Apud Batavos Arminianismi florentis ævo iterum in lucem ab Hugone Grotio & aliis productus fuit, qui auctoritatem Synodorum ac Classium denegare cœperunt. Cum nec in Gallia, nec Hollandia, radices agere potuisset *Brownius*, cum in Anglia plantavit; ubi hodie ab Independentibus excelsissime propagatur. *Baylius cap. 10. contra Errores hujus temporis.*

Episcopi cum sua Tyrannide & corruptionibus occasionem dederunt Brownismo & Separatismo in Anglia emergendi. Primus author Separatismi fuit quidam *Bolton*, qui furis actus errores illos publicè revocavit; deinde se ipsum præ desperatione suspendit. Ei successit *Robertus Brown* Northamptonius, Ludimagister Southwarkæ, & postea minister Islingtoni propè Londinum. Hic anno 1580. vexillum Separatismi erexit, Ecclesia quadam Mid.
del.

delburgum Selandiæ seductâ. Ibi mox intestinis diffensionibus collisi & fracti sunt. Maxima pars Anabaptistis se associarunt. Ipse Brownius in Angliam reversus, errores suos revocavit, ac Parochiam de manu Episcopi accepit, vir impius & dissolutissimæ vitæ, qui tandem ob æs alienum, cui solvendo non erat, in carcere decrepitus obiit. Tertius fuit *Barrovius*, acerbissimus Ecclesiæ Reformatæ insectator, qui ob enormes calumnias, jussu Elisabethæ Reginae, instigantibus Prælatibus, Londini suspensus est. Quartus author fuit quidam *Johnsonus*, qui separatam Ecclesiam Amstelodami instituit. Ea mox in varias partes distracta est. Quidam Anabaptistæ facti, & à cæteris excommunicati sunt. Deinde *Johnsonus* in tantas contentiones incidit cum patre ac fratre suo, ut utrumque excommunicaret, & ab utroque excommunicaretur. Mox reliquiæ hujus Ecclesiæ in duas partes secesserunt, quarum una *Ainsworthum*, altera *Johnsonum* sequebatur. Tantæ inter has duas exiguas Ecclesias fuerunt contentiones, ut Amstelodamum iis non sufficeret. *Ainsworthus* cum suis in Hiberniam, *Johnsonus* Emdam concessit. Mox Amstelodamum reverso *Ainswortho*, *Cannius* successit. Sextus Doctor Separatistarum *Smithius* fuit, qui Leidæ separatam Ecclesiam constituit. Ibi mox socios suos Idololatriæ accusavit, quod inter concionandum Biblia pervolverent, & Psalmos ex libro decantarent. Postea factus est Anabaptista; & cum hæc quoque secta displiceret, seipsum rebaptizavit, ac primus *Sebaptistarum* author fuit. Denique sub finem vitæ Perfectismum amplexus est, & suam perfectam justitiam jactavit.

Post hos omnes languentem ac animam agentem Separatismum restituit *Robinsonus*, Pastor Leidensis, doctissimus ac modestissimus sectariorum, qui ab Amesio & Parkero in viam revocatus, rigidas Separatistarum opiniones

mitigavit, & Semiseparatistum fundavit. Et hic Robinsonus verus author Independentium hodiernorum est in nova & veteri Anglia.

Dogmata præcipua Brownistarum.

1. Ecclesias Anglicanas, quales sub Episcopis, habent pro Antichristianis, errantibus, & cum quibus communionem veri Christiani habere non possint. Sic & alias Ecclesias Reformatas dicunt esse idololatrias, regimen earum tyrannicum & Antichristianum: Presbyteria & Synodos non meliores Episcopatu.

2. Suas Ecclesias separatas ita constituunt. Membra tantum faciunt sanctos: & si vel unus profanus sit in Ecclesia, unus error vel peccatum apparens, statim separant se, nisi reus excommunicetur.

3. Formam Ecclesiæ ponunt in expresso federe, quo membra Ecclesiæ se obstringunt solemnijuramento se ambulaturos in via Euangelij. Vel unicum peccatum alicujus membri, nisi admonitus, si persistat, excommunicetur, justam separationis causam faciunt.

4. Septem personæ faciunt ipsis justam Ecclesiam, nec plures admittunt, quàm qui commodè possunt uno tempore & loco convenire, audire, & frui beneficiis Ecclesiæ.

5. Ad constituendam Ecclesiam non requirunt auctoritatem Ecclesiasticam, vel civilem. Rogare Magistratum, ut permittat congregari Ecclesiam, ipsis peccatum est. Erigere Ecclesiam ope ministri, ipsis contradictio est. Nam Ecclesia constituta demum apud ipsos ministrum eligit. Si adsit minister, ipse tantum privatam personam sustinet, donec ab Ecclesia eligatur.

6 Sic constitutæ Ecclesiæ in materia & forma, antequam habeat ullum ministrum vel Presbyteros, adscribunt omnia privilegia non tantum doctrinæ, sed etiam ordinationis,

tionis, jurisdictionis ac clavium. Si quis Pastor à Presbyterio nominetur, etiam approbatus ab Ecclesia, eum tamen pro lupo habent, qui audiri non debeat. Pastor ita à populo creatus, ab eodem ordinatur. Ordinationem alii adscribunt omnibus membris Ecclesiæ, etiam feminis & infantibus: alii viris tantum, excluso mulierum & infantum Senatu. Ordinatus pastor servus est non tantum Christi, sed etiam Ecclesiæ; & Ecclesia potestatem habet eum admonendi & reprehendendi: à majori verò parte excommunicari potest. Quodlibet membrum potestatem habet concionandi, publicè admonendi, ac cæteros excommunicandi. Quidam privatis dant potestatem sacramenta administrandi.

7. Matrimonia planè nihil ad Ecclesias pertinere dicunt, & ea vel ad parentes vel ad Magistratum rejiciunt. Divortia committunt ipsis conjugatis.

8. Quamlibet congregationem faciunt Independentem in terra & soli Christo subjectam, nulli verò alii Ecclesiasticæ potestati. Sicut si major pars fieret hæretica ac profana, & excommunicaret pastorem suum ac Presbyteros, nulla Synodus, ne œcumenica quidem, posset facto contradicere. Presbyteria & Synodos non negant à Deo institutas, sed his eas limitant conditionibus. 1. Quod debeant tantum esse occasionales & electivæ, non statæ & ordinariæ. 2. Quod non tantum ministri & Presbyteri, sed quilibet alii sint admittendi. 3. Omnes ita admissos potestatem habere sententias dicendi & decidendi. 4. Nihil numero vel pluralitate sententiarum decidendum. 5. Moderatores vel Prolocutores rejiciunt. 6. Negant Synodis jurisdictionem censurandi etiam vilissimos hæreticos competere.

In his commentis suis adeò sibi placent, ut jactent coronam, sceptrum & regnum Christi in suis Ecclesiis consistere:

re: Ecclesias ita constitutas & gubernatas, esse pares novæ Jerusalem de cælo descendenti. Omnes Ecclesias Reformatas non sic institutas & rectas, vel non esse Ecclesias; vel Antichristianas, Babylonicas, adulteras; vel saltem corruptas societates, à quibus secedendum sit. Omnia templa structa tempore Papatus, dicunt solo æquanda, campanas frangendas; imò omnem usum campanarum esse illicitum & Papale inventum. Ne cœmeterium quidem habendum, sed omnes in campis sepeliendos. Omnes decimas & stata ministrorum stipendia dicunt esse idololatrica, illicita & contra Euangelium. Hanc esse voluntatem Christi, ut ministris prospiciatur eodem modo, ut sibi & Apostolis factum, per voluntariam contributionem & elemosynam populi. Et id eo usque urgent, ut etiam ad communionem bonorum delabantur. Ne quidem civili modo nominandos locos vel tempora, quæ gerunt ullum vestigium alicujus Sancti, vel Idoli. Ita rejiciunt nomina *templorum* S. Andreæ, Pauli, Petri; *mensium*, Januarii, Februarii; & *dierum*, Solis, Lunæ, Martis, &c. Hæc omnia ipsis sunt profana & illicita. Imò ne quidem annos à Christo nato numerari volunt, sed sic: *Anno ultimæ sanctorum patientiæ*. Nullam in cultu peragendo circumstantiam fixam admittunt, sive consuetudine, sive lege introducta sit. Non concionandum hoc loco, illo tempore. Pulpita irrident. Conciones ad mensuram horologii irrident. In toga concionari non meliùs ipsis, quàm in alba veste, & cuculla monastica. Omnes statas preces, etiam Orationem Dominicam, faciunt idololatricas & diabolicas; quamquam in hoc Robinsonus eos aliquantulum correxerit. Cantio psalmodum, si non sint formales Scripturæ, sed Paraphrases, ipsis illicita; multo magis alii hymni, qui non sunt expressa Scriptura. Permittunt decantari psalmos in prosa, non ut actum immediatæ gratiarum actionis (nam
tales

tales æquè illis idololatricæ ac statæ preces) sed ad instructionem & consolationem. Alii qui Smithium sequuntur, omnes cantiones in Ecclesia ex libro, sive prosa sive versa, idololatriam faciunt; & tamen eos psalmos decantari permittunt, quos spiritus dictat alicui ex tempore, sine libro. Sed Brownistæ Amstelodamenses nunc mutarunt opinionem suam, & omnes decantant Psalmos mirifica melodia, juxta Ainsworthi asperam & confragosam paraphrasin. Concionari ipsis non est actus pastoralis, sed communis; non tantum ministris & presbyteris, sed etiam cuivis qui dona habet, competens. Verbum *Sacramentum* ipsis traditio est, corruptum & non ferendum vocabulum. *Baptismum* Ecclesiæ Anglicanæ faciunt vanum & irritum, *Sigillum* non gratiæ, sed iræ ac condemnationis; & tamen eum iterari nolunt. Docent *Cœnam Domini* singulis Dominicis celebrandam, & omnibus ad mensam capite operto sedendum. Detegere caput dum recipis Sacramentum, ipsis idololatria est. Amstelodamensium tamen praxis huic opinioni adversatur; ubi quilibet, quamdiu edit & bibit, nudo capite assidet. *Agapas* cœnæ Domini jungendas volunt. Rejiciunt omnes Catechismos, quòd statæ formulæ sint. *Symbolum Apostolicum* rejiciunt & detestantur, tanquam male confutum centonem. Articulum *de descensu ad inferos* blasphemiæ reum agunt. Rejiciunt omnem publicam verbi lectionem, cui non conjuncta est præsens expositio. *Finitâ concione* volunt tres quatuorve prophetari, & omnibus dandam prophetandi libertatem. *Post Prophetiam* sequitur disputatio, & cuilibet licitum est proponere scrupulos suos, ac objicere contra ea quæ dicta sunt. Tum disceptantur res ad disciplinam pertinentes. Si Magistratus sit membrum Ecclesiæ, etiamsi Rex sit, eum docent à minima etiam congregatione excommunicari posse, nec libertatem habere ad ullum in terra appellandi, ne ad
œcu-

œcumenicum quidem Concilium. Magistratum spoliant autoritate leges condendi; solum Deum esse Legislatorem; Leges judiciales Mosis hodieque omnes, non secus ac Judæos, obligare. A Magistratu dicunt morte plectendos omnes adulteros, blasphemos, Sabbathi violatores, & imprimis Idololatrias. Per Idololatrias intelligunt non tantum Papistas, sed longè maximam partem omnium Protestantium qui ab ipsis dissident. Nam uti stata oratione, etiam Dominica, ipsis idololatria est. Negant tamen fures suspendendos. Omnes *Academias* dirui volunt, quod deteriores sint *Monasteriis*. *Aristotelem*, *Platonem*, *Ciceronem*, & alios *Ethnicos* scriptores comburendos. Rejiciunt omnes gradus *Academicos*. Nolunt habere *Studiosos Theologiæ*, *Locos communes*, *Commentaria in Scripturas*, *Polemicos auctores*: imò omnes exterminari libros volunt & artes liberales, exceptis *Bibliis*. *Disputationes Theologicas* pro *ethnicis* & *illicitis Exercitiis* habent.

Ipsi *Brownistæ* æquivocationibus & dictionibus scelera sua palliant. Quidam *Godofridus Whitaker* ex Ecclesia *Johnstoni Amstelodami* inventus in lecto cum quadam *Judith Holder* alterius uxore, ita se excusavit: *Se non fecisse illud voluptatis ergò; sed ut Juditham malè se habentem consolaretur, & eam calefaceret*. Ipse *Brown* reprehensus ob verbera uxori inflictæ, dixit: *Se eam non verberare ut uxorem suam, sed ut maledictam vetulam*. Plura hujus farinae vide apud *Eusebium Paget* in *Hæresiographia*, fol. 59. Et narratur *Joh. Foxum*, cum malas *Brownii* artes videret, eum domo suâ expulisse, tanquam incendiarium Ecclesiæ.

De statu Ecclesiæ Anglicæ sub Elisabetha,

Jacobo, Carolo.

Sub Elisabetha & Jacobo hic in universum Ecclesiæ Anglicanæ status fuit. *Episcopi & Puritani* erant. Et hi in tria genera

genera distincti, si Nobilissimo Domino Brookio credimus, *Conformistas, Non-conformistas, & Separatistas*. *Conformistæ* erant orthodoxi Theologi, qui contra Arminianos, Socinianos, Pelagianos, Anabaptistas, Papiſtas pugnant, & se filios Ecclesiæ Anglicanæ profitebantur. Id est, Cerimonias antiquas, utcunque inviti, tolerabant. Quales magnæ animæ, Whitakeri, Perkinsi, Rainoldi, &c. fuerunt. *Non-conformistæ* se à Cerimoniis quibusdam spernebant, sed non omnes ab iisdem. Erant qui admitterent, quas alii rejiciebant. *Separatistæ* in *rigidos Separatistas* sive *Brownistas, & Semiseparatistas* sive *Robinsonianos* distincti; qui postmodum *Independentes* dici cœperunt, & hodieque sic dicuntur. *Anabaptistarum* illo ævo duo genera. *Quidam* hæretici, Liberum Arbitrium, & Communionem bonorum asserentes, Magistratum & Pædobaptismum negantes. Horum in Anglia tum vel pauci, vel nulli. *Alterum genus* eorum, qui solum Pædobaptismum negant, cætera orthodoxi. Et horum in Anglia magnus numerus. Præterea multi ex plebe licentiam prædicandi sibi asseriebant, miseris quibusdam rationibus seducti. Et hi jactabant: *Spiritum ubi velit, flare, nec alligatum Academiis*. Itaque internam vocationem cum donis ad tantum munus necessariis, accedente alicujus congregationis desiderio, sufficere: *Sibi quidem abstinere non licitum, nisi veritatem in injustitia detinere, & talentum suum abscondere velint*.

Sub Rege Carolo longè alia facies & in regno & in Ecclesia cœpit. Causa Laudus fuit, Cantuariensis infelix Archiepiscopus. Tum temporis *Puritani* in *veteres ac novos* distincti. Nam cum veteres alii essent *Conformistæ*, alii *Non conformistæ*; novi ab utrisque in eo discrepabant, quod neutiquam bona conscientia tolerari posse ullas Cerimonias existimarent. Atque hi non tantum Episcopis, sed & cæteris piis fratribus in eo adversabantur; & ma-

gnam partem anno 1634. cum nequissimus Laudus ad Cathedram Papalem evectus esset, in Belgium ac novam Angliam concesserunt.

Origo itaque *Independentium* in Nova Anglia sic se habet. Pars Ecclesiæ Robinsonianæ Leida Plymmoutham Nov-Anglicam migravit. Eodem paulò post Cottonus, ac alii pii Non-conformistæ ex Anglia, metu intolerabilis Episcoporum tyrannidis profugi venerunt. Et hi statim consenserunt in viam Robinsonianam, quæ tum admodum inter exules illos invaluit. Difficile est non incidere in Scillam, cum Charybdin fugis. Episcoporum horror & terror infinitus erat. Quò longius quid ab illis distabat, eò gratius erat. Placuit igitur Robinsonus; & quanquam Cottonus antehac Separatistis adversaretur, tamen Semiseparatismi author & fautor esse cœpit circa A. C. 1635. & ea dogmata singulari facundiâ & dexteritate interpolare cœpit. Itaque sicut Robinsonus prima Independentismi fundamenta jecit; Sic Cottono complementum & ultima debetur manus. Statim literis in Angliam missis novam Ecclesiæ formam deprædicare cœpit; & novum Doctorem amplexus *Thomas Goodwinus*, vir egregiè doctus, admiratione Cottoni plures secum in Novam Angliam traxit. Lapsus quoque est in alios horrendos errores ille Cottonus. Arminianismum imbibit, à quo eum celeberrimi Twissi scripta ex parte revocarunt. Antinomismi & Libertinismi particeps factus est intimâ familiaritate execrabilis feminæ *Hutchinsoniæ*. De cujus Tragædiis pauca in transcurso dicenda sunt.

*Quas turbas Independentes Antinomi in
Nova Anglia excitarint.*

Quidam Antinomi in nova Anglia seduxerunt quosdam, & inter eos mulierem quandam *Hutchinsoniam*, quæ callida,

da, sagax, & contumacis Spiritus, prætextu repetendi sermones Cottonianos, Bostoniæ furores illos, hinc in totam regionem, disperfit. Opiniones præcipuæ hæ erant.

1. Legem nullum usum habere in adducendis hominibus ad Christum. 2. Hominem esse justificatum & unitum Christo sine fide, ab omni æternitate. 3. Fidem non esse instrumentum recipiendi Christum, sed discretionem quod jam receperimus Christum. 4. Hominem tantum uniri Christo per opera Spiritûs, sine ullo actu suo. 5. Hominem non antè actualiter Christi esse, quàm fiduciam habeat. 6. Hanc fiduciam tantum esse ex testimonio Spiritûs. 7. Hoc testimonium Spiritûs tantum esse immediatum, sine nullo verbo. 8. Cui semel hoc testimonium habet, non ultra dubitat. 9. Dubitare de certitudine, etiamsi fiam latro vel adulter, indicio est me nunquam habuisse certitudinem vel fiduciam. 10. Sanctificatio non est bonum signum status gratiæ. 11. Nulla consolatio haberi potest ex conditionalibus promissis. 12. Pauperes spiritu *Matth.* 5. 3. tantum illi sunt, qui vident se nullam gratiam habere. 13. Si videam me planè non habere gratiam, solatio erit: sed consolationem capere ex sensu gratiæ, legale est. 14. Hypocrita potest habere gratiam Adami, quam habuit in statu innocentia. 15. Gratia sanctorum & hypocritarum non differt. 16. Omnes gratiæ in Christo subjectivè sunt, & nullæ in nobis; ita ut Christus credat, Christus amet. 17. Christus est nova creatura. 18. Deus non amat hominem plus propter ullam sanctitatem, nec odio eum magis habet propter ullum flagitium. 19. Peccatum filios Dei non debet turbare. 20. Si quis turbetur propter peccata, non est regula vitæ. 23. Christianus non tenetur precari, nisi spiritus moveat eum. 24. Minister qui non habet hoc novum lumen, non potest docere alios qui id habent. 25. Tota litera Scripturæ

est fedus operum. 26. Nullus Christianus adigendus est ad officia pietatis. 27. Nullus Christianus est exhortandus ad fidem, charitatem, preces, nisi sciamus eum habere spiritum. 28. Homo potest habere omnem gratiam, & tamen carere Christo. 29. Omnis fidelis activitas tantum est agere peccata.

Hi gravissimi errores omnem Novam Angliam adeo infecerant, ut Respublica & Ecclesia in extremo periculo versarentur. Et fuerunt plures adhuc alii; ut, *Animam cum corpore interire. Omnes sanctos in terra duo corpora habere. Christum non esse unitum nostro carnali corpori, sed nostro novo corpori eadem unione, qua humanitas ejus unitur divinitati. Christi humanitatem nunc non esse in caelo, sed corpus ejus esse Ecclesiam.* Hos & plures alios errores Independentismus in Nova Anglia produxit. Nulla ferè familia in tota regione fuit, quæ non infecta esset. *Boston* famosissima Ecclesia adeo fuit corrupta, ut pauci restarent integri. Hypocrisis horum hæreticorum ad miraculum magna fuit. Nemo ipsis humilior, sanctior, magis spiritualis, plenior Christo apparebat. In precibus ardentissimi, in sermone ex Scriptura potentissimi. Omnes ipsorum singulares opiniones erant *pro gratia gratuita, pro glorioso homine Evangelico, ut nudus Christus in folio collocaretur.* Ministrorum quosdam adorabant, ut *Cottonum & Wheelwrightum*, tanquam solos federis gratuiti præcones; & neminem inde usque ab Apostolorum ævo tantum luminis Evangelici accepisse jactabant. Cæteros ferè omnes Baaliticos & legales sacerdotes, Papisticos Nuncios, Scribas & Phariseos, inimicos Evangelii, vacuos gratiæ vocarunt. Præfectum suum *Winthropum*, & plerosque Magistratus, vocabant hostes gratiæ, persecutores, Antichristos, Ahabos. Herodes, Pilatos, quos Deus destructurus sit. *Wheelwrightus* eos pro concione hortabatur, ut cum Magistratu agerent, prout talibus hostibus gratiæ conveniret, in memoriam revocans

Mo-

Mosen occidentem Ægyptium. Hæc hæresis tam periculosas seditiones produxit, ut actum de Republica videretur, & *Winthropus* ex armare sectariorum plerofq; coactus fuit, metu ne tragædia Monasteriensis repeteretur. *Synodus* quoq; ministrorum convocata est, in qua hi errores Antinomorum confutati: 1. Dicere quod justificemur per fidem, mala locutio est; dicendum, nos justificari per Christum. 2. Justificationem demonstrare per sanctificationem, sapit Papismum. 3. Si sum sanctus, non sum gratior Deo; si sum impurus, non deterior. De hoc certus sum, cum qui elegit me, daturum etiam operam ut salver. 4. Si Christus vult permittere ut peccem, ipsius periculo id fiat. 5. Magnas tumultus est circa gratiam & emendationem cordis. Sed da mihi Christum; non quæro dona gratiæ, sed Christum: non quæro promissiones, sed Christum: non quæro sanctificationem, sed Christum. Ne mihi narra fabulam de mediatione & officio; narra mihi de Christo. 6. Viva fides, quæ habet vivos fructus, potest oriri à viva lege. 7. Possum scire me esse Christi, non quia crucifigo cupiditates carnis, sed quia non crucifigo eas; verum credo Christo, qui crucifigit cupiditates pro me. 8. Petrus magis inclinavit ad fedus operum, quam Paulus. Pauli doctrina magis est pro gratia gratuita, quam Petri. 9. Si Christus est mea sanctificatio; quid opus est ut justificationem meam coner per aliud demonstrare?

Hæ & aliæ opiniones nihil aliud minitabantur Ecclesiæ quam præsentaneam ruinam, & ipsi schismatici nil nisi sanguinem ac tormenta spirabant. Donec Deus judicia sua evidenter exercuit. Primo enim *Hutchinsonia*, summa Novæ Religionis sacerdos & Dux hæreticorum, uno tempore xxx monstruosos partus enixa est, quot ferè monstruosas opiniones fovebat. Quidam majores, alii minores erant, nulli humanam formam retulerunt. Alia femina *Hutchinsoniæ* socia, nomine *Dier*, partum femineum

monstrosissimum edidit. Carebat capite; facies in pectore erat, aures ex humeris, oculi & os latè prominebant, natus sursum spectabat, pectus ac tergum plenum acutis stimulis. Umbilicus, venter & natura in dorso. Pro digitis pedum tres ungues avium. In dorso supra ventrem duo magna foramina hiabant, & ex quovis massa carnea prominebat. Supra oculos, loco frontis, quatuor acuta & dura cornua. Nihil his moti hæretici, sed causam monstrorum in Ecclesiam, quam pro hostibus suis habebant, coniecerunt. Et hæc, *inquiabant*, vestri gratiâ fiunt, Legalistæ; ideo Dei manus ingravescit supra nos, ut in legalibus viis vestris excæcemini; & tandem in infernum præcipites, per-eatis. Cumque veritati, etiam de cælo convicti, cedere nollent, Magistratus contra eos sententiam dixit. Quidam excommunicati, alii proscripti. Minister seditiosus *Wheelwright* cum *Hutchinsonia* primò in Insulam quandam ad Batavos se contulit. Ubi mox in alias sectas divisi sunt, & *Hutchinsonia* cum familia sua in aliam Insulam, cui nomen *Hellgate*, se transtulit, ubi ab Indis omnes cæsi & combusti sunt.

Hæc ex libro Wellii ea de historia, & ex Pageto ac Baylio; qui insuper ostendit, quantum Cottonus huic hæresis innoxus & implicatus fuerit.

De Hæresum, sectarum, & schismatum, horribili incremento, inde usque ab anno 1640; durante magno Parlamento.

HActenus vidimus Ecclesiam Anglicanam, qualis sub Episcopis; quomodo in Puritanos, Brownistas, Independentes variis in locis, sed maximè extra Angliam, scissa fuerit. Restat status ejus post Episcopos. Et heic cognoscere operæ pretium erit, quis turbo illam per undecim

decim secula firmatam Prælatorum Hierarchiam subvertit?

Certum est, Parlamenta Angliæ semper Episcopis, & Episcopos Parliamentis infestos fuisse. Hinc sicut illi de Parliamentis, ita hi de Episcopis enervandis cogitarunt. Et Prælati quidem sub Rege Carolo, haud satis contra aulicas adulationes & criminationes obfirmato, Parliamentorum longam pausam viderunt, ab anno usque 1628 ad 1639. Quo spatio Hierarchia excelsissimè floruit; nec fieri poterat ut altiùs supra Regem, regna, populum, conscientias assurgeret. Quod cum viderent pii, spem bonam conceperunt brevi de throno superbix ac tyrannidis casuros Prælatos. Idque sic factum est.

Fatalis quædam intemperies *Laudum* in Scotos concitavit, ut iis Cerimonias & Liturgiam imponere conaretur. Hæc prima ac inevitabilis fundi Prælati calamitas fuit. Quicquid hodie Episcopi patiuntur, id omne ex desperato illo ausu fit. Si omisissent Scotos, adhuc fortè in Britannia dominarentur. Quod exemplo Regibus & aliis fit, esse periculosum aliquid innovare in statu publico. Quis ex tanta scintilla tantum incendium putasset oriturum? Et an inepta illa Liturgia & casæ cerimonix omitti salvâ Majestate Episcopali non poterant? Luunt igitur illi exilio suo, contemptu ac ruinâ, inceptum illud. Nam primo Scoti armis extorserunt Regi abolitionem totius Hierarchix. Eorum exemplo exciti Angli, paria flagitare & cogitare cœperunt. Initium milites rudes fecerunt. Nam cum exercitus contra Scotos cogeretur pro Episcopis, mirâ Providentiâ Dei, miles Reformationis Anglicanæ initium audax ac tumultuarium fecit. Exagitabant illi Episcopos non secus, ac olim Germani, Româ sub Carolo V captâ, Pontificem Romanum. Decani, Præbendarii, Cantores, Canonici, & tota Clericorum albata series, verberibus & aliis

aliis injuriis, ridente, gaudente, & plaudente Angliâ, multati. Confracta altaria, cruces, picturæ, imagines. Liturgia discerpta. Inter has turbas Parlamentum incipit, quod Episcopi non mitiùs horrebant quàm stygiam paludem. Sed ejus quidem manus evaserunt: Populus tamen jam erectus spe libertatis, & Scotorum armis animisque tumens, apertè contra tyrannidem illam res novas moliri cœpit. Impetu in Abbatiam Westmonasteriensis factò, cuncta confregerunt. Archiepiscopus Lambethi ferè oppressus. Hinc libelli sparsi, conventicula habita, juvenus Londinensis commota: denique omnia Episcoporum ruinam spirabant, qui ultra humanum morem se exosos impudenti & horribili crudelitate reddiderant, maximè *Laudus Cantuariensis*, & *Wrennus Eliensis*. Sic ad alterum Parlamentum accessio facta; quod anno 1640, 3 *Novembris* cœpit, ac hodieque durat, & semper fortè, quamdiu Anglia, durabit. Statim graves contra Episcopos querelæ ab universo regno motæ, & Scoti accusatione Majestatis Laudo intentata, eum in carcerem detrudi curârunt. Hinc continuò abrogata tyrannidis Episcopalis tribunalia, Curia supremæ commissionis, Camera Stellata, Cerimonie superstiosæ; sicut supra dictum ac ostensum fuit. Post hæc omnia restabant Episcopi in Parlamento & Ecclesia, nec spes erat eos radicitus extirpandi. Ac fatentur omnes, qui Communi inde usque ab initio interfuerunt, nunquam hoc sibi consilium fuisse, ut Episcopi omnino tollerentur. Id quidem fatentur visum & necessarium & factu possibile, limitationem arbitrariæ ipsorum & tyrannicæ potestatis; ne nimirum pios ac fideles ministros, propter albam vestem, altare, cruces, picturas, Papismum, ejicere ac proscribere possent, ne conscientias dominatrix ipsorum libido conculcasset. Plura nec intendebant, nec sperare poterant. Et tamen multi prudentes viri in ea opinione erant,

erant, ipsos Episcopos ruinam sibi ac exitium, fastu, superbiâ, dominio, adulatione aulicâ, acceleraturos. Idque etiam hac occasione factum est, ut author *Historiæ Britannicæ* nondum editæ testatur, cujus verba huc apponere visum.

Cum exposuisset, quomodo *Lunsfordius*, *Hida* & quidam ex famulatio Archiepiscopi Eboracensis tyrones ac cives Londinenses indignis modis tractassent, ita pergit: Alterâ die tyrones, ac civium multi, cum sibi melius contra vim prospexissent, Westmonasterium revertuntur, & de novo excepti injuriis ac tumultu circa Abbatiam exorto, in Episcopos concitantur. Qui terrestre iter suspectantes, scaphis ad Parlamentum secundo Tamesi vehebantur. Sed cum exscensionem facere vellent, lapidum nimbo excepti, & donum, multo aliorum risu trepidantes remigare coacti sunt. Quo prætextu ad inconsultam & temerariam Protestationem abutentes, ruinam sibi paulò post accelerarunt. Nam cum nihil magis metuerent, quàm ne à Comuni ob tyrannidem subverterentur, Parlamentum omnino inhibere conati sunt & dissolvere. Igitur ut se maturè impendenti tempestati subducerent, mittunt ad Regem & Proceres libellum supplicem, unâ cum Protestatione, de jure suo ac integritate præfati: *Quàm alieno ab omni actione & opinione Papismum redolente animo sint. Factioni quoque maleficorum, si quæ sit, nequiquam se favere. Jussu Regis ad socianda pro regni salute Consilia venisse. Aliquoties in via publica violatos etiam vitæ periculo. Post irritas ad Parlamentum preces sibi reservato jure, sede, votis suis in aliud tempus, tuto imposterum comparere non licere. Justas hujus absentiae & necessarias causas. Quicquid interea statutum & determinatum fuerit, contra id tanquam invalidum & nullius momenti se jam nunc coram Rege & Proceribus protestari.* Subscripta erant nomina duodecim Episcoporum *Johannis Eboracens. Thomæ*

Durchm. Rob. Cov. Lich. Joh. Norwich. Joh. Asaphen. Guilh. Bá, & Wells. Geor. Heref. Rob. Oxon. Ma. Ely. Godfr. Glouc. Johan. Peterbourus. Mor. Landaff. Hanc Protestationem Rex ad Magnates, hi ad Commune, tanquam rem maximi momenti & totum spectantem Parlamentum, miserunt. Eâque acceptâ & lectâ, visum fuit Communi, duodecim illos Episcopos Majestatis accusare, ut qui studuerint Leges regni & Parlamentorum fundamentales subvertere. Cum hoc decreto ad Proceres Glynius mittitur, & Episcopi ferâ nocte in curiam tracti, atque inde per carceres distributi sunt. Rex postea conjugem Grenovico Doveram ducens, Cantuariæ in ipsa S. Augustini Abbatia Parlamenti decretum contra Episcopos, confirmavit. Quod nonnulli in omen riuturi Episcopatus & Hierarchiæ traxerunt. Quippe sicut ab illo Augustino omnis Angliæ Hierarchia originem trahat; ita nunc in ejus Abbatia fortuito Regis transitu, sententiam contra Episcopos latam esse. Hæc ille.

Cætera in posterioribus libris persequitur, quomodo Episcopatus cum annexis, planè & radicitus fuerit à Parlamento excisus; & in ejus locum de nova Regiminis Ecclesiastici formâ cogitatum.

Si ulla in re Parlamentum graviter peccavit; id in eo factum est, quod sublato Episcopatu, nullum è vestigio regimen Ecclesiæ, saltem temporarium & vicarium, constituit. Nam certè hæc prima ac præcipua omnium hæresium, schismatum ac sectarum causa fuit, quod cuilibet integrum esset docere, discere, sectari, quæcunque recta putaret. Scriptura non aliam confusionis & licentiæ causam proponit, quàm hanc: Non erat Rex in Israël; & quilibet fecit quod rectum erat in oculis suis.

Paget in Epistola dedicatoria Hæresiographiæ; Ecce, inquit, amorâ Hierarchiâ, subito ingens hæreticorum numerus, ut locustæ, Ecclesias Anglicanas obruerunt, Familistæ, Anabaptistæ,

baptistæ, Donatistæ, Brownistæ, Antinomi, Independentes, Arminiani, Sabbatarii, Anti-Sabbatarii, Traskitæ, Millenarii, Hetheringtonii, Sociniani, Ariani, Atheistæ. *De Atheistis sic inquit*: Magnus eorum numerus est. Quidam coram Judice Provinciali incarnationem J. C. irridebat. Pater ejus Tolosæ in Gallia combustus fuit, sed apud nos filius impunitus evasit. Concionantur, excudunt & exercent hæreticas opiniones suas palàm. Inde usque à sublato regimine Ecclesiæ quilibet fit Pastor, Sutores, veteramentarii, factores, & alii. Hi scripturas exponunt, & se in pulpita intrudunt, mirabilia evomunt, quæ in factiones, seditiones & blasphemias terminantur. Quantum mali ab his sectariis illatum sit Ecclesiis Londini, nos Pastores magno cum dolore experimur. Congregationes nostræ suos Pastores deserunt: populus noster fit ut tribus Gad, currens post seductores insanum in modum. Infantes non baptizantur; cœnam nemo capit: ipsa Domini Oratio abominabilis est.

Josephus Hall, quondam Episcopus Norwicensis, in nupero *Irenico* suo patheticè deplorat miserrimum & distractissimum statum Ecclesiæ Anglicanæ. *sect. 23. inquit*: Hoc ævo animæ Christiani populi seducuntur non tantùm à Papistis, Anabaptistis, Antinomis, Pelagianis, sed & per infernalem Socinianorum hæresin, Antitrinitarios, Nearianos, ut ultima Christianitatis in Anglia destructio metueda sit.

Authores Annotationum in Biblia Anglica ad cap. x. Genesios v. 25. Quàm refert nomen Pelegi infelicia tempora nostra? Quot causas habemus liberos qui nascuntur, Pelegos vocandi? Quàm divisi sumus non in linguas tantùm, ut Babylone factum; sed capita, corda, manus? Quantæ divisiones non tantùm Rubenis, ut Jud. 5. 15. sed omnium tribuum Israëlitis nostri? Et ô si tantum divisi essemus! Jam

verò subdivisi sumus in complures factiones Reipublicæ, in varia schismata Ecclesiæ. Quam nos Indices nostros implere possemus nomine Pelegi, consideratâ lamentabili divisione quæ est inter nos. *Et ibidem pluribus deplorant miserandum regni & Ecclesiæ statum.*

Thomas Edoardus in Gangræna: Nulla hæresis, blasphemia, confusio est, quæ non vel inveniatur in Anglia, vel oriatur. Reformatio ab uno extremo ad aliud collapsa est. A Scilla in Charybdin ventum. Pro Papalibus innovationibus, superstitionibus & tyrannide Prælatorum, damnandæ hæreses, horribiles blasphemias, Libertinismus, & tremenda Anarchia est. Non ablata mala, sed aucta. Diabolo pejor Spiritus successit. Cœpta Reformatio in Deformationem exit. Jam & ipsam abnegant Scripturam, & tam enormis omnium Religionum libertas propugnatur, ut etiam blasphemias ac Atheismus includantur. Et hoc publicis scriptis fit, in conspectu Parlamenti. Imagines Trinitatis, Christi, Mariæ, Apostolorum deletæ sunt; & jam ipsa Trinitas, Christus, Maria, Apostoli vilipenduntur, denegantur, & spurcis calumniis foedantur. Crux & ingeniculatio ex Sacramento sublata; & jam ipsa Sacramenta negantur. Festa abrogata; & jam hæretici Diem Domini irrident ac spernunt. Hierarchia Episcopalis sublata; jam planè nullum regimen volunt. Tempore Episcoporum Psalmi & preces, nisi ex libro, abrogabantur; nunc in eundem censum veniunt decantatio psalmorum, preces ac omne sacrum ministerium. Cerimonias Papales sub Episcopis, ut ingeniculare ad altare, nunc inunctio per oleum est. Tunc erat *Episcopatio* infantum; nunc manus imponuntur viris ac feminis. Intolerabilis visa in Episcopis quarti præcepti abrogatio. Jam Antinomis permittitur decem præcepta tollere: totam Scripturam Quærentibus. Parlamentum tolerat horrendos sectarios in ipsa urbe;

urbe; & permittit ut libros publicent. Quædam publicè contra tam abominabilem licentiam decreta, neglectim curantur. Ingens numerus opificum concionatorum, & rudissimorum nebulonum. Etiam feminae & pueri concionantur. Sectarii in una Parœcia Londinensi undecim congregationes habent. Sicut olim Regis Proclamationes contra Jesuitas & Papistas tantum in speciem propositæ fuerunt, crescente interim numero; & si quis exsequi eas vellet, pro gratia odium reportavit: ita nunquam major licentia fuit, quàm postquam interdictum rudibus concionari. Nunquam effrenatior nequitia contra regimen Presbyterianum sanctissimum, quàm postquam illud decretum. Nunquam plures horrendi libri publicati, quàm cum id interdictum. Si quis conqueratur apud Parlamentum, quantum illi Schismatici favorem inveniunt? quam cæteri contemnuntur? Sicut olim gradus ad favorem in aula fuit Puritanos vexare: ita qui orthodoxis Presbyteris negotium faceffit, *ni nisi* est. Inde usq; à primo hujus Parlamenti anno creverunt; sed hoc 45. adeo in immensum, ut si eâ proportione pergant, non sit opus Papistas metuere, qui Religionem destruant. Ipsi facient. Quid tot victoriæ, Declarationes, Protestationes effecerunt, nisi plus quam Diabolicam confusionem? Mirantur Scoti. Exteri mirantur, & dicunt, Cur non Rex possit tolerare unam falsam Religionem Papisticam, cum Parlamentum omnes toleret? Nulla hujus tolerationis causa Politica est. Schismatici vires suas jactant, & victorias, sed ipsi minima pars in iis; & dum illi foventur, interea Civitas Londinensis, Scoti, Protestantes exteri languent. Solemne fedus de extirpandis schismaticis pedibus conculcatur: cum exercitus, civitas Londinensis & omnes Provinciæ sub Parlamento sint lerna Schismatum. A condito orbe non fuerunt tot monstrosæ opiniones, quot nunc in Anglia!

Omnes autem Schismatici qui Angliam infestant, uno & communi Independentium nomine comprehenduntur. *Primo*: quia omnes se profitentur tales, etiam vilissimi; ut qui Scripturas & Divinitatem J.C. negant, illi ab Ecclesia Anglicana & communione ejus se separant cum Independentibus. *Deinde*: quia Independentes se ipsis perpetuò adjungunt contra Presbyterianos. *Tertio*: quia Independentes omnes hos, Anabaptistas & Quærentes, habent pro sanctis & veris Christianis. *Vide Saltmarsh Smok in Tempel.*

Cæterum, antequam ad præcipuas sectas descendamus, communis omnium natura exponenda est.

Joh. Bastwick in secunda parte libri: Independency no Gods ordinance: Quamprimùm Parlamentum hoc Reformationem suscepit, multò acriùs partium odia & nomina exarserunt. Independentes ex Nova Anglia & Belgio reduces, populum invenerunt propter recentem Episcoporum tyrannidem, magis suæ opinioni addictum. Unde magno sectatorum incremento aucti sunt, præsertim cum dicerent Presbyteriale regimen re ipsa, mutato tantum nomine, & pompa, Episcopalem potestatem ac tyrannidem sibi in Ecclesias arrogare. Ex hoc secutum grave animorum diffidium. Independentes odium Presbyterianis, Presbyteriani Independentibus conciliârunt, ut quisque contentiosior & ferocior propter insuetam libertatem esset. Hoc malum brevi post in majus evasit. Quippe sectarii hætenus occulti, & per familias suas ac contubernia dispersi, si non authoribus, saltem ut fertur adjutoribus Jesuitis, occasionem tam commodam in hoc velut interregno nacti, palàm & verbo Independentibus favere, quod sub illa Ecclesiarum prætexta Independentia sibi januam ad ferendum horrendas blasphemias aperiri viderent. Itaque omnes uno Independentium nomine cenferi volebant, quo sub illo in vulgus grato titulo venena sua eò occultius diffunderent.

derent. Clam interea meram confusionem, hæreses absurdissimas, inaudita commenta ac ægrotantis cerebri commenta ferebant. Homines ineptissimi pulpita invadebant, ac ministerio se ingerebant, nec eruditione nec sanâ doctrinâ instructi. Utq; scopum suum eò faciliùs obtinerent, pro conscientiarum absolutâ & independente in rebus ad fidem spectantibus libertate, tanquam pro aris ac focus pugnarunt. Malum diutinâ medicinæ carentiâ eò evasit, ut extrema omnes metuerent. Quippe illi fucati ac simulati Independentes, factionem potentissimam excitarunt, & haud obscurè minabantur, se pro illa sua credendi quodlibet libertate, vel ferro certaturos; Siquidem aliter eam obtinere nequeant. Videmus igitur Independentes, five Novos Puritanos, his proximis annis in duo hominum genera abiisse. Quorum alii in cæteris orthodoxi sunt, ac in doctrina Presbyterianis consentientes: sola de regimine disceptatio discrimen facit. Et hi, ne propter commune cum cæteris nomen eorundem suspecti criminum essent, non Independentes sed *Congregationales* in posterum appellari voluerunt. Alterum genus est confluges pessimorum hæreticorum, Anabaptistarum, Familiaristarum, Antinomorum, Socinianorum, Libertinorum, & mille aliorum nominum. Hi novum nescio quod lumen sibi denuo illuxisse fingunt, vanissimi homines, ac se illum sanctum Dei populum, illos Jesu Christi & ejus regni contra omnem Episcoporum & Presbyterianorum tyrannidem jactant propugnatores. In fide sua adeò instabiles ac incerti, ut quod hodiè credunt, cras majore luce aucti, se repudiaturos profiteantur: Cætera opum amatores; quippe qui profitentur sanctos rerum terrenarum veros possessores ac Dominos esse. Unde in vestitu splendidi; nec illam Puritanorum præscam sectantur simplicitatem. Ditissimas familias, maxime generosas feminas, in societatem suam tra-

tra-

trahunt. Erat miserrima res, videre hanc Ecclesiarum distractionem. Quicumque ab illis in hoc Independentiæ idolo dissentiunt, eos velut canum ac porcorum colluviem suâ communionem ac Sacramentis; infantes ipsorum baptismo excludunt, tanto in Presbyterianos odio, ut & lectione librorum ab ipsis scriptorum, & auditione concionum talium suis interdicit. Initio Parlamenti causam acerrimè defendebant. Postea propter exclusos à verbi ministerio, qui nec doctrinâ nec eruditione instructi erant, & Presbyterialium favore ei infensissimi, Scotos nullis non proscindebant calumniis, criminando facta eorum, tanquam omnia ad proprium commodum referrent. Quos & suspectos reddere Anglis, ut animorum divisio sequeretur, modis omnibus conabantur. Dolebant Prynnio cum auribus non ipsum caput præcisum. Bastwicus ab iis miserrimè exagitatus. Et suspicio haud vana erat in eum finem moderationis ac tolerationis omnium Religionum auctores esse, ut virium accessione eo prætextu aucti, sectam suam stabilirent. Scripta ab iis in Parlamentum, Magistratus, Synodum virulentissima sparsa. Omnis apud eos erroris contradictio ac oppositio, persecutionis nomine venit. Jactant nec Euangelium toti mundo prædicari, nec incrementum fidei, nec pacem stabilem sperari posse, quamdiu non generalis credendi libertas indulgeatur. Calumniæ in Presbyteriales horrendæ; Hostes Jesu Christi, persecutores fidelium, filios Diaboli vocabant. Et potius quàm ut eorum Tyrannidi (sic loquebantur) succumbant, dira omnia minitabantur; & se vel mortem ipsorum regimini prælaturos: nec arma ponere velle, nisi illâ conscientiarum Libertate, pro qua hæcenus pugnarint, impetratâ. Episcoporum quidem Hierarchiam multis modis Presbyterio anteferebant; & se vel cum Regiis vires juncturos ad ejus restitutionem, quàm ut Presbyteria admittant.

Plus

Plus quam quadraginta inauditæ sectæ ex hoc Independentium Trojano Equo profilierunt. Quidam omnem Veteris & Novi Testamenti Scripturam, velut rem nihili, rejiciunt. Alii se *Expectantes* vocant, ullam in orbe terrarum Ecclesiam exstare negantes. Alii *Inquisitores* sunt, Ecclesiam in deserto latentem quærentes. Alii tam monstrosas opiniones habent, ut ne commemorari sine horrore queant. Et ab his sectariis præcipuè Lecestria, Darbia, Chesterfielda se immunes magnâ prudentia & pietate conservarunt.

Hanc Religionum novarum conflugem aliter Regii, aliter Parlamentarii interpretabantur. Regii exinde certissimam spem triumphi conceperunt; & ad factiones alendas dicuntur argento clam submisso Independentes animasse. Contra Parlamentarii factionem hanc omnium in Ecclesia & regno periculosissimam fore metuebant. Quippe singulas Ecclesias pro quarum privilegiis tantoperè zelum suum jactent, singulos velut Papas habituros. Itaque auctores harum sectarum sub ministrorum & servorum titulo dominium affectare, cum populum, tantâ autoritate præditi, prout velint regere & flectere queant. Qui fere affectu potiùs quàm judicio Pastorem sequatur, si is artes tractandi rudem populum egregiè calleat. Quod si rerum summa potiantur, haud minorem Puritanis persecutionem imminere quàm ab Episcopis. Et talem eos conspirationem animo alere, quod in exercitum, castella, munitiones, provincias passim se ingerant, & quicquid cum successu geritur sibi adscribant. *Hæc Bastwic.*

Notandum, quod sectarii in illo libertatis conscientiarum argumento admodum exsultarint, persecutionem, carceres, cædes, tyrannidem, velut alter iis Nero & Diocletianus immineret, ineptè exaggerantes. Et suorum meritorum immodici præcones quomodo pro libertate

H

regni

regni & conscientiarum arma cepissent, continuo ingeminabant. Nam per quos Deus regnum hæcenus liberarit, nisi per eos quibus nunc persecutionem intentent? qui in præliis animosiores? qui sæpius in Septentrione ac alibi viatores exstiterint? Nimirum iis nunc, qui toties hostem fugarint, fugiendum fore. Verba hæcenus data esse: promissam singulis Ecclesiis libertatem omnino nunc negari. Nihil juvare sanguinem charissimorum effusum. Non se abnuere mortem millies oppetere, dummodo fratribus suis hanc libertatem conscientiarum acquirant. Crebrò hæ vocis auditæ: *Libertatem conscientie negatis? Quis verò fratribus nostris vitam, quis sanguinem nobis rependet?* Neque aliud hi Pseudo-Independentes, sub fucato fratrum nomine; præter animorum distractionem quærebant. Unde multoties sparsum, Cromwellum & alios militiâ abituros, nisi tolerationem Independentiæ impetrarent. Quo nihil minus verum erat. Nam viri illi non tales turbas alebant; sed pugnare pro patria parati, victoriâ impetratâ, siquidem aliud quidquam admittere possint, statuatur; aliò terrarum se in pace ituros pollicebantur. Frequentissimè in congregationalis Ecclesiæ laudes eveci, eam solam extollere; cæteras omnes erroris & imperfectionis condemnare. Expectare se indies majorem lucem & ad præcelsitatem adspirare: ac sperare tandem omnes Ecclesias ad congregationalem viam, quæ sola primitiva sit, velut ad centrum immobile, venturas. Presbyterialem tantùm viam ad eam perfectionem & gradum esse. In summa, Libertatis suæ jacturam se neutiquam laturos, quamdiu vita super sit, jactabant. *Hæc ex Parænesi pro Libertate Christianâ ad Parlamentum & synodum, anno 1644 edita.*

De quatuor magnis sectis Ecclesiam Anglicanam turbantibus.

Omnes illæ sectæ & schismata, quæ exteris videntur numero carere, ad quatuor præcipuas revocari possunt, & debent: *Quærentes sive Exspectantes, Antinomios, Anabaptistas, Congregationales.* Quanquam enim multa inter se communia habeant; & omnes quoque Congregationales sive Independentes dici velint; tamen in præcipuis quibusdam capitibus manifestè differunt ac distinguuntur.

Quærentes, sive Exspectantes.

Sunt, qui hos in duo genera dispescunt, & alios statuunt *Quærentes*, alios *Exspectantes*. Summa discriminis in eo constituitur, quòd illi credant Ecclesiam alicubi esse, sed latere, ideòque inquirendam; unde & *Quærentes* dicti; alteri autem planè ejus præsentem existentiam negent, & in futurum exspectent miraculosam cætus Christiani per Apostolos restitutionem. Sed quoniam utrique in eo consentiunt; nullam esse visibilem Ecclesiam, ideo nolimus esse curiosi in multiplicandis schismatis. Angli *Seekers* vocant & *Waiters*; ac propriè Scepticorum propago sunt. Quis primus infamis hujus sectæ, & quæ parem ab orbe condito non habuit, author fuerit, non mihi innotuit. Orta videtur in Nova Anglia; & Hutchinsoniam si non matrem, saltem nutricem habere ac alumnam. Inde in Veterem Angliam traducta est, & quidam *Rogerus Guilhelmi*, ex Nova Anglia proscriptus, eam Londini propagavit. Præcipuum caput erroris est: Nullam esse Ecclesiam, nullum ministerium, nulla Sacramenta, vel disciplinam; propterea, quia nullus sit Apostolus. Itaque hi tamdiu quæsiverunt Ecclesiam, donec eam planè amitterent. Exspectant Apostolum *Johannem*; quem adhuc vivere credunt,

& brevi compariturum, ut Ecclesias restituat. Alii dicunt, eum jam in Suffolcia conspectum. Juxta alios verò in Transylvania adhuc hæret; & eò destinarunt literas, quibus ipsum hortantur & obtestantur, ut citò veniat in Angliam. Ideo moris apud eos est, quando peregrinum aliquem vident, inquirendi num is fortasse Apostolus Johannes sit.

Antinomi.

Antinomorum primus in Anglia fundator fuit quidam *Johannes Eatonus*, qui librum publicavit de gratuita Justificatione sive liberâ, per solum Christum; in quo præcipuè insistit huic errori: Deum nec velle nec posse videre ullum peccatum in justificatis. Hic error non cum authore extinctus est, sed in hac fatali confusione caput extulit, ac in præcipuam sectam excrevit. Nam cum tradat tam expeditam & facilem in cælos viam, ingens multitudo simplicium hominum eam amplexata est, quæ doctrinam hanc insanum in morem sectatur. Omnia templa plena. Fores & fenestæ præ multitudine obstruuntur. Neque mirum. Doctrina enim hæc titulo liberæ justificationis pulvinar substernit omnibus peccatis, quæ deplorare aut cavere justificatis apud Antinomos grande nefas habetur.

Anabaptistæ.

Anabaptistæ in Anglia Tirones adhuc sunt, necdum ad eos errores delapsi, quos apud transmarinos invenias. Tota ferè controversia, quam cum orthodoxis habent, in loco de Baptismate consistit, & vocatione ministrorum. Nam formam Ecclesiæ in immersione constituunt, & eos tantum membra veræ Ecclesiæ esse dicunt, qui post confessionem, in flumine quodam, toti submerguntur, & quasi aquis sepeliuntur. Ediderunt autem *Confessio-*

feffionem fidei suæ, quæ nomine septem Ecclesiarum Anabaptistarum Londinensium anno 1644 publicata primùm, & hoc anno 46 recusa fuit. Constat in universum LII articulis, quorum plerique sunt referti ambiguitatibus & sophisticis reservationibus. Hæreses suas incrustant subdola phrascologiâ. Bonus ille Senex, *Eusebius Pagit*, quosdam articulos obiter annotavit. Ut *articulo* 38 dicunt: Stipendia ministrorum debere esse libera. Sensus est: Stipendia ministrorum debere esse non stata, sed voluntariam contributionem. *Articulo* 39 dicunt: Baptizandos eos tantùm, qui fidem profiteantur & discipuli sint. Sensus est: Infantes non esse baptizandos. 40, Immersionem faciunt absolutè necessariam. 41, Sacramenta dispensari volunt à concionatore discipulo. 42, Quibus Deus dona dedit, illi concionari possunt, ac debent.

Itaque si urgeas eos: *an Infantes sint baptizandi*, statim velut anguillæ elabuntur, ac dicunt; se in confessione suâ Pædobaptisimum non rejecisse. Et sic in cæteris ita mentem suam explicarunt, ut tamen controversias callidè prætereant. Hæc igitur confessio exemplar est Sophisticæ, & ostendit eos multa monstra alere, quæ profiteri nondum ausint. Hanc confessionem suam Parlamento exhibuerunt, mense Februario; & palàm professi sunt, pro illa fide se morituros, si opus sit.

Independentes, sive Congregationales.

Ex Nova Anglia Independentismus in Hollandiam transvolavit, & prima Ecclesia Independens Roterodami fuit excitata à quodam *Hugone Petro*, famosissimo belli Anglicani præcone. Mox Norwicho advenerunt Wardus & Bridgius, veteres Conformistæ, sed novarum Wrennii injunctionum intolerabiles. Iis mox successit Sidracus

Simson. Statim Spiritus diffensionis flagrare inter hos tres Independentes cœpit. Simson in controversiam lapsus cum Bridgio, quod nollet concedere libertatem prophetandi, separavit se, & Novam Ecclesiam erexit. Hoc primum Schisma. Successit alterum. Bridgii Ecclesia tota contentionibus flagrabat. Wardus tyrannide populi (nam Presbyterium nullum erat) depositus; & quanquam intercessione Arnhemensium restitueretur, nunquam tamen plenè reconciliatus fuit. Tandem, cum Bridgius & Simson in Angliam reversi essent, duæ Ecclesiæ Independentes iterum, quanquam difficulter, unitæ sunt, ac libertas prophetandi privatim & die profesto permissa est. Arnhemenses Independentes præcipuè de sua perfectione gloriantur, cum tamen crassi Chiliastæ sint; & Deum authorem peccati qua tale est, faciant; quorum utrumque ex sui Archeri disciplina hauserunt, cujus blasphemus liber Londini publicè manu carnificis combustus fuit.

A quinque retro annis ex Nova Anglia, & Hollandia, Londinum gregatim se contulerunt, & eam metropolin fecerunt, ex qua communibus consiliis Independentissimum propagarent. Palmarium eorum opus fuit Reformationem impedire, schismata & hæreses fovere, Synodum ac ejus consilia subvertere. Primò enim omnibus modis impediverunt convocationem Synodi. Cum Parlamentum magno dolore ipsorum tandem Synodum vocandam statuisset, operam dederunt ut Independentis Synodus vocaretur, electiva tantùm & consultativa. Quotquot habebant celebres inter suos, intruserunt, multis veteribus Puritanis Non-conformistis exclusis, quibus Episcopales ac Liturgicos homines prætulerunt. Ita quinque vel sex Independentes tamdiu exoptatam Ecclesiæ Anglicanæ Reformationem impediverunt. Et cum jam Synodus in tertium annum daret, ac plures quàm quingentæ sessiones habitæ

habitæ sint (quod in nulla à condito orbe Synodo factum) nihil tamen adhuc opis & consolationis Ecclesia contra inundationes hæreticorum acceperit. Sicut Synodum omnibus modis impediunt: ita & ejus dissolutionem enixè moliuntur. Prætereo contumelias, quibus Reverendum cœtum lasciviosè in conventiculis suis publicè ac privatim adspargunt. Exhibitâ Parlamento petitione, Synodum dissolvi impudenter voluerunt. Ea petitio composita fuit in taberna quadam, Præsidente *Johannis Lilburnio*, fanatico homine, procacissimi oris, consilia suggerente & dictante Hugone Petro. Nam dissolutâ Synodo, certi sunt gubernationem Ecclesiæ non constituendam, & distractiones auctum iri, in quibus ipsi saginantur. Cum Parlamentum ad regimen constituendum inclinaret, Synodus eos humaniter invitavit, ut in tam pio & necessario opere se fratribus suis jungerent; sed noluerunt. Cùm ipsis permissum esset exhibere opiniones suas & Regimen scripto, ut sic innotesceret, pro quo Tyria maria commoverent; post multorum mensium vanam illusionem & expectationem, evulgant libellum contumeliosum contra Synodum & ejus actiones, eumque typis evulgant. Quod Ecclesiæ Anglicanæ & Hibernicæ tamdiu in lamentabilis anarchiæ Oceano jactantur, non Papistæ, non Prælati, non malignantes in causa sunt; sed Independentes, quorum constans praxis est, se opponere pro extremo virium constitutioni Ecclesiæ quæ non convenit ipsorum exemplari. Ut ita sicut in Nova Anglia nullam presbyterialem Ecclesiam tolerant: sic in Veteri Anglia nulla erigatur. Atque hinc illi ruditus & rugitus contra maturationem gubernationis: *Differ, differ,* (inquiunt) *quid opus tantâ festinatione?* Ipsi in causa fuerunt tot hæresium & schismatum. Johannes Lilburn & ipse schismaticus, ex bello redux, narravit se quadraginta novas sectas in via reperisse, & eas adeò atro-

ces,

ces, periculosas, blasphemias, ut quanquam sit pro toleratione omnium Religionum, tamen vix abstinere manus potuerit. Independentes sicut producant; ita & fovant ac nutriunt sectas; ac semper cum iis contra Presbyterianos colludunt. Eò jam insaniam delapsi sunt, ut pro absoluta toleratione omnium Religionum, voce, scripto, mox & gladio id acturi, pugnent. Nam haud occultè jactant se libertatem sibi Religionis, quicquid tandem Parlamentum vel Synodus statuat, acquisituros. In nonnullis congregationibus fedus ineunt se pro extremo virium Independentissimum stabilituros, oppressis Presbyterianis. Quidam ad Prælaticos Sacerdotes professi sunt ante se omnes interemturos, quàm passuros ut Presbyteria regant, potiusque juncturos vires pro reducenda Hierarchia. In summa: Presbyterianos ineffabili odio prosequuntur.

Doctrina Independentium.

Non est facile exponere omnes Independentium opiniones, quia hætenus subterfugerunt intimos sensus suos in lucem proferre; & quia profitentur Scepticismum cum mutabilitate in opinionibus. Quàm refractarii sint in declaranda mente suâ, patet tum ex obstinato silentio eorum, tum quia etiam urgentibus ac obtestantibus fratribus suis detrectant sua dogmata proponere. Et ministri Londinenses, & nomine Ecclesiarum Walachriæ Apollonius, frustra eos instantissimis precibus sollicitârunt. Quod si aliquando narrationem viæ suæ ediderunt, id semper factum cum exceptione; ita ut profiterentur ultimas conclusiones suas & decretorias se nondum posse aperire. Et utut planiùs se declararent, tamen principium illud scepticum & mutationis impedit, quo minus certi esse possint orthodoxi de mente ipsorum. Singulares opiniones,
quæ

quæ in publicum emanarunt, nec hæctenus revocatæ sunt, ita se habent.

Cum profiterentur se abhorrere à Brownismo, distincti ab ipsis fuerunt nomine Independentium, quod innuit præcipuum discrimen inter ipsos & Presbyterianos situm non in separatione, sed in regimine Ecclesiæ, quod contra omnes Ecclesias Reformatas sustinent esse Independentem, hoc est, non subjectum ulli authoritati & Jurisdictioni Synodica. Sed jam ferventi studio rejiciunt nomen Independentium, profitentes Independentiam vel dependentiam congregationum esse unam ex minimis controversiis. Ut quemadmodum orthodoxos vocant Calvinianos & Presbyterianos; ita ipsi loco Independentium vocandi sint Brownistæ & Separatistæ. Nam primò profitentur se dimidia parte inclinare ad Brownismum, & veritatem consistere in medio inter Brownismum & Presbyterianismum. Sed etiamsi in quibusdam inclinent ad mediam viam; tamen in præcipuis non tantùm consentiunt cum Brownistis, sed & eorum furores exsuperant, ut pro Semiseparatistis inveniantur Sesquiseperatistæ. Nam Independentes secessionem faciunt à Reformatis Ecclesiis propter longè deteriores causas, quàm Brownistæ. Hi enim prætendebant Episcopos, Liturgiam, & impietatem congregationum. Sed jam omnia hæc sunt sublata, & profani ac scandalosi arcentur à Cæna. Nihilominus separant se. Nam quod confitentur Ecclesiam Anglicanam esse veram Ecclesiam, & ministerium ejus verum ac salvificum, id non minuit sed auget crimen separationis. Majus quippe peccatum est separare se à vera Ecclesia, quàm à falsa. Renunt omnem Communionem ut membra cum Ecclesiis Reformatis. Concionantur inter illos, tanquam inter paganos, solummodo ut viri donis præditi, pro colligendis novis Ecclesiis. Docent: Quicumque non amplectatur Inde-

pendentiam, utcunque cætera pius & orthodoxus sit, cum non admittendum ad sacram Cœnam, nec frui debere privilegiis Ecclesiæ; sed tales esse Antichristianos spiritus, hostes regni Christi. Cùmque iis oblatæ essent optimè Reformatæ congregationes in Anglia, cum personali dispensatione quamdiu viverent; si modò vellent desistere ab intolerabili separatione, nihil impetrari potuit; & clarè ostenderunt, se cum separatis Congregationibus suis velle tolerari, & non aliter. Materiam & formam Ecclesiæ suæ à Brownistis didicerunt. Neminem admittunt pro membro, nisi qui totam Congregationem convincit de sua reali regeneratione. Præter veram gratiam requirunt in membro convenientiam Spiritus, ita ut affectus ejus concurrant cum affectibus totius Ecclesiæ. Sed in hoc sunt laxiores Brownistis. Nam Anabaptistas, Antinomos, & alios sectarios admittunt, modò non sint Presbyteriani. Formam Ecclesiæ ponunt in federe cum Brownistis, sed longè strictiori. Neminem admittunt, nisi qui planè & plenè omnem eorum viam & ubicunque à Reformatis Ecclesiis differunt, amplectitur, & nuper Londini etiam hoc juramento suo addiderunt: Quod velint gubernationem Presbyterialem oppugnare, & Independentismum vi & armis propugnare. Cum Brownistis Ecclesiam à privatis federe Ecclesiastico se obstringentibus, sine Magistratu & ministris, constitui volunt. Et hanc potestatem septem ad minimum personis adscribunt, nec plures admittunt quàm qui commodè in uno loco convenire possint: Volunt omnes in Anglia Ecclesias esse dissolvendas, & ministros debere privatam personam induerè, ac sic novas Ecclesias Independentes constituere. Idque nuper patuit in Bermudis. In ea insula plusquam 3000 incolæ sunt, qui multis annis pacificè per Ecclesias suas & piè vixerant, usque ad A. C. 1641. Cum ministri ipsorum persuasi à Nov-Anglis se ministerio suo

suo abdicarunt, & privatas personas assumerent. Donec
 tres federe Ecclesiastico obstricti, novam Ecclesiam consti-
 tuerent, persuasis ad societatem aliis circiter 40. Hi confe-
 derati unum ex ministris qui se abdicarant, Pastorem suum
 creant; & alios duos Presbyteros. Et hi tres per totam Insu-
 lam prædicarunt, præparantes cæteros, ut membra Ecclesiæ
 fierent. Nullis verò Sacramenta administrarunt, præter
 quam illis 40 confederatis. Ejusmodi septem personis dant
 omnem potestatem Ecclesiasticam independentem sub cæ-
 lo eligendi, ordinandi, deponendi, excommunicandi &
 decidendi omnes controversias Ecclesiasticas. Quæ contro-
 versia circa potestatem Presbyteriorum & Congregatio-
 nis, Brownistas, Johnsonum & Ainsworthum exercuit,
 eadem Independentes exercet. Nov-Angli potestatem
 Ecclesiæ adscribunt Congregationi, Presbyteris præpara-
 tionem rerum, ita ut decisio fiat per pluralitatem vocum.
 Claves dant non Presbyteris, sed fraternitati, ut loquun-
 tur. Et cum metuerent usurpationem Presbyterorum, &
 succrescentem auctoritatem, alicubi totum ordinem omi-
 serunt, Amstelodami Brownistæ, Roterodami Independen-
 tes, ubi nulli Presbyteri sunt, sed omnia à populo guber-
 nantur. Imò Arnhemenses multis annis sine Pastore vixe-
 runt. Sed Cottonus & alii, cum viderent nimiam & intol-
 lerabilem populi potestatem super Presbyteros, ab Ains-
 wortho ad Jonstonum lapsi sunt, & Presbyterii auctori-
 tatem supra fraternitatem extollunt, ac defendunt Pres-
 byterii superioritatem supra fratres esse de jure divino. Ut
 verò utrique parti satisfaciant, Presbyterium & fraterni-
 tatem faciunt causas sine qua non: ita ut nihil ratum sit
 quod Presbyteri egerunt, nisi consensu populi confirme-
 tur; & populus nihil agere possit, nisi per Presbyteros.
 Quod si obstinatio Presbyterii sit incorrigibilis, tunc dant
 potestatem populo separandi se ab iis, & novos Presbyte-

ros eligendi. Nondum tamen planè convenit inter ipsos, quanta potestas Presbyteris, quanta populo adscribenda sit. Multas distinctiones invenerunt, sed neutiquam satisfactorias scrupulositati suæ. Maximè tamen iis arridet novum commentum Cottoni, distinguentis inter potestatem authoritatis & libertatis. Independentes plus potestatis Ecclesiasticæ feminis adscribunt, quàm Brownistæ. Synodus Nov-Anglica non tantùm fraternitatem, sed & sororitatem facit subjectum privatæ clavium potestatis. Femina fuit fundatrix Ecclesiæ Roterodamensis, in qua Simson docuit. Hutchinsonia Cottonum, & complures, in Nova Anglia ad horrendos errores, & ipsum novæ Separationis præcipitium, abduxit. Londinenses Independentes nuper feminis in Ecclesia potestatem dederunt disputandi & decidendi controversias suffragiis suis. Garrula Katarina Chidley in scripto pro Independentibus evulgato, privatos scribit legitime sacramentum utrumque administrare posse. Et utcunque in nonnullis sit differentia inter Brownistas & Independentes, tamen in præcipuo capite summi consensus est. Quæcunq; tandem potestas sive libertatis, sive authoritatis, sit in Congregatione organicè, in fraternitate sive Presbiterio radicaliter & habitualiter, conjunctim sive separatim, hanc ita adstringunt Congregationi, ut nullam subjectionem alterius authoritatis agnoscant. Vocabulum Independ. aliqui abominantur, sed aliqui tantum. Sunt alii ex præcipuis ipsorū Rabbiniis, quibus id non displicet. Sed quicquid tandem id verbi sit, rem omnes obstinatissimè defendunt. In nulla re major concordia inter ipsos quàm in hoc, quod quælibet congregatio, etiam septem tantùm personarum, totam Eccles. potestatem absolute sine dependentia vel subjectione sub cælo possideat. Quod si corruptum & negligens Presbyterium non corrigat membra sua, omnes Synodi totius orbis non habent

po.

potestatem juxta eos censurandi tales, etiamsi corrumperent hæresi suâ & vitiis totam nationem. Itaque omnem autoritativam Synodorum potestatem sive Nationalium sive œcumenicarum pro Antichristiana tyrannide habent; & si quis ex congregatione minimâ se submittat, eum dicunt abjicere libertatem, quâ Christus nos liberavit. Atque hoc monstrosum Independentiæ dogma, vel radix vel dogma est multorum errorum. *Radix*: quia pauci quidam se includentes exiguis terminis unius congregatiunculæ Independentis, exempti à censura aliarum Ecclesiarum, latam Diabolo fenestram aperiunt, seducendi eos in quasvis humani cerebri imaginationes & errores, sine ullo humano remedio. *Fructus*: quia qui sibi conscii sunt singularitatis, quam non toleratum iri vident, statim se recipiunt ad asylum Independentiæ, ubi liberè sua monstra in sinu fovere queant.

Ut crudum hoc dogma mitigent, tria, sed in vanum, addunt. *Primo* concedunt classes, Presbyteria, Synodos; sed ita, ut verbo tantum differant, & classes sint eadem cum Synodis. Nam inter classicale Presbyterium & Synodum nullas admittunt classes, sive composita plurium congregationum Presbyteria, quæ Reformati faciunt primum & ordinarium subjectum ordinationis & aliarum jurisdictionum. Præterea Synodi ipsorum non nisi Brownisticæ sunt, sine omni jurisdictione, ubi cuilibet ex populo licitum sententiam dicere, merè electivæ & occasionales. Quod si classis vel Synodus non hoc modo se habeat, eam pro tyrannica curia, longè Episcopalibus deteriori habent. *Secundo*, Synodis adscribunt censuram Non-communicationis. Hoc novum commentum inter alia Cottonus veteri Brownismo addidit; & est merum figmentum cerebri humani, quod Independentiam ad summum potestatis fastigium evehit. Nam sic quælibet, etiam minima congrega-

gatio, omnes Ecclesias totius mundi potest à sua communione rejicere. Orthodoxi tantum synodis adscribunt potestatem censurandi membrum vitiosum congregationis; & hi uni congregationi adscribunt potestatem censurandi omnes Ecclesias & Synodos totius orbis. In hac *Non-communicatione* fastigium Brownismi & Separatismi consistit. *Tertio*: Magistratui adscribunt Potestatem hæreticos puniendi ac schismaticos. Et hoc à Brownistis didicerunt. Sed nuper nimium affectata libertas eos ab hoc dogmate abripuit; & nunc obsecrant magistratum, ut Religiones liberas esse sinat. Imò negant Magistratum ullam potestatem in Religionem habere, quod nec Papistæ, nec Arminiani tantâ ausi sunt impudentiâ.

Sic patet, quod in separatione, constitutione & regimine Ecclesiæ Independentes cum Patribus suis Brownistis pari passu incedant, & in multis præcedant. Nec minus sibi in his nugis quàm Brownistæ placent. Nam in his ipsum J. C. regnum constituunt, & qui se his phantasias opponit, eos hostes regni Christi faciunt. Dicunt Independentiam hanc esse initium & partem regni Christi in hac terra, quod mille annis duraturum sit. In cæteris quoque Brownistas Magistros agnoscunt. Matrimonia Magistratui adscribunt, vel minister nomine magistratus & ut delegatus ejus id confirmat. In divortiiis nonnulli Brownistis sunt deteriores. Miltonus merum viri arbitrium, sine uxoris culpâ vel judicis cognitione, facit sufficientem divortii causam. Gortingius celebris in Nova Anglia Independentis ante Hutchinsoniæ turbas, docet uxores posse repudiare viros suos, si nolint sequi in novam Ecclesiam, quam ipsa amplectatur. Omnes circumstantias cultûs divini, quas Scriptura non determinat, liberas permitti volunt, ita ut etiam Directorium vilipendant. Notum est, quàm acriter se opposuerint Directorio trium regnorum, & cum non
pos-

possent illud impedire, quantam operam dederint, ut in præfationem eæ phrasæ infererentur, quibus omnis usus ejus frustraretur. Uniformitati se præfractè opponunt. Vulgaria dierum, mensium, multarum civitatum & templorum nomina ipsis æquè ac Brownistis illicita. Et tamen subterfugiunt templa sub Papatu structa, nec campanas refugiunt inventas à Papa & superstiosè baptizatas. Decimas & stata stipendia abnuunt, & restitui volunt Apostolicam praxin, ita ut ministri Ecclesiæ sustententur ex Eleemosyna & voluntariâ contributione. Sed praxis ipsorum in hoc à doctrina discrepat. Nam amant stata stipendia, eaque larga. In solemnibus cultu sæpe unus precatur, alter concionatur, tertius prophetat, quartus Psalmos dirigit, alius dimittit & benedicit. Divinam institutionem faciunt, ut cultus sine ulla præfatione incipiat à precibus pro Rege & Ecclesia. Post Pastoris preces Doctor legit & exponit. In concionando volunt vel sumere textum, vel liberè differere; prout ipsis videtur necessarium. Post concionem cuilibet ex populo, qui est idoneus, dant prophetandi libertatem. Omnibus licitum est ea quæ dicta sunt, publicè examinare & contra objicere. Sed hæc duo exercitia adeò infeliciter in Nova Anglia successerunt, ut libenter utrumque abrogatum viderent. Quidam nullas admittunt cantiones tempore publici cultûs; alii nolunt permittere ut mulieres canant in Ecclesia. Monstruosissimum est illud Arnhemensium inventum, qui canentem Prophetam instituerunt. Is solus in Ecclesia decantat Psalmos, quos ipse composuit; cæteris omnibus silentibus. Preces ex libro legi permittunt in certis casibus; & Orationem Dominicam etiam in publico recitari, sequentes Robinsoni doctrinam. Sed praxis eorum in hoc fileat, & constanter Orationis Dominicæ obliviscuntur. Neminem volunt baptizari, nisi infantes suarum congregationum. Et sic

to-

totam Angliam, paucis illis Independentibus exceptis, reducunt ad Paganismum, excludentes eos omnes Ecclesiâ Christianâ. Denegant ipsis Sacramenta, disciplinam, ministros, & omnia quæ barbaris Americanis denegarent. Cæteros infantes sine baptismo usque ad annos discretionis manere volunt, donec possint non tantum declarare actualem fidem & sanctimoniam suam, sed & subicere se regno Christi, id est, Independentiæ. Nolunt admittere stipulationes pro infantibus. Immersionem probant, nec adspersionem improbant. Viam Anabaptismo præparant in tribus his, ubi non tantum omnes orthodoxos, sed & Magistros suos Brownistas deserunt. Primo denegant federalem sanctitatem liberorum ex Christianis parentibus natorum. Contra hanc Th. Goodwin concionatus est, palam negans illam communem Protestantem distinctionem sanctitatis in realem & federalem, & requirens in quolibet baptizando infante realem & inhærentem sanctitatem, præter federalem. Quæ cum nullo certo signo possit in infantibus deprehendi, quis non videt Pædobaptismum subverti? *Secundo:* Baptizatos infantes non habent pro membris Ecclesiæ, priusquam suscipiant fedus. Et sic baptismum exigui usus faciunt, quo infantes sine detrimento carere possint. *Tertio:* Anabaptismum pro tolerabili errore habent, nec membra sua coram Presbyterio reprehendunt propter obstinatum Pædobaptismi neglectum. Cœnam Domini noctu, postquam alius cultus peractus est, celebrari volunt. Cum nulla Reformata Ecclesia eam participant, sed cum Brownistis & Anabaptistis. Celebrant eam non singulis mensibus, ut in Nova Anglia; sed qualibet Dominicâ, quod facit actionem Missæ Romanæ similem. Nam non præparant membra sua ad sacrum illud convivium. Tam felices se esse putant, ut semper præparati sint ad Cœnam Domini à primo ingressu suo in Ecclesiam

fiam

siam usque ad mortem. Toto hoc spatio nulla inter eos catechizatio. Hoc exercitium infra se habent, & tanquam inutile in tam perfectis congregationibus: Non habent concionem unâ septimanâ ante Cœnam, ac ne quidem membra sua admonent. Praxis Novæ Angliæ monendi omnes unâ Dominicâ antè Londinensibus Independentibus displicet. Non habent conciones Eucharisticas post Sacramentum. Omni tempore Cœnæ altum in congregatione silentium: non lectio, non exhortatio, non psalmi; membra ipsorum non opus habent ejusmodi mediis ad sacramentales meditationes. Etiam à Brownistis didicerunt duplicem & distinctam consecrationem utriusque elementi sigillatim. Novi Angli sessionem ad tabulam habent pro necessario ritu. Sed quemadmodum Brownistæ Amstelodamenses hodieque non habent tabulam, sed mittunt elementa de pulpito per manus Diaconorum ad congregationem hinc inde sedentem: sic Independentès Londinenses contendunt supervacaneum esse accedere ad tabulam, sed volunt sigilla à pulpito ad populum circumferri. Londinenses urgent, quemlibet communicantem debere aperto, ministrum nudo capite esse. Nam hunc ritum significare communicantibus honorem convictûs & societatis cum Christo; & ministrum esse servum Ecclesiæ. Finito cultu, tum cum Brownistis totus populus audit & dijudicat res ad disciplinam spectantes. Atque hic actus est omnium tædiosissimus, propter infinitas contentiones, quæ in congregationibus ipsorum oriuntur. Roterodami & Arnhemi congregatio aliquot dies continuos insumsit in disceptatione causarum, quæ die Sabbathi non potuerunt dijudicari. In Cognitione cuilibet membro quoad singula satisfaciendum est. Nam non spectant pluralitatem vel numerum sententiarum, sed harmoniam & consensum omnium, qui jus sententias dicendi habent. Quod si qui

K

dis-

dissentiant à majori numero, eos informant & laborant ad consensum persuadere. Si nolint cedere & se fratribus suis conjungere, declarantur obstinati, & excidunt jure suo sententias dicendi pro illo tempore. Et quod pessimum, ac ob levissimas occasiones divisionum in his congregationibus causa, dissentientes ob contumaciam acrius castigant. Privatos conventus, medios inter domesticos & congregationales admodum commendant. Nam in iis communiter aliarum Ecclesiarum membra ad Independentismum suum præparant ac seducunt. Verùm Brownistæ, & Nov - Angli, incommodis quæ senserunt gravissimis edocti, talia conventicula omittunt. Nam in Nova Anglia prætextu collationis & repetitionis concionum falsæ doctrinæ, abominabiles calumniæ contra orthodoxos ministros ac Magistratus sparsæ; ita ut tam Respublica quàm Ecclesia collapsuræ viderentur, nisi Deus malum avertisset. Sed quoniam Londinenses Independentes his conventiculis tanquam præcipuo medio pro seducendis aliarum Ecclesiarum membris utuntur, ideo iis studiosè invigilant. Quod si collectio Ecclesiarum aliquando ad finem perducta esset, & curam adhiberent pro conservando & ædificando id quod suffurati sunt, tum procul-dubio æquè cauti futuri essent, ac Brownistæ & Nov-Angli. Nam illæ congregationes privatæ sunt ager hæresium & divisionum feracissimus. Magistratui impudenter adulantur, ita ut etiam Reformatas Ecclesias contumeliosissimè apud eum traducant. Nam jactitant se Magistratui tantum tribuere, quantum Presbyteriani non possint. Sed quàm falsum hoc sit, ex his patet. *Primo*: quidam præcipuè inter eos auctoritatis negant Magistratum ullam potestatem in pios habere. Alii, ut Hutchinsonia, omnem Magistratum abnegant. *Secundo*: annon ipsorum doctrina excludit omnes Reges, Principes, Magistratus (paucissimis exceptis) ab

Ec-

Ecclesia & Sacramentis; infantes ipsorum à baptismo? *Tertio*: pauci illi Reges, Principes, Proceres quos admittunt, quamdiu quæso victuri esset ut membra inter eos? Nam dicunt se excommunicaturos sine mora etiam maximos Reges, propter vitium in doctrina vel vitâ; & nullum discrimen inter servum & Dominum eâ in re fore. Nec semel ejectis ullum humanum remedium relinquunt, etiam si omnes Theologi, Synodi, Ecclesiæ viderent innocentiam eorum; nihil tamen hoc valeret contra congregatiunculam Independentem. *Quarto*: ubi rerum potiuntur, neminem ne ad minimum quidem munus publicum admittunt, nisi qui sit cordialis Independentis. Et Magistratus, quem admittunt, potestas omnis ac autoritas à beneplacito promiscui vulgi dependet. Reges ac Parliamentum subjiciunt populo. Quando Magistratus non vult amplecti eorum nova commenta, tum statim parati sunt ad insurrectiones, & totum statum subvertere conantur. Sic nunc in Anglia minacissimè loquuntur, & nil nisi eadem Presbyterianorum spirant, ac sperant. Ante aliquot annos in N. Anglia cum nescio quid de Rege suspicarentur, statim armârunt populum, & juramentum ab eo exegerunt, pro defensione Privilegiorum suorum contra quosvis. Et paulò post in tumultu Hutchinsoniano Magistratus coactus est eos exarmare etiam Bostoni, quod metus insurrectionis esset, & Magistratus de vita inter ipsos, Respublica de salute, laboraret. *Sexto*: anne Principia Independentium ullam Magistratui in Ecclesiis potestatem relinquunt? anne submittunt se Civili potestati in Ecclesiasticis? anne se impediri patiuntur à Magistratu, quo minus Ecclesias deprædentur & furentur membra? anne jubente Rege & Parlamento dimittere aliarum Ecclesiarum membra, ea excludent à suis conventiculis? annon nuper declarârunt coram Parlamento, Religionem exemptam esse à civili potestâ-

testate? *Septimo*: ane ulla Ecclesiæ Reformatæ, vel ulla Ecclesiæ totius mundi adeò injuriæ sunt in Magistratum ac ipsi, qui spoliant Regem & Parlamentum Legislativâ potestate? qui abolent omnes humanas Leges, & impediunt ne novæ fiant? Nam dicunt, Legislativam potestatem solius Dei prærogativam esse. Et Independentes, quamquam non tam rigidè & apertè in hoc loquantur, ac Brownistæ; tamen apertè dicunt: Non licere Magistratui leges condere, quæ non consentiant cum Legibus in Scriptura; cùm Scriptura sit perfecta Regula etiam in civilibus. Et Cottonus docet, civiles leges ab hominibus conditas, non ultra hominem obligare, quàm ratio Legis eum obliget & conscientia. Jugum Legis judicialis denuò imponunt cervicibus Magistratus, & in pace & in bello, sine ulla dispensatione vel in addendo vel in subtrahendo. Verum quidem est, quod Cotton hoc limitet ad eas Leges judiciales, quæ moralem æquitatem in se contineant. Sed hæc moralis æquitas ab eo, ut William testatur, ad tot particularia extendi solet, ut tota Lex judicialis reducenda sit. *Nono*: an ulla Reformatæ Ecclesiæ ministros facit membra supremæ Curiæ civilis cum potestate sententias dicendi in electione Magistratûs, & Leges civiles ex Scriptura compilandi? Magistratum miserè illudunt, & contradictoria ei persuadent. In Nova Anglia persuadent Magistratum, ut occidat omnes Idololatrias & hæreticos, etiam integras civitates cum viris, feminis, infantibus exscindat. In Veteri Anglia doctrinam diametraliter contrariam sustinent. Nam hoc Theomachiam faciunt; & magistratui denegant vel minimam potestatem contra crassissimos Idololatrias, Apostatas blasphemos, seductores & hostes Religionis. Itaque tolerari volunt hæreses, schismata, Judaismû, Turcismum, Paganismum, & quicquid monstrofi erroris ortum est, oriaturque. Denique propendent ad omnis generis hæreses.

Ad

Ad Arminianismum: dum docent realem sanctificationem omnium baptizatorum infantum. Enthufiasmum: dum contemplantur Deum sine Scriptura. Libertinismum: dum Deum faciunt authorem *avopius*. Antinomicos, Montanifticos & Familifticos errores fovent; nec Socinianis deftituuntur. Declarant, fe neminem velle ejici ex Ecclefia, propter errores qui non fint fundamentales. Quo ufque autem hoc fundamentum extendere velint, quis fcire potelt?

De quibusdam controversiis inter diffidenties fratres (Independentes), & Synodum.

Petierat Synodus à diffidentibus fratribus, ut regiminis fui formulam exhiberent. Cum hoc diu & per multos menses frustra expectatum fuisset, tandem Thomas Goodwin, Jeremias Burroughes, Guilh. Greenhill, Guilh. Bridge, Philippus Nye, Sidrack Simson, & Guilh. Carter, exhibent Synodo Remonstrantiam, quam vocant, quâ exponunt cauffas, cur nec possint, nec velint, Synodo exhibere formam regiminis sui. Hæc charta fuit ab ipsis communicata aliis, & clam typis excusa, magno cum Synodi præjudicio. Scopus ejus fuit, persuadere populum, quòd femper parati fuerint profiteri, quid sentiant de regimine Ecclesiæ. Huic libello Synodus respondere coactus fuit, quam multis injustis asperſionibus onerabant. Ostenditque in responſo suo, quàm de die in diem, de mense in mensem tergiverſati ſint, nec promiſſis de exhibenda forma ſteterint, ſed cavillati ſtatum Quæſtionis, latibula quæſiverint ac ſubterfugia. Synodus graviffimam reſponſionem his verbis claudit: Exiſtimamus fratres non deſtitui juſtâ cauſâ, cur formulam regiminis ſui exhibeant Synodo; ſed eos vana prætere, ac latere aliquid ſub hoc tectorio.

Fortasse nondum ipsi constituerunt, cui insistant firmiter, quia reservant sibi libertatem mutandi & retractandi, quod exhibita semel forma tam commodè vel honorificè fieri non posset. Vel non convenit ipsis inter se. Facilius est consentire in negando, quàm affirmando. Vel si hi septem conveniunt, alii fortasse fratres ipsorum, quibus formula hæc communicata fuit, dissentiunt. Vel si & hi consentiant, nolunt offendere eos à quibus subsidium sperant. Vel expectant aliam opportunitatem evulgandi sensus suos, Synodo dissolutâ, ut ne respondere possit ipsis; Presbyteriis introductis, quæ displicitura credunt populo, & tum tempus fore scribendi arbitrantur. Quicquid hujus sit, committimus causam nostram Domino, qui amat veritatem & simplicitatem, & suo tempore deteget quæ nunc latent.

Cornelius Burges, Prolocutor pro tempore.

Adoniram Byfield, Scriba.

Burtonus contra Calamium: Vociferantur Presbyteriani, ut ostendamus iis formam & exemplar regiminis nostri. Nos verò vociferamur, ut seriam resipiscentiam agant, pro superstitionibus suis, cum subjecerunt se Antichristianæ Hierarchiæ; juxta illud Ezechielis XLIII. 10, 11. Si fuerint confusi, tum ostende iis exemplar. Ad quæ verba doctissimus ille & moderatissimus Calamus centum furiosis Burtonis præferendus. Sensus horum verborum est, neminem resipuisse à Prælatice conformitate, nisi Independentes & Presbyterianos utcumque frequenter humiliant se & deplorent suam Conformitatem, nihilominus quamdiu non fiant Independentes, nondum esse confusos, nondum resipuisse.

Quòd sit magna spes unionis inter Presbyterianos & Independentes orthodoxos.

Quamquam verò controversiæ ob regimen in immensum

sum ferè excreverint contentionis studio, tamen non deest spes unionis inter Independentes orthodoxos & Presbyterianos. Idque viri utrimque moderati testantur, facile componi posse controversias, si amoto calumniandi studio, irâ, odiis utrimque aliquid remittatur; ut sic regimen inter dominium & confusionem mediâ viâ incedat. Hoc quidem verum est, si furorem Burtoni, maledicentiam Johannis Goodwini sequi velimus, non magis spem componendi inter fratres exorta dissidia esse, quàm si quis ignem oleo extinguere velit. Gillespius contra Colemanum, in fraterna examinatione pag. 33. Ubi nos (inquit) & Independentes conveniemus? In eo, quòd sit regimen Ecclesię de jure divino, hoc est, quòd Pastores & Presbyteri debeant suspendere & excommunicare pro gradu scandalorum. Et quis scit, an non purgatio Ecclesiarum à scandalis viam unionis inter nos & Independentes faciliorem quàm multi credunt, redditura sit? *Et in alio libello*, cui titulus: *Nihil Respondes*. pag. 19. Nunquam desperamus de unione cum illis, qui sunt sani in fide, sancti in vita, & prompti ad regimen & purgationem Ecclesiarum per ministros Ecclesię. *Jeremias Burroughes Irenici cap. 7.* Quod illi, qui sunt pro congregationali via, non defendant absolutam libertatem omnium Religionum. Ostendam, (inquit) discrimen non esse magnum inter Presbyterianos & Independentes, & in congregationali viâ quoad effectum æquè valida remedia esse contra hæreses & schismata, quàm apud Presbyterianos. Nota duo. *Primo:* Ecclesię remedia contra hæreses & errores tantùm esse spiritualia. Alia media sunt extrinseca. Quod ad Magistratum, si interponere vult autoritatem suam, utrique concedent. *Secundo:* Spirituales potestas non operatur in externum hominem, sed in conscientiam. Ergo quamdiu homines sunt conscientiosi, tamdiu efficax est, & non ultra. Jam ergo vide, quæ diffe-

differentia sit in congregationali viâ à Presbyterianis, in
 reducendo homines ab erroribus. I. Congregationales fa-
 tentur, se in conscientia teneri rationem fidei suæ reddere
 vicinis Ecclesiis, vel aliis requirentibus; & hoc non esse
 arbitrarium, verùm à Deo mandatum. II. Fatentur, Syno-
 dos aliorum ministrorum & seniorum esse institutionem
 J. C. contra errores, schisma & scandalum. III. Has Syno-
 dos habere potestatem errantes admonendi in nomine
 Christi. IV. Ubi opus, possunt declarare homines vel Ec-
 clesias esse subversores fidei, vel aliter pro natura peccati,
 ut confundantur coram omnibus Ecclesiis. V. Possunt
 solemniter & in nomine Christi abnuere ullam ulteriorem
 communionem cum iis, donec resipiscant. VI. Possunt
 in nomine Christi declarare, hos errantes non esse reci-
 piendos in societatem ullius Ecclesiæ Christi neque com-
 munionem ordinationum Euangelii. Hæc omnia in nomi-
 ne Christi facta, num nihil apud conscientias valebunt?
 Dices: quid, si omnia hæc spernant? Hoc perinde est, ac
 si diceres: quid, si non sint conscientiosi? quid, si nihil præ-
 valeat in eorum conscientia? Quæro, quidnam Ecclesia
 porro agere queat in reducendis hominibus ab errore?
 Dices: Hæc omnia agere possunt majori autoritate, quàm
 congregationalis via permittit. Sed quænam major Ec-
 clesiæ potestas, quàm agere aliquid in nomine Christi?
 Dices: Privati fratres possunt admonere & declarare in
 nomine Christi. Sed hoc plus est, quàm privatum opus.
 Synodus est institutio Christi, & Presbyteria sunt ministri
 Christi. Dices: In Presbyteriali viâ adhuc alius gradus est,
 nimirum; si sex priora nolunt prævalere, Synodus potest
 eos Satanæ tradere. *Resp.* In hoc situs est nodus & cardo
 controversiæ inter Presbyterianos & Congregationales.
 Sed quæso, considerate, ad quod punctum dividamur; &
 num causa diffidii tanta sit, ut non possimus convenire.
 Nam

Nam I. considera, quid sit tradere Satanæ; quod est septimum illud, quod fratres nostri sperant prævaliturum in conscientias hominum, ubi sex priora non possint. Imò verò inquirunt. Nam sic ejiciuntur ex regno Christi in regnum Satanæ, & hoc perterrebit. Hæc ejectio intelligenda est, clave non errante, cum Synodus rectè judicat, non aliter, & hoc conceditur. Tum considera II. annon hoc factum jam sit in prioribus sex in nomine Christi factis? Nam ministri C. in nomine ejus congregati solenniter declarârunt, hæreticas Ecclesias vel personas non habere jus ad ullam ordinationem Ecclesiæ. Et si hoc judicium est rectum, annon tales ejecti sunt ex regno Christi in regnum Satanæ. *Objectio.* Sed non formaliter & judicialiter traditi sunt Satanæ. *Resp.* Quid? an dividemur, & alter alterum devorabit propter formalitatem & jurisdictionem, qui termini non sunt in Scriptura, cum in re consentiamus, quæ apud conscientias æquè prævalebit, ac si formalitas esset observata? Præcipuè si consideremus, magnam esse questionem inter fratres, annon hæc traditio Satanæ sit Apostolica, peculiaris Apostolis, ita ut non conveniat ordinariis Presbyteris? Quod si ita, tum Non-communio erit extremus gradus censuræ Ecclesiasticæ. Et si alii fratres ascendunt ad septimum gradum, alii consistunt intra sex qui talem supra conscientias vim habent, ut iis non prævalentibus, ne septimus quidem videatur prævaliturus, cur non Regula Apostoli nos componat, Phil. 3. 15. 16? Si nos tantum attigimus sex, & fratres nostri septem, ambulemus simul in charitate ad sex. Si Deus revelet septimum, & eum amplectemur. Cur enim tam violenter, etiam schismatis periculo urgeatur? Et utcunque non habeamus septimum, tamen in sexto est, quod habet in se efficaciam septimi. Nam in quo consistit efficacia septimi super sextum? annon in hoc, quòd sit ultimum medium à Christo

L

in

in conscientias præscriptum : quæ consideratio plena terroris est? Jam Congregationales dicunt, quòd hoc sit plenè in sexto, & id æquè terribile esse conscientis suis, ac septimum est conscientis fratrum; idque ob unum idemque fundamentum. Et jam fratres considerent, an congregationalis via nullum relinquat medium reducendi errantes in viam, sed omnes toleret Religiones. Sanè non agunt ingenuè, qui tam vehementem accusationem tam infirmo superstruunt fundamento. Sed quid, si congregationes nolint rationem viæ suæ reddere? Quid, si non tantum conscientia in iis sit, ut curent admonitiones, opponant se iis, & secessionem faciant? *Resp.* Quid, si non curent vestram traditionem Satanæ, sed procedant in malis factis suis? *Dices:* Conqueremur apud Magistratum, & ejus ope utemur, ut curent decreta Ecclesiæ. *Resp.* Sed jam non amplius remedium habebis ab intrinseca potestate Ecclesiæ. Et quod ad subjectionem Magistratus, concedimus, si vult interponere auctoritatem suam, potest juvare sententiam contra subversores fidei tam in Non-communicatione, quàm in traditione Satanæ. Et tunc ferendum nobis est quod infligitur, cum facere non possumus quod requiritur. Hæc differentia est, quod non tam longè progredimur in hoc, ut alii, qui legem hanc conscientis Magistratus imponunt, quod teneatur potestate suâ exsequi decreta Ecclesiæ, cognoscendo tantum factum Ecclesiæ, non inquirendo in rem ipsam. *Dices:* Si differentia tam exigua; cur non consentitis? *Resp.* Tam diu consentimus, quamdiu videmus viam veritatis. Non audemus promovere unum gradum in tenebris. Si faceremus; certò laberemur in peccata. Navigamus ad fratres, quamdiu lux Scripturæ præit. Ultra non audemus periclitari. Non jam quæstio est de magno, vel parvo; sed de peccato. Si una pars urgeat alteram ad id quod ipsis est peccatum, vel ut agnoscat

agnoscat aliquid tanquam potestatem Christi, quod non potest videre in verbo, differentia necessariò manebit, si-ve sit magnum si-ve parvum, de quo ambigitur. Ergo via pacis est, non quod alter ad alterum necessariò venire de-beat, quia res est exigua; sed amor fraternus unius erga alium, quia differentia tantum est exigua. Hæc *Burroughes* in *Irenico* suo. Ad quæ *Joh. Ley* contra *Saltmarshii Novam* *Questionem*, sect. 18. Si hoc, *inquit*, ita se habet; quænam ma-jor discrepantia in hac materia, quàm quæ fuit inter mul-tos pios & orthodoxos Theologos de divisione orationis Dominicæ, an contineat sex vel septem petitiones: cum illi qui sunt pro sex, eandem materiam habeant quàm qui pro septem sunt; & qui septem, non plus quàm qui sex. Quod ad me, si hæc candidè & sincerè dicuntur, & ita ac-cipiuntur ab aliis ejusdem opinionis, spero adversarios utriusque partis non diu lætatu-ros in mutuis divisionibus & controversiis nostris.

Vides, Lector, Controversiam inter Presbyterianos & Independentes non esse desperatam; & si modesti utrim-que arbitri essent, ac factiones Politicorum, hæc dissidia ad alios usus profanos vertentium, abessent, pacem ac con-cordiam facilè restitui posse. De qua jam aliquoties, ve-rùm frustra, actum fuit; & contulit operam suam etiam *Josephus Hall*, quondam Episcopus Norwicensis, in nupero *Irenico* suo; ubi controversias de regimine Ecclesiæ ita componi posse existimat, si primitivum regimen revoce-tur, antiquitatis universali consensu approbatum, quo omnia fuerint transacta consensu Presbyterii, cui modera-batur constans Præses. Hanc perpetuam Ecclesiæ praxin, fuisse neminem dubitare posse cui lectus sit Clemens, Igna-tius, & Historia primæ Ecclesiæ. Atque hunc Præsidentem quandam super cæteros auctoritatem, suis limitibus & terminis circumscriptam, habuisse. Nec jam de verbis li-

tigandum. Si nomen Episcopi displiceat, Moderatorem, Præsidentem, Super-intendentem, Inspectorem vocari posse. *Hæc Episcopus ille*, nondum oblitus fui & qualis olim fuerit. Constans unius in plures auctoritas est radix Episcopatus. Et notum ex hoc constantium Præsidentum Equo Trojano, Episcopos Scotiæ sub Jacobo immisos. Mense Februario 1646 à delegatis Parlamenti pro Religione, decretum fuit; Independentes à subordinatione classium exemptos esse debere. Presbyteriani quærebant: In quibus ergo consentire vellent? Responderunt Independentes: Non se hoc declarare posse, quia nondum sciant, quousque Ecclesias purgaturi sint. Regefferunt illi: Non se posse reformare & purgare Ecclesias, antequam habeant auctoritatem & potestatem eas reformandi & purgandi. Ibi tum negotium pacis inter partes hæsit. Mense Martio Parlamentum Commissarios Ecclesiis imposuit. Nunquam ad eò tumultuatum fuit à Provinciis & Civitate. Presbyteriani protestabantur contra absurdum institutum, & petitionem Parl. exhibuerunt, quam Independentes deteriores esse dicebant XIII Episcoporum protestatione. Denique res ad apertam seditionem spectabat, & jactabatur per Provincias: Nisi Parlamentum Commissarios illos tollat, tum se tributa excussuros, & Massejum Ducem Libertatis suæ creaturos.

Catalogus errorum & hæresium & blasphemiarum in Anglia productarum, inde usque ab anno 1640, maximè tamen tribus postremis annis.

Quoniam hætenus in genere actum fuit de magno hæresium in Anglia incremento, & summa quoque turbonum Ecclesiæ orthodoxæ genera aperta: ideo nunc particularius cuncta errorum monstra in lucem protrahenda sunt.

Facile

Facile enim concesserim, quod multi dicunt, Angliam receptaculum infamis ejusmodi credendi, scribendi, docendi licentiæ factum; sed & illud non ignorandum est, longè majora pietatis incrementa fuisse; & non habere omnes sectas, hæreses, schismata, quod uni illi summis viribus opponere queant.

Catalogus hic erit ingens, immanis & incredibilis. Cæterum haud-quaquam dubitandum est, quin ejusmodi apud Anglos venditata sint, & hoc communis totius regni experientia testatur. Habebis conflugem horribilium effatorum. Et hoc quoque statuendum erit, non ullam esse sectam, quæ omnia hæc profiteri auset. Quædam Enthiastas, alia Scepticos, Antinomos, Arrianos, Anabaptistas respiciunt.

Hæ igitur opiniones sunt, quæ ab anno 1640, maximè tamen his tribus posterioribus annis, in Anglia prævaluerunt.

I. Scripturam non posse dici verbum Dei. Solum Christum esse verbum Dei; Scripturam literam mortuam, nec majoris fidei quàm humana scripta, & inventionem humanam.

II. Scripturam, sive Ebræa, Græca, Anglica, &c. sit, tantum esse humanæ autoritatis, nec posse revelare Deum; Itaque solum Christum esse regulam obedientiæ.

III. Scripturam esse incertam & insufficientem, nec ei fidem superstruendam.

IV. Revelationes Dei non esse alligandas ad Scripturam, nec dimidium gloriæ Dei sive in praxi, sive doctrina adhuc revelatum; sed expectandum, quid ulterius revelaturus sit in corde nostro.

V. Scripturam esse meram allegoriam, & quoad propria nomina, & quoad personas ac res; atque has allegorias esse mysteria & spiritualem sensum ejus.

VI. Scripturam esse opus merè humanum, non verò

peculiariter inspiratum. Quod dicatur sanctos scripsisse ex inspiratione divina, id non de alio Spiritu intelligendum, quàm à quo fluunt aliæ actiones humanæ, & in quo vivimus, movemur & sumus.

VII. Scripturam V. Testamenti non concernere Christianos. Itaque Sectarii rejiciunt testimonia V.T., & aliqui non legunt V.T. nec id compingunt cum novo. VIII. Rationem sanam esse Regulam fidei: & eatenus credendum Scripturis & doctrinæ Trinitatis, Incarnationis, Resurrectionis, quatenus congruunt rationi; non aliter. IX. Novum Testamentum non obligare ulterius ad credendum, quàm Spiritus in præsens revelet eum locum esse verbum Dei. X. Scripturam in vulgata Lingua sine expositione in Ecclesia prælegere, pejus esse quàm Latinam populo prælegere. Hanc enim nec nocere, nec prodesse.

XI. Deum esse authorem peccati, quatenus est ἀνομιὰ & ἀνομία. XII. Omnia mendacia esse ex ore Dei. XIII. Hanc esse voluntatem Dei, ut inde ab adventu Filii ejus, sit permissio Paganæ, Judaicæ, Turcicæ, Antichristianæ Religionis, nec nisi verbo Dei contra eas pugnandum: & peccatum sine comparatione maximum esse in Magistratu, uti coërciva potestate contra conscientias; Magistratum ne quidem ob blasphemias, etiamsi Deus & Scriptura negaretur, quenquam punire posse. XIV. Neminem propter peccatum damnari, sed quia Deus ita velit. XV. Hominem habuisse vitam, antequam Deus inspiraret eam; & id quod inspiravit, fuisse partem essentiæ divinæ, ac ad Deum reverti. XVI. Deum æqualiter diligere contemptissimam creaturam, ut bufonem, atque sanctos suos. XVII. Nullum alium Spiritum esse, quàm Deum; & Principem aëris qui regnet in filiis inobedientiæ, Deum esse. XVIII. Deum non decrevisse omnes actiones hominis: quia homines agentes decreta Dei non peccent:

cent. XIX. Deum nunquam esse iratum, vel pœnitere; aliàs mutabilem fore. XX. Non esse Electionem particularem, sed generalem sub conditione perseverantiæ; nec Scripturam ullibi loqui de reprobatione. XXI. Animam cum corpore interire; & omnia, excepto Deo, finem habitura. XXII. Quamlibet creaturam initio Deum fuisse & esse: Vitam esse spiritum Dei revertentem ad Deum: & Deum absorbere eum sicut gutta ab Oceano. XXIII. Ad salutarem cognitionem Dei non sufficere Deum nosse ex libro Naturæ vel Scripturæ: sed eum non esse noscendum abstractè à misericordia & omnibus aliis attributis. XXIV. In unitate Dei non esse Trinitatem. XXV. Non tres personas esse in Deo, sed tantùm tria officia. XXVI. Unam tantùm in Deo personam.

XXVII. Christum non esse Deum verum & essentialem, sed nominalem; nec per æternam generationem, sed quatenus sit homo. XXVIII. Christi humanam naturam æquè ac nostram peccato Originali esse corruptam: Christum à nativitate usque ad mortem eandem originalem corruptionem ac nos habuisse. Eum tam suscepisse in naturam suam peccatum nostrum, quàm carnem; nec sanctiorem, quàm nos simus. Contrarium pugnare cum honore Dei & consolatione sanctorum. XXIX. Magna nos expectasse à quodam crucifixo Jesu, sed id nihil prodesse. Debere esse Christum formalem in nobis Deitatem unitam humanitati nostræ. Christum nil aliud egisse in hoc mundo, nisi quod xxxii annos vixerit. Benedictum esse illum, qui nunquam confisus sit crucifixo Christo. XXX. Christum fuisse verum hominem cum crearet nos, imò ab omni æternitate. Et etiamsi non habuerit carnem, tamen eum esse verum hominem sine carne. XXXI. Christum pro omnibus hominibus æqualiter mortuum tam sufficienter quàm efficaciter, tam pro Juda quàm pro Petro. XXXII.

XXXII. Per Christi mortem omnia omnium & singulorum hominum peccata, commissa contra moralem Legem & primum fedus, actualiter esse remissa. Et hoc esse æternum Euangelium.

XXXIII. Christum tantum satisfecisse pro peccatis contra primum fedus, non verò secundum ut incredulitatem. Eum non esse mortuum pro ullius infidelitate.

XXXIV. Christum tantum mortuum pro peccatis præteritis, antequam Euangelium reveletur peccatis. Pro peccatis post conversionem commissis Christum non mortuum, sed ea remitti per ejus continuam & juge sacrificium.

XXXV. Quemlibet pro peccatis contra secundum fedus satisfacere, nim. pro infidelitate: ita ut pro unius anni infidelitate homo ferat unius anni iram; & hanc esse totam satisfactionem quam Deus requirat, juxta illud; qui non credit, ira Dei manet super illum.

XXXVI. Neminem damnatum iri, nisi ob solam incredulitatem.

XXXVII. Gentiles qui nunquam audierint de Christo, tamen habere Euangelium. Nam quamlibet creaturam, Solem, Lunam, stellas, prædicare Euangelium hominibus: in ipsis revelatam esse cognitionem Christi crucifixi; & Remissionem peccatorum, si modò viderent eam.

XXXVIII. Gentiles qui pereant, perire tantum propter incredulitatem; quia non credant Euangelio quod habent.

XXXIX. Christum pro nemine acquisivisse vitam & salutem, ne quidem pro Electis. Nam non fuisse finem Dei, per adventum Christi acquirere amorem & vitam; sed ipsum Christum fuisse acquisitum per amorem, ut faceret nos amare, & redimeret nos ad amandum. Nam Christum venisse, non ut reconciliaret Deum homini, sed hominem Deo. Etiam si enim Christus proponat vitam & amorem: tamen non acquisivit eum, verum acquisitus fuit per eum.

XL. Christus venit in mundum, ut declararet amorem Dei erga nos; non ut satisfaceret Deo. XLI. Unctio illa, 1 Joh. 2, 20. una & eadem est cum the Christood of Christ.

XLII. Christum fuisse Legis præconem, ac vixisse in tenebroso ævo. Demum post adscensionem ejus prædicatum Euangelium.

XLIII. Christum mille annis visibiliter ut Monarcham terrenum regnaturum, destructis omnibus Imperiis.

XLIV. Et tunc, sublatis omnibus hostibus, Ecclesiam Judæorum & gentilium victuram in pace: omnes Christianos fore sine peccato, verbo, sacramento; & hos mille annos transituros in mundanis deliciis, quascunque creaturæ liberatæ à servitute sua præbere possint, generando liberos, edendo, bibendo, ludendo. XLV. Homines possunt servari sine Christo. Etiam Ethnicos servari, si colant Deum pro modulo suo, quanquam nihil audiverint de Christo. XLVI. Minimam veritatem plus esse, quàm ipsum Jesum Christum. XLVII. Christus per mortem suam liberavit omnes à temporali morte, quam peccatum Adami tantum meretur, acquirendo iis resurrectionem & viam veniendi ad patrem. Et sic mortuus est pro omnibus, aliter pro nullis.

XLVIII. Spiritus Dei non habitat nec operatur in ullis. Non est alius Spiritus qui operatur, nisi noster proprius. XLIX. Eundem Spiritum esse qui operatur in filiis inobedienciæ, & sanctificans corda fidelium. L. Esse perfectionem in hac vitâ non per verbum, Sacramenta, vel alias ordinationes Dei; verùm per experientiam spiritûs in ipso homine. LI. Hominem baptizatum Spiritu sancto nosse omnia, ut ipse Deus, quod sit magnum mysterium, & magnus Oceanus, qui non habeat fundum. LII. Siquis per spiritum sciat se esse in statu gratiæ, etiamsi eadem committat vel ebrietatem; Deum tamen non videre peccatum

M

catum

catum in eo. LIII. Sanctificationem non esse notam justificationis, & omnes notas ac signa Christiani status esse legalia & illegitima. LIV. Fideles non habere inhærentem sanctificationem, nec spirituales habitus gratiæ infusos in corda eorum, sed omnem sanctificationem eorum esse inhærentem in Christo, & propter hanc solam eos dici sanctificatos in Scriptura.

LV. Adamum etiam in statu innocentiae moriturum fuisse morte naturali, nec mortem esse fructum peccati infidelibus. LVI. Imaginem Dei tantum consistere in facie hominis, tam in impiis quam piis. LVII. Adamum & homines in eo non amisisse imaginem Dei per lapsum, sed tantum incurrisse mortem temporalem, quæ protracta fuerit ad tempus, promisso Salvatore. LVIII. Non esse originale peccatum in nobis. Solum Adami peccatum fuisse originale. LIX. Peccatum Adami nemini imputari, nec quenquam propter id puniri.

LX. Nullum hominem magis esse spirituales altero, nec ullam talem internam differentiam esse inter hominem & hominem; omnem differentiam esse externam in verbo, quod ducat quosdam, & non alios. LXI. Omnes quibus prædicetur Evangelium, eo ipso immediatè & ex seipso posse credere. LXII. Non esse Liberum Arbitrium nec ad bonum nec ad malum, nec in statu naturæ, nec gloriæ. LXIII. Hominem posse resistere gratiæ; & gratiam quæ convertat unum hominem, non conversuram alterum. LXIV. Naturalis homo potest facere ea, quibus Deus annexit gratiam & acceptationem; & homines si pro extremo virium quærant gratiam, eam inventuros. LXV. Regenitos posse totaliter & finaliter deficere. LXVI. Moralem Legem nullum planè in fidelibus usum habere; non esse Regulam vitæ fidelibus, & fideles esse liberos à mandatis Legis. LXVII. Justificatos non per
fidem

fidem justificari, sed ob omni æternitate. LXVIII. Neque fidem, neque resipiscentiam, nec abnegationem sui, nec alia opera esse officium Christiani hominis. LXIX. Veram fidem esse sine omni dubitatione salutis; & qui dubitet, eum non credere.

LXX. T^o credere sive fidem propriè imputari ad justificationem, non verò Christi justitiam. LXXI. Doctrinam resipiscentiæ esse saluti animarum inimicam. LXXII. In Veteri federe Resipiscentiam fuisse medium obtinendi R.P. & R.P. secutam contritionem. Sed sub Euangelio aliter se rem habere. LXXIII. Equè possibile esse Christo peccare, ac fideli cuivis. LXXIV. Non debere esse dies jejuniorum sub Euangelio. LXXV. Deum non affligere suos propter peccata; & etiam si fideles peccent quantum possint, tamen est fons apertus in quo se abluant; nec propter peccata fidelium, sed infidelium, terram puniri. LXXVI. Fidelium non esse prospicere, ne peccent; Deo prospiciendum, si velit. LXXVII. Deum æquè amare suos propter bona malave opera, tam peccantes quàm benè agentes; nec quenquam æstimare meliorem propter bona, deteriolem propter mala opera. LXXVIII. Fideles non debere humiliari propter peccata post conversionem, & factum Petri ex infirmitate fidei ortum. LXXIX. Fideles non debere à Deo remissionem Peccatorum petere. Esse blasphemiam, si fidelis petat R. P. & Davidem in eo lapsum. LXXX. Abrahamum, cum negaret Saram esse uxorem suam, & aliud simularet, nihilominus perfectè sanctum & justum fuisse in conspectu Dei. LXXXI. Vocatos habere peccata in carne & conversatione, sed non in conscientia. Nam veram fidem in electis, & peccata in conscientia non magis consistere posse, quàm lucem & tenebras: & sic reconciliant Scripturas illas: *Si dixerimus, & c. 1 Joh. 1, 8. & qui natus est ex Deo, non peccat.*

LXXXII. Magnus Antichristus est mysticum illud corpus, quod opponit se Christo; non Papa Romanus, vel particularium virorum successio. Papa tantum est pars Antichristi. Quidam Antichristum faciunt eos, qui se opponunt erroribus Antinomorum; alii eos, qui negant Christum pro omnibus mortuum: alii Magistratum coercentem sectarios. LXXXIII. Animam hominis esse mortalem, ut brutorum; & mori cum corpore. LXXXIV. Animas fidelium dormire usque ad diem iudicii; nec capaces esse ullius actionis pro Deo, sed esse iis velut suaviter somniantibus. LXXXV. Corpora fidelium non resurrectura eadem; sed animas earum habituras alia corpora vel per creationem, vel per productionem ex materia. Homines nihilominus fore eosdem, quia anima eadem sit. LXXXVI. Infantes non resurrecturos: quia non sint capaces cognitionis Dei; ac per consequens, nec fruitionis. LXXXVII. Perfectionem & Resurrectionem, de qua agit Paulus *1 Cor. 15, 51. & seqq. ad 57.* fore in hac vita, & eo pertingendum ante mortem. LXXXVIII. Nullas sanctorum animas esse in cœlo, ubi Christus sit; sed cœlum illud fore vacuum usque ad resurrectionem mortuorum. LXXXIX. Nec resurrectionem, nec cœlum, nec infernum, nec Diabolum post hanc vitam esse. XC. Fore omnium, quæ unquam vixerint, brutorum resurrectionem. Quodlibet individuum cujuscunque speciei resurrecturum. Et hæc bruta victura in æternum in hac terra. XCI. Non esse infernum, nisi in hac terra; & hic infernus sunt legales terrores in hominum conscientiis. XCII. Non esse Ecclesiam Christi in terra, nec ministerium, nec Sacramenta, nec Euangelium, nec fidem; quia non sint dona visibilia, vel infallibilia. XCIII. Neminem damnari, nisi propter contemptum Euangelii; & neminem posse contemnere Euangelium, nisi quibus prædicatur, sicut Apostolorum tempore factum, per miracula.

XCIV. Puram prædicationem verbi, & sacramentorum administrationem, non esse notas veræ Ecclesiæ visibilis. XCV. Miracula debere conjungi cum Euangelio; & qui prædicant Euangelium, eos debere miracula edere. XCVI. Multos Christianos hoc tempore habere majorem cognitionem, quàm Apostolos; & ubi tempus venerit erigendi veras Ecclesias, tunc fore majora dona & majora miracula, quàm tempore Apostolorum; quia tunc Ecclesia tantùm fuerit in infantia sua. XCVII. Non nunc deberi constitui Ecclesias, prædicari verbum, administrari Sacramenta; sed expectandam Ecclesiam, & ad quodlibet tempus debere nos esse paratos, ac inquirere ex quovis peregrino quamlibet opinionem & doctrinam. Sanctos ac viatores ambulare in fumo templi, nec posse invenire Religionem. Ideo expectandum Spiritum, ut Apostoli fecerint. XCVIII. Esse salutem revelandam posterioribus temporibus, ipsis Apostolis ignoratam. XCIX. Brevi Deum suscitaturum Apostolos homines extraordinario spiritu & infallibilibus donis præditos: & hoc præcessurum ruinam Romæ.

C. In articulis fidei nihil certò esse credendum & statuendum, sed omnes debere habere libertatem conscientie & prophetie. CI. Scripturas nullibi loqui de Sacramentis, nec de nomine, nec de re. CII. Fedus, cujus sigillum circumcisio, tantùm habuisse temporales promissiones, ut terram Canaan. Fedus cum Abrahamo initum, nihil spirituale habuisse. Circumcisionem fuisse sigillum justitiæ fidei non aliis, quàm soli Abrahamo quatenus pater; non verò filiis ejus. CIII. Baptismum non esse signum vel sigillum gratiæ federalis. CIV. Pædobaptismum esse illegitimum & Antichristianum; & æquè licitum baptizare felem, vel canem, quàm infantem fidelium. CV. Æquè licitum esse transgredi ullum ex decem præceptis, occidere, furari, adulterium committere, quàm baptizare infantem.

CVI. Omnibus concionantibus discipulis, etiamsi ministri non sint, licitum esse baptizare. CVII. Etiam non baptizatos & privatos tamē posse baptizare & docere. CVIII. Miracula esse essentialē partem administrationis baptismi, de quo *Matth. 28, 19*. CIX. Nullos admittendos ad Cœnam, ne quidem sanctos & fideles, nec baptizandos liberos eorum, nisi sint in via Ecclesiasticâ. CX. Nullam Scripturam vetare, quo minus idem multoties baptizetur: nec magis hoc illicitum, quàm Cœnam iterare sæpius. CXI. Verba, *Hoc est corpus meum*, literaliter intelligenda. CXII. Recipientes Cœnam operto, ministrantes aperto capite esse debere. CXIII. Æquè necessarium esse membrum Ecclesiæ, ac Christi; nec quēquam posse salvari, nisi sit membrum Ecclesiæ. CXIV. Ecclesiam Anglicanam esse Antichristianam & Diabolicam, & absolute illicitum ministros ejus audire. CXV. Ecclesiam Romanam aliquando fuisse veram Ecclesiam, Anglicam nunquam. Unde probabilius sit Eccl. Romanam tueri veram doctrinam de Libero Arbitrio, universali Redemtionē, Peccato Originali, quàm Ecclesiam Anglicam.

CXVI. Vocationem & ordinationem ministrorum non esse de jure divino; sed ministrum fieri sicut mercator, Bibliopola, sartor & alii opifices. CXVII. Omne statutum stipendium pro ministris Evangelii, maximè tamen decimas, esse illicitas, Judaicas, Antichristianas. CXVIII. Ministros debere laborare & exercere munus aliquod, ne sint graves Ecclesiæ. CXIX. Non debere esse distinctum ordinem ministrorum, sed omnes qui dona habent, ordine, cæteris eligentibus, concionari, orare, baptizare. Et tunc quisque suâ vice minister, & loco ministri est. CXX. Omnes dies Christianis esse pares; nec magis nos alligatos ad diem Dominicam, quàm ad aliam. CXXI. Judaicum Sabbathum hodieque observandum. CXXII. Christianos

non

non teneri singulis septimanis constanter convenire, vel precari & concionari tanto spatio, juxta consuetudinem gentium. CXXIII. Cuilibet licitum prædicare Evangelium. CXXIV. Licere feminis concionari; cum habeant dona ut viri. CXXV. Partem libertatis Christianæ esse, non audire proprium ministrum, sed ubi libeat, & à quo plus commodi speretur. CXXVI. Illicitum colere Deum in consecrato loco, & ubi Idololatria exercita; velut in templis. CXXVII. Concionandum & dona exercenda sine studio prævio & præmeditatione; nec cogitandum, quid dicas antequam dicas: quia Spiritus eo momento revelabit. CXXVIII. Non opus esse eruditione humanâ, vel lectione authorum. Omnes libros & eruditionem excindendam. Quod tanta volumina scribunt, & eruditionem adeo extollunt, ex inopia spiritus fit. CXXIX. Quædam mulieres illicitum putant quenquam audire concionantem publicè vel privatim; quia non debeant esse similes illis apud Timotheum mulieribus, 2 Tim. 3. 6, 7. *Semper discite, & nunquam ad cognitionem venientibus.*

CXXX. Planè illicitum esse concionari tanquam in Ecclesia, sed eatenus licet, si concioneris ut expectans discipulus. Id est, Christianis non licet concionari positivè, ponendo & asserendo certi quid; sed tantùm conferendo, arguendo, disputando. CXXXI. Illicitum Cœnam recipere, ubi ulli præsentibus impii. CXXXII. Sic illicitum precari, ubi impii. CXXXIII. Sic illicitum precari etiam privatim cum illis, qui non sunt membra veræ Ecclesiæ, sed Anglicanæ. CXXXIV. Utcunque licitum sit conferre & loqui cum omnibus: tamen illicitum esse cum illis, qui non sunt ejusdem opinionis (etiamsi cætera pii sint, & membra Ecclesiæ alicujus) vel ante cibum orare. CXXXV. Illicitum esse precari cum aliis utcunque piis & ejusdem opinionis, publicè privatimve, nisi tales.

les personæ habeant infallibilem spiritum, ut Apostoli. Hæc opinio admodum invalescit, & multi omnes in Ecclesia preces omittunt, tantum differentes & loquentes ad populum. CXXXVI. Christianos non teneri constanter qualibet die orare, stato tempore, manè, vesperi, sed cum Spiritus movet eos; etsi multis septimanis non sentiant instinctum, tamen non esse orandum. CXXXVII. Impiis planè non esse orandum. CXXXVIII. Cantiones sacras & Psalmos Davidis non esse canendos. CXXXIX. Cantiones, quas Christiani debeant usurpare, esse hymnos ab ipsis compositos proprii spiritus ductu; & eos pro specialibus occasionibus esse canendos in Ecclesia, cæteris silentibus.

CXL. Agapas, cum quibus Cœna celebranda, esse perpetui juris, & sola membra Ecclesiæ iis interesse debere. CXLI. Regimen Ecclesiæ esse merè civile. CXLII. Sex septemve unitos federe Ecclesiastico ut membra, habere absolutam potestatem clavium, & omne regimen in seipso, nec ulli classi Synodove subesse in ulla re. CXLIII. Presbyteriale regimen esse falsum Prophetam & bestiam in Apocalypsi, & tertiam partem Romæ. CXLIV. Esse hoc tempore visiones & revelationes, aliis magis frequentes, & in populo Dei fore communes paulò post. CXLV. Donum miraculorum non cessasse hoc tempore, & quosdam in baptizando ac alibi fecisse miracula, & populo Dei donum illud brevi restitutum iri. CXLVI. Ungere ægros oleo per Presbyteros orantes & manus imponentes, esse ordinationem Ecclesiæ pro membris ejus & eorum sanatione. CXLVII. Ordinario hoc tempore Christianos cum Paulo in tertium cœlum rapi, & audire ineffabilia. Nec benè certos fidei suæ esse, qui non hoc experti sint.

CXLVIII. Magistratui nihil negotii cum Religione esse debere, & rebus Ecclesiasticis; sed civilia tantum curanda. CXLIX. Idololatriam esse, exspectare formam colendi

lendi Deum ab hominibus, Parlamento, Synodo. CL. Quosque errores Ecclesia in hominibus fert, non excommunicando, eosdem & Magistratus ferre debet non puniendo. CLI. Populum posse à Parlamento rationes exigere; & illud ad rationem factorum adigere. CLII. Si quod Deus mandat, etiam Magistratus mandet; Christianus non debet facere id, quia Magistratus mandat.

CLIII. Tota terra sanctorum est, & omnia iis communia: & sancti debent bona divitum sibi vindicare. CLIV. Licet viro uxorem dimittere propter aliquod vitium accidens; & virum in ea re summum iudicem esse. CLV. Bigamiam simultaneam esse licitam. CLVI. Liberos non teneri obedire parentibus impiis. CLVII. Parentes non debere catechizare liberos suos, docere eos legere Scripturam, precari; sed debent eos Deo docendos committere. CLVIII. Religio non est defendenda gladio. Ipsa se defendet. CLIX. Illicitum est pugnare pro Legibus & Libertate. CLX. Illicitum est pugnare, vel occidere quenquam. Imò ullam creaturam occidere in usum nostrum, est illicitum. CLXI. Idololatria est uti precibus præscriptis. CLXII. Illud Davidis: Vermis sum, & non homo; literaliter intelligendum. Imò eum & hominem & non hominem fuisse, in eodem literali sensu. CLXIII. Scripturam tantum unius fidei meminisse.

CLXIV. Quidam sectariorum Londini putant in Suffolcia Prophetam suscitatum iri, qui prædicaturus sit æternum Evangelium, eumque tantum expectare vocationem ex cælo. Hunc expectant quotidie, tanquam illum Prophetam, 1 Joh. 25. Propheta distinctus à Christo & Eliâ, est ille vir Suffolcius. CLXV. Non posse consistere cum bonitate Dei, damnare creaturas suas in æternum. CLXVI. Deum Patrem regnasse sub Lege, Filium sub Evangelio; & nunc utrumque regnum tradere Sp. Sancto, eumque effusum

N

iri

iri in omnem carnem. CLXVII. Fore generalem redemptionem, qua omnes Deo reconcilientur & salventur. Tantum eos qui nunc credant & sancti sint, gradu perfectionis superiores fore cæteris. CLXVIII. Illicitum esse Christianum Magistratum gerere. CLXIX. Omnes creaturas in Adamo amisisse tantum, quantum homines.

CLXX. Christum non acquisivisse homini vitam & salutem, sed tantum talem vitam, qualem quævis creatura cum eo habet. Nam secundum Adamum non acquisivisse homini vitam æternam. CLXXI. Euangelium spectare ad omnes creaturas; & hoc esse cum dicitur: Euntes docete omnem creaturam. CLXXII. Directorium cultus esse contra secundum præceptum, & vitulum Jeroboami. CLXXIII. Nullum jam esse in inferno, nec fore usque ad diem judicii, Nam Deus non punit primo, deinde judicat. CLXXIV. Fidem non esse supernaturale quid. Nam videre nos sufficientes rationes, cur aliquid credendum sit. Credere aliquid absque ratione, stultorum est. CLXXV. Legis transgressio non punitur æterno igne, & in inferno; sed Evangelii inobedientia. Si Lex: Ergo Christo in inferno moriendum fuisset pro nobis. CLXXVI. Si amor Dei tantum est erga quosdam; ergo non infinitus. Adscribere præteritionem quandam Deo, est blasphemare nomen ejus. CLXXVII. Formulam baptismi: *Baptizo te in nomine Patris*, esse inventionem & traditionem hominum, non mandatum Christi. CLXXVIII. Loca *Matt. 28, 19. Mar. 16, 15.* non de baptismo aquæ, sed doctrinæ, intelligenda: & baptismum aquæ tantum in nomine Christi factum. CLXXIX. Uniformitatem in externo cultu esse Antichristianam, & partem mysterii iniquitatis. CLXXX. Spiritualem Ecclesiam doceri per unctionem, carnalem per concilia. Tres duosve Christianos idem auxilium Sp. S. habere, ac Synodum maximam, &c.

Hic

Hic est brevis catalogus præcipuarum hæresium & errorum, qui in Anglia hodie, inter illas regni turbas, vigent; prout à *Thoma Edoardo*, Londinensium Pastore, nupero libro cui titulum *Gangrænæ* fecit, exponuntur. Jam narrationes quasdam, ex eodem authore petitas subjungemus de horrendis sectariorum blasphemis, quas hinc inde eructant.

Londini mulier quædam multis audientibus dixit, mendacia esse in Scriptura; & homines ex Scriptura idolum facere. Locum *Gen. 6, 6.* mendacem esse. Alius dixit, se historiam Noachi irascentis Chamo propter conspectam nuditatem, confutaturum. Nam non veram historiam recenseri, sed aliud quid, quod commemoretur in libro cui titulus: *The Wandrinus Knight*. Cumque civis quidam regeret: Spero te non comparaturum illum vanum librum cum Scripturis; Imò verò, *inquit ille*, ea Scriptura æquè bona est, ac Mosis.

Mense Febr. 1646 quidam Cozen Rochestriæ in Cantio dixit, Jesum Christum esse spurium; & si nunc esset in terra, ob multa quæ olim egerit, pudore suffusum iri. Hæc cum idoneis testibus probata fuissent, in carcerem conjectus, & iterum sine pœna dimissus fuit, ac jam hæreticorum receptor est qui eò ex urbe confluunt. Circa idem tempus quidam Cats cum sociis suis Essexiam peragravit baptizans & submergens multos. Billericeæ finitâ concione, circumstantum ministrum, & cum quæstionibus ineptis vexant. Cumque minister eos ad se domum suam invitaret, ibi se satisfacturum dubiis promittens, ipsi in templo exclamare & vociferari: Eum non prædicasse liberam gratiam. Et subsumus, inquirunt, Antichristo. Antichristi ordo est primò baptizare, dein docere, tertio credere; Christi verò docere, credere, baptizare. Et sic occasionem sumserunt publicandi errores suos de universali gratia & aliis

capitibus. Pædobaptismum variis modis exagitant, nunc felem, velut infans baptizandus esset, fasciis involvendo, ac convocando vicinos ad baptismum. Quibus collectis, repente quis contra Pædobaptismum concionari incipit. Multas vetulas, mediâ hyeme fluminibus submerferunt, cum vitæ periculo; suntque haud paucæ eo modo extinctæ. Iuvenulas silentio noctis ex ædibus paternis abductas, rebaptizant. Si quis contra eos scribat, eum statim omnibus calumniis proscindunt. Prynnum deteriorem faciunt Laudo. Aliquando commenti sunt Th. Edoardum mortuum, Calamium brachium fregisse, Twissum moribundum jacere. *Videte*, inquebant, *judicia Dei!* Planè fuerunt contra Presbyteria. Quidam Anabaptista dixit, se priùs cælum & terram conflagrantes visurum, quàm ut erigantur Presbyteria. Alius: hoc ex articulis fidei suæ esse, intra septem annos nomen Presbyteriorum ne quidem auditum iri in Anglia. Alius: se sperare Presbyteria æquè conculcata fore, ac Episcopos. Alius: Si ita persequantur sanctos, tum aliud quid agendum fore. Manifestè jactant, debellatis Cavalleriis se Presbyterianos & Scotos deleturum.

12. Nov. 1645. circiter LXXX Anabaptistæ Londini Agapen in domo quadam celebrarunt. Modus hic fuit. Initium à precibus factum. Iis finitis, omnes seorsim in genua procubuerunt, & quidam singulis, viris feminisque, manus imposuit, precatus ut reciperent Spir. Sanctum. Scopus est, omnes qui post impositionem manuum receperint dona, eos in Provincias mittere, & in plateas, ac ad Parlamentum. Sed hanc missionem paululum differunt, visuri interim rerum suarum successus. Cùm mentio incidisset cujusdam Pauli Best, qui ob Arianismum in carcerem est conjectus, quidam Independens minister respondit: Carcerem nihil profuturum. Cum regeret alter:
Quid

Quid ergo faciendum, si hic Arianus Ecclesiam colligat? Respondit: urge eum argumentis; coërcens potestas alia non est sub Euangelio. Objiciebatur locus *Deut. XIII.* Responsum: Christus hoc sub Euangelio mitigavit. Adulterium sub Lege erat capitale: sed Christus adulteram dimittit. Denique eò res devenit, ut etiam Papistarum Idolatriam tolerandam palàm jactent. Quidam civis Londinensis servum habuit petentem dimissionem. Interrogatus, quare? respondit: Se velle frui libertate conscientiae. Interrogatus, in quo? Nolo, inquit, imposterum catechizari. In Bedfordia cum minister quidam resipiscenciam urgeret, mulier in concione surrexit, & dixit: eum concionari mendacia ac falsas doctrinas. Colcestriae ministro quodam contra schisma concionante, sectarius clarâ voce exclamavit: O quantus hic Diabolus est! quantus hostis populi Dei! Est ex Diabolo natus, concionatur blasphemias!

Southamptoniæ quædam Anabaptista mulier somniavit Christum sibi visum, ab eo se perfumatum; & interdictum sibi, ne infantem suum baptizaret. Paulo post insana facta, exclamavit se videre & odorari Diabolum, sulphur, picem, ignes. Quidam Web homo novæ Lucis, dixit se gratias agere Deo, quod nunquam confisus fuerit Christo crucifixo; neque se credere eum esse filium Dei: vel Scripturam verbum Dei; verùm humanam inventionem, ineptam quæ sit regula fidei & vitæ. In confirmationem hujus dixit: Scripturam esse aureum vitulum, & æneum serpente, qui Regem contra Parl. Parlamentum contra Regem, regnum contra regnum excitet: nec unquam benè in mundo fore, quamdiu non ille serpens æneus comminuetur. Interrogatus, quid de Resurrectione mortuorum statuatur, dixit: Non magis homines resurrecturos quàm bruta, nec aliam se animam habere quàm corpus. Spiritum

tum tamen quendam esse in piis & impiis, qui ad Deum revertatur. Idem non agnoscit ullum locum pro piis vel impiis, non cælum, non infernum, non Diabolos alios, præterquam quos ipsi sibi homines faciant. Illicitum esse arbitratur in hominis usum ullam creaturam occidere. Ex Anabaptista factus est Atheista. Rigidus Independentens est, ac brevi sperat futurum, ut omnes Independentes sint ejusdem secum opinionis. Nam unum tantum gradum ipsis deesse ad novum illud lumen & veritatem. Scotos vocat Babylonicam bestiam, & regimen Presbyteriale, Sacerdotum monopolium. Alius quidam Idiota seduxit quinque filias unius viri, & eas rebaptizavit, ac sine parentis consensu nupsit. Alia Mulier volens rebaptizari, vestes suas exuit, ac coram immerfore nuda constitit. Interea dum preces recitabantur, naturam suam utrâque manu obtexit. Quod cum Anabaptista videret: Incongruum est, inquit, ut tu manus tuas demittas, cum Christus eas & cor in cælum erigi præceperit. Sed ipsa pudore confusa, renuit; & sic rebaptizari non potuit. Mense Julio 1645. apud Ashfordiam in Cantio novem mulieres in fluvio quodam demersæ & baptizatae sunt. Quædam ter fuit immerfa, quoniam aquas metuebat, sic ut totum corpus iis objectum non esset. Tertiâ vice parùm abfuit, quin suffocaretur. Ibidem senex quidam submersus, cum emerisset: Per Dei pedes, inquit, parùm abest, quin suffocassetis me. Mulier ægra à quodam sectario Guilh. Kiffin post manuum impositionem oleo inuncta fuit. Valetudine receptâ, in congregationem venit; & coram populo: Medici, inquit, me deseruerant. Sed frater Kiffin & patientia me inunxerunt; & sic subito convalui. Rogo, ut gratiæ Deo pro me agantur. Idque factum est.

Alicubi Judaicum Sabbatum in usum revocarunt, fenestris clausis. Colcestriæ ipsum Judaismum propagant, &
Pro-

Profelytos faciunt. Quidam Henricus Denne, Anabaptista & Arminianus, Elfleia in Cantabrigiensi agro, omnem Psalmorum decantationem abrogavit. Post concionem provocat eos quibus non satisfactum, ad disputationem; & illi objiciunt contra ea quæ dixit. Dicit æternum Euangelium hoc esse, quod Christus pro omnibus mortuus sit. Alius Erbury Sectæ Quærentium, Edmundiburiæ concionans dixit inter alios errores: Paulò post Deum Apostolicos viros excitaturum, qui extraordinarium concionandi donum habituri sint; & tunc secuturam ruinam Romæ. Loquitur contra collectionem Ecclesiarum & Anabaptismum, dicens; debere nos exspectare adventum spiritûs, ut Apostoli fecerint. Sicut enim Israëlitæ in deserto habuerint mel & manna, sed non circumcisionem neque Pascha; sic nos habere multas dulces consolationes, colloquia, preces, sed non ministerium & Sacramenta. Tandem, collapsâ Româ, fore novum cælum, novam terram, novam Jerusalem. Idem Northamptoniæ dixit; Scripturam esse incertam, & non posse nos ei fidem nostram superstruere; quia tot discrepantia ejus exemplaria sint.

Quidam Nicolaus Londini multas blasphemias eructavit; ut, Deum esse authorem peccati; & omnia mendacia ex ore Dei fluere. Neminem ob ullum peccatum damnari; sed tantum, quia sic Deo placeat. Alius ad Grenhillum dixit: æquè licitum esse baptizare canem, ac infantem. Katarina Chidlei multos ad Brownismum seducens, acerrimè invec̄ta est in Grenhillum & alios, qui conveniat in locis ubi Idololatria fuit exercita. Ad quam Grenhill: Hoc nimirum vis, illicitum esse colere Deum in loco ad Idololatriam sub nomine alicujus Sancti secreto. Sed vide, tota Anglia fuit consecrata Georgio, Andrea Scotia, aliæ regiones aliis sanctis; & sic, juxta te, illicitum erit Deum in Anglia vel alibi colere. Marshal, homo ex plebe, in præ-

sentia

sentia civium quorundam Londinensium sustinuit, Paulum, cum ad *Rom. 7.* conqueritur de corpore mortis, novitium fuisse, nec intellexisse Christum in promissionibus: & se melius intelligere mysterium Dei in Christo, quàm Paullus. De scripturis (dicebat) non aliud existimandum, quàm de aliis scriptis humanis. Quemlibet pro suo ingenio & iudicio scripsisse. Tum dixit: Scriptura est vitulus aureus, circa quem saltatis. Idem esse infernum negat; & omnes salvandos statuit, sive boni sint sive mali; imò omnes omnino creaturas, quæ se ad Deum convertant. Infernum nihil aliud esse, nisi terrores Legis in hac vita. Scripturam plenam esse contradictionum. Illicitum ullam creaturam occidere; quia habeat vitam à Deo.

27. Febr. 1644. quidam schismaticus Londini prædicavit; Christum non magis esse Deum, quàm se vel alium hominem. Quod cum pii viri audirent, metuentes ne domus ad tales blasphemias corrueret; festinanter ad sua concesserunt. Clemens Wrighter, Antiscripturista, Quæstionista, Scepticus & Atheista, princeps est eorum, qui negant Scripturas esse verbum Dei, sive in originali, sive in versionibus spectetur: nec fidem ei superstruendam. Idem negat animam hominis esse immortalem; & cum homo excedit, tum totum ejus dormire dicit, usque ad Resurrectionem. Non aliam fidem Scripturis deberi, quàm humanam; sicut credamus historiam Henrici VIII, vel alterius Regis. Negat esse ministerium, fidem, Euangelium, nisi quis possit demonstrare se æquè immediatam vocationem ac Apostolos habere. Idem dicit, neminem posse damnari, nisi propter rejectum Euangelium. Neminem rejicere Euangelium, nisi cui illud prædicetur, ut tempore Apostolorum factum, & miraculis confirmetur.

In *Lincolnia*, *Ely*, *Hartfordia* sunt mulieres quæ concionantur, & nonnullas etiam baptizare dicunt. Londini singulis

gulis septimanis docent. Exemplum hoc esto. *Mense Decembri 1645 Londini mulier plebeia concionata est. Primo dixit ad circumstantes: Si quis habet verbum exhortationis, loquatur. Tacentibus cunctis, perrexit; &: Nunc est (inquit) tempus illud, quo impletur quod Deus promisit: Effundam spiritum meum in ancillas meas, & prophetabunt. Tum precibus recitatis, quæ per dimidiam horam durabant, ad textum venit, qui erat: Si diligitis me, custodite præcepta mea. Finitâ concione dixit: Si quis habet, quod objiciat contra ea quæ dicta sunt; loquatur. Ad quæ dicta mulier alia surrexit, & varia protulit; sed à circumstantibus aliquoties interturbata fuit, ita ut desistere cogeretur, cum multâ prioris mulieris imprecatione, quòd Legatos Dei turbarent. Ad quæ concio: Vosne Legati Dei? Denique tam horribilis confusio ibi fuit, ut satis dici non possit. Et hæ muliebres conciones refertæ erant multis damnandis blasphemis. 1. Non consistere cum bonitate Dei, ut quisquam damnetur. 2. Deum Patrem regnasse sub Lege, Filium sub Euangelio; nunc verò Sp. S. regnaturum & effusum iri in omnem carnem. 3. Forè universalem instaurationem & salutem omnium. 4. Christum pro omnibus mortuum. Dicunt se esse in deserto, expectantes effusionem Sp. S. Soror quædam interrogavit: *quam auctoritate concionarentur?* Respondit: *Se non concionari, sed tantùm dona exercere. Nam neminem in mundo nunc potestatem concionandi habere.* Interrogata: *quâ auctoritate se exerceat?* Respondit: *Ex 1 Pet. 4. 10, 11. & ad Ebr. 10. alter alterum exhortetur. Mal. 3, 16. & Tit. 2. 3, 4. Senior mulier doceat juniorem.* Præterea dixit, sibi in animo fuisse tantùm ad sui sexus compares dicere. Postea gloriam Dei evicisse, ut etiam alios auditores admitteret. Interrogata: *quid de baptismo Simonis magi, Ananiæ & Sapphiræ statuatur?* Respondit se dubitare, an legitimè fecerint qui eos baptizarunt. In Cantio Brasteedi,*

O

mulier

mulier concionatrix est, & ibi quoque panem frangunt. *Quidam civis Londinensis* retulit: In sua familia quatuor tantum homines esse, & singulos peculiarem Religionem sequi. Se esse membrum Eccl. Anglicanæ: uxorem ex secta Quærentium: ancillam Anabaptistam: servum in Ecclesia aliorum circiter xxiv, qui convenient & exercent dona: sed nullos Psalms decantent, abominentur auditionem ministrorum, nullos dies precum vel jejunii observent. *Mense Julio 1645 Colcestriæ in Essexia* quidam sectarii dixerunt diem judicii extremi, magno cum terræ motu, paullo post venturum. Ideo nullus eorum sibi in hyemem prospiciebat: sed omnis cura & consultatio erat de itinere Hierosolymam versus suscipiendo, ut ibi in cælum transferrentur. Quædam mulier sectæ Quærentium ad hoc iter sollicitata; respondit: Se non esse paratam ad tam longum iter. Alii Londinum iverunt ad Judæum quendam, qui eos de via Hierosolymam ducente, instruxit, ac quid fugiendum faciendumve edocuit. *Paulus Hobson* sartor, & unus Anabaptistarum, qui confessionem subscripserunt, contra vitam Christianam sic concionatus est: *Olim æquè legalis eram, ac quisquam vestrum esse potest. Nulla dies abiit, quin mane, vesperi, ante, post cibum precarer, & peccata mea ad eò deslerem, ut fere oculos perdiderim. sed certus sum, cum omnia hæc facerem, me ne Jota quidem Dei habuisse. Knowlius* Novâ Angliâ ob errores proscriptus in Veterem venit, & ibi publicè docuit: *Usus præscriptarum Liturgiarum esse Idolatriam, & omnes qui iis utantur, certò damnatum iri.* Pro mortalitate animæ editus est liber incerti authoris (sed putatur esse Clementis Wrighter, ut Th. Edoardus tradit) titulo: *Mans Mortalitie.* Præcipua argumenta sunt ex Gen. 3, 19. Eccl. 3, 10. *Quidam Antinomus* in pulpito exclamavit: *Apage Legem, quæ homini pedes amputat; & postea eum hortatur, ut ambulet.* Pagit f. 97. *Brownistæ* dicunt orationem

tionem Dominicam æquè Deo exosam, ac Judæis carnem suillam. Idem f. 67. Cujusdam *Wilkinsoni* Brownistæ discipuli eò insolentiæ venerunt; ut se Apostolis Petro ac Paulo æquarent, ac pro Apostolis haberi vellent. f. 69.

Pars disputationis inter sectarium & piium ministrum.

Sectarius: Christus satisfecit tantùm pro peccatis contra primum fedus, *Heb. 9, 15.* *Orthodoxus:* An ergo non sunt peccata contra secundum fedus? *Sect.* Tantùm infidelitas. *Orth.* Quis ergo satisfecit pro infidelitate? *Sect.* Quilibet homo pro ea satisfacit: quia qui non credit in Filium, ira Dei manet super eum. *Orthod.* Ergo omnes gentiles salvantur, quia ipsis peccata contra primum fedus remissa sunt; & contra secundum nunquam peccarunt, quippe nunquam ipsis revelatum. *Sect.* Ethnicis Christus & Euangelium in creaturis prædicatur, *Col. 1, 23.* si modò habeant oculos ad videndum illa mysteria. Superiori anno apud Bathoniam & Bristoliam hæ duæ opiniones inter Anabaptistas, tanquam gloriosum lumen, ortæ sunt. 1. Christi humanam naturam æquè ac nostram, peccato Originali corruptam. 2. Unam tantùm Deitatis personam esse.

De moribus Sectariorum.

Sectarii Angli habent omnes proprietates desperatissimorum hæreticorum. Quando propter scelera doctrinæ & vitæ ad partes vocantur, cum Donatistis nil nisi persecutionem sanctorum & fidelium exclamant. Adoriuntur orthodoxos vi minisque; suos in cælum extollunt, aperto J. C. & Apostolorum vilipendio ac contemptu. Auditum à nonnullis; hunc illumve Apostolos præcellere: Ipsum Jesum Christum, si in terram reverteretur, vix melius

concionaturum: Vitam Angelicam & (ut sanctos) in cœlo se vivere. Subdolè sensus suos occultant, nec apertè profiteri volunt quid sentiant. Atque in hoc etiam quidam orthodoxi Independentes rei tenentur, qui cùm ad eò procaciter contra Synodum insurgant, nunquam tamen eò adigi potuerunt, ut suum ipsi regimen exhiberent; idque ob has rationes, quanquam aliud prætendant.

1. Quia ipsi in summa rei dissentiant.
2. Quia sententias suas in dies & horas mutant.
3. Quia sic alios sectarios offenderent.
4. Quia nonnullorum procerum qui longiùs progrediuntur, offensam metuunt.
5. Quia tum omnes judicarent, id quod tantâ deliberatione, tantoque tempore publicatum sit, summè perfectum esse, ac refutatum ostenderet eorum vanitatem. Impudentia sectariorum summa. Nonnulli pro Independentia sua citant Ecclesias Scoticas & Gallicas, quas constat ex professo aliud sentire. Alii pro prætensa libertate conscientiarum Leidenses adducunt, disputat. L, sect. 59.60. quos apertissimum est aliud sentire. Joh. Goodwin in doctrina sua de justificatione, Calvinum, Bucerum & alios pro se citat, qui omnes orthodoxam sententiam contra ipsum tuerentur. *Cum Arminians Belgis* consentiunt in his: 1. *Arminiani* initio Magistratum adulati sunt, declinantes Synodos, & ab iis ad ordines appellantes, quibus summam rerum Ecclesiasticarum jurisdictionem adscribebant: Sic sectarii Parlamentum extollunt, & id judicem in Ecclesia faciunt. 2. *Arminiani* initio in quinque tantùm articulis dissensum profitebantur; postea in quos non errores lapsi sunt? Tota Socini lacuna iis non suffecit. Sic sectarii intra biennium in majores hæreses lapsi sunt, quàm unquam fuerunt. 3. *Arminiani* fuerunt Sceptici, profitentes se hoc nunc sentire, posteriores cogitationes esse sapientiores: sic sectarii ab uno lumine novo ad recentius, & sic in infinitum labuntur, dicentes,

centes,

centes. Diem dies docet. 4. *Arminiani* quamdiu pro toleratione pugnarunt, nunquam mentem suam clarè exposuerunt: sic sectarii nolunt exponere cui firmiter inhærescant, & monstra obstinato silentio alunt. 5. *Arminiani* in multis locis persequebantur Orthodoxos: sic sectarii. 6. *Arminiani* penissimè Belgium evertissent: sic sectarii Angliam in miserrimum statum coniecerunt. 7. *Arminiani* Remonstrantes erant, conquentes de Synodo & modo procedendi: sic sectarii furtim protruserunt Remonstrantiam, cur synodo non exhibuerint formam regiminis sui? 8. *Arminiani* acerrimè in Magistratum inveci sunt, cum se synodo conjungeret, negantes ullam ejus potestatem super Ecclesias esse. Idem & sectarii faciunt, quoties Magistratus vel minimum quid contra eos decernit. Cum decretum de Presbyteriis erigendis promulgaretur, sectarii impudenter Magistratum calumniati sunt, quod Leges contra sanctos condant. Alii concionabantur de ingenti quæ immineret persecutione; & tyrannidem Episcoporum comparatam cum Presbyteris, nihil fore. Itaque in eo omnes sectarii conveniunt, quod malint Episcopos quàm Presbyteros: & primipili ipsorum profitentur, Episcopos & tolerationem sibi satisfacturam. Quidam cum Lecestriam audivisset captam, optavit ut ne unquam res Parlamenti haberent meliores successus, quamdiu contra Independentes ita procederet. Cum in Parlamento decretum fuisset contra Laicorum conciones, sectarii cœperunt pro successu Regis orare, à quo expectabant tolerationem. *Scotis* sunt infensissimi. Cum Montrosius prævaluisset, manifestè causam cladis rejecerunt in regimen Scoticum, & quod schismata tolerari nolint. Nihil intentatum relinquunt, quo fedus cum *Scotis* abrumperent: Omnia per miras calumnias in odium gentis religiosissimæ congesta. Nonnulli dicunt, Scotiam adhuc semipaganam esse.

Inde usque ab initio hujus anni 1646 nihil egerunt aliud, quàm ut Scotos suspectissimos & abominabiles Anglis redderent. Igitur quæ Angli milites in septentrione crudeliter perpetrabant, ea cuncta Scotis adscripta. Prolatæ nescio quæ literæ, quibus Scotos cum Rege colludere nunciabatur. Independentes omnium conditionum, quibus inter Regem Franciæ, Angliæ, & Scotos transactum esset, gnari. Jam Newarkam iis traditam, jam Oxonium fabulabantur; & si aliquot Scoti ad exercitum venirent, statim horribilis fama per totam Angliam sparsa, multa Scotorum millia adventasse; & id eos moliri, ut totâ Angliâ potiantur. Mira verò eorum impudentia in rebus militaribus. Quicquid prosperè geritur, id sibi Independentes adscribunt. Quicquid Fairfaxius patrat, id Cromwello suo imputant; & haud obscure Imperatoris gloriam suis calumniis offuscant, hac mendaci criminatione publicatâ, quod dixerit Bristolia capta: *Fairfaxium id, & non Deum fecisse*. Vix sexta Exercitus pars Independentes, & tamen soli omnia faciunt. Nonnulli jactant Fairfaxio novi luminis radios affulxisse; alii, cum planè Independentem factum. Se ipsos vocant pios, bene affectos & sanctos. Sive jam sint Anabaptistæ, sive Quærentes, sancti sunt. Omnibus annituntur modis, ne stabiliatur regimen; vel saltem, ut imperfectum & vagum stabiliatur. In nonnullis Parochiis, ut *Ellyæ* in Cantabrigia, *Alberyæ* in Hartfordia, omnem Psalmorum decantationem eliminârunt, & alibi preces abrogant. Quod si in loco quodam non possint Psalmos abrogare, tum eo quo decantantur tempore, contemtim pileos suos capiti affigunt; & si quis eos abripiat, denuo imponunt. Alii aures solent occludere, imprimis feminae, ne melodiam percipiant. Multi quoque inter preces operto capite sunt. Pervagantur omnes Provincias, opida, pagos, domos, & hæreses suas disputando propugnant.

pugnant. Clam inter se ita conveniunt, ut quidam simulent se pro pædobaptismo esse. Post acrem disputationem, tandem ille fucatus Antagonista dat manus, & profitetur coram populo; se convictum, ac veritatem sibi illucescere. Nonnulli miracula & visiones allegant. Anabaptistæ Eboracenses dicunt, cum quidam mediâ hyeme in Ousa baptizaretur, aquas tam calidas fuisse ac si media æstas esset; imperitiores eo commento fallentes, qui ignorant aquas in eo tractu hyeme calidiores esse quàm æstate. Alii inunctioni sanitatem adscribunt. Nonnullis Christus conspectus, pædobaptismum prohibuit. Blasphemias horrendas evomunt contra Scripturam, Trinitatem, prædestinationem, virginem Mariam, Apostolos, baptismum, preces, ministerium verbi & sacramentorum, regimen Ecclesiæ. In MSS. cujusdam *Pauli Best*, Trinitas vocatur mysterium Iniquitatis, Cerberus triceps, figmentum, traditio Romana. Alii Sp. s. contumeliosissime derident, vocantes eum stabile numen. Cætera fileo. Scripturam vocant vitulum aureum, & mendacem librum. Locum *Gen. 6, 6.* ubi Deus pœnituisse dicitur quod hominem fecerit, esse falsum. Cùm objiceretur cuidam locus ad *Rom. 7.* ubi Paulus de peccato conqueritur; respondit Paulum novitium, & hanc ejus infirmitatem fuisse. Paulum non rectè intellexisse mysterium Dei in Christo, & se id meliùs intelligere. Locus *Gal. 5, 12.* cuidam pro libertate conscientiarum pugnantibus objectus; qui respondit: Apostolum ibi affectibus suis indulgisse. In *Hartfordia* minister quidam locum Scripturæ opposuit Anabaptistæ. Anabaptista confessus est se non posse respondere, sed hanc fuisse infirmitatem Pauli, & ibi cum caruisse spiritu. *Alius dene-gans* Resurrectionem mortuorum, cum quidam ei opponeret Scripturam, respondit: *Hoc vobis, non mihi, Scriptura est.* Regimen Presbyterianum vocant Diabolicum, Anti-chri-

christianum, bestiam in Apocalypsi. Sic & fedus Nationale nequissimis vocibus exagitant. Curiam Examinationis vocant Inquisitionem Hispanicam & Curiam Supremæ Commissionis. *Hugo Petrus*, famosus ille scurra, Ecclesias Reformatas & Presbyteriales, fœdissimis diæteriis traducit. In publica concione Londini, cùm multa pueriliter & nugatoriè effutiisset, ex voce *classes*, centum quinquaginta asses, CL asses, id est, CL asinos fecit; sicut olim ex nomine Cardinalis CL esel Germani CL esel / asinos, fecerunt. Idem in concione 2 Aprilis 1646 ad Parlamentum habita, sic loquitur: Quod gladio cepistis, verbo conservandum est. Loquor de verbo, per quod Angli Christiani fiunt. In aliis regionibus disciplina facit eos tales. Compelle multitudinem in templum, & postea Christianos nomina. Satis abunde hujus furfuris foras. Et hinc fit, quod ferè tota ipsorum Theologia in Polemicis sita est, quæ mercatura, nisi Deus prævertat, & nostra videtur futura. *Idem*: Metuone, dum pro Presbyterio vestito autoritate pugnamus, desint nobis V clo ministri prædicatores. Ut ita si acquiratis Presbyterium Londini, & multum vobis egisse videamini, nec ministrum nec Presbyterium in dimidio regno habeatis. Verum Presbyterium optari facilius quàm haberi potest.

*De causis auctarum hæresium, sectarum,
& schismatum in Anglia.*

Si quis consideret, in quantam multitudinem, quàm exiguo tempore, hæreses in Anglia, sectæ, schismata cum erroribus & blasphemis excreverint; is jure mirabitur, ex quibus id causis factum sit. Et illæ quidem satis manifestæ ex ipsorum sectariorum naturâ dari ac ostendi possunt. Quia enim dant vagam quibusvis prædicandi libertatem publicè,

publicè; hinc fit quòd multi ex plebe, quibus aliqua verborum & rerum copia est, in medium procedant, ac (ut loquuntur) dona exerceant, objiciant ac disputent publicè contra ea quæ dicta sint. Tum aucti numero auditorum, & eorum applausu ad famam provecti, credunt se maximos Ecclesiæ Doctores esse; & cum antiquam ac solidam Theologiam nunquam didicerint, quicquid novum, plausibile, fucatum in pulpita protrudunt; & eadem aviditate ab auditoribus illa hauriuntur. Post hæc libertas conscientiæ & generalis toleratio ab illis sectarum fabris, velut carecta, post quæ lateant, in medium proferuntur. Nihil est quod carni & vanitati humanæ magis arrideat, quàm sibi religionem statuere; sibi Ephod & Sacerdotem comparare. Et favorem ex eo quoque sibi acquirunt nugatores illi, quod stipendia certa & decimas ministris subtrahunt. Ex quo fit, ut qui ministros suos adeò vilipendunt, ut nec quæ pro sustentatione illorum pii Magistratus constituerunt, solvere velint, illi faciliè ad novas Religiones transeant. Accedit populare Regimen, quo singulæ congregationes Monarchicum jus, spretis Synodis Classibusque, sibi arrogant. Maximè tamen ipsa doctrina, quam sectarii commenti sunt, eos tanto incremento per universam Angliam auxit. Quando enim populus audit, Deum tam peccantes quàm precantes sanctos amare: Non debere fideles sollicitos esse & anxios ob peccata, nec remissionem eorum petere; quid mirum, si hæc nova & suæ libidini famulantia dogmata orthodoxæ fidei, sanctimoniam & resipiscentiam perpetuam urgenti, præferat? Nam & dum solos visibiles sanctos membra Ecclesiarum faciunt, magni alicujus zeli & eximiæ puritatis speciem præ se ferunt. Jam Chiliaisticum illud dogma, de regno Christi in hac terra, facillimè homines ad novas sectas abstrahit, ubi velut ad Sirenum scopulos, dulcedine promissorum, hærent.

rent. Independentes omnes mirifica sibi imaginantur de illo regno. Quidam initium ejus ad annum 1650 conjiciunt; quo tempore tantam credunt in Anglia felicitatem fore, qualis non ab orbe condito fuerit. Et *ô si tunc*, dicebat quidam, *unum tantum diem vivere daretur! Non permutarem conditionem meam cum maximo Monarcha mundi.* Præcipui ipsorum Doctores persuasi sunt jam natum esse hominem illum, qui eos felices dies visurus sit; & ad summum non restare xx annos. Cottonus & alii in N. Anglia ministri conventu habito, Apocalypsin propterea totam examinarunt, & collatis omnibus Scripturis existimant tempus regni Christi in propinquo esse. Arbitrantur autem ruinam Antichristi & Turcarum, conversionem Judæorum, vocationem gentium universalem, præcessura proximè felices illos dies. Tum omnia regna mundi & Principatus abolitum iri, ac filios Dei rerum potituros sub unico cæli & terræ Domino Jesu Christo. Exstat in eam rem liber *Joh. Archeri*, Pastoris Independentium Arnhemensis; *de personali regno Christi in hac terra:* cujus tamen sententiam non in omnibus cæteri probant. Audiamus illum, qui novissimè & doctissimè scripsit pro hac causa, *Thomam Parke-*
rum, Pastorem Nuberiensem in Nova Anglia, in Expositione visionum ac prophetiarum Danielis. Probaturus per lapidem illum comminuentem omnia regna, non posse intelligi regnum inde usque ab adventu ejus: *Tertio, inquit,* regnum hoc comminuit omnia alia regna; sic ut extinctis cæteris solum restet. Jam verò hic status non est expectandus sub regno patientiæ, sive ante occasum Antichristi, cum omnia terræ erunt Domini & Christi ejus, *Apoc.* 11. 15, 18. Ostensurus per pedes ferreos intelligi Romanum Imperium: *Quintò, inquit,* hoc regnum est destruendum per regnum sanctorum in fine temporum, atque ideò non potest accipi de alio Imperio, quàm de Romano ad-
huc

huc continuante sub Antichristo. Lapis est regnum sanctorum: & quod sit regnum constituendum in occasu Antichristi, probatur his argumentis. 1. Quia destruet omnia regna adversantia in toto mundo; quod non est expectandum ante occasum Antichristi. Idem septimanas septuaginta incipit sub Papatu, sive à tempore *Waldi* & anno 1106, sive à *Wiclefo* & anno 1370. Quod si, *inquit*, incipias eas septimanas numerare ab A. C. 1106 & *Waldensibus*, tum ultima hæc & dolorifica septimana incidit præcise in A. C. 1643, & medium septimanæ ejus erit anno 1646, à quo tres anni afflictionis cum dimidio ad finem percurrunt, & finiuntur plenè anno 1649. Sed si septuaginta septimanæ incipiunt à *Wiclefo*, & anno 1370, tum finis non erit ante A. 1860, id est, demum post 200 annos. Sed ultra supputatio sit amplectenda, fateor, *inquit*, me ignorare. Postea: Turcæ cessabunt esse soluti anno 1649, & anno sequente potest casus ipsorum cum Antichristo sequi, si prior supputatio vera. In inchoativo statu Novæ Jerusalem Judæi convertentur, juxta prophetiam Rom xi. & erunt extraordinariis donis induti pro dilatione regni C. super universum orbem. Sub finem respondet *objectioni*, quâ curiositas illa circa annos reprehenditur *Act. 1. 6, 7. Matth. 24. 37, 42. 1 Thess. 5. 1, 2, 3. Psal. 74, 9. Luc. 12, 40. Marc. 13, 35. Resp. ad Act. 1. 6, 7.* Non licebat scire Apostolis, vel ulli, qui vivebat eâ ætate: sed licet illis, qui vivunt ultimâ ætate. *Matth. 24, 37.* Impiis occultatur tempus, sed sancti intelligent, *Dan. 12, 10.* Sicut Noah scivit tempus diluvii, sed non mundus, *Matth. 24, 37. Gen. 6, 3. &c.* Hæc igitur & ejusmodi complura dogmata cum sub magnificis titulis publicarent, facile simplices homines allecti sunt. Quicquid enim errorum & hæresium in Anglia est, id omne à sectariis titulo novi luminis, mysteriorum, evulgatur. Itaq; sive S. Trinitatem oppugnent, sive totam in dubium Religionem

nem vocent; omnia hæc novum lumen sunt. Multos simulatio sefellit. Nam illi Independentes, qui olim sub Episcopis zelosissimi fuerunt contra errores devios ab Orthodoxia, nunc inter tot monstrosos errores silent, ut Burtonus, qui tantum contra Presbyterianos calet, cætera frigidus. Ex omnibus Independentibus, *inquit Th. Edoardus*, unum tantum novi, qui se sectariis opponat. His ita per pensis, facile creditur, quod idem author inquit, corruptiones hodiernas in tantum excedere tempora Episcoporum, in quantum Oceanus Britannicus Rhenum.

De Erastianis, sive Colemannianis.

Sicut frequenter fieri solet, ut duobus de præda litigantibus tertius eam utrique eripiat; ita etiam Ecclesiis Anglicanis accidit. Nam cum inde Presbyteriani, hinc Independentes, pro suo quisque contenderent regimine; factum est ut interea florentissimas Ecclesias hæreticorum & schismaticorum lues devastaret; atque insuper tertia factio utrisque omnia eriperet. Idque ab *Erastianis* factum est, quam factionem *Politici* excitarunt, ejus ope Regimen, de quo velut Achilleis armis, infensissimo animo certabatur, sibi solis vindicaturi. *De origine* hujus sectæ antequam agam, operæ pretium erit, paucis ipsum *Erastum*, primum conditorem tertiæ hujus factionis quæ nunc Angliam exercet; & quibus ad errorem illum actus fuerit furiis, con tueri. Idque *ex Historia Ecclesiæ Palatinæ*, quam Cl. Theol. *Henricus Altingus* olim concionavit. Sic igitur ille inquit: Circa A. C. 1565 nata est Heidelbergæ controversia de gubernatione Ecclesiæ, imprimis verò de Excommunicati one. Cum enim ejus usus adhuc omissus esset, *C. Olevianus* perpetuo urgebat, ut ad exemplar Ecclesiæ Geneven sis disciplina quoque institueretur. Resistebant huic con-
tui

tui inprimis *Christophorus Probus* Cancellarius, *Thomas Erasmus* Medicus & Senator Ecclesiasticus, & *Adamus Neuserus* Pastor ad D. Petri, qui totam hanc gubernandi rationem ut tyrannicam improbabant: Inprimis *Erastum* eo consilio ductum putant, quod cum *Helvetius* esset, nihil ab *Helvetiis* diversi in *Palatinum* introducendum putarit. His initiis paulatim animi alienati. Interea *Heidelbergam* venit *Guilh. Witherus* Anglus, gradum *Theologiæ* petens; & in *Thesibus* suis XI ac XII de *Disciplina Ecclesiastica* egit. De his 10 *Junii* placidè disputatum est. Cum solveretur conventus, *Erastus* & *Neuserus* se gravia contra illam materiam habere dixerunt. In eorum gratiam *Disputatio* 12 *Junii* à *P. Boquino* repetita. *Disputatum* est acriter, absque tamen convicio. Cumque discedendum esset, *Neuserus* dixit: *Se doctrinam hanc oppugnasse tanquam falsam, & verbo Dei repugnantem.* Tum *Erastus* & *Neuserus* magis magisque se aperuerunt, & controversiam hanc ubique scripto ac voce propugnarunt. Inprimis *Erastus* prolixè contra disciplinam scripsit, asserens eam nec in *V.* nec in *N. T.* fundatam; adeoque neminem *Ecclesiæ* excludendum, nisi constet eum in doctrinâ errare fundamentaliter. Apud exteros quoque conquestus est disciplinam tyrannicam in *Eccles.* invehi. Mox detectum fuit *Neuserum* *Arianismo* & *Turcismo* obstrictum, ac cum aliis ipse *Erastus* suspectabatur: qui propterea per annos complures sacrâ communionem fuit absentus; donec editâ confessione ostenderet, se tantum controversiæ disciplinariæ implicatum fuisse; & ita *Ecclesiæ Dei* reconciliatus fuit anno 1566; & anno 1570 institutum est *Presbyterium* virorum gravium ex aula, *Academia* & urbe, qui præessent *Inspectioni Ecclesiæ* & disciplinam moderarentur. Hæc ille.

Cum igitur contentiones tam acres essent inter duas priores factiones *Independentium* & *Presbyterianorum*, tertia

à Politicis excitata fuit ambiguo consilio. Quidam *Colemannus*, Pastor Londinensis, videns paratos novaturientibus sectatores, & instinctu Politicorum, tertiam viam regiminis Ecclesiastici aperuit, ex *Erasti* lacunis haustam. Is vanâ prurigine motus, sparsit in concione ad Parlamentum habitâ, prima semina *Erastianismi*, & regimen Ecclesiæ Magistratui dedit, qui per *Interimisticos Commissarios* Ecclesiam gubernaret. Religiosissimos quoque Scotorum delegatos eâ calumniâ adpersit, quod causa sint dissidiorum in synodo, & Nationalem determinationem secum attulerint. Ex horum numero se ipsi opposuit *G. Gillespy*, Minister Edinburgensis, cujus contra *Colemanni* maledicas ineptias eruditæ exstant dissertationes, quibus omnem *Erastiani* commenti iniquitatem aperuit. Post eum celeberrimus *Samuel Rutherfordius* ex professo *Erastianismum*, & quicquid pro eo tum ipse *Erastus*, tum *Colemannus* & alii, in Angliâ attulerunt, refutavit. Mysterium sectæ hujus est, quod omne regimen Ecclesiæ ad Magistratus civile arbitrium defert; & Ecclesiam in miserrimum servitutis genus conjicit. Cæterum quanquam & synodus & pii quique in Angliâ se huic intemperiei opponerent, tamen Politicorum consilia prævaluerunt; & *Erastianum* Ecclesiæ regimen stabilitum, quod *Commissarii Politici*, genus hominum Ecclesiis semper infestissimum & inutile, exercerent. Qui exinde motus animorum secuti sint, & suprâ dictum est, & Angliâ sensit. Nec evulgata Declaratio quicquam profuit, sed acrius omnino animos offendit. Independentes in sinu gaudebant, quasi exarmatis illo decreto Presbyteriis, in salvo omnia essent; cum tamen ipsorum quoque *Independens* regimen, illo decreto, manifestè sublatum esset.

De Orthodoxis in Anglia & Scotia.

Utcunque verò schismatici & hæretici totum regnum Angliæ infecerint erroribus suis: tamen longè maxima pars perdurat in Orthodoxia. Pietas inde usque post sublatam Prælatorum tyrannidem in immensum crevit. Miseriæ publicæ precum ardorem auxerunt. Nihil Ecclesiis illis sanctius. Et ibi demum sincere Deus colitur. Tum & desiderium unionis sub eodem regimine contra schismaticorum molitiones auctum est. Civitas Londinensis, quam ingenti sectariorum multitudine oppressa, tamen firmiter adhæret federi & declarationibus Parlamenti de reformanda Ecclesia. Duo inprimis vincula sunt, quæ schismatici omnibus modis conantur dissolvere, & vel gladio secare, si fraudibus non possint. *Primum vinculum* est inter tria regna solemniter federe unita. Quid non moliti sunt, ut inter Anglos & Scotos animorum divisionem facerent? quas non calumnias conquiverunt? *Alerum* est inter civitatem Londinensem, Parlamentum ac Synodum. Hæc Schismatici Tyrannida commovent. Si Civitas vel Synodus libellum supplicem pro maturando regimine Eccl. exhibeat, omnibus criminationibus hoc pium propositum retardant. Et quare tandem? Quia ferre non possunt pios homines os suum aperire contra horribilem licentiam schismaticorum, quia seducunt innumeros, Ecclesias contra Ecclesias erigunt, blasphemias evomunt, deliramenta somniant, & hæc omnia sub titulo regni Christi: cum revera fundamenta ponant Turris Babylonicæ, & contignationes fanaticorum, Anabaptistarum, Antinomorum, Quærentium, superstruant. Conduxerunt homines ineptos qui nova quotidiana conscribunt, sartores, futores, & ejus farinae impudentes nugatores. Hi ebuccinant Independentismum, pios Presbyterianos exagitant,

ac.

ac ne summæ quidem Londinensi Curia parcunt: Et hi sunt censores Synodi, Ampliff. Senatus Londin. si Parliamentum de imminente periculo moneant. Dicit non potest, quàm petulanter solemne fedus, in quod omnes coram Deo jurarunt, exagitent. Præsertim verò illa verba: Laborabimus reformare Ecclesiam, juxta Verbum Dei, & exempla optimè reformatarum Ecclesiarum; ferre non possunt. Quid ad ipsos exempla optimè reformatarum Ecclesiarum? Sicut autem Presbyteriani in Ecclesia ordinem conservari volunt & vindicari à rabie Brownistarum & Independentium: sic etiam in regno Leges, Regem & Parlamenta conservari volunt. Contra schismatici & fanatici Enthusiastæ in eo ponunt summum fastigium Evangelici zeli, si excelsissimos Reipubl. viros sub pedibus confusæ Anarchiæ conculcent: ut Rev. vir Joh. Ley loquitur, in nupero scripto contra Saltmarshium, hominem Sociiano-Anabaptistam, qui Anabaptistas & omnibus pejores Quærentes sanctorum titulo ornare audet, & qui rabiösam linguam, quâ olim titulo *Mercurii Britannici* in Regem scurriliter invecus fuit, nunc totam in orthodoxos convertit, ac Regimen Ecclesiæ differri cupit in longos annos. Quod hætenus omissum, sicut omnium malorum causa fuit; sic haudquaquam dubitari debet, quin constitutum secutura sit Reformatio Ecclesiarum Anglicanarum tam eximia, pia, celebris, qualis non est nec fuit unquam in aliis orbis partibus. Quæ illa dies erit, tam expectata piis, tam formidanda impiis, tam exitiosa Romæ, cum sincera, constans & gregi orthodoxo ac puro salutaris atque accepta pax Angliam beabit, in quo semotis omnibus quisquillis, doctrinæ veritatem incorruptam audiat, cultum immaculatum videat, disciplinæ dexteritatem sentiat, membrorumque suorum pietatem experiatur! Jam centesimus annus agitur, ex quo Anglia primum reformari cœpit

cœpit sub altero illo *Josia Edoardo VI.* Medio temporis quæ non persecutiones, funera, clades? Quàm Religio ab Episcopis oppressa? à Papistis subversa? Donec hisce annis, Deus fundamenta quasi Angliæ concuteret; & quicquid restabat vel restitutum fuerat Papismi, extirparet. Tum crux illa Londinensis, dedecus Anglorum, everfa. Tum imagines, picturæ, altaria, ceciderunt. Jucundum erit intelligere, quàm solemnes exsequiæ duabus crucibus Nordovicensibus habitæ fuerint. Idque referam tantâ fide, quanto decore cuncta peracta fuerunt. Utramque crucem quatuor viri, pullo amictu, humeris velut cadaver bajulabant, duobus præeuntibus, qui induti super pelliciis, Missale manu ruspabantur; suspensis de naribus perspicillis. Sic inter cantus, longo ordine in forum per armatas militum series ventum. Ibi singuli onus suum, cum aliis superstitionum instrumentis, in ignem conjecerunt, plaudente populo.

De Ecclesiis Scoticis.

Ecclesiæ Scoticæ sub regimine Presbyteriali excelssimè florent. Nulla Ecclesia totius mundi magis libera est à sectariis & schismaticis, quàm illa; & hoc beneficio Presbyterii, Classium, Synodorum. Independentes & Erastiani calumniis contra eas grassantur. *Coleman Erastianus* illam mendacem calumniam protulit, quod Presbyterium Edinburgenum mulierem quandam proscripserit. Cui respondens *Gillespius*: Est (*inquit*) calumnia, mitissimè loquendo, nihil charitatis in se habens. Non est proscriptio in Scotia nisi per civilem Magistratum, qui eatenus opem fert regimini Ecclesiæ. Est & alia calumnia contra eas Ecclesias; quod sint rigidæ & omnes in sua verba, mores, consuetudinem adigere velint, ipsæ nemini concedentes quicquam. Cui calumniæ respondens *Leyseet. 19. contra Saltmarshium*: Ecclesiæ

Q

clesiæ

clesiæ Scoticæ (*inquit*) semper etiam erga dissentientes fratres humaniter & Christianè se gesserunt; & orbi notam fecerunt spem suam, desideria & labores pro pace cum omnibus religiosis & fidelibus pastoribus Ecclesiæ Anglicanæ. Et cum Coleman diceret, Commissarios Scoticos ad Synodum Westmonasteriensem venisse, non animo disputandi & veritatem exquirendi, sed ut iudices & sententiam laturus contra omnes dissentientes (sic enim & exteros Theologos Dordracum venisse) Gillespius, vindicatâ obiter Synodo Dordracenâ ab hac Arminiana criminatione: Se non tantum missos (*dicit*) ut discant, verum & Scoticanas Ecclesias, si quid melius ex verbo Dei edoceantur, id libentissimè recepturas. Et hujus (*inquit*) experimentum nuper dederunt, cum Synodus Nationalis in Scotiâ quosdam particulares ritus ejus Ecclesiæ seponendos censuit, pro arctiori uniformitate cum Ecclesia Anglicana. Tertia calumnia contra Scotos est, quod promiscuè quosvis etiam rudes & scandalosos ad sacram Cœnam admittant. Et hæc objectio Independentibus perpetuo in ore est, quam etiam Coleman Erastianus repetiit. Cui sic respondet Gillespi in suo *Nihil Respondes*: Ausim dicere multa millia à Cœna arceri apud Scotos, tanquam homines indignos qui admittantur. Ubi ego minister fui, aliquot Centuriæ rudium & scandalosorum abstentæ sunt. Ordo Ecclesiæ Scoticæ & Acta Nationalium Synodorum excludunt omnes scandalosos; atque hoc fit à piis ministris. Si negligent quidam Archippi, rationem illi reddent. Et cum Coleman in suo Maledicis regeret: Hanc expurgationem Ecclesiarum recentem esse, & vix unius anni ætatem habere, subjungit idem doctissimus vir: Imò, inquit, & regula & praxis in Ecclesia Scotica fuit, excludendi rudes & scandalosos à Sacramento, antequam natus esses, quanquam sub prælatis omnia in desuetudinem abierint.

De

De Scotico regimine Presbyterorum & Anglico sub
Prælati, exstant versus apud *Laitonum*, quos arbitror *And.
Melvini* esse:

*Scotos lustra decem rexit sacer ordo Senatus,
Absque notâ hæreseos, schismatis absque notâ.
Et detecta feræ extersit vestigia diræ,
Cui nomen triplex senio dinumerat.
Anglia Præsulibus recta est septennia septem,
Hæresibusque frequens, schismatibusque frequens.
Atque impressa feræ servat vestigia diræ,
Cui nomen triplex senio dinumerat.
Et dubitamus adhuc sacrum auctorare senatum,
Exauctorato Præsulis imperio?*

In Præfatione ad Syntagma confessionum edit. Genev. 1612.
Est Ecclesiæ Scoticanæ privilegium rarum præ multis, in
quo ejus nomen apud cæteras fuit celebre, quod circiter
annos plus minus LIV sine schismate, nedum hæresi, unita-
tem cum puritate doctrinæ retinuerit.

In Synodo Carentonensi Gallica clō loc XLIV, 26. Decembris
hoc decretum contra Independentem conditum fuit: Quo-
niam delegati maritimarum Provinciarum retulerunt,
multos externos nomine Independentium, in hoc regno
versari, qui docent quamlibet particularem congregatio-
nem suis legibus gubernandam, sine dependentia ab ullis
aliis in Ecclesiasticis rebus, repudiatâ autoritate synodo-
rum, classium, colloquiorum, magno in futurum periculo,
nisi obviam eatur. Synodus metuens ex contagione hujus
veneni turbas & confusionem, judicat eam sectam Inde-
pendentium esse noxiam Ecclesiæ Dei, eousque ut intro-
ducat confusionem, singularitatibus & extravagantibus fe-
nestram aperiat, sublato omni remedio; eamque esse
Statui periculosam, quod sic Religionēs pro numero

Q 2

paro-

parochiarum multiplicari queant, omnibus Provinciis maximè maritimis mandat, videant ne illud malum in hoc regno radices figat, sed ut pax & uniformitas in Religione & disciplina inviolata conservetur, neve quicquam irrepat servitio Regis adversarium. *Garrisole Moderator, Basnage Adjunctus, &c.*

De Cretenſi Johanne Goodwin.

Contra *Gangrænam Thomæ Edoardt* quidam Joh. Goodwin Cretenſem oppoſuit, ipſe Cretenſium mendaciſſimus, quem omnes norunt ſolis calumniis & maledicendo nobilem, qui Presbyterianos & ſanctum illud regimen nuſquam non ſcurriliter exagitat. Pauca introſpiciamus. *In frontiſpicio vocat ſe fautorem ſanctorum.* Ubi, ut & in toto opere, per ſanctos intelligit Schiſmaticos ſuos, & Browniſtas. Enimvero mirum cui videri poſſit, cum Edoardus inter alios errores Anabaptiſtarum, Antinomorum, Arianoꝝ recenſeat, qui haud dubiè Independentes ſunt, & ſe tales profitentur; calumniatorem tamen illos omnes, nullâ diſtinctione factâ, ſanctorum titulo includere, & nihil aliud poſſim crepare, quàm *Clasſicos, Profelytos, clasſicam factionem, Prudentiales.* Et vide jaçantiam hominis ſtolidam! Independentia, *inquit,* caput ſuum extulit ſupra Presbyterium: *Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi; ut cedrus Libani ſupra carduos.* Tum ille Theomachus iterum contra pios ſlavam bilem evomit, cum Presbyterianos Episcopis comparat, & hos tantum Θεομαχῶν nugatur. Enimvero lamentabilis res eſt, quenquam Chriſtianum adeò projectæ impietatis eſſe, ut illa horrenda, quorum catalogum Edoardus pio domus Dei zelo compilavit, pro leviculis habeat; & ipſa ad id Apocalypſi abutatur, ac proclxxx hæreſibus myriadas ſibi exoptet. Nec vaniſſimus homo ſe
conti-

continere potuit, quin omnes omninò Ecclesias orthodoxas calcaret fastu suo: Adeò, *inquit*, versatus sum in controversia de Imputatione fidei & Christi activa obedientia in justificatione, ut heic provocem omnes ordine Presbyterianos, sive in Synodo congregatos vel sigillatim, in Anglia, Scotia, Francia, Hibernia, si probare possint ex Scriptura, per rationes & argumenta, vel fidem non imputari propriè, vel activam obedientiam Christi, formaliter spectatam, imputari ad justificationem. *Hæc Thrafo Cretenfis.* Mille calumniarum formas sibi Morpheus ille assumit. Tandem Presbyterianos Jesuitis assimilat, furiosâ mentiendi cupidine. Cætera ipsum Edoardum spectant, & tria exempla negat vera esse; id quod de Cozeno Rocestriensi, Nicolao, & disputatione Calamii cum Anabaptistis referatur; quæ authori vindicanda relinquimus.

Synodus Nationalis Reformati orbis, unicum componendæ Angliæ remedium.

Multi sapientes, rerumque Ecclesiasticarum gnari viri, in ea opinione sunt, finem controversiis, quæ Angliam exagitant, nunquam impositum iri, nisi vocatâ ex transmarinis quoque regionibus Nationali Synodo. Idque inprimis Belgarum exemplo illustant atque confirmant. Nam parem ferè, Independentium & Arminianorum, rationem esse. Utrosque cavillationibus suis, & tergiversatione, Ecclesiam pariter ac Rempublicam pessundare, nisi Senatus Theologorum Reformati orbis, eos ad modestiam & ordinem, salubribus consiliis, & si opus, censuris, revocet: Neque negari potest,

test, Belgium salutem suam, ac quæ secuta est, florentem hostibusque formidatam potentiam, secundum Deum, Synodo Dordracenæ debere. Et magna spes est, Parliamentum omnibus aliis frustra tentatis, tandem huic remedio, quod restat, assensurum. Nam de Regis quidem voluntate, nemini dubium est, qui multoties, sedandis Ecclesiæ turbis, Synodi Nationalis mentionem iniecit. Quæ nisi maturè convocetur, verendum est, omnia in deterius & sectas lapsura. Quantum indices licentiæ sibi turbones illi assumant, nemo absque horrore cogitare potest. Veluti quod nuperrimè sacrilegium, in fortissimi Herois Essexii tumultu, admiserunt. Adeò ne illis quidem parcent, qui vindices Religionis & libertatis maximi fuerunt; sed agere, raptare, cuncta pro lubitu, mente limfata, manu sacrilegâ, sectariorum Anglorum est. Deus misereatur populi sui, & omnes motus, quia humanitus desperata remedia sunt, ipse componat!

F I N I S.

IN

I N D E X
R E R U M
M E M O R A B I L I U M.

A.		<i>Carletonus Cicestriensis.</i>	10	
A	<i>Damus Neuserus Arianus.</i>	<i>Chilista.</i>	113, 114	
	117	<i>Clemens Wrighter schismaticus Independentens.</i>	104. <i>author libri de mortalitate animæ.</i>	
	<i>Ainsworth Brownista.</i>	106	<i>Colemannus Erastianismum suscitatur.</i>	
	35, 67	<i>118. Ecclesias Scoticas criminatur.</i>	121	
	<i>adunt confessionem fidei suæ subdolum.</i>	102	<i>Colemanniani.</i>	116
	<i>100. Agapen celebrant. ibid. immergunt rebaptizandos.</i>	103.	<i>Colcestria Iudaismus propagatur.</i>	103.
	<i>Anglia errorum & sectarum lerna. I.</i>	106	<i>& quidam inde Hierosolyam iræ volunt.</i>	106
	51. 52. 53. <i>Quatuor in ea magna secta.</i>	59	<i>Commissarii Ecclesiis impositi.</i>	84
	<i>Antinomorum turba in nova Anglia.</i>	60	<i>Conesus Nuncius Papalis.</i>	13
	60	<i>Conformista.</i>	41	<i>Congregationales.</i>
<i>Apollonius.</i>	64.	<i>Conspiratio Papistarum de Religione in Anglia subvertenda.</i>	21, 22. & seqq. 31, 32	
<i>Arminiani cum sectariis Angliis conveniunt.</i>	108	<i>Cottonus Semiseparatista.</i>	42. <i>Independentismum propagat.</i>	ibid.
<i>Atheista in Anglia.</i>	51	<i>Cozen Rossensis blasphemus.</i>	99	
B.		<i>Cromwell, caput Independentium.</i>	108	
<i>Barrovius.</i>	35	D.		
<i>Bellum Episcopale.</i>	17, 24, 47	<i>Dier femina, socia Hutchinsonia.</i>	46	
<i>Bermuda ab Independentibus turbantur.</i>	66	<i>Differ, vox Independentium.</i>	63	
<i>Brookius.</i>	41	<i>Disputatio sectarum & pii ministri.</i>	107	
<i>Bostoniensis Ecclesia periclitatur.</i>	44	E.		
<i>Bridgii Ecclesia discors.</i>	62	<i>Ecclesiarum in Anglia miser status sub Episcopis.</i>	13. & seqq. 19, 20. sub	
<i>Brownista. 34. eorum præcipua dogmata. 36. & seqq. sunt fere iidem cum Independentibus. 66. & seq.</i>	10	<i>Elisabetha, Iacobo, Carolo. 40, 41. Parlamento.</i>	57	
<i>Brownismo originem Tyrannidis Episcoporum dedit.</i>	10	<i>Ecclesia Independentis distractiones, Roterodami.</i>	62	
<i>Burtonus contra Calamium.</i>	78	<i>Ecclesia Scotica. 121, 122. eas criminantur Colemannus, & sectarii. 122</i>		
C.		<i>Edoardus VI. primus Reformator in</i>	An-	
<i>Catalogus errorum & hæresum in Anglia productarum ab anno 1640. 84. & seqq.</i>		R		

I N D E X.

<i>Anglia.</i>	121	<i>eo Episcopi tyrannidem exercent. ib.</i>
<i>Eliensis Episcopi scomma in Scripturam. 6. in Calvinum.</i>	7. 8	<i>Teremia Burroughis Irenicum.</i>
<i>Episcopi: eorum tyrannus. 4. 5. & seqq. Scripturas contemnunt. 6. Hierarchiam juris divini faciunt. 11. Papismo obstericantur. 13. 20. 31. 32. 33. Seipsos pracipitant. 47. 48. protestatione sua. 49</i>		<i>Independentes qui. 1. distinguuntur in orthodoxos & fanaticos. 2. 54. Origo eorum. 34. in Novam Angliam veniunt. 42. ubi turbas excitant. 42. & seqq. Omnes sectas & hereses fovent. 57. 64. Veniunt in Hollandiam. 61. in Angliam. 62. Synodum impediunt. 62. 63. eorum dogmata. 64. & seqq. in aliquibus deteriores Brownistis. 65. Anabaptismo viam sternunt. 72. adulantur Magistratum. 74. eorum dissensiones à Synodo. 77. Remonstrantiam divulgant. ib. eorum opiniones de regno Christi. 114</i>
<i>Erastus Ecclesias Palatinas turbat.</i>	116. 117	<i>Ioh. Bastwick. 3. 54</i>
<i>Erastiani, sive Colemanniani.</i>	116	<i>Ioh. Apostolus expectatur ab Expectantibus. 59. 60</i>
<i>Erbarus Quarens.</i>	103	<i>Ioh. Eatonus auctor Antinomiorum. 60</i>
<i>Expectantes. 3. 59. expectant Apostolum Iohannem.</i>	59	<i>Ioh. Goodwin maledicus homo. 79. falsarius. 108. Cretensis. 124. jactator arrogans. 125. 126</i>
F.		<i>Ioh. Morellius. 34</i>
<i>Fairfaxius traducitur ab Independentibus.</i>	110	<i>Iosephus Hall. 51. 83</i>
<i>Fanatici Independentes quotuplices. 2</i>		<i>Iudaismus Colceserie propagatur. 102. 103</i>
<i>Femina apud Independentes docent.</i>	68	K.
<i>Francisci Walsinghami factum.</i>	10	<i>Katharina Chidlei. 68. 103</i>
G.		L.
<i>Genevenses Pralatis Anglis exosi. 10</i>		<i>Laitonus. 9. 123</i>
<i>Gillespius contra Colemannum. 79. 118</i>		<i>Laudus Archi-episcopus. 12. Scotos irritat. 47</i>
<i>Gortingius Independens. 70</i>		<i>Legati Veneti responsum. 11</i>
<i>Grenhillus. 103</i>		<i>Ley contra Saltmarsh. 83</i>
<i>Guilh. Whiterus. 117.</i>		<i>Libertas conscientiarum à sectariis exaggeratur. 56. 57. 58</i>
H.		<i>Liturgia Scotos excitat. 47</i>
<i>Henricus Alving. 116</i>		M.
<i>Henricus Denne Schismaticus. 103</i>		<i>Maligni Regem calumniis circumveniunt. 18. 25</i>
<i>Hibernica rebellio & laniena. 27</i>		<i>Mer-</i>
<i>Hierarchia tollitur. 50</i>		
<i>Hugo Petrus fundator Independentium Roterodami. 61. Synodo infestus. 63. scurra. 112</i>		
<i>Hutchinsonia Tragedia. 42. & seqq. errores ejus. 43. monstruosus partus. 45. interitus. 46. auctor Quarentium. 59</i>		
I.		
<i>Iacobus Episcoporum pater. 11. Sub</i>		

I N D E X.

Mercurii Britannici author Saltmarsh.

120

Mores sectariorum.

107

Mulier blasphema.

99

Mulier quaedam cur non rebaptizata.

102

Mulieres concionantur in Anglia.

104.

105

N.

Newcomanus.

31

Nicolaus quidam blasphemus.

103

Non communio fastigium Brownismi.

70. 81

Nuncii Papales in Anglia.

12

O.

Orthodoxi in Anglia & Scotia.

119.

dividuntur in Presbyterianos & In-

dependentes. 1. 54. hinc spes regis.

57. controversia facile componi pos-

set. 78. 79. nec discrimen magnum.

80

P.

Pagerus.

50

Papistarum in Anglia incrementum &

succensus. 12. 22. 23

Parlamentum. 18. 25. 48. & sub eo

secta ac hareses. 46. & seqq. 54

Pauli Best blasphemia.

111

Paulus Hobson.

106

Pedobaptismus exagitur.

100

Pietas in Anglia floret.

119

Pius IV Papa.

10

Pralati Papista. 9. Hierarchiam juris

divini faciunt. 11

Presbyteriani.

1. 54

Propheta Canens Arnhemensium.

71

Protestatio Episcoporum.

49

Puritani Episcopi persequuntur. 4. 5.

& seqq. distinguuntur in veteres &

novos. 41

Q.

Quarentes & Expectantes quid disse-

rant. 3. 59. origo eorum. 59

R.

Reformatio sub Edoardo VI. 9. sub

Parlamento eam Independentes im-

pediunt. 62

Regnum Christi juxta Independentes

quale, & quando? 113. 114

Remonstrantia Independentium. 77

Rex bellum Parlamento infert. 26

Robertus Brown. 34. 40

Robinsonus. 35

Rogerus Guilhelmi. 59

S.

Sceptici. 3

Scoti Parlamento se conjungunt contra

Papistas. 26. & exosi sunt sectariis.

107. 108. arma contra Episcopos

capunt. 47. Laudum accusant. 48

Scotica Ecclesia resistunt Laudo. 16. in

his tumultus ob Liturgiam. 17

Secta in Anglia. 1. 50. 51. earum cau-

sa & occasio. 50. incrementum.

112. 113. horrenda distractiones.

51. 52. 53. furor. 56. mores. 107.

108. Scotis infestissima. 107. Psal-

morum decantationem abrogant.

110. Quatuor magna secta. 59.

earum communia dogmata. 3

Schismatici turbulenti. 119

Sebaptista. 35

Separatistarum author Brownius. 34.

eorum genera duo, Brownista & Ro-

binsoniani. 41

Synodus in Nova Anglia contra Anti-

nomios. 45. Londini pro Reforma-

tione, quam impediunt Independen-

tes. 62

Synodi Independentium quales. 69

Synodus Nationalis Scotia, ritus quos-

dam seponit. 122

Synodus Carentonensis. 123

Synodus ad Helvetios scribit. 21. Na-

tionalis unicum remedium contra

schismaticos. 125. 126

R 2

Tho-

I N D E X.

	T.	W,	
Thomas Edoardus,	52. 72. 99	Webbii blasphemia.	101
Erasmus.	116	Wheelwrightus plebem in Magistratum concitat.	44
Goodwin.	42	Winthropus Antinomus exarmat in Nova Anglia.	45. 75
Parker.	114		

FINIS INDICIS.

Typographus Lectori salutem.

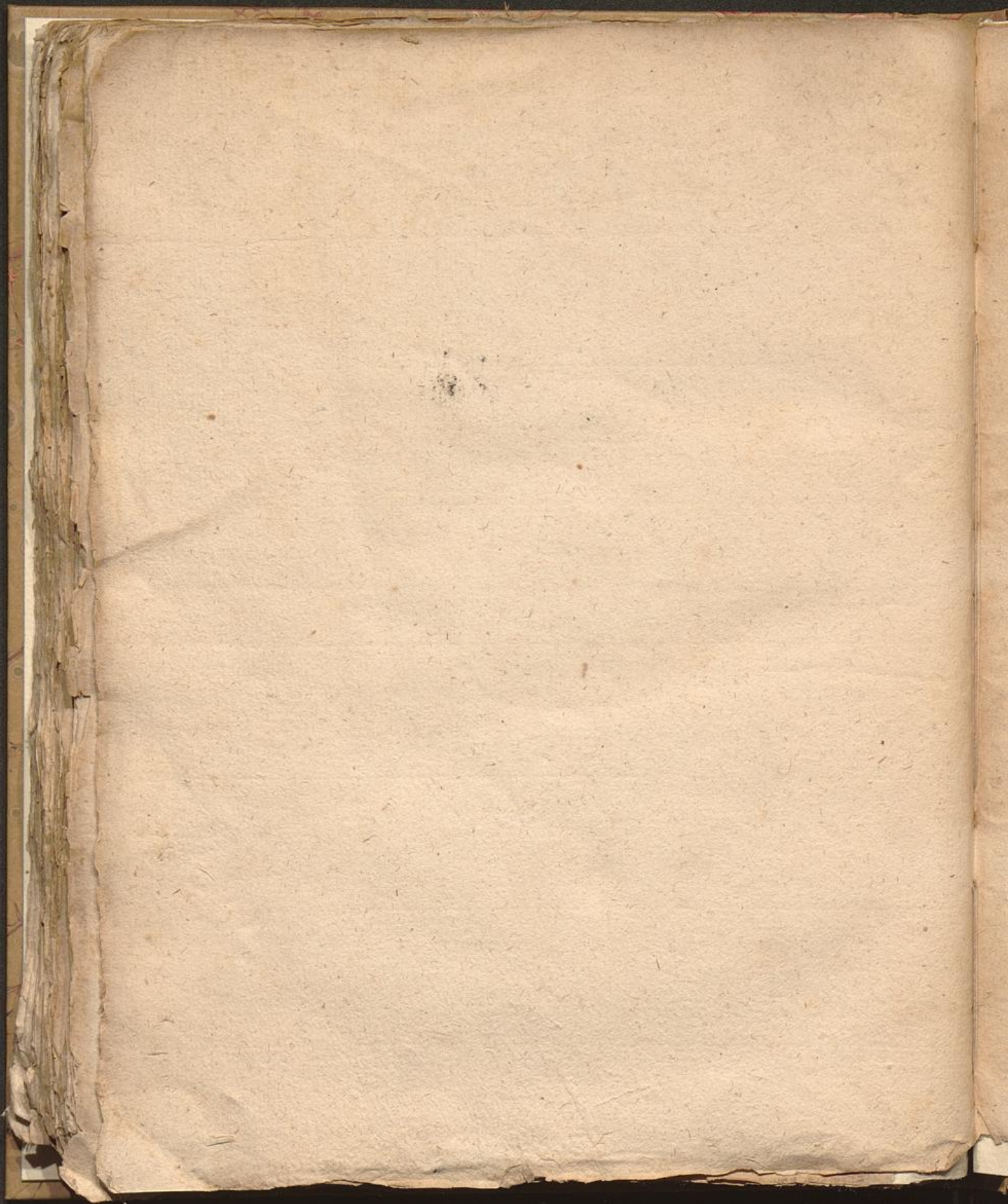
Propter Authoris absentiam, cujus insuper manus haud satis familiariter cognita nec emendatè descripta fuit, errata hinc inde irrepsērunt.
Graviora sic emendanda sunt.

Pag. 2. lin. 27. lege: Sub altero genere continentur. 5. 13. diligenter. 6. 24. decori. 7. 21. ni. 10. 4. VValfinghamus. 11. 23. Tum. 12. 21. 15. 17. 18. contra. 22. 17. sponderet. 32. 4. destruere. 42. 11. Scyllam. 43. 13. Qui. 45. 12. magnus. 46. 22. heresi. 49. 15. domum. 50. 14. ruituri. 52. 9. Scylla. 59. 19. Seekers. 62. 25. tandem. 63. accepit. 67. 1. abdicarent. 68. 22. Presbyterio. 73. 15. Amstelodamenses. 87. 10. dele, non. 88. 11. continuum. 89. 3. Christhood. 91. 1. ab. 93. 18. Apostolicos. 99. 14. Vandring. 100. 21. deleturos. 101. 19. persumatam. 103. 26. Katharina. lin. 27. conveniunt. 116. 26. concinnavit. 119. 24. qui. 120. 29. in qua.

Quæ in præfatione sunt errata, propter pagellarum omisos numeros, notari non poterunt. Ideo & illa, & si quæ fortean alia occurrunt, quæ ut levia, & in tanta festinatione non observata fuere, Lectoris curæ commendatâ sunt.

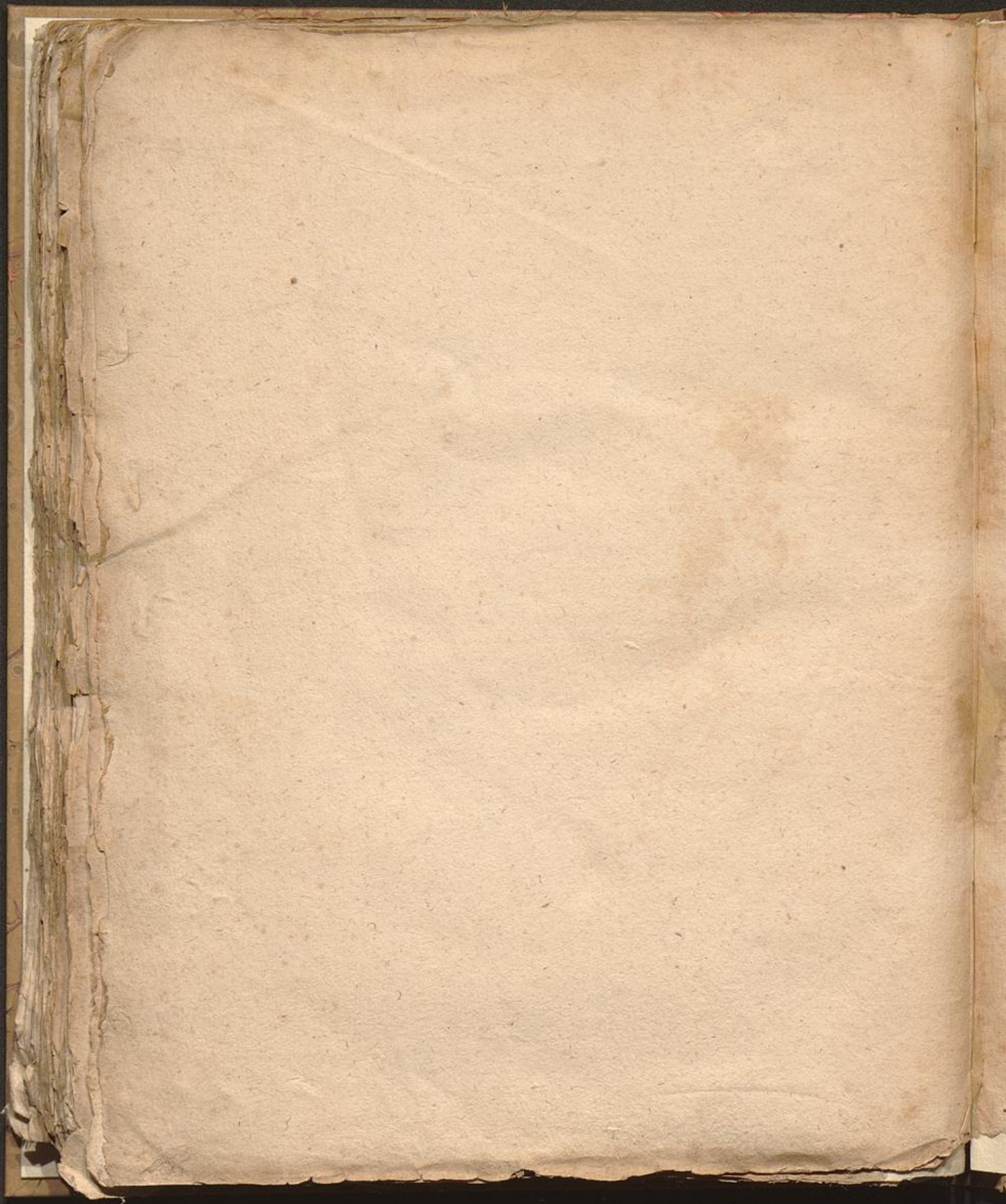

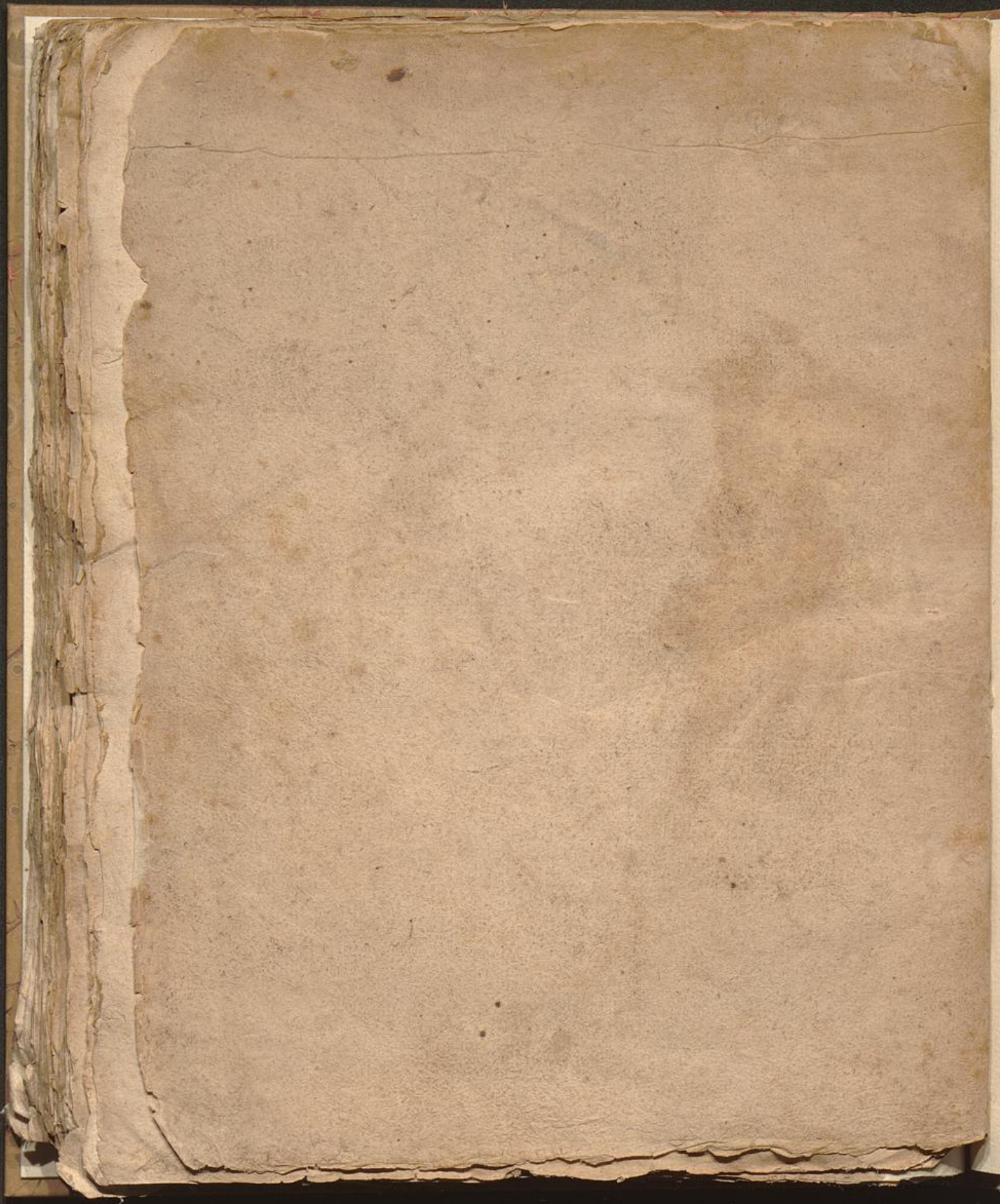

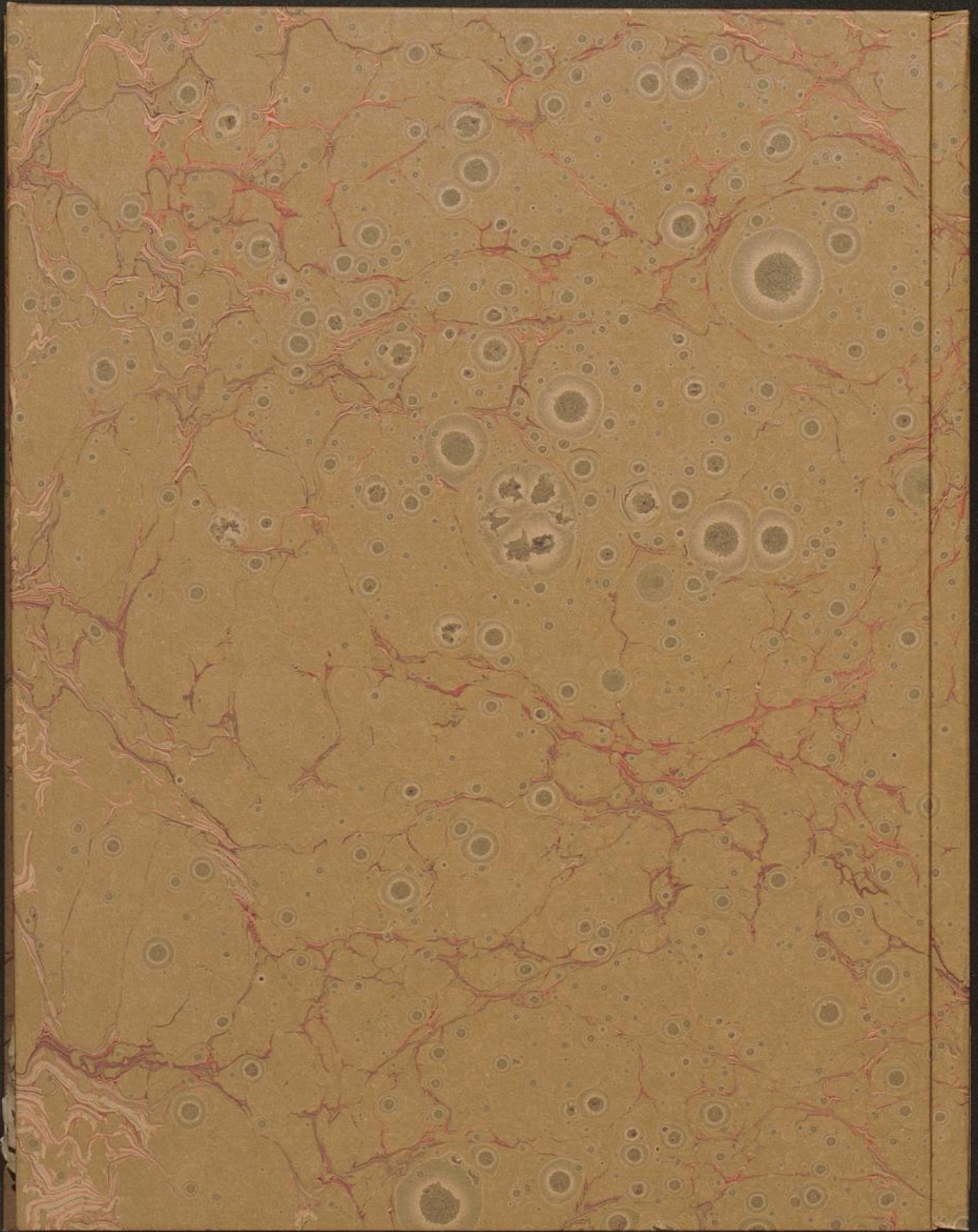

Th
5032